ማውጫ

ገጽ

ምዕራፍ I ስለ ጥናቱ አጠቃላይ መግለጫ: 1

መግቢያ:- 1
የጥናቱ ዋና ዋና ዓላማዎች:- 2
የመጠይቁ አወቃቀርና የሚሰበሰቡ መረጃዎች ዓይነት:- 2
የጥናቱ መጠይቆች/ቅጾች አቀራረብ:- 3
ጥናቱ የሚሸፍናቸው ቦታዎችና የማካሄድበት ጊዜ:- 3
የመረጃ ሰብሳቢዎች ተግባርና ኃላፊነት:- 4

ምዕራፍ II የመመዝገቢያ ቅጾች አሞላል መመሪያ:- 6

የከተማ ቤቶችና ቤተሰቦች መመዝገቢያ ቅጽ (ቅጽ 97/0) አሞላል መመሪያ:-........ 6
ክፍል 1 የአካባቢ መለያ:- 6
ክፍል 2 የቤተሰቦች ዝርዝርና የአመራረጥ ቅደም ተከተል:-........ 7
ዓምድ 8 የቤተሰብ ተከታታይ ተራ ቁጥር:-........ 8
ዓምድ 9 የቤት ቁጥር/ንዑስ ቁጥር:-........ 9
ዓምድ 10 የቤቱ አገልግሎት:-........ 10
ዓምድ 11-12 ቤቱ ለመኖሪያ ወይም ለመኖሪያ ለድርጅት ከሆነ........ 10
ዓምድ 11 የቤተሰብ ተከታታይ ተራ ቁጥር:- 10
ዓምድ 12 የቤተሰቡ ኃላፊ ሙሉ ስም:-........ 10
ዓምድ 13 የአመራረጥ ቅደም ተከተል :- 11
ዓምድ 14 አስተያየት :- 11
የተመረጡ ቤተሰቦች ማስተላለፊያ ቅጽ /ቅጽ 97/1........ 11
ክፍል 1 የአካባቢ መለያ........ 11
ክፍል 2 የተመረጡ ቤተሰቦች ዝርዝር:-........ 12
ዓምድ 8 የቤተሰብ ተከታታይ ተራ ቁጥር:-........ 12
ዓምድ 9 የቤተሰቡ ኃላፊ ስም:-........ 12
ዓምድ 10 የተመረጡ ቤተሰቦች የአመራረጥ ቅደም ተከተል:-........ 12
ዓምድ 11 አስተያየት:-........ 12
የሚጠኑ ቤተሰቦች ናሙና አመራረጥ ዘዴ:-........ 12
ቅጽ 97/0-97/1 ከተማ........ 14
ቅጽ 97/0-97/1 ገጠር........ 16

ምዕራፍ III የሰው ኃይል ጥናት መጠይቅ የጥራዝ የሽፋን ገጽ፣የመጠይቁ የክፍል 1 እና ክፍል 2 አሞላል መመሪያ:- 18

የጥራዙ ሽፋን ገጽ አሞላል መመሪያ:- 18
ዓምድ 1 -7 የአካባቢ መለያ:- 18
ዓምድ 9ሀ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት:-........ 18
ዓምድ 9ለ የቆጠራ ቦታ ተከታታይ ተራ ቁጥር:- 18

የመጠይቆች ሽፋን ገጽ አሞላል መመሪያ 19
ዓምድ 8 የተመረጠው ቤተሰብ የምርጫ ተራ ቁጥር፡- 19
ዓምድ 8ሀ የቤተሰቡ ኃላፊ ሙሉ ስም፡- 19
ዓምድ 9ሐ የቀጠለ መጠይቅ አለ? ፡- 19
ክፍል 2 ስለ ቤተሰቡ አባላት ዝርዝር መረጃ /ከዓምድ 10-27/ ፡- 20
ዓምድ 10 የቤተሰብ መደበኛ አባላት ተራ ቁጥር፡- 20
ዓምድ 11 የቤተሰብ መደበኛ አባላት ሙሉ ስም፡- 20
ዓምድ 12 ከቤተሰቡ ኃላፊ ጋር ያላቸው ዝምድና 21
ዓምድ 13 ጾታ ፡- 22
ዓምድ 14 ዕድሜ ፡- 22
ዓምድ 15-18 የፍልሰት ሁኔታ 23
ዓምድ 15- ለከተማ እዚህ- ከተማ ወስጥ ያለማቋረጥ ስንት ዓመት ኖረዋል?
ለገጠር እዚህ- ወረዳ ገጠር ወስጥ ያለማቋረጥ ስንት ዓመት ኖረዋል? 23
ዓምድ 16-18 በዓምድ 15 ከኮድ 0-4 ለተሞላላው ብቻ፡- 25
ዓምድ 16 ለከተማ እዚህ- ከተማ ከመምጣትዎ በፊት የትኛው ዞን ነዋሪ ነበሩ?
ለገጠር እዚህ- ወረዳ ገጠር ክፍል ከመምጣትዎ በፊት የትኛው ዞን ነዋሪ ነበሩ? 25
ዓምድ 17 ቀድሞ ይኖሩበት የነበረው ስፍራ ከተማ ነበር ወይስ ገጠር፡- 25
ዓምድ 18 ቀድሞ መኖሪያዎን ለመልቀቅ ያበቃዎት ምክንያት ምንድን ነው? 26
ዓምድ 19-19A የአካል ጉዳት ሁኔታ 26
ዓምድ 19 /ስም/የ--- ችግር አለባቸው 26
ዓምድ 19A የጉዳቱ ዓይነት ምንድነው? 27
ዓምድ 20-21 የትምህርት ሁኔታ፡- 28
ዓምድ 20 ማንበብና መጻፍ ይችላሉ?፡- 28
ዓምድ 21 የጨረሱት ከፍተኛ ክፍል ስንተኛ ነው ?፡- 28
ዓምድ 22-24 የስልጠና ሁኔታ /ዕድሜአቸው 10 ዓመትና በላይ ለሆናቸው/፡- 31
ዓምድ 22 የሙያ የቴክኒክ ስልጠና ወስደው ያውቃሉ? 31
ዓምድ 23 የሰለጠኑበት የሙያ/የቴክኒክ ዓይነት ምንድነው ?፡- 32
ዓምድ 24 ስራዎን የሚሰሩት በሠለጠኑበት ሙያ/መስክ ነውን ? ካልሠሩ ለምን ? ፡- 33
ዓምድ 25 የጋብቻ ሁኔታ፡- 34
ዓምድ 26-27 የሴቶች የወሊድ ሁኔታ/ዕድሜአቸው 15 ዓመትና በላይ ለሆናቸው 34
ዓምድ 26 እስካሁን ምን ያህል ልጆች ወልደዋል? 34
ዓምድ 27 ባለፉት 12 ወራት ውስጥ በሕይወት የተወለደ ልጅ ተገላግለዋል? 35
ምዕራፍ IV ፡- የመጠይቁ ክፍል 3 አሞላል መመሪያ ክፍል 3፣ያለፉት 7 ቀናት የሥራ ሁኔታ፡- 36

ዓምድ 28 ባለፉት 7 ቀናት ውስጥ በምርታማ ሥራ ማለትም ተቀጥረው በክፍያ ወይም ትርፍ ለማግኘት ወይም በቤተሰብ ድርጅት ውስጥ ገቢ በሚያስገኝ ሥራ ላይ ተሰማርተው ነበርን?፡- 36

ዓምድ 29 የምሳና የጉዞ ሰዓትን ሳይጨምር ባለፉት 7 ቀናት በሰሩዋቸው በሁሉም የምርታማ ሥራዎች ለስንት ሰዓት ሠርተዋል? የትርፍ ሰዓትን ያጠቃልላል 40
ዓምድ 30 ባለፉት 7 ቀናት ለራስዎ /ለቤተሰብዎ ፍጆታ የሚውለውን የማገዶ እንጨት ለመሰብሰብ ምን ያህል ሰዓት አውለዋል? 42
ዓምድ 31 ባለፉት 7 ቀናት ለራስዎ /ለቤተሰብዎ ፍጆታ የሚውለውን ውሃ ለመቅዳት ምን ያህል ሰዓት አውለዋል? 43
ዓምድ 32 ባለፉት 7 ቀናት የቤት ውስጥ ሥራ በሳምንት ለስንት ሰዓት ሠርተዋል? 43
ዓምድ 33 ባለፉት 7 ቀናት በምርታማ ሥራ የሰሩት የሥራ ሰዓት ድምር ስንት ነው? 43
ዓምድ 34 ሥራ እያለዎት ነበር ባለፉት 7 ቀናት በስራ ላይ ያልተሰማሩት? 43
ዓምድ 35 ባለፉት 7 ቀናት ሥራዎን ያልሰሩበት ዋና ምክንያት ምንድነው? 44
ዓምድ 36 -39 የስራ ዓይነት፣ የድርጅቱ ዋና ምርት/አገልግሎት የቅጥር ሁኔታ /Employment Status) እና የሥራ ቦታ 45
ዓምድ 36 ባለፉት 7 ቀናት የሠሩት የዋነኛ ሥራዎ ዓይነት ምንድነው? 45
ዓምድ 37 ይህን ሥራ የሚሠሩት የት ነው? 49
ዓምድ 38 በዋነኛነት የሚሠሩበት ድርጅት ዋና ምርት ወይም የሚሰጠው አገልግሎት ዓይነት ምንድነው? 49
ዓምድ 39 የዋነኛ ሥራዎ የቅጥር / Employment Status) ሁኔታ ምንድነው? 52
ዓምድ 40 የዋነኛ ሥራዎ የቅጥር ዓይነት ምንድነው? 53
ዓምድ 41-45 /ከቅጥር ሥራ የተገኘ ክፍያ/ በዓምድ 39 ከኮድ 01-06 ወይም ኮድ 12 ለተሞላላቸው ብቻ/ 53
ዓምድ 41 ለሥራዎ የሚከፈልዎት በገንዘብ ነው ወይስ በዓይነት? 53
ዓምድ 42 ለዋናው ሥራዎ የአከፋፈል ጊዜ እንዴት ነው? 54
ዓምድ 43 በገለጹኝ የአከፋፈል መሠረት ባለፈው ወር ለስንት የአከፋፈል ጊዜያት ሠርተዋል?. 54
ዓምድ 44 በዓምድ 42 በገለጹልኝ አከፋፈል መሠረት ለመጨረሻ ጊዜ ምን ያህል ተከፈልዎት? 55
ዓምድ 45 በዋነኛነት ለሠሩት ሥራ ባለፈው 1 ወር ውስጥ በጠቅላላው ምን ያህል ተከፈልዎት? 56
ዓምድ 46 ድርጅቱ/የሥራ መስኩ
A. አሥር ወይም በላይ የሥራው ተካፋይሠራተኞች አሉዎት? 57
B. የተሟላ የሂሳብ መዝገብ አለዎት? 57
C. ፈቃድ አለዎት? 57
ዓምድ 47 ይህ ድርጅት ወይም መሥሪያ ቤት የመጀመሪያ ነው? 58
ዓምድ 48 ካለፈው ድርጅት /መሥሪያ ቤት ወይም የሥራ መስክ ለምን ቀየሩ? 58
ዓምድ 49 አሁን በሚሠሩት ሥራ ይረካሉ? ካልረኩ ለምን ? 59
ዓምድ 50 ባለፉት 7 ቀናት ከዋነኛው ስራዎ በተጨማሪ በሌላ ምርታማ ሥራ ላይ ተሠማርተው ነበር? 59

ዓምድ 51 የተጨማሪ ስራዎ/ችዎ/ ድርጅት ዋና ምርት ወይም የሚሰጠው አገልግሎት ዓይነት ምንድነው? 59
ዓምድ 52 ባለፉት 7 ቀናት በተጨማሪ ሥራዎ/ችዎ ስንት ሰዓት ሠሩ? 60
ዓምድ 53 ሥራ ላይ ለነበሩ 60
ባለፈው ሳምንት ተጨማሪ ሰዓት ለመስራት ዝግጁነትና ፍላጐት ነበረዎት?
ሥራ ላይ ላልነበሩ
ባለፈው ሳምንት ተጨማሪ ሰዓት ለመስራት ዝግጁነትና ፍላጐት ነበረዎት? 60
ዓምድ 54 ተጨማሪውን ሰዓት በምን ዓይነት ሥራ ለመስራት ይፈልጉ ነበረ? 61
ዓምድ 55 ለምን ያህል ተጨማሪ ሰዓት መስራት ይፈልጉ ነበር ? 61

ምዕራፍ V የመጠይቁ ክፍል 4 አሞላል መመሪያ ሥራ አጥነትና የሥራ አጦች ባህሪይ 62
ዓምድ 56 ባለፉት 3 ወራት ሥራ ለማግኘት ወይም የግል ስራ ለመጀመር ጥረት አድርገው ነበር?:- 62
ዓምድ 57 ሥራ ለማግኘት ወይም ለመጀመር ምን ጥረት አደረጉ? :- 62
ዓምድ 58 ለምንድነው ስራ ለመስራት ወይም ለማግኘት ጥረት ያላደረጉት ? 63
ዓምድ 59 በሚቀጥለው 1 ወር ውስጥ ገቢ የሚያስገኝ ሥራ ቢያገኙ ይሰራሉ ? 64
ዓምድ 60 በአቅምዎ ተቀጥረው ሊሠሩት የሚችሉት ሥራ ቢገኝልዎት ወይም በግል ሥራ ለመሰማራት አስፈላጊ ነገሮች ቢሟሉ ሥራ ለመጀመር ዝግጁ ነዎት ? ከሆነ የት?:- .. 65
ዓምድ 61 ለምንድነው ሥራ ቢያገኙ የማይሠሩት? 65
ዓምድ 62 ለምን ከቤት ውስጥ ሥራ ውጭ ለመሥራት አይፈልጉም? ....
ዓምድ 63 የሚፈልጉት ሥራ ምን ዓይነት ነው ?:- 65
ዓምድ 64 የግል ሥራ/ የራሥዎን ድርጅት ለማቋቋም የገጠሞት/ የሚገጥሞት ችግር አለ ? ካለ ምንድን ነው ?:- 66
ዓምድ 65 ከዚህ በፊት በቅጥር ወይም በግል ሥራ ሠርተው ያውቃሉ ? 67
ዓምድ 66 ለምን ያህል ወራት ያለሥራ ቆይተዋል? 67
ዓምድ 66 A እራስዎን በምን ገቢ ያስተዳድራሉ? 67
ምዕራፍ VI የመጠይቁ ክፍል 5 አሞላል መመሪያ ያለፉት 12 ወራት የሥራ ሁኔታ 68
ዓምድ 67 ባለፉት 12 ወራት ውስጥ ለጥቂት ጊዜም ቢሆንም በምርታማ ሥራ ማለትም ተቀጥረው በክፍያ ወይም ትርፍ ለማግኘት ወይም ለቤተሰብዎ ገቢ በሚያስገኝ ሥራ ተሠማርተው ነበር ?ወይም ምርታማ ሥራ ለመስራት ዝግጁ ነበሩ? 68
ዓምድ 68 ባለፉት 12 ወራት ለስንት ሣምንታት በሥራ ላይ ነበሩ? 69
ዓምድ 69 ባለፉት 12 ወራት ለስንት ሣምንታት ሥራ አጥ ነበሩ? 70
ዓምድ 70 ባለፉት 12 ወራት ለስንት ሣምንታት ሥራ ለመስራት አልቻሉም/ዝግጁ አልነበሩም? 71
ዓምድ 71 በዚህ ዓምድ በዓምድ 68 እና 69 ባለፉት 12 ወራት በስራ ላይ እና ስራ አጥ 71
ዓምድ 72 መረጃ ሰብሳቢ በዓምድ 71 ያለውን ጠቅላላ የሳምንታት ድምር በማዬት ማረጋገጥ:- 71

ዓምድ 73 ባለፉት 12 ወራት አብዛኛውን ጊዜ ሥራ ያልሠሩበት ወይንም ለመሥራት ዝግጁ ያልነበሩበት ምክንያት ምንድን ነበር? 71
ዓምድ 74 የዋነኛ ሥራዎ የቅጥር (Employment Status) ሁኔታ ምንድነው? 72
ዓምድ 75 ዋነኛ ሥራዎ ምንድነው? 73
ዓምድ 76 ባለፉት 12 ወራት ውስጥ ከግብርና ውጭ የሆነ ሥራ ሠርቷል? 74
ዓምድ 77 የተጨማሪ ሥራዋ ዓይነት ምንድነው? 74
ዓምድ 78 ባለፉት 12 ወራት በካሽ ካገኙት ጠቅላላ ገቢ ከግብርና ውጭ ሠርተው ያገኙት ድርሻ ምን ያህሉ ነው? በመቶኛ ይገለጽ 74

ምዕራፍ VII የቆጠራ ካርታ አጠቃቀም፡- 76

ዕዝል 1 የዋና ዋና ታሪካዊ ድርጊቶች ዝርዝር፡- 79
ዕዝል 2 በትምህርት ሚኒስቴር ዕውቅና የተሰጣቸው የግል፣ የመንግሥትና መንግሥታዊ ያልሆኑ ተቋማት ዝርዝር፡- 81
ዕዝል 3 የጥናቱ መጠይቅ፡- 101
ዕዝል 4 በክፍል 2 ዓምድ 16 የዞን ስምና ኮድ ለመሙላት የሚያገለግል ዝርዝር፡- 109

ምዕራፍ I

ስለ ጥናቱ አጠቃላይ መግለጫ

ሀ. መግቢያ

የሰው ኃይል ስታቲስቲክስ የሕዝቡን የሥራ ሁኔታ የሚያመለክቱ በመሆናቸው ለአንድ ሀገር የኢኮኖሚ፣የማኀበራዊና የልማት ዕቅዶችን ለመንደፍ ፣ስለአፈጻጸማቸው ለመከታተልና አስፈላጊ የፖሊሲ እርምጃዎችን ለመውሰድ መሠረታዊ ናቸው፡፡ የማዕከላዊ ስታቲስቲክስ ባለስልጣን ከዚህ መሠረታዊ ዓላማ በመነሣት በተለያዩ ጊዜያት ባደረጋቸው ጥናቶች የሰው ኃይል መረጃዎችን ሰብስቧል፡፡ እነዚህም በ1969 በአዲስ አበባ እና በ1971 በሌሎች በተመረጡ 17 ትላልቅ ከተሞች የተደረጉት የሰው ኃይልና የቤቶች ጥናቶች፡ በአገር አቀፍ የተቀናጀ ሰርቬይ ኘሮግራም ሥር በ1973 እና በ1980 ዓ.ም. የገጠር የሰው ኃይል ጥናቶች እና በ1991 ዓ.ም. ደግሞ በሀገር አቀፍ ደረጃ በከተማና በገጠር እንደዚሁ የተካሄዱት ጥናቶች ዋና ዋናዎቹ ናቸው፡፡ በ1976 እና በ1987 ዓ.ም. በተደረጉት ሁለት የሕዝብና ቤት ቆጠራዎች የሰው ኃይልን የሚመለከቱ መረጃዎች ተሰብስበዋል፡፡ በለላ በኩል በየጊዜው የተጠቃሚዎችን ፍላጐት ለማሟላት የ1993 ዓ.ም. ሀገር አቀፍ የልጆች የሥራ ስምሪት ጥናት አካሂዶ ውጤቱም በጊዜው ለተጠቃሚዎች አቅርቧል፡፡

በአገሪቱ ያለውን የመረጃ ክፍተትና የተጠቃሚዎችን ፍላጐት መሠረት አድርጐ በተቀረፀው የመካከኛ ጊዜ የስታቲስቲክስ ዕቅድ፣ አገር አቀፍ የሰው ኃይል ጥናት በየ5ዓመቱ እንዲደረግ፣ ተከታታይ የሥራ ስምሪት ጥናት ደግሞ በየ6 ወሩ ወይም በየአጭር ጊዜው እንዲካሄድ ዕቅድ መያዙ ይታወሳል፡፡ ጥናቶች ለአንድ ጊዜ ብቻ የሚጠኑ ሳይሆን ተከታታይነት እንዲኖራቸውና ለየሰው ኃይል ሁኔታ ለውጥ ከጊዜ ወደ ጊዜና ከቦታ ቦታ ለማወዳደር በቂ ሆነው የአገሪቱን የኢኮኖሚ ዕድገት ለመለካት እንዲቻል የማዕከላዊ ስታቲስቲክስ ባለሥልጣን በጥቅምት 1996 እና በሚያዝያ ወር በ1996 ዓ.ም. በከተማ ደረጃ ተከታታይ የስራ ስምሪት ጥናት አካሂዶ መረጃዎቹን ለተጠቃሚዎች አሰራጭቷል፡፡ በሌላ በኩል ከ1991 በመቀጠል በ5ኛ ዓመት በ1996 ሊሠራ ታስቦ የነበረው አገር አቀፍ የሰው ኃይል ጥናት ሁለት ተከታታይ የሥራ ስምሪት ጥናቶች በመደረጋቸው ምክንያት ሳይደረግ ቆይቷል፡፡ በመሆኑም በአገር አቀፍ ደረጃ የ1991 የሰው ኃይል ጥናት ተከታይ የሆነ የናሙና ጥናት በማድረግ ተፈላጊ መረጃዎችን መሰብሰብና ማሰራጨት በማስፈለጉ በያዝነው ዓመት በየካቲት ወር 1997 ዓ.ም. ደግሞ በአገር አቀፍ ደረጃ የሰው ኃይል ጥናት ይደረጋል፡፡

የጥናቱ ውጤት አስተማማኝነትና ጥራት ወሳኝ ጉዳይ በመሆኑ በመረጃ አሰባሰብ እንቅስቃሴ ወቅት ተገቢው ጥንቃቄና ትኩረት ያስፈልጋል፡፡ ለጥናቱ የተዘጋጀውን መጠይቅ የሚሞሉ ሠራተኞች/ መረጃ ሰብሳቢዎች/ ግልጽና የማያሻማ ማብራሪያ ስለሚያስፈልጋቸው አንድ ዓይነት መመሪያ ማዘጋጀት በማስፈለጉ ይህ መመሪያ ተዘጋጅቷል፡፡ በመሆኑም፣ መረጃ ሰብሳቢዎች፣ ተቆጣጣሪዎች፣ ቴክኒሽያኖች፣ አስተባባሪዎች፣ ስታቲስቲሽያኖችና ሌሎች በየደረጃው የሚሳተፉ የመ/ቤቱ ሠራተኞች ለዚህ ተብሎ በተዘጋጀው በመጠይቁ አሞላል መመሪያ የተካተቱትን ዝርዝር ሁኔታዎች በሚገባ መረዳትና በመመሪያው መሠረት የመረጃ መሰብሰቡን ተግባር ማከናወን ይገባቸዋል፡፡

ይህ መመሪያ በ7 ምዕራፎች ተከፍሎ ቀርቧል፡፡ ምዕራፍ I ስለ ጥናቱ አጠቃላይ መግለጫ የያዘ ሲሆን ምዕራፍ II የመመዝገቢያ ቅጾችን አሞላል መመሪያ ይዟል፡፡ ከምዕራፍ III-VI ያሉት የጥናቱ መጠይቅ ላይ ያሉ ጥያቄዎችን አሞላል መመሪያን ያቀርባሉ፡፡ በምዕራፍ VII ስለ የቆጠራ ቦታ ካርታ አጠቃቀም መመሪያ ቀርቧል፡፡ በተጨማሪም በዚህ መመሪያ መጨረሻ ላይ አራት ዕዝሎች ተያይዘዋል፡፡ እነሱም፣ ዕዝል 1 የዋና ዋና ታሪካዊ ድርጊቶች ዝርዝር፣ ዕዝል 2 በትምህርት ሚ/ር እውቅና የተሰጣቸው የግል/መንግስታዊ ያልሆኑ የትምህርት ተቋማት ዝርዝር፣ ዕዝል 4 እና የጥናቱ መጠይቅ ዕዝል 3 በክፍል 2 ዓምድ 16 እና 17 የዞን የከተማ ስምና ኮድ ለመሙላት የሚያስችል ዝርዝር ናቸው፡፡

በዚህ ምዕራፍ ከመግቢያው በማስከተል የጥናቱ ዋና ዋና ዓላማዎች፣ የመጠይቁ አወቃቀርና የሚሰበሰቡ መረጃዎች አይነት ጥናቱ የሚሸፍናቸው ቦታዎችና የሚካሄድበት ጊዜ እና የመረጃ ሰብሳቢዎች ተግባርና ኃላፊነት ተካተዋል፡፡

ለ. የጥናቱ ዋና ዋና ዓላማዎች:

በ1997 ዓ.ም. የካቲት ወር በመላ ሀገሪቱ በናሙና በተመረጡ የቆጠራ ቦታዎች የሚካሄደው የሰው ኃይል ጥናት ዋና ዓላማ የአገሪቱን የገጠርና የከተማ ህዝብ የሥራ ሥምሪት እና ተዛማጅ ሁኔታዎችን የሚያመላክቱ መረጃዎችን በማስገኘት በየወቅቱ ያለውን ሁኔታ ለውጡንና አቅጣጫውን ለመንግሥትና መንግስታዊ ላልሆኑ መረጃ ተጠቃሚዎች ማቅረብ ነው። ዝርዝር የጥናቱ ዓላማዎችም የሚከተሉት ናቸው።

የጥናቱ ዋና ዋና ዓላማዎች

1. ሀገሪቱ ያላትን ለሥራ የደረሰና ለሥራ ዝግጁ የሆነ የሰው ኃይል /Active Population/ እና በተለያዩ ምክንያት በሥራ ላይ ሊሠማራ የማይችለውን /Inactive Population/ የሰው ኃይል ብዛት በተመለከተ ስታቲስቲካዊ መረጃ ለማስገኘት፣
2. በጥናቱ ወቅት በሥራ ላይ የተሰማራውን /Employed population/ ብዛት እና ሥራ የሌላቸውን ሰዎች /Unemployed Population/ መጠን ለማግኘት የእነዚህም መሠረታዊ ባህርያትን ለማጥናት፣ ስርጭታቸውን ለማወቅ፣
3. ሀገሪቱ ያላትን የሰለጠነ የሰው ኃይል ብዛትና በምን ሙያ እንደሰለጠነ ለማጤን፣ በሥራ ስምሪት ረገድ በተለያዩ ምክንያቶች በሥራ የመሠማራት ዕድላቸው ዝቅተኛ የሆኑ የህብረተሰብ ክፍሎችን /ሴቶችን/ አስመልክቶ ጠቅለል ያሉ የሥራ ባህርያት መረጃዎችን ለማስገኘት፣
4. በተለያዩ የኢኮኖሚው ዘርፎች ማለትም በግብርና፣በኢንዱስትሪ፣በአገልግሎት ሰጪ እና በመንግሥት መሥሪያ ቤቶች ወዘተ.. የሰው ኃይል ተሳትፎን ለመገምገምና ለማገናዘብ፣
5. መደበኛና መደበኛ ባልሆነ የሥራ ዘርፍ ውስጥ የሚሳተፈውን የሰው ኃይል መጠን ጠቋሚ መረጃ ለማስገኘት፣
6. በቅጥር ሥራ የተሰማራውን የሰው ኃይል የደሞወዝና ምንዳ መረጃ ለማስገኘት፣
7. የሴቶች የወሊድ ሁኔታ ከስራ ስምሪት አ(ያ ለማጤን የሚያስችል መረጃ ለማስገኘት፣
8. በምርታማና ምርታማ ባልሆኑ የቤት ውስጥ ሥራ እንደ እንጨት በመልቀም ውሃ በመቅዳትና በመሣሰሉት ሥራዎች የሚውለው የሥራ ሰዓት መረጃን ለማስገኘት፣
9. በዋነኛነት በግብርና ሙያ/ ሥራ የሚተዳደረው የሕብረተሰቡ ክፍል ከዚህ የሥራ ዘርፍ ውጪ ሌላ የሆነ ተጨማሪ ሥራ/ገቢ ይኑረው አይኑረው ለማወቅ፣
10. ለወደፊት ለተከታታይ ጥናትና ለትንበያ የሚረዱ መረጃዎችን ለማስገኘት እና
11. ለፖሊሲና ዕቅድ አውጪዎች፣ ለተመራማሪዎች፣ ለኢንቨስተሮች እንዲሁም ለሌሎች ዓለም አቀፍና የአገር ውስጥ መረጃ ተጠቃሚዎች በዘርፍ የሚፈለጉ መረጃዎችን ለማስገኘት ናቸው።

ሐ. የመጠይቁ አወቃቀርና የሚሰበሰቡ መረጃዎች ዓይነት

ይህ የሰው ኃይል ጥናት መጠይቅ በ5 ገጾች የቀረበ ሲሆን የሚከተሉት 5 ክፍሎችን ያካትታል።

ክፍል 1 የተመረጠው ቤተሰብ የአካባቢ መለያ

ክፍል 2 የቤተሰቡ አባላት ዝርዝር መረጃ /ለእያንዳንዱ የቤተሰብ አባላት የሚሞላ/

- ስም፣ከቤተሰቡ ኃላፊ ጋር ያላቸው ዝምድና፣ፆታ፣ዕድሜ፣ፍልሰትና የአካል ጉዳተኛነት/የአእምሮ በሽተኛነት ሁኔታ ለሁሉም የቤተሰብ አባላት፣
- የትምህርት ሁኔታ /ዕድሜአቸውም 5 ዓመትና በላይ ለሆናቸው/
- የስልጠና ፣የጋብቻ ሁኔታ /ዕድሜአቸው 10 ዓመትና በላይ ለሆናቸው/ የሴቶች የወሊድ ሁኔታ (ዕድሜአቸው 15 ዓመትና ከዚያ በላይ ለሆናቸው)

ክፍል 3 ያለፉት 7 ቀናት የሥራ ሁኔታ

/ዕድሜአቸው 5 ዓመትና በላይ ለሆናቸው/

- የሥራ ስምሪት ሁኔታ፣
  የሥራ ሰዓት (ምርታማና ምርታማ ባልሆነ ሥራ)
- የሥራ ግንኙነት መኖር/Job attachment
- ስራ ያልሰሩበት ምክንያት
- የዋነኛ የሥራ ዓይነት
- የሚሠራበት ቦታ
- የድርጅቱ ዋና ምርት /አገልግሎት ዓይነት
- የቅጥር ሁኔታ/Employment status

/ዕድሜአቸው 10 ዓመትና በላይ ለሆናቸው/

- ከቅጥር ሥራ የተገኘውን የክፍያ ሁኔታ
- መደበኛና መደበኛ ባልሆነ የሥራ ዘርፍ መሰማራትን
- የሥራ ለውጥ
- የተጨማሪ ሥራ ሁኔታ
- ከፊል ሠራተኝነት /Under employment/

ክፍል 4 ሥራ አጥነትና የሥራ አጦች ባህሪይ (ዕድሜአቸው 10 ዓመትና በላይ ለሆናቸው)

- ባለፉት 3 ወራት ሥራ ለማግኘት/የግል ሥራ ለመጀመር ጥረት ማድረግ አለማድረግ
- ምን አይነት ስራ እንደሚፈልጉ
- የግል ስራ ለመጀመር ያጋጠማቸው ችግር
- ለምን ያክል ወራት ያለስራ እንደቆዩ

ክፍል 5 ያለፉት 12 ወራት የሥራ ሁኔታ

(ዕድሜአቸው 10 ዓመትና በላይ ለሆናቸው)

- ባለፉት 12 ወራት ውስጥ ለስንት ሳምንታት በስራ ላይ: ስራ አጥና ለስንት ሳምንታት ስራ ለመስራት እንዳልቻሉ/ዝግጁ እንዳለሆኑ: አብዛኛውን ጊዜ ያልሰሩበት ምክንያት
- የዋነኛ ሥራዎ ምንድን ነው?
- የሰዎች መተዳደሪያቸው ግብርና/ ግብርና ውጭ መሆን ያለመሆን

ከግብርና ውጭ ሰርተው ያገኙት ገቢ/ድርሻ በመቶኛ ሲገለፅ ምን ያህል እንደሆነ (ሌሎች ተዛማጅ ጥያቄዎች) ቀርበዋል::

መ. <u>የጥናቱ መጠይቆች/ቅፃች አቀራረብ</u>

<u>ለዘህ ጥናት የሚያገለግሉ ቅፃች ና መጠይቆች ተዘጋጅተዋል::</u>

1 በምዝገበው ገዜ የሚያገለግሉ ቅፃች

ሀ. ቅፅ 97/0 ገጠር የቤተሰብ መመዝገቢያ ቅፅ ለገጠር
   ቅፅ 97/0 የከተማ የቤተሰብ መመዝገቢያ ቅጽ ለከተማ
ለ. ቅፅ 97/1 የተመረጡ ቤተሰቦች ማስተላለፊያ ቅፅ

2 በዋናው ጥናት የሚያገለግሉ መጠይቆች ተብለው ሊለዩ ይችላሉ::

ሠ. <u>ጥናቱ የሚሸፍናቸው ቦታዎችና የሚካሄድበት ጊዜ፣</u>

ይህ ጥናት በገጠር በክልሎች በገጠር 2072 ቆጠራ ቦታዎችን በከተማ ደግሞ 790 ቆጠራዎችን የሚሸፍን ሲሆን፣ ጥናቱም በየካቲት ወር መጨረሻ ጀምሮ ይካሄዳል::

በአንድ ቆጠራ ቦታ ከቤተሰብ ምዝገባ በኂላ ባሉት 7 ቀናት ውስጥ መረጃዎች ሁሉ ተሰብስበው መጠናቀቅ ይኖርባቸዋል:: የአንድ ቆጠራ ቦታ መረጃ በ7 ቀናት ውስጥ ተሰብስቦ ካላለቀ፣ በተከታዩ ቀን ውስጥ በተቻለ ፍጥነት ተሰብስቦ እንዲጠናቀቅ ጥረት ማድረግ ያስፈልጋል:: ነገር ግን ለምን መጠይቁ በተጠቀሱት 7 ቀናት ውስጥ ሊጠናቀቅ እንዳልቻለ መረጃ ሰብሳቢው ለተቆጣጣሪው ወዲያውኑ ማሳወቅ ይኖርበታል:: በዚህ ጥናት አንድ መረጃ ሰብሳቢ

እንደአስፈላጊነቱ ከአንድ በላይ ቆጠራ ቦታዎችን ሊሸፍን ስለሚችል ጊዜውን በአግባቡ መጠቀም አለበት::

ረ. የመረጃ ሰብሳቢዎች ተግባርና ኃላፊነት: -

❖ ኃላፊነት፣

- መረጃ ሰብሳቢው ለጥናቱ ስራ መሳካት ከፍተኛ ሚና እንደሚኖረው ይታወቃል:: ስለሆነም የመረጃ መሰብሰቡን ተግባር በቅንነት፣ በታማኝነትና በታታሪነት ማከናወን ይገባዋል:: ስለዚህ መረጃ ሰብሳቢዎች በጥናቱ ወቅት ከዚህ ስራ ጋር ተቃራኒ በሆኑ ለምሳሌ ንግድ፣የፖለቲካና የሃይማኖት ቅስቀሳ፣በሌላ ተመሳሳይ ተግባር ወዘተ. መሠማራት አይችሉም::
- መረጃ ሰብሳቢው መረጃ ለመሰብሰብ ወደተመረጡ ቤተሰቦች በሚደርስበት ወቅት በቅድሚያ ለቤተሰቡ ሰላምታ በመስጠት ወደ መጠይቁ ከመግባቱ አስቀድሞ ስለተለያዩ ጉዳዮች አጠር ባለ ሁኔታ /ስለወቅቱ ሁኔታ፣ ስለአርሻው፣ ስለጤናቸው፣ ስለልጆቻቸው .. ወዘተ/ ከመረጃ ሰጪዎች ጋር በመወያየት መቀራረብንና መግባባትን ፈጥሮ ስለመጣበት አላማ በመግለጽ የመረጃ መሰብሰቡን ተግባር መጀመር ይኖርበታል:: ይኸም መረጃ ሰጪዎች መልሶችን ለመስጠት የበለጠ ዝግጁ ፍቃደኛ/ተባባሪ ስለሚያደርጋቸው መጠይቁን በተቀላጠፈ ሁኔታ ለመሙላት ይረዳል::
- ትክክለኛ መረጃ የሚገኘው መልስ ሰጪዎችን አግባብ ባለው መንገድ በመቅረብ፣ አስነዋሪ ከሆኑ ድርጊቶች በመቆጠብ፣ መረጃ ሰጪዎችን ከማመናጨቅ፣ ንቀት ከማሳየት፣ ከመጸየፍ ... ወዘተ. በመታቀብና ረጋ ብሎና ሳያቻኩሉ በማዳመጥ እና በመሳሰሉት መልካም ድርጊቶች ነው::

- ይህን ሥራ በተመለከተ መረጃ ሰብሳቢውም እንደ ስታቲስቲሽያኖቹ፣ የመስክ ሥራ ኃላፊዎቹ፣ ዕቅድ አውጪዎቹ ወዘተ. ሁሉ ባለድርሻ ስለሆነ መልስ ሰጪዎችን በሚቀርብበት ወቅት ራሱን እንደ ባለሙያ ሆኖ መቅረብ ይገባዋል:: ግራ በተጋባ ሁኔታ ማለትም ጥያቄዎችን ዘና ባለ ሁኔታ ሳያነብ ወይም የጥያቄውን ዓላማና ምንነት ያልገባው በሚመስል ሁኔታ የሚቀርብ ከሆነ መልስ ሰጪዎች እምነት በማጣት በቂ ትብብር ወይም ትክክለኛ መልስ ሊነፍጉት ይችላሉ::
- **የሚሞሉ መረጃዎችን ጥራት ስለመጠበቅ:-** ከዚህ "የሰው ኃይል ጥናት" የሚሰበስቡ መረጃዎች የሚጠበቀውን ጥቅም እንዲያስገኙ ለማድረግ በከፍተኛ ጥንቃቄና ጥራት ባለው ሁኔታ መረጃዎችን መሰብሰብ ከመረጃ ሰብሳቢዎች ይጠበቃል:: ጥራት ባለው መረጃ ላይ የተመረኮዙ እቅዶች በትክክል በተግባር መፈጸም ሲቻል በአንፃሩ የመረጃው ጥራት የማያስተማምን በሚሆንበት ጊዜ እቅዶችን ተግባራዊ በማድረግ ረገድ ችግር ይገጥማል:: ለምሳሌ ኘሮጀክት ተቀይሶ በሥራ ላይ ለማዋል በሚያስፈልግበት ጊዜ እንደየኘሮጀክቶቹ አይነት አስፈላጊና ተገቢውን የሰው ኃይል ለማግኘት ከሰው ኃይል ጥናት የሚገኙ መረጃዎች ከፍተኛ ጠቀሜታ አላቸው:: በመሆኑም ለየኘሮጀክቶቹ በቦታ፣በዕድሜ፣በፆታና በመሳሰሉት ባህሪያት ላይ የተመሠረተ ትክክለኛ መረጃ ከሌለ ፕሮጀክቶችን ተግባራዊ ማድረግ ከማዳገት አልፎ የተሳሳቱና የተዛቡ አሠራሮችን ይፈጥራል:: ስለዚህ ጥናቱ በሚካሄድበት ወቅት ለመልስ ሰጪዎች የሚቀርቡትን ጥያቄዎች በመመሪያው መሠረት በማቅረብና ከዚያም የሚገኘውን ትክክለኛ መልስ በተገቢው ሥፍራ/ ዓምድ/ በጥንቃቄና ጥራት ባለው ጽሑፍ በማስፈር መጠይቁን ለመሙላት ከፍተኛ ትኩረት ማድረግ ያስፈልጋል::
- በጥናቱ የተካተቱ መረጃዎች በአብዛኛው የቤተሰብ አባላትን ግላዊ ህይወት የሚመለከቱ እና አስቀድሞ ስለተከናወኑ ወይም እየተከናወኑ ስላሉ ክስተቶች የሚጠይቁ በመሆኑ በተቻለ መጠን መረጃዎችን የሚመለከታቸው የቤተሰብ አባላት ባሉበት መሰብሰቡ የመረጃውን ጥራት ከፍ እንደሚያደርገው ይታመናል:: በመሆኑም የሚሰበሰቡት መረጃዎች የበለጠ ጥራት እንዲኖራቸው የቤተሰብ አባላት ባሉበት፣ በቤተሰብ ኃላፊው አማካይነት መረጃ መሰብሰብ አለበት:: ኃላፊውን ማግኘት አስፈላጊ ከሆነ እሱ በሚገኝበት ሌላ ጊዜ ተመልሶ በመምጣት መረጃው ይሞላል:: ነገር ግን ኃላፊውን ማግኘት ካልተቻለ መልስ ሊሰጥ የሚችል አዋቂ የሆነ የቤተሰብ አባልን በማነጋገርና ጥያቄዎቹን በማቅረብ መጠይቁ ይሞላል:: በተጨማሪም መጠይቁ በሚሞላበት ጊዜ የአንዳንድ የቤተሰቡ አባላት የተሟላ መረጃዎችን ለማግኘት ካልተቻለ ወደ ቤተሰቡ በሌላ ጊዜ በመመለስ መረጃውን የመሰብሰብ ተግባር መጠናቀቅ ይኖርበታል:: እዚህ ላይ በድጋሚ ጉብኝት/call back/ወቅት ቀሪ መረጃዎች ሲሰበሰቡ የጥናቱ ጊዜ /reference period /ቀደም ሲል

የተጠቀመበትን ጊዜ መሆኑን መገንዘብ ያስፈልጋል:: በምንም ዓይነት መንገድ ጉረቤት የሆኑ ግለሰቦችን በማነጋገር መጠይቁ መሞላት የለበትም::

- መረጃው ተሰብስቦ ካለቀ በኋላ ከቤተሰቡ ከመሰናበቱ አስቀድሞ ስለቤተሰቡ አስፈላጊው መረጃዎች በትክክል ተሰብስቦ መጠናቀቁን ማረጋገጥ በጣም አስፈላጊ ነው:: መረጃው በሚሰበሰብበት ወቅት ተፈጽመው የነበሩ ስሕተቶች እዚያው ከታረሙ በኋላ መረጃ ሰጭዎችን ከመሰናበቱ በፊት ማመስገንም መዘንጋት የለበትም:: በዚያው ቀን የመረጃው ጥራት እንደገና ታይቶ ከተረጋገጠ በኋላ ቀንና ስም ተጽፎ መፈረም ይኖርበታል:: የመረጃው ጥራት በዚያው ቀን መረጋገጥ የሚኖርበት ምክንያት ብዙ ቀናት ካለፉ መረጃውን ተመልሶ ከቤተሰቡ ለማግኘት ስለሚያስቸግር ነው:: በተጨማሪም የተደረገው ቃለ መጠይቅ ስለሚረሳ መረጃዎቹን ለማረም አዳጋች ይሆናል፡

❖ ተግባር፣

የመረጃ ሰብሳቢዎች ዋና ዋና ተግባራት

- በሚሰጠው ስልጠና ላይ ያለማቋረጥ መሳተፍ፣
- የመረጃ ሰብሳቢዎችና የሥራ ምደባና ኢንዱስትሪ ኮድ መጽሐፍ መመሪያ ጠንቅቆ ማወቅ፣
- ለሥራው የሚያስፈልጉትን መሣሪያዎች በትክክል መረከብ
  - ቅጽ 97/0 1 Copy
  - ቅጽ 97/1 2 Copy
  - መጠይቅ 2 ጥራዝ እና ተጨማሪ ብትን መጠይቅ (አንዱ ጥራዝ 15 ቤተሰቦችን ያሰራል)
  - የቆጠራ ቦታ ካርታ 1
  - ቾክ፣ላፒስ፣እርሳስ፣መቅረጫ
- የተመደበበትን ቆጠራ ቦታ ድንበር ከለየ በኋላ ምዝገባውን ያለስህተት ማከናወን፣
- በተዘጋጀው መመሪያ እና ከተቆጣጣሪው በሚሰጠው ድጋፍ መሠረት ለዋናው ጥናት የሚሆኑ 30 ቤተሰቦችን መምረጥ፣
- ለተመረጡት 30 ቤተሰቦች ቤት ለቤት በመዘዋወር የተዘጋጀውን መጠይቅ ሞልቶ ማጠናቀቅ፣
- መጠይቆቹ ሁሉ በትክክል ስለመሞላታቸው ማረጋገጥ ፣አስፈላጊ ሲሆን፣ ወደሚመለከተው ቤተሰብ በመሄድ እርማት ማድረግ፣
- የተሞሉ መረጃዎችን ከተቆጣጣሪው ወይም ከሥራው ጋር ቀጥታ ግንኙነት ካላቸው የመ/ቤቱ ሠራተኞች በስተቀር ለማንም ያለማሳየት፣
- የተሞሉ መጠይቆችንና ቅጾችን በአግባቡ በመያዝ ለተቆጣጣሪው ማስረከብ፣
- መረጃውን ለማጠናቀቅና ለማሟላት መልስ ሰጪዎች በሚመቻቸው በማናቸውም ሰዓት መሥራት፣
- በየወቅቱ የደረሰበትን ሁኔታ ለተቆጣጣሪው ማሳወቅ፣
- ተቆጣጣሪው ከሥራው ጋር የተያያዙ ሌሎች ሥራዎች እንዲሠሩ ባዘዘው ጊዜ መሥራት::

ምዕራፍ II
የመመዝገቢያ ቅጾች አሞላል መመሪ ያ

2.1 የከተማ ቤቶችና ቤተሰቦች መመዝገቢያ ቅጽ (ቅጽ 97/0-ከተማ) አሞላል መመሪያ

ክፍል 1፡- የአካባቢ መለያ፡-

የቤተሰቦች አመዘጋገብ ሁኔታ፡-

በተመረጠው ቆጠራ ቦታ የሚገኙ ቤተሰቦች በሚከተለው ሁኔታ መመዝገብ አለባቸው፡፡

ሀ. በመጀመሪያ ለጥናቱ የተመረጠውን ቆጠራ ቦታ በተሰጠው የቆጠራ ቦታ ካርታና መግለጫ መሠረት አካባቢውን ከሚያውቅ ሰው ጋር በመሆን ድንበሩን /ክልሉን/ ዞሮ ማየትና ማጥናት፣

ለ. የቤቶችን፣ የመንገዶችንና የመንደሮችን አቀማመጥ ማየት፣

ሐ. ምዝገባውን ከቆጠራ ቦታው ሰሜን ምዕራብ ከሚገኘው መንደር /አካባቢ/ በመነሳት ወደ ምስራቅ ከዚያ ወደ ምዕራብ /ጥምዝምዞሽ/ ሥርዓት ባለው መንገድ በመጓዝ እያንዳንዱን ቤተሰብ መመዝገብ፡፡ እያንዳንዱን ቤተሰብ ከመዘገቡ በኋላ በቤቱ በር ወይም ሊጠፋ ከማይችል ቦታ ላይ በቾክ / በጠመኔ በእያንዳንዱ ቤት ላይ እንደአመዘጋገባቸው ቅደም ተከተል MP001, MP 002,… MP 010…MP 123….ወዘተ በማለት መጻፍ ያስፈልጋል፡፡ በተጨማሪም ከተመረጠው ቆጠራ ቦታ በመውጣት ምዝገባ እንዳይካሄድ ከፍተኛ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል፡፡ እንዲሁም በአንድ ቤት ወስጥ ከአንድ በላይ ቤተሰቦች/ደባሎች/ ሊኖሩ ስለሚችሉ እንዳይዘነጉ መጠንቀቅ ያስፈልጋል፡፡ ደባል የሆኑ ቤተሰቦች ከተገኙም ለእያንዳንዱ ደባል ቤተሰብ የራሱ የሆነ የቤተሰብ ተከታታይ ተራ ቁጥር መሰጠት እንዳለበት መገንዘብ ያሻል፡፡

ዓምድ 1 - 3፡- ክልል፣ዞን፣ወረዳ፡-

በነዚህ ዓምዶች የቆጠራ ቦታው የሚገኝበት ክልል፣ ዞን፣ እና ወረዳ ስም ይሞላል፡፡

ዓምድ 4፡- ከተማ ፡-

የቆጠራ ቦታው የሚገኝበት ከተማ ስም በዓምዱ ይሞላል፡፡

ዓምድ 5፡- ከፍተኛ/ወረዳ ክ/ከተማ፡-

የቆጠራ ቦታው የሚገኝበት ከፍተኛ/ ወረዳ (ክ/ከተማ) ስም በዚህ ዓምድ ይሞላል፡፡

ማሳሰቢያ፡- አብዛኛዎቹ ከተሞች በወረዳ ሥር ስለሚሆኑ በዓምድ 3 የሚገኙበት ወረዳ ስም ሲሞላላቸው በዓምድ 5 ደግሞ "ከፍተኛው" ይሞላል፡፡ ነገር ግን አንዳንድ ከተሞች በወረዳ ውስጥ ሳይሆኑ የራሳቸው አስተዳደር ያላቸው ሆነው የተሸነሸኑት ደግሞ በከፍተኛ ሳይሆን በክ/ከተማ ይሆናል /ለምሳሌ አዲስ አበባ/ ፡፡ በዚህን ጊዜ ዓምድ 3 በሰረዝ ይታለፍና በዓምድ 5 በከፍተኛ/ወረዳ/ በክ/ከተማ መመዝገቢያ ቦታ የክ/ከተማው ስም ይመዘገባል ማለት ነው ፡፡

ዓምድ 6፡- ቀበሌ /ገበሬ ማህበር

የቆጠራ ቦታው የሚገኝበት ቀበሌ ስም/ቁጥር በዚህ ዓምድ ይሞላል፡፡

ዓምድ 7:- የቆጠራ ቦታ ኮድ :-

የቆጠራ ቦታው ቁጥር ለዚህ ዓምድ በተዘጋጀው ካርድ ኮለም ክፍት ቦታ ይሞላል::

ማስታወሻ

ጥናቱ የማካሄድበት የቆጠራ ቦታ የሚገኝበት ክልል:ዞን:ወረዳ:ከተማ:ከፍተኛ(ክ/ከተማ):ቀበሌ ስምና ኮድ እንዲሁም የቆጠራቦታ ኮድ ከቅ/ጽ/ቤት በሚሰጠው ዝርዝር መሰረት በዐምዱና በካርድ ኮለሙ ይሞላል::

ክፍል 2:- የቤተሰቦች ዝርዝርና የአመራረጥ ቅደም ተከተል:-

የቤት መረጃን ከመመዝገብ በፊት የቤትን፣ የመኖሪያ ቤትንና የቤተሰብን ትርጓሜ ጠንቅቆ መረዳት ያስፈልጋል::

ሀ. ቤት፣

ቤት ማለት "በአሠራሩ ተለይቶ እና ራሱን የቻለ" ሆኖ ለመኖሪያ ብቻ፣ ለመኖሪያና ለድርጅት ወይም ለድርጅት ብቻ የሚያገለግልና ለማገልገል የተዘጋጀ ነው::

የቤቱ አሠራር የተለየ ነው፣ የሚባለው ዙሪያውን በግድግዳ፣ የተከለለ ሆኖ ጣራውም በክዳን የተሸፈነ በመሆኑ በውስጡ የሚኖሩት ሰዎች በሚተኙበት ጊዜ፣ ምግባቸውን ሲያዘጋጁና ሲመገቡ ከሌሎች በዙሪያው ከሚኖሩ ሰዎች ጋር ለመለየት የሚያስችል ነው:: ሆኖም አንዳንድ ጊዜ በሳጠራ፣ በኘላስቲክ፣በካርቶን፣ . . . ወዘተ ግድግዳው የተሠራ ወይም የተከበበና ጣራው በኘላስቲክ ክዳን የተሸፈነ ሆኖ ለድርጅት ወይም ለመኖሪያ የሚያገለግል ቤት ሊያጋጥም ይችላል:: ይህ ሁኔታ ሲያጋጥም ምንም እንኳን የቤትን ትርጉም ባያሟላም ከአገልግሎቱ አንጻር ሲታይ ቤት ስለሆነ እንደቤት ይወሰዳል:: ነገር ግን በኘላስቲክና በመሳሰሉት ቁሳቁሶች የሚሠሩና ለማደሪያነት ብቻ ተጠቅመውባቸው ቀን ቀን የሚፈርሱና ለመዋያነት ብቻ የሚያገለግሉ ከሆነ እንደ ቤት አይቆጠሩም:: ድንኳኖችም ሰው የሚኖርባቸው ከሆነ እንደቤት እንደሚቆጠሩ ማስተዋል ያስፈልጋል::

የቤቱ አሠራር ራሱን የቻለ ነው፣ የሚባለው ቤቱ ከመንገድ ወይም የጋራ በሆነ መተላለፊያ፣ መሬት. . . ወዘተ የራሱ መግቢያና መውጫ ያለው ሆኖ በውስጡ የሚኖሩት ሰዎች ወደ ቤት ሲገቡ ወይም ከቤት ሲወጡ የሚተላለፉት በሌሎች ቤት ውስጥ በማለፍ ሳይሆን በቀጥታ በራሳቸው መውጫ ወይም መግቢያ ብቻ ሲሆን ነው::

ለ. መኖሪያ ቤት፣

መኖሪያ ቤት ማለት በአሠራሩ የተለየና ራሱን የቻለ ሆኖ ለመኖሪያነት ታስቦ የተሠራ ወይንም ምንም እንኳን ለሰው መኖሪያ ታስቦ ባይሰራም በጥናቱ ቀን ሰዎች ለመኖሪያነት የሚገለገሉበት ቤት ነው:: ቤቱ ሙሉ በሙሉ ሰዎች የሚኖሩበት ወይም በከፊል እየኖሩ በቀሪው ሌላ ተግባር ለምሳሌ ንግድ፣ ሽመና፣ የእንጨት ሥራ . . . ወዘተ. የሚያከናውኑበት ቤት ሊሆን ይችላል:: ይህ ዓይነት ሁኔታ ሲያጋጥም ቤቱ ለመኖሪያና ድርጅት ተብሎ ይመዝገብ:: ባንድ መኖሪያ ቤት ከአንድ በላይ የሆኑ ቤተሰቦች /ደባሎች/ ሊኖሩ ይችላሉ::

ሐ. ቤተሰብ፣

ቤተሰብ ማለት በአንድ ቤት ወይም በተቀራረቡ ቤቶች ውስጥ አብረው የሚኖሩትንና ምግባቸውን በአንድ ማድቤት አብስለው በአንድነት የሚመገቡ ሰዎችን ያጠቃልላል:: የቤተሰብ አባሎች በሥጋ ወይም በጋብቻ የሚዛመዱትንና የማይዛመዱትን ሊያጠቃልል

ይችላል:: በሥጋ ወይም በጋብቻ የሚዛመዱት ባል፣ ሚስት፣ ልጆች፣ የባል ወይም የሚስት አባት፣ እናት፣ እህት፣ወንድም፣ . . . ወዘተ ናቸው:: በሥጋ ወይም በጋብቻ የማይዛመዱ ሌሎች የቤተሰብ አባላት ለምሳሌ በቤት ሠራተኛነት፣ በዘበኝነት የሚያገለግሉ ግለሰቦች ከቤተሰቡ ጋር አብረው የሚኖሩና የሚመገቡ ከሆነ እንደ ቤተሰብ አባል ይቆጠራሉ::

የቤተሰብ አባላት ብዛት ሊለያይ ይችላል:: ይኸውም አንድ ሰው ብቻውን እንደ አንድ ቤተሰብ ሊቆጠር ይችላል:: ብዙ አባላት ያሉትም እንደ አንድ ቤተሰብ ይቆጠራል:: ነገር ግን ከጥናቱ ጊዜ በፊት ቤተሰቡን ትቶ ወደ ሌላ ቤተሰብ በመሄድ እዚያ ለስድስት ወር ወይም ከዚያ በላይ ከተቀመጠ አሁን ለሚገኝበት ቤተሰብ እንግዳ መሆኑ ቀርቶ ለቤተሰቡ አባል ይሆናል ማለት ነው::

ጋብቻው በአንድ ሚስት ብቻ የተመሠረተ ከሆነ ቤተሰብ ባልን፣ ሚስትን፣ ልጆችን፣ የጉዲፈቻ ልጆችን፣ ሌሎች ዘመዶችንና ዘመድ ያልሆኑትን /የቤት ሠራተኞች . . . ወዘተ/ ሊያጠቃልል ይችላል:: ነገር ግን ጋብቻው ከብዙ ሚስቶች ጋር የተመሠረተ ከሆነ /አንድ ወንድ ከአንድ በላይ ሚስቶች ካሉት/ የሰውየው ሚስቶች ከነልጆቻቸውና ዘመዶቻቸው . . . ወዘተ. በአንድ ቤት ወይም በተቀራረቡ ቤቶች የማይኖሩና ምግባቸውንም በአንድነት አብስለው የማይበሉ ከሆነ፣ ባልየው በቅድሚያ ካገባት ሚስቱ ጋር እንደ አንድ ቤተሰብ ተቆጥሮ ሌሎቹ የሰውየው ሚስቶች የየራሳቸው ቤተሰብ እንዳላቸው ሆኖ መቆጠር አለባቸው::

የቅርብ ዝምድና ያላቸው ሰዎች አንዳንድ ጊዜ በአንድ ግቢ ውስጥ አንድ ላይ ተቀራርበው ይኖራሉ:: እነዚህ ሰዎች ግን ምግባቸውን በአንድ ላይ አብስለው እስካልተመገቡ ድረስ የተለያዩ ቤተሰቦች ተብለው ይቆጠራሉ:: በአንድ ቤት ውስጥ ተዳብለው የሚኖሩ ቤተሰቦችም ምግባቸውን አብረው የሚመገቡ እስካልሆነ ድረስ እንደተለያዩ ቤተሰቦች ይቆጠራሉ::

<u>የቤተሰብ ኃላፊ፣</u>

የቤተሰብ ኃላፊ ማለት የአንድ ቤተሰብ መደበኛ አባል የሆነ ወንድ/ሴት በቤተሰቡ አባላት እንደ ኃላፊ የሚቆጠር/የሚታይ ነው:: ከአንድ በላይ ሚስቶች ያሉት ሰው ሚስቶቹ በተለያዩ ቤተሰብ የሚኖሩ ከሆነ እሱ የቤተሰቡ ኃላፊ ሆኖ ሊመዘገብ የሚችለው አሁን በሕይወት ካሉት ዉስጥ በቅድሚያ ካገባት/አንጋፋ ሚስቱ ጋር ይሆናል:: ሌሎች ሚስቶች ግን የየራሳቸውን ቤተሰብ ኃላፊ ሆነው ይመዘገባሉ ::

<u>ማሳሰቢያ:</u> በቅጹ ግርጌ ጠቅላላ የቤተሰቦች ብዛት በተሰጠው ክፍት ቦታ ላይ ይሞላል::

ዓምድ 8 <u>የቤት ተከታታይ ተራ ቁጥር</u>:

በቆጠራ ቦታው ለሚገኙ ቤቶች እንደ አመዘጋገባቸው ቅደም ተከተል ተከታታይ ተራ ቁጥር 001፣ 002፣ . . . ወዘተ በማለት ቤቶቹ ተመዝግበው እስከአለቁ ድረስ በዚህ ዓምድ ባሉት ካርድ ኮለሞች ይሞላሉ:: በተጨማሪም በቤቱ በር ከፍ ብሎ በስተግራ ባለው ጥግ ወይም በር ከሌለው አመቺ በሆነና ዝናብና ልጆች ሊያጠፉት በማይችሉበት ቦታ በጠመኔ MP001, MP002 … ወዘተ በማለት መጻፍ አለበት:: በአንድ ቤት ውስጥ ከአንድ በላይ ቤተሰቦች/ደባሎች ቢኖሩበት የእያንዳንዳቸው ኃላፊዎች በዓምድ 12 በየተራ በሚመዘገቡበት ጊዜ የቤቱ ተከታታይ ተራ ቁጥር አንድ ስለሆነ በዓምድ 8 አንዱ ቁጥር ተደጋግሞ መጻፍ ይኖርበታል:: በሌላ በኩል ደግሞ ፎቅ በሆነ ቤት ውስጥ አራት መኖሪያ ቤቶች ካሉ የተለያዩ ቤቶች ስለሆኑ ለአራቱም ቤቶች ተከታታይ የሆነ የተለያየ ተራ ቁጥር በዓምድ 8 መስጠት ያስፈልጋል:: በሌላ አንጻር በአንድ አጥር ግቢ አንድ ቤተሰብ የሚኖርባቸው የተለያዩ ቤቶች

ቢኖሩ እንደ አንድ ቤት ስለሚቆጠሩ አንድ የቤት ተራ ቁጥር ይሰጣቸዋል፡፡ ነገር ግን በአንድ አጥር ግቢ ውስጥ ከአንድ በላይ ቤተሰብ የሚኖሩባቸው ቤቶች ካሉ ለእያንዳንዱ ቤት የተለያየ የቤት ተራ ቁጥር በተከታታይ መስጠት ያስፈልጋል፡፡ በተጨማሪም በአንድ አጥር ግቢ ውስጥ ሆነው ለተመሳሳይ ዓላማ የሚያገለግሉ ህንጻዎች ካሉ ሁሉም እንደ አንድ ቤት ይቆጠራሉ፡፡

ዓምድ 9 <u>የቤት ቁጥር/ ንዑስ ቁጥር፡-</u>

በዚህ ዓምድ በቆጠራ ቦታው ለሚገኙ ቤቶች ሁሉ የቤት ቁጥር ያላቸው ከሆኑ የቤት ቁጥሩ ይመዘገባል፡፡ በቆጠራው ቦታ ለሚገኙ አብዛኛው ቤቶች በቀበሌው ጽ/ቤት የመለያ ቁጥር ተሰጥቷቸዋል፡፡ ይኸው ቁጥር በዚህ ዓምድ በተሰጠው ክፍት ቦታ ይመዘገባል፡፡ አንዳንድ ጊዜ አንድ ቤተሰብ ከአንድ በላይ የሆነ የተለያዩ ቁጥሮች ያሉዋቸው መኖሪያ ቤቶች ሊይዝ ይችላል፡፡ እንዲሁም ደግሞ በአንድ መኖሪያ ቤት ውስጥ ከአንድ በላይ የሆኑ ቤተሰቦች ሊኖሩ ይችላሉ፡፡ ስለዚህ የቤት ቁጥር በዚህ ዓምድ ከመሞላቱ በፊት የሚከተሉትን ነጥቦች በተጨማሪ ማስተዋል ያስፈልጋል፡፡

1. በአንድ መኖሪያ ቤት ከአንድ በላይ ቤተሰቦች ከኖሩ ይኸው ቁጥር ለእያንዳንዱ ቤተሰብ እየተደጋገመ በዓምድ 8 ይሞላል፡፡.
2. አንድ ቤተሰብ ከአንድ በላይ የሆኑና የተለያዩ ቁጥሮች የተሰጣቸው የመኖሪያ ቤቶች ከያዘ ቤተሰቡ የሚኖርበት የዋናው ቤት ቁጥር በዓምድ 9 ይሞላል፡፡
3. ከላይ በተራ ቁጥር 2 የተጠቀሱት ትናንሽ ቤቶች /"ሰርቪስ"/ በተለያዩ ቤተሰቦች የተያዙ እንደሆነና የትልቅ ቤት ተቀጽላ ቁጥር የተሰጣቸው ካልሆነ በዓምድ በተሰጠው ቦታ የትልቁን ቤት ቁጥር በመሙላት ቤቶቹ የትልቅ ቤት ተቀጥላዎች መሆናቸውን በአስተያየት ዓምድ መግለጽ ያስፈልጋል፡፡ ነገር ግን ትናንሾቹን /ሰርቪሶች/ የተለያዩ የራሳቸው ቁጥር በቀበሌው ጽህፈት ቤት ከተሰጣቸው ይህንኑ ቁጥር በዓምድ 9 መሙላት ያስፈልጋል፡፡
4. በአንድ ግቢ ውስጥ የሚገኙ ሁለትና ከዚያ በላይ የሆኑ መኖሪያ ቤቶች በሁለትና ከዚያ በላይ በሆኑ ቤተሰቦች ተይዘው ካሉ የተሰጠው የመኖሪያ ቤት ቁጥር ግን ለግቢው የሚያገለግል አንድ ቁጥር ብቻ ከሆነ ይኸው ቁጥር ለእያንዳንዱ ቤተሰብ በዓምድ 9 በእያንዳንዱ ቤት አቅጣጫ መመዝገብ አለበት፡፡ እነዚህ ተደጋጋሚ የቤት ቁጥሮች ለግቢው የተሰጡ መሆናቸውን በአስተያየት ዓምድ መግለጽ ያስፈልጋል፡፡

5. ቤቱ በጥናቱ ጊዜ /በምዝገባው ቀን/ ቁጥር የሌለው ከሆነ ዓምዱ ባዶ ይተዋል፡፡ አንዳንድ ጊዜ ቀበሌዎች በዞን የተከፈሉ ሲሆን የቤት ቁጥር አሰጣጡም በዞኖች የተመሠረተ በመሆኑ የቤቶቹ ቁጥር ሊደጋገም ይችላል፡፡ ይኸም ማለት ለምሣሌ በዞን 1 የቤት ቁጥር 001 ቢኖር በዞን 2፣3 . . . ወዘተ ቁጥራቸው 001 የሆኑ ሌሎች ቤቶች ሊኖሩ ይችላሉ፡፡ ስለዚህ ይህ ሁኔታ ሲያጋጥም የዞን ቁጥርና የቤቶች ቁጥር ይጻፋል /ለምሣሌ 1/001፣ 1/002 . . . ወዘተ፡፡ ቤቱ በተለያዩ ንዑስ ቤቶች ወይም መኖሪያ ቤቶች ተከፋፍሎ የተለያዩ ቤተሰቦች የሚኖሩበት ሊሆን ይችላል፡፡ ለእነዚህ ንዑስ ቤቶች ወይም መኖሪያ ቤቶች ከዋናው ቤት ቁጥር ቀጥሎ ለእያንዳንዳቸው ንዑስ ቁጥር በቀበሌው ተሰጥቶ እንደሆነ እነዚህ ንዑስ ቁጥሮች ከቤት ቁጥር ቀጥሎ ይመዘገባሉ፡፡ ለምሳሌ የፎቁ ቤት ዋና ቁጥር 50 ሆኖ በዉስጡ አራት ቤቶች ካሉት ለእያንዳንዱ ቤት 1፣2፣3 እና 4 የሚል ንዑስ ቁጥሮች ካላቸው እነዚሁ ንዑስ ቁጥሮች ከቤቱ ቁጥር ጋር በማያያዝ በተከታታይ 50/1፣ 50/2፣ ወዘተ ተብለው ይመዘገባሉ፡፡ እንዲሁም በአንድ ግቢ ወስጥ ባሉ ብዙ ቤቶች የተለያዩ ቤተሰቦች

የሚኖሩ ከሆነ ለግቢው ራሱን የቻለ ቁጥር ተሰጥቶት በግቢው ዉስጥ ላሉት ቤቶች ለእያንዳንዳቸው የተለያዩ ቁጥሮች ወይም ፊደሎች ተሰጥቷቸው ከሆነ እነዚህ ቁጥሮች እንደ ንዑስ ተወስደው በዚህ ዓምድ ይመዘገባሉ::

ዓምድ 10:- **<u>የቤቱ አገልግሎት:-</u>**

በዚህ ዓምድ የቤቱ አልግሎት ተጠይቆ ይመዘገባል:: ዓምዱ ከመሞላቱ በፊት የሚከተሎትን ፅንሰ ሀሳቦች መገንዘብ ያስፈልጋል::

ሀ. **<u>ለመኖሪያ ብቻ:-</u>**

የተመዘገበው ቤት በጥናቱ ወቅት ለመደበኛ ቤተሰብ አባላት መኖሪያ ብቻ የሚያገለግል ከሆነ "ለመኖሪያ ብቻ" የሚል መልስ ተመዝግቦ ኮድ "1" በካርድ ኮለሙ ይጻፋል::

ለ. **<u>ለመኖሪያና ለድርጅት:-</u>**

የተመዘገበው ቤት በጥናቱ ወቅት የሚሰጠው አገልግሎት በከፊል ለመደበኛ ቤተሰብ አባላት መኖሪያና በከፊል ደግሞ ለድርጅት አገልግሎት የዋለ እንደሆነ የቤቱ አገልግሎት "ለመኖሪያና ለድርጅት" ተብሎ ይመዘገብና ኮድ "2" በካርድ ኮለሙ ይሞላል:: ለምሳሌ በመኖሪያ ቤታቸው ውስጥ ጠላ የሚሸጡ ከሆኑ ቤቱ ለመደበኛ መኖሪያና ለድርጅት የሚል ስም ይሰጠዋል::

ሐ. **<u>ለሌላ</u>**

ከመኖሪያ እና ከመኖሪያና ከድርጅት ውጭ የሆነ የቤት አገልግሎት ባጠቃላይ በሌላ ውስጥ ይጠቃለላል:: ይህም ማለት ለሆቴል /ሆስቴል መኖሪያ ፣ ለሌላ ጋርዮሽ መኖሪያ፣ ለመንግሥት ወይም ለሌላ ድርጅት ብቻ ፣ ያልተያዘ ቤት እና በመሥራት ላይ ያለን ያጠቃልላል::

ዓምድ 11-12:- **<u>ቤቱ ለመኖሪያ ወይም ለመኖሪያና ለድርጅት ከሆነ፣</u>**

ዓምድ 11:- **<u>የቤተሰብ ተከታታይ ተራ ቁጥር:-</u>**

በዓምድ 10 ኮድ 1 እና ኮድ 2 የተሞላላቸው ቤቶች/ለመኖሪያ እና ለመኖሪያና ድርጅት/ ውስጥ የሚገኙ ቤተሰቦች በሙሉ በዚህ ዓምድ ተከታታይ ተራ ቁጥር ይሰጣቸዋል:: የናሙና ቤተሰቦች የሚመረጡት ከዚህ ዓምድ ላይ በመሆኑ የቤተሰቦች ተከታታይ ተራ ቁጥር ሳይዛነፍ በጥንቃቄ በተከታታይ መመዝገብ አለበት:: በተጨማሪም በዓምድ 10 ኮድ 3 የተሞላላቸው መደበኛ ቤተሰብ የማይኖርባቸው በመሆኑ ከዓምድ 12-13 ስለማይመለከታቸው በ" ----- " ይታለፋሉ:::

ዓምድ 12:- **<u>የቤተሰብ ኃላፊ ሙሉ ስም:-</u>**

በዚህ ዓምድ የቤተሰብ ኃላፊው ሙሉ ስም ይመዘገባል::

ዓምድ 13:- **<u>የአመራረጥ ቅደም ተከተል:-</u>**

በዚህ ዓምድ በናሙና ቤተሰቦች አመራረጥ ቅደም ተከተል መሠረት የተመረጡ ቤተሰቦች ተራ ቁጥር ከ01 በመጀመር እስከ 30 የሚሰጥ ይሆናል፡፡

ዓምድ 14፡- አስተያየት፡-

በዚህ ዓምድ ቅጹን ለመሙላት ያጋጠሙ ችግሮችና ሌሎች አስፈላጊና መገለጽ ያለባቸው አስተያየቶች ይሠፍራሉ፡፡

በመጨረሻም የመረጃ ሰብሳቢው፣ የመስክ ሥራ ተቆጣጣሪው፣ ስታቲስቲሺያኑና የቅ/ጽ/ቤት ኃላፊው ስለሥራው ትክክለኛነት ስማቸውን ፊርማቸውንና ሥራው የተጠናቀቀበትን ቀን በተገቢው ቦታ ማስፈር አለባቸው፡፡

ማስታወሻ

ይህ ቅጽ በአንድ ኮፒ በቻ የሚዘጋጅ ሲሆን ለጥናቱ መረጃ ከተሰበሰበበት መጤቅ ጋር በአንድነት ወደ ዋናው መሰሪ ቤት ይላካል፡፡

2.2 የተመረጡ ቤተሰቦች ማስተላለፊያ ቅጽ (ቅጽ 97/1-ከተማ)፡-

ክፍል 1፡- የአካባቢ መለያ

ዓምድ 1 - 3፡- ክልል፣ዞን፣ወረዳ፡-

በነዚህ ዓምዶች የቆጠራ ቦታው የሚገኝበት ክልል፣ ዞን፣ እና ወረዳ ስም እና ኮድ ከቅጽ 97/0-ከተማ ዓምድ 1፣2 ና 3 በመዉሰድ ይሞላል፡፡

ዓምድ 4፡- ከተማ ፡-

በዚህ ዓምድ ጥናቱ የሚካሄድበት ከተማ ስም እና ኮድ ከቅጽ 97/0-ከተማ ክፍል 1 ዓምድ 4 በመውሰድ ይሞላል፡፡

ዓምድ 5፡- ከፍተኛ /ወረዳ/ ክ/ከተማ፡-

በዚህ ዓምድ ጥናቱ የሚካሄድበት ከፍተኛ/ወረዳ ስም እና ኮድ ከቅጽ 97/0-ከተማ ክፍል 1 ዓምድ 5 በመውሰድ ይሞላል፡፡

ዓምድ 6፡- ቀበሌ

በዚህ ዓምድ ጥናቱ የሚካሄድበት ቀበሌ ስም/ቁጥር እና ኮድ ከቅጽ 97/0-ከተማ ክፍል 1 ዓምድ 6 በመውሰድ ይሞላል፡፡

ዓምድ 7፡- የቆጠራ ቦታ፡-

በዚህ ዓምድ ጥናቱ የሚካሄድበት የቆጠራ ቦታ ቁጥር እና ኮድ ከቅጽ 97/0-ከተማ ክፍል 1 ዓምድ 7 በመውሰድ ይሞላል፡፡

ክፍል 2:- የተመረጡ ቤተሰቦች ዝርዝር:-

ዓምድ 8:- **የቤተሰብ ተከታታይ ቁጥር:-**

የቤተሰብ ተከታታይ ቁጥር ከ ቅጽ 97/0 ክፍል 2 ዓምድ 11 በመውሰድ በዚህ ዓምድ ይሞላል::

ዓምድ 9:- **የቤተሰቡ ኃላፊ ስም:-**

በዚህ ዓምድ ለጥናቱ የተመረጠው ቤተሰብ ኃላፊ ስም ከቅጽ 97/0-ከተማ ክፍል 2 ዓምድ 12 በመውሰድ ይሞላል::

ዓምድ 10:- በዚህ ዓምድ ለጥናቱ የተመረጡ ቤተሰቦች የአመራረጥ ቅደም ተከተል ከቅጽ 97/0-ከተማ ክፍል 2 ዓምድ 13 በመውሰድ ይሞላል::

ዓምድ 11:- **አስተያየት:-**

በዚህ ዓምድ ቅጹን ለመሙላት ያጋጠሙ ችግሮችና ሌሎች አስፈላጊና መገለጽ ያለባቸዉ አስተያቶች ይሰፍራሉ::

በመጨረሻም ይህ ቅጽ በሁለት ኮፒ ተዘጋጅቶ አንደኛው ለተቆጣጣው ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ ለመረጃ ሰብሳቢው የሚሆን ሲሆን ጥናቱም እንዳበቃ ከዋናው መመዝገቢያ ቅ ጽ ጋርዳዷና መ/ቤት ይላካል::

የሚጠኑ ቤተሰቦች ናሙና አመራረጥ ዘዴ

ለዚህ ጥናት የሚመረጡት በአንድ የቆጠራ ቦታ ውስጥ 30 ቤተሰብዎች ናቸው:: እነዚህ 30 ቤተሰብዎች የሚመረጡት በቆጠራ ቦታው ውስጥ ከተመዘገቡት ጠቅላላ ቤተሰብዎች ብዛት ማለትም በመመዝገቢያ ቅጽ 97/0-ከተማ ክፍል 2 ዓምድ 11 የመጨረሻውን ተራ ቁጥር በመውሰድ ለ30 በማካፈል ነው:: በዚህ ስሌት የተገኘው ቁጥር አንቲጀር ከሆነ ቁጥሩ በቀጥታ ሲወሰድ ኢንቲጀር ካልሆነ ግን ክፍልፋዩን ትቶ ሙሉ ቁጥሩ ይወሰዳል:: ይህ ቁጥር "መ" ነው እንበል:: ከዚህ በኋላ "መ"ን በመያዝ የራንደም ሠንጠረዥ በመጠቀም ከ1-መ ካሉት ቁጥሮች መካከል በመጀመሪያ የተገኘ ው ቁጥር («1» እና «መ»ን ጨምሮ) ይመረጣል:: ይህም የተመረጠው ቁጥር በመጀመሪያ የተመረጠውን ቤተሰብ ያመለክታል:: በዚህም መሠረት ቤተሰቡ መጀመሪያ መመረጡን ለማመልከት በመመዝገቢያ ቅጽ 97/0-ከተማ ክፍል 2 ዓምድ 11 ለቤተሰቡ የተሰጠው የቤተሰብ ተራ ቁጥር ይከበብና በዚህ ቅጽ ክፍል 2 ዓምድ 13 በተመረጠው ቤተሰብ አንፃር «01» ተብሎ ይፃፋል::

በሁለተኛ ደረጃ የሚመረጠውን ቤተሰብ ለማግኘት በመጀመሪያ ለተመረጠው ቤተሰብ በዓምድ 11 የተከበበው ተራ ቁጥር ላይ "መ" ይደመርና የሚገኘውን ቁጥር በዓምድ 11 ከተዘረዘሩት ተራ ቁጥሮች የያዘው ቤተሰብ ሁለተኛ ተመራጭ ይሆናል:: ተመራጩን ቤተሰብዎች የያዘው ተራ ቁጥርም ይከበብና በዓምድ 13 «02» ይፃፋል:: ይህ አሰራር 30 ዎቹ ቤተሰብዎች እስኪመረጡ ድረስ ይቀጥላል ማለት ነው::

ምሣሌ:- በአንድ ለዚህ ጥናት በተመረጠ የቆጠራ ቦታ የተመዘገቡ ጠቅላላ ቤተሰቦች ብዛት (በዓምድ 11 የመጨረሻ ተራ ቁጥር) 190 ቢሆን መ = 190/30 = 6.33 ይሆናል:: ከነጥብ በኋላ ያለው ቁጥር ይተውና መ = 6 ተብሎ ይወሰዳል:: የራንደም ቁጥር ሠንጠረዥ በመጠቀም ከ1-6 ካሉት ቁጥሮች ውስጥ በቅድሚያ የተገኘው ቁጥር ይመረጣል:: ይህን በማድረግ የተገኘው ቁጥር 02 ቢሆን በመጀመሪያ የተመረጠውን ይህን ቁጥር የያዘው በዓምድ 11 002 የቤተሰብ ተራ ቁጥር የተሰጠው

ቤተሰብ የመጀመሪ ተመራጭ ይሆናል ማለት ነው፡፡ 002 የቤተሰብ ተራ ቁጥር በዓምድ 11 ይከበብና በአንፃሩ በዓምድ 13 «01» ይፃፋል፡፡

ማስታወሻ

ይህ ከላይ የተገለጸው አጠቃላይ የከተማ የቤተሰብዎች አመዘጋገብና አመራረጥ ዘዴ በገጠርም ለሚካሄደው የቤተሰብዎች አመዘጋገብና አመራረጥ በተመሳሳይ መልኩ የሚያገለግል በመሆኑ ይህን አሰራር ጠንቅቆ ማወቅ የሚያስፈልግ ሲሆን በገጠርም ሆነ በከተማ በናሙና የተመረጡ ቤተሰብዎች ወደ ናሙና የተመረጡ ቤተሰብዎች ማስተላለፊያ ቅጾች(97/1-ከተማ እና 97/1-ገጠር) ማስተላለፍ ያስፈልጋል፡፡

ቅጽ 97/0 -ከተማ

የማዕከላዊ ስታቲስቲክስ ባለሥልጣን

በአገር አቀፍ የተቀናጀ የቤተሰብ ሰርቬይ ፕሮግራም - የ1997 የሰው ኃይል ጥናት

ቤተሰቦች መመዝገቢያ ቅጽ-ከተማ

ክፍል 1 - የአካባቢ መለያ

1	2	3	4	5	6	7
ክልል	ዞን	ወረዳ	ከተማ	ከፍተኛ /ወረዳ(ክ/ከተማ)	ቀበሌ	የቆጠራ ቦታ

ክፍል 2 - የቤተሰቦች ዝርዝርና የአመራረጥ ቅደም ተከተል

8	9	10		11	12	13	14
				ቤቱ ለመኖሪያ ወይም ለመኖሪያና ለድርጅት ከሆነ			
የቤት ተራ ቁጥር	የቤት ቁጥር /ንዑስ ቁጥር/ በቀበሌ የሚሰጥ	የቤቱ አገልግሎት ለመኖሪያ » 1 ለመኖሪያና ለድርጅት » 2 ለሌላ » 3	ኮድ	የቤተሰብ ተራ ቁጥር	የቤተሰብ ኃላፊው ሙሉ ስም	የአመራረጥ ቅደም ተከተል	አስተያየት

	ስም	ፊርማ	ቀን
መረጃ ሰብሳቢ			/ /
መስክ ተቆጣጣሪ			/ /
የቅ/ጽ/ቤት ኃላፊ			/ /

ቅጽ 97/1 -ከተማ

የማዕከላዊ ስታቲስቲክስ ባለሥልጣን

በአገር አቀፍ የተቀናጀ የቤተሰብ ሰርቬይ ፕሮግራም - የ1997 የሰው ኃይል ጥናት

ቤተሰቦች ማስተላለፊያ ቅጽ ቅጽ-ከተማ

1	2	3	4	5	6	7
ክልል	ዞን	ወረዳ	ከተማ	ከፍተኛ /ወረዳ(ክ/ከተማ)	ቀበሌ	የቆጠራ ቦታ

ክፍል 2:- የተመረጡ ቤተሰቦች ዝርዝር

8	9	10	11
የቤተሰብ ተከታታይ ቁጥር ከቅጽ 97/0 ከተማ ዓምድ 11	የቤተሰቡ ኃላፊ ስም ከቅጽ 97/0 ከተማ ዓምድ 12	የአመራረጥ ቅደም ተከተል ከቅጽ 97/0 ከተማ ዓምድ 13	አስተያየት

	ስም	ፊርማ	ቀን
መረጃ ሰብሳቢ			/ /
መስክ ተቆጣጣሪ			/ /
የቅ/ጽ/ቤት ኃላፊ			/ /

ማዕከላዊ ስታቲስቲክስ ባለሥልጣን

በአገር አቀፍ የተቀናጀ የቤተሰብ ሰርቬይ ፕሮግራም - የ1997 የሰው ኃይል ጥናት

ቤተሰቦች መመዝገቢያ ቅጽ-ገጠር

ክፍል 1 - የአካባቢ መለያ

1	2	3	4	5
ክልል	ዞን	ወረዳ	ገበሬ ማህበር	የቆጠራ ቦታ

ክፍል 2 - የቤተሰቦች ዝርዝርና የአመራረጥ ቅደም ተከተል

6	7	8	9
የቤተሰብ ተራ ቁጥር	የቤተሰብ ኃላፊው ሙሉ ስም	የአመራረጥ ቅደም ተከተል	አስተያየት

ራንደም ስታርት ኮለም _________ ራንደም ስታርት ____________ ራንደም ኢንተርቫል __________

ጠቅላላ ቤተሰቦች ብዛት ____________ከዓምድ 6

	ም	ፊርማ	ቀን
መረጃ ሰብሳቢ			/ /
መስክ ተቆጣጣሪ			/ /
የቅ/ጽ/ቤት ኃላፊ			/ /

የማዕከላዊ ስታቲስቲክስ ባለሥልጣን

በአገር አቀፍ የተቀናጀ የቤተሰብ ሰርቬይ ፕሮግራም - 1997 የሰው ኃይል ጥናት

የተመረጡ ቤተሰቦች ማስተላለፊያ ቅጽ-ገጠር

ክፍል 1:- የአካባቢ መለያ

1	2	3	4	5
ክልል	ዞን	ወረዳ	ገበሬ ማኅበር	የቆጠራ ቦታ ኮድ

ክፍል 2:- የተመረጡ ቤተሰቦች ዝርዝር

6	7	8	9
የቤተሰብ ተከታታይ ቁጥር ከቅጽ97/0 ገጠር ዓምድ 6	የቤተሰቡ ኃላፊ ስም ከቅጽ 97/0 ገጠር ዓምድ 7	የአመራረጥ ቅደም ተከተል ከቅጽ 97/0 ገጠር ዓምድ 8	አስተያየት

	ስም	ጋርማ	ቀን
መረጃ ሰብሳቢ			/ /
መስክ ተቆጣጣሪ			/ /
የቅ/ጽ/ቤት ኃላፊ			/ /

ምዕራፍ III
የሰው ኃይል ጥናት መጠይቅ የጥራዝ ሽፋን ገጽ፣ የመጠይቁ ክፍል 1 እና ክፍል 2 አሞላል መመሪያ

ለጥናቱ መረጃ ለመሰብሰብ የተዘጋጀው መጠይቅ የሽፋን ገጽና በውስጡ 5 ክፍሎች ያሉት ሲሆን፣ እነዚህም ክፍሎች ክፍል 1፣ ክፍል 2፣ ክፍል 3 ፣ ክፍል 4፣ እና ክፍል 5 በመባል ተከፍለዋል ። ክፍል 1 የተመረጠውን ቤተሰብ አስመልክቶ የሚሰበሰቡ የአካባቢ መለያ መረጃዎችን የያዘ ሲሆን፣ ክፍል 2 ደግሞ የቤተሰብ አባላትን ዲሞግራፊያዊ ባህሪያት አስመልክቶ የሚሰበሰቡ ዝርዝር መረጃዎችን ያካተተ ነው። በዚህ ምዕራፍ የሽፋን ገጽ የክፍል 1 እና 2 የሚፈለገውን መረጃ ለማግኘት የሚቀርቡትን ጥያቄዎች መልስ አሞላል አስመልክቶ የተዘጋጀው መመሪያ ቀርቧል።

<u>የጥራዙ ሽፋን ገጽ አሞላል መመሪያ</u>

የተዘጋጁት መጠይቆች በጥራዝ መልክ ተዘጋጅተዋል። የጥራዙ ሽፋን ገጽ ላይ የሠፈሩት ዓምዶች በትክክል እንዲሞሉ የሚከተሉትን መመሪያ ማሰተዋል ያስፈልጋል። በመጠይቁ ጥራዝ ሽፋን ላይ ጥራዝ _______/2 የሚል ከቀኝ በኩል የሚገኝ ሲሆን በአንድ የቆጠራ ቦታ 2 ጥራዝ ስለሚያስፈልገው የመጀመሪያው ጥራዝ ½ ሲሆን የሚቀጥለው ጥራዝ $^{2}/_{2}$ ተብሎ መሞላት ይኖርበታል።

ዓምድ 1 - ዓምድ 7 የአካባቢ መለያ :-

በነዚህ ዓምዶች ለጥናቱ የተመረጠው ቤተሰብ የሚገኝበት አካባቢ መለያዎች ስምና ኮድ ይሞላሉ። የስሞቹና ኮዶቹ አሞላል በቅጽ 97/0 የቤተሰብ መመዝገቢያ ቅጽ አሞላል መመሪያን የተከተለ መሆን ይኖርበታል።

ዓምድ 9ሀ <u>ቅ/ጽ/ቤት</u>: በዚህ ዓምድ ስር መረጃ የሰበሰበው ቅ/ጽ/ቤት ስም ይመዘገባል። ለኮድ የተሰጡት ካርድ ኮለሞች ባዶ ይተዋሉ።

ዓምድ 9ለ <u>የቆጠራ ቦታ ተከታታይ ተራ ቁጥር (ለቢሮ አገልግሎት ብቻ)</u>

በዚህ ዓምድ የቆጠራ ቦታው ተከታታይ ተራ ቁጥር ይሞላል። ይህ ዓምድ በኤዲቲንግ ወቅት ብቻ የሚሞላ ስለሆነ ቦታው ላይ ምንም አይሞላበትም።

<u>መረጃው በትክክል ስለመሞላቱ ማረጋገጫ</u> መረጃ ሰብሳቢው ስሙንና መጠይቁን የሞላበትን ቀን ጽፎ በትክክል ስለሞሙላቱ ይፈርማል። በተጨማሪም ከጽ/ቤቱ የሚሰጠውን ኮድ በተዘጋጀው ቦታ ይሞላል። እንዲሁም፣ ተቆጣጣሪው መጠይቁን መርምሮ ሲያጠናቅቅ ስሙን፣ቀኑን ጽፎ ይፈርማል። ለቢሮ ሥራ ብቻ የሚለው ሠንጠረዥ በዋናው መ/ቤት የሚሞላ ስለሆነ በመስክ ሠራተኞች አይነካም።

የመጠይቆች ሽፋን ገጽ አሞላል መመሪያ

ለአንድ ቤተሰብ እንዲያገለግል የተዘጋጀው መጠይቅ የሽፋን ገጽ ያለው ሲሆን ቤተሰቡ የሚገኝበት አካባቢ አድራሻና የቤተሰቡ መለያ በእያንዳንዱ ሽፋን ገጽ ላይ ይሞላል:: በመጠይቁ ሽፋን ገጽ ላይ የምንሞላው የአካባቢ መለያ በተመሳሳይ በመጠይቁ የተለያዩ ገጾች አናት ላይም በተዘጋጀው ሥፍራ እንደሚሞሉ ማስታወስ ያስፈልጋል::

ክፍል 1 ለተመረጠዉ ቤተሰብ አድራሻ መለያ መመዝገቢያ የሚያገለግል ሲሆን በጥራዙ ሽፋን ላይ እንደተሞላ ሁሉ በእያንዳንዱ የመጠይቁ ገጽ ላይም በተመሳሳይ ሁኔታ የሚሞላ ነዉ:: ይህ ክፍል ለአሠራር ቀለል ያለ ቢሆንም ስህተቶችና ግድፈቶች ስለሚታዩ በጥንቃቄ መሞላት አለበት:: ስለዚህ:-

ሀ. የክልል፣ የዞን፣ የወረዳ፣ የከተማ፣ ከፍተኛ/ወረዳ(ክ/ከተማ)ና ቀበሌ/ ገበሬ ማህበር ስሞች በግልጽ በሚነበብ ሁኔታ መመዝገብ ያስፈልጋል፡ ካርድ ኮለሞቹ ባዶ ይተዋሉ::

ለ. በቁጥር የሚታወቁ ዞኖች ወይም ወረዳዎች ቁጥሮቹ እንደ ኮድ እንዳይወሰዱ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል::

ከዓምድ 1 እስከ ዓምድ 7 ፣ የክልል፣ዞን፣ወረዳ፣ከተማ፣ ከፍተኛ ቀበሌና የቆጠራ ቦታ ስምና ኮድ በሚመለከት የቅጽ 97/1 አሞላል መመሪያ ላይ በቂ ማብራሪያ የተሰጠ ስለሆነ በዚሁ መሠረት ይሞላሉ::

ዓምድ 8 <u>የተመረጠዉ ቤተሰብ የምርጫ ተራ ቁጥር</u>:-

በዚህ ዓምድ ሥር በሚገኙ ካርድ ኮለሞች ጥናቱ የሚመለከተዉ ቤተሰብ የምርጫ ተራ ቁጥር ይሞላል፤ ይህ ተራ ቁጥር የሚገኘው በቤቶችና ቤተሰቦች መመዝገቢያ ቅጽ 97/1 ነው::

ዓምድ 8ሀ <u>የቤተሰቡ ኃላፊ ሙሉ ስም</u>

በዚህ ዓምድ በተሰጠው ክፍት ቦታ ላይ የቤተሰቡ ኃላፊ ማን እንደሆነ አጣርቶ በመጠየቅ የኃላፊው ስም፣ የአባት ስም ፣ የአያት ስም ጭምር መመዝገብ ይኖርበታል::

አምድ 9ሀ እና 9ለ በሚመለከት የጥራዝ ሽፋን ገጽ አሞላል መመሪያ ላይ በቂ ማብራሪያ የተሰጠ ስለሆነ በዚሁ መሠረት ይሞላሉ::

ዓምድ 9ሐ "የቀጠለ መጠይቅ አለ?

የተመረጠው ቤተሰብ አበላት ብዛት ከ11/አሰራ አንድ/ የበለጠ ከሆነ ተጨማሪ መጠይቅ ስለሚያስፈልግ የቀጠለ መጠይቅ በመጠቀም በዓምድ 10 ከ01-11 ያሉትን ቁጥሮች በመሠረዝ በምትካቸው 12፣13፣ ... ወዘተ. በማለት የቤተሰቡ መደበኛ አበላት በሙሉ ተመዝግበው እስኪያልቁ ድረስ ተከታታይ ተራ ቁጥር ይሰጣል:: በዓምድ 10 "የቀጠለ መጠይቅ አለ?" ለሚለው ጥያቄ "አዎን" ስለሆነ ኮድ 1 ይሞላል:: ነገር ግን የተመረጠው ቤተሰብ አባላት ብዛት 11/አስራ አንድ/ እና በታች ከሆነ "የቀጠለ መጠይቅ አለ?" ለሚለው ጥያቄ መልሱ "የለም" በመሆኑ ኮድ 2 ይመዘገባል::

<u>መረጃ መሙላት የተጀመረበትና የተጠናቀቀበት ሰዓት፣</u>

መረጃ ሰብሳቢው አስፈላጊውን ሰላምታ ሰጥቶ የመጣበትን ዓላማ ካስረዳ በኋላ መጠይቁ መሙላት ሲጀምር የጀመረበት ሰዓት ይመዘግባል:: ሥራውን ሲያጠናቅቅ ደግሞ እንደዚሁ ያጠናቀቁበትን ሰዓት ይሞላል:: በመጨረሻም ሥራውን አጠናቆ ሲጨርስ ምስጋና አቅርቦ ወደሚቀጥለው ቤተሰብ ያመራል:: ይህ መረጃ ለወደፊቱ ተመሳሳይ ጥናት ሲደረግ ዕቅድና ዝግጅት ለማድረግ ስለሚረዳ የፈጀውን ጊዜ በጥንቃቄ መሙላት ይገባል::

መረጃው በትክክል ስለመሞላቱ ማረጋገጫ

በጥራቱ የሽፋን ገጽ በተሰጠው መመሪያ መሠረት ይሞላል፡፡

ክፍል 2 ስለቤተሰብ አባላት ዝርዝር መረጃ (ዓምድ 10-27)

በዚህ ክፍል ዉስጥ የእያንዳንዱን መደበኛ የቤተሰብ አባላት፣ ስም ዝርዝር፣ እና ከዚህ ጥናት አላማ አኳያ አስፈላጊ የተባሉ ዲሞግራፊያዊ ባሕሪያትን ማለትም፡ ከቤተሰቡ ኃላፊ ጋር ያላቸው ዝምድና፣ ዕድሜያቸው፣ ፆታቸው፣ ፍልሰት፣ የአካል ጉዳት/የአእምሮ በሽተኛ፣ የትምህርት፣ የስልጠና የጋብቻ ሁኔታና የሴቶች የወሊድ ሁኔታ የሚገልፁ ዝርዝር መረጃ ይሰበሰባል፡፡

ዓምድ 10፡- የቤተሰብ መደበኛ አባላት ተራ ቁጥር

ይህ ዓምድ በቅድሚያ እስከ አስራ አንድ የቤተሰብ አባላት ለመመዝገብ እንደሚበቃ ተደርጎ ተዘጋጅቷል፡፡ በዚህ ዓምድ እያንዳንዱ የቤተሰብ አባላት እንደ ቅደም ተከተላቸው ስማቸው በመዘርዘር ይጻፋል፡፡

ዓምድ 11፡- የቤተሰብ መደበኛ አባላት ሙሉ ስም፡-

በዚህ ዓምድ ላይ በተመረጠው ቤተሰብ ውስጥ በመደበኛነት የሚኖሩ የቤተሰብ አባላት በጠቅላላ ይመዘገባሉ፡፡ በምዝገባው ጊዜ ከቤተሰቡ ጋር ያሉ መደበኛ የቤተሰብ አባላትና ለጊዜው እቤት ውስጥ ያልተገኙ መደበኛ አባላት ስም በዓምዱ ውስጥ ሲመዘገብ፣ በወቅቱ ከቤተሰቡ ጋር የሚገኙ እንግዶች ግን አይመዘገቡም፡፡ የቤተሰቡ አባላትን ስም በትክክል ከመመዝገብ በፊት የቤተሰብ መደበኛ አባላት የሚባሉት እነማን እንደሆኑ በቅድሚያ ጠንቅቆ መረዳት እንዲቻል ማብራሪያው ከዚህ በታች ቀርቧል፡፡ እንዲሁም በቅጽ 97/0 አሞላል መመሪያ ላይ የተገለጸውን የቤተሰብና የቤተሰብ ኃላፊ ትርጉም ማስታወስ ያስፈልጋል፡፡

መደበኛ የቤተሰብ አባል፡- አንድ ሰው መደበኛ የቤተሰብ አባል ነው የሚባለው ቢያንስ ስድስት ወር ሙሉ ያለማቋረጥ ከቤተሰቡ ጋር የኖረ እንደሆነ ነው፡፡ ከቤተሰቡ ጋር ለዘለቄታው ለመኖር የመጡ ሁሉ ከቤተሰቡ ጋር መኖር ከጀመሩ ስድስት ወር ባይሞላቸውም እንደ ቤተሰቡ መደበኛ አባል ይቆጠራሉ፡፡ ከስድስት ወር በታች ከቤተሰቡ ለጊዜው ተለይተው የቆዩ የቤተሰብ አባላት እንደመደበኛ የቤተሰቡ አባል መቆጠር አለባቸዉ፡፡ ነገር ግን ከቤተሰቡ ተለይተዉ ከሄዱ ስድስት ወር ወይም ከዚያ በላይ የሆናቸው፣ ወይም ከስድስት ወር በላይ ለመቆየት አቅደው የሄዱ ከቤተሰቡ ከወጡ ስድስት ወር ባይሞላቸውም እንደ ቤተሰቡ መደበኛ አባል አይቆጠሩም፡፡

የሚከተሉት የቤተሰብ አባላት እንደ መደበኛ የቤተሰብ አባል መቆጠር ይኖርባቸዋል፡፡

1. በጥናቱ ጊዜ ከቤተሰቡ ጋር ቢያንስ ለስድስት ወር የቆዩ፡፡

2. ከቤተሰቡ ጋር መኖር ከጀመሩ ስድስት ወር ባይሞላቸዉም ከቤተሰቡ ጋር ለስድስት ወር ወይም ከዚያ በላይ ለመቆየት ዕቅድ ያላቸዉ ሁሉ፡- ለምሣሌ፡- ባል አግብታ ከወላጆችዋ ቤት ወደ ባልዋ የሄደች ሴት ስድስት ወር ባይሞላትም የባሏ ቤተሰብ መደበኛ አባል ትሆናለች ማለት ነው፡፡ እንዲሁም ሥራ አግኝቶ/ታ ለዘለቄታዉ ለመኖር ወደ ሌላ ቤተሰብ የሄደ/ች

ስድስት ወር ባይሞላዉም/ትም በጥናቱ ወቅት የተገኘበት/ችበት ቤተሰብ አባል ይሆናል/ትሆናለች፡፡

3. የቤት ሠራተኞች አብዛኛዉን ጊዜ ከቤተሰቡ ጋር የሚያድሩና ሌላ መኖሪያ የሌላቸው ሁሉ፡፡

4. በጥናቱ ጊዜ ከስድስት ወር ላነሰ ከቤተሰቡ ለጊዜው የተለዩ፣ ለምሣሌ፣ በእረፍት ላይ ያሉ በዓመት በዓል ወደ ሌላ ቦታ የሄዱ፣ ሆስፒታል የገቡ፣ ዘመድ ለመጠየቅ የሄዱና ከሥራቸው ጋር በተያያዘ ጉዳይ ለጊዜው ከቤተሰቡ የተለዩ አባላትን ሁሉ ያጠቃልላል፡፡

5. ሌላ መኖሪያ ሥፍራ የሌላቸዉና በጥናቱ ወቅት ከቤተሰቡ ጋር የሚኖሩ አባላት ሁሉ
<u>ለምሣሌ</u>፡- በተለያዩ ቤቶች እያቀያየሩ ለሚኖሩና መደበኛ መኖሪያ የሌላቸዉ ግለሰቦች በጥናቱ ወቅት በሚገኙበት ቤተሰብ እንደ መደበኛ አባል ተቆጥረው ይመዘገባሉ፡፡

6. <u>ተማሪዎች</u>፡- ከቤተሰቦቻቸዉ፣ ከወላጆቻቸዉ፣ ከመደበኛ የመኖሪያ ሥፍራቸዉ ተለይተው በመደበኛ ትምህርት ቤቶች በኮሌጆች፣ በዩኒቨርስቲዎች. . . ወዘተ ትምህርታቸዉን በመከታተል ላይ የሚገኙ ተማሪዎች በሙሉ ትምህርታቸዉን በሚከታተሉበት አካባቢ መደበኛ ነዋሪዎች ሆነው መመዝገብ አለባቸዉ፡፡ በአዳሪ ት/ቤት የሚማሩ ተማሪዎች እንዲሁም ከወላጆቻቸዉ ተለይተው ቤት ተከራይተው ወይም ከዘመድ ተጠግተዉ እየኖሩ የሚማሩ ተማሪዎች ምንም እንኳን በየሳምንቱ ወይም በየአሥራ አምስት ቀን ስንቅ ለማምጣት ወይም ወላጆቻቸዉን ለመጠየቅ ወደ ቤተሰቦቻቸዉ ቢሄዱም እንደ መደበኛ የቤተሰብ አባል የሚታሰቡት በሚኖሩበት አካባቢ እንጂ በወላጆቻቸዉ ቤት አይደለም፡፡ ነገር ግን ከመደበኛ መኖሪያቸዉ (ከቤታቸዉ) በየቀኑ ወደ ትምህርት ቤቶች እየተመላለሱ የሚማሩ ተማሪዎች ሁሉ የሚኖሩበት ቤተሰብ መደበኛ አባል ሆነዉ መመዝገብ አለባቸዉ፡፡

የቤተሰብ አባላት የምዝገባ ቅደም ተከተል፡-

- የቤተሰብ ኃላፊ
- የኃላፊው ሚስት ወይም ባል
- ያላገቡ ልጆች በዕድሜ ቅደም ተከተል
- ያገቡ ልጆች እና እዚሁ ቤት አብረው የሚኖሩ የቤተሰባቸው አባላት /አግብተው የሞቱባቸውን፣የተፋቱ፣የተለያዩትንና የመሳሰሉትን ያጠቃልላል/
- ሌሎች ዘመዶች
- ዘመድ ያልሆነ አባላት /ከኃላፊዉ ጋር ምንም የስጋም ሆነ የጋብቻ ዝምድና የሌላቸዉ)

መልስ ሰጭዎች የቤተሰብ አባላትን ዘርዝረው በሚያስመዘግቡበት ጊዜ ስም፣ ዝምድናና ጾታቸውን በአንድ ላይ ሊያስመዘግቡ ይችላሉ፡፡ በመጨረሻም የተመዘገቡትን የቤተሰብ አባላት ስም ለመልስ ሰጪው ማንበብና የተዘነጉ አባላት እንዳይኖሩ ማረጋገጥ ያስፈልጋል፡፡ እንዲሁም በምዝገባው ወቅት ሕጻናት፣ አዛውንቶችና ሠራተኞች እንዳይዘነጉ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል፡፡

ዓምድ 12 <u>ከቤተሰቡ ኃላፊ ጋር ያላቸው ዝምድና</u>፣

የቤተሰብ አባላት አመዘጋገብ ቅደም ተከተል ሲዘረዘር ከላይ እንደተገለጸው ሁሉ የቤተሰቡ ኃላፊ ሁልጊዜ መጀመሪያው መሥመር ላይ ይመዘገባል/ትመዘገባለች፡፡ አንድ ሰው ብቻ በሚኖርበት ቤተሰብ ግለሰቡ ኃላፊ ተብሎ ይጠቀሳል፡፡ ከአንድ በላይ የሆኑ አባላት በሚኖሩበት ቤተሰብ ውስጥ በኃላፊነት የሚጠቀሰው/ የምትጠቀሰው የቤተሰቡ አባላት ቤተሰቡን በኃላፊነት ይመራል/ትመራለች/ብለው የሚያምኑበት/ የሚያምኑባት / ግለሰብ

ነው/ ናት/ የሌሎቹ የቤተሰብ አባላት ዝምድና ከኃላፊው /ከኃላፊዋ/ወይም ከሚስትየዋ ወይም ከባልየው ጋር ባላቸው ዝምድና መሠረት በካርድ ኮለሙ ይሞላል፡፡

0 ኃላፊ
1. ሚስት/ባል
2. የኃላፊና የባለቤት ልጅ
3. የኃላፊ ልጅ
4. የባለቤት ልጅ
5. የኃላፊ/የባለቤት አባት/እናት
6. የኃላፊ/የባለቤት ወንድም/እህት
7. ሌሎች ዘመዶች/የማደጐ ልጅ፣ የጡት/የክርስትና ልጅ፣ የልጅ ልጅንም ይጨምራል፡፡
8. ዝምድና የሌላቸው /ከኃላፊው ጋር ምንም የሥጋም ሆነ የጋብቻ ዝምድና የሌላቸው/

ማሳሰቢያ፡- ዓምድ 12 ሲሞላ ዓምድ 10 ላይ በተገለፀው ተራ ቁጥር መሠረት የ01 እና 02 ልጅ በማለት መገለፅ ይኖርበታል እንጂ በዓምድ 12 ላይ የተዓፈውን ኮድ በመጠቀም የ0 እና 1 ልጅ ተብሎ እንዳይመዘገብ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል፡፡

ዓምድ 13 ፆታ፡-

በዚህ ዓምድ በተሰጠው ክፍት ቦታ የእያንዳንዱን የቤተሰብ አባል ፆታ በመጠየቅ በዓምዱ ክፍት ቦታ ወንድ ለሆነ "ወ" ሴት ለሆነች "ሴ" እየተባለ የሚሞላ ሲሆን በካርድ ኮለሙ ደግሞ ፆታው ወንድ ከሆነ ኮድ 1፣ ሴት ከሆነች ኮድ 2 ይሞላል፡፡ በስም ብቻ ፆታው ምን እንደሆነ ማወቅ ስለማይቻል የእያንዳንዱን አባል ፆታ ጠይቆ መመዝገብ ያስፈልጋል፡፡ የአንዳንድ ሰዎች ስም ለሁለቱም ፆታዎች ሊያገለግል ስለሚችል የአባላቱን ስም ብቻ መሠረት በማድረግ ፆታቸውን በግምት መሙላት ስህተት ያስከትላል፡፡ በተጨማሪም በአንዳንድ አካባቢዎች ወንዶች በሴት ስም እንዲሁም ሴቶች በወንድ ስም ስለሚጠሩ ፆታ በሚሞላበት ጊዜ ብርቱ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል፡፡

ዓምድ 14 ዕድሜ፡

በዚህ ዓምድ "ዕድሜዎ ስንት ዓመት ነው?" ብሎ በመጠየቅ እያንዳንዱ የቤተሰብ አባል ይህ ጥናት በሚካሄድበት ጊዜ ያለው ትክክለኛ ዕድሜ ተጠይቆ በሙሉ ዓመት /በጨረሱት ዓመት/ በዚህ ዓምድ ስር ባለ ካርድ ኮለሞች ይመዘገባል፡፡ ዕድሜ በሙሉ ዓመት ማለት ከሙሉ ዓመት በተጨማሪ ያሉትን ወሮችና ቀኖች በመተው ዓመቱን ብቻ በመውሰድ ዕድሜውን መመዝገብ ነው፡፡ ለምሳሌ የአንድ ሰው ዕድሜ 15 ዓመት ከ11 ወር ከ10 ቀን ቢሆን መመዝገብ ያለበት 15 ዓመት ብቻ ይሆናል እንጂ 16 ዓመት ሊሞላው 20 ቀን ስለቀረው 16 ዓመት ተብሎ መሞላት የለበትም፡፡ የአንድ ህፃን ዕድሜ ከአንድ ዓመት በታች ከሆነ በዓምድ 14 ኮድ "00" ይመዘገባል፡፡ እንዲሁም የአንድ ሰው ዕድሜ 97 ዓመት እና ከዚያ በላይ ከሆነ በዓምዱ በተሰጠው ክፍት ቦታ ላይ 97 ተጽፎ ኮድ "97" ብቻ በካርድ ኮለሙ ይመዘገባል፡፡ እድሜያቸውን በትክክል የማያውቁ ወይም ዕድሜያቸውን ለመናገር ፈቃደኛ ያልሆኑ ሰዎች እንደሚያጋጥሙ ይገመታል፡፡ ስለዚህ የእያንዳንዱን የቤተሰብ አባል ትክክለኛ ዕድሜ በተቻለ መጠን ለማግኘት ባለመሰልቸት ከፍተኛ ጥረት ማድረግ ያስፈልጋል፡፡ እነዚህን ችግሮች ለመፍታት ከሚያስችሉት ዘዴዎች መካከል ቀጥሎ የተመለከቱትን ማጤን ይገባል፡፡

ሀ. መልስ ሰጪው በተወለዱበት ጊዜ በብሔራዊ ደረጃ ወይም በሚኖርበት አካባቢ የተፈፀመ ታሪካዊ ድርጊት እንዳለና ቀጥሎም መልስ ሰጪው ድርጊቱ በተፈፀመ ጊዜ ዕድሜው ምን ያህል እንደነበረ ወይም ከድርጊቱ በኋላ ምን ያህል ጊዜ ቆይቶ እንደተወለደ በመጠየቅና ከዚያም ይህንን መረጃ መሠረት በማድረግ የግለሰቡን ዕድሜ ለመገመት መሞከር ያስፈልጋል፡፡

ለምሳሌ: ግለሰቡ የ1966 አብዮት ከመፈንዳቱ 10 ዓመት ቀድሞ የተወለደ እንደሆነ የግለሰቡ ዕድሜ በ1997 ዓ.ም. ከሞላ ጐደል /1997-1966/+ 10=41 ዓመት ይሆናል:: ስለዚህ የአንድን ግለሰብ ዕድሜ ታሪካዊ ድርጊቶች ከተፈፀሙበት ዓመተ ምሕረት ጋር በማዛመድ ለመገመት እንዲቻል ዋና ዋና ታሪካዊ ድርጊቶች የተፈፀሙበት ዓመተ ምህረት ዝርዝር በዚህ መመሪያ መጨረሻ ገጽ በዕዝል 1 ተያይዞ ይገኛል::

ለ. አንዳንድ የቤተሰብ አባላት ወይም በአካባቢው የሚኖሩ ግለሰቦች ዕድሜያቸውን በትክክል ሊያውቁና ሊናገሩ ይችሉ ይሆናል:: በዚህ ጊዜ ዕድሜያቸውን የማያውቁትን ሰዎች ዕድሜ ከነዚህ ዕድሜያቸውን ከሚያውቁ ሰዎች ጋር በማነፃፀር ለመገመት ይቻላል:: በዚህም መሠረት:-

ከቤተሰቡ አባላት መካከል የአንዱ ዕድሜ በትክክል ከታወቀ፣ የሌሎችን ዕድሜ ለመገመት የሚቻልበት ሁኔታ ሊኖር ይችላል ማለት ነው:: ለምሳሌ የአንድ ቤተሰብ የመጀመሪያው ልጅ ዕድሜው 13 ዓመት መሆኑ ከታወቀና የእናቱን ዕድሜ ለማወቅ ቢፈለግ የእናቱ ዕድሜ ቢያንስ 29 ዓመት ብሎ ለመገመት ይቻላል:: ይህም ሊገኝ የሚችለው እናቶች አብዛኛውን ጊዜ በ16 ዓመት የመጀመያውን ልጅ ይወልዳሉ ተብሎ ስለሚገመት የእናትየዋ ዕድሜ 16+13=29 :: የሥጋ ዝምድና ባላቸው ሰዎች መካከል የአንዱን እድሜ ከሌላው በማነፃፀር ዕድሜያቸውን ለመገመት ይቻላል:: ለምሳሌ : አብዛኛውን ጊዜ እናቶች በየሁለት ዓመት ይወልዳሉ እንበል፣ የትንሹ ልጅ ዕድሜ 7 ዓመት መሆኑ ከተረጋገጠ፣የታላቁ ልጅ ዕድሜ 9 ዓመት ሊሆን ይችላል ማለት ነው :: በተጨማሪም አንድ አባል ባገባበት ጊዜ ዕድሜው ስንት እንደነበረና በጋብቻ ስንት ዓመት እንደቆየ ከታወቀ ዕድሜውን ለመገመት ይቻላል:: ዕድሜያቸው የገፉ ሰዎች አንዳንድ ጊዜ ዕድሜያቸውን በጣም ከፍ ያደርጉታል:: የነኚህን ሰዎች ዕድሜ ከመጀመሪያው ልጃቸውና ከልጅ ልጆቻቸው ጋር በማነፃፀር ለመገመት ይቻላል:: ስለዚህ የአንዱ ቤተሰብ አባል ዕድሜ ከታወቀ ከሌላው አባል ጋር በማዛመድ በተቻለ መጠን ትክክለኛ የሆነውን ገምቶ መፃፍ ያስፈልጋል::

ሐ. አንዳንድ ሰዎች ዕድሜያቸውን በዜሮ ወይም በአምስት በሚያልቁ አሃዞች ለመናገር ይፈልጋሉ ወይም ይቀላቸዋል:: ነገር ግን የዕድሜ መረጃ መመዝገብ ያለበት ግለሰቦች ለመናገር በሚቀላቸው ወይም በሚፈልጉት የገለፁት ዕድሜ መሆን የለበትም:: ስለሆነም፣ ዕድሜ በዚህ ሁኔታ እንደተገለፀ ከተገመተ ትክክለኛውን ዕድሜ ለማግኘት መሞከር ያስፈልጋል:: ሆኖም ግን አንዳንድ ሰዎች በእርግጥ ዕድሜያቸው 10፣15፣20፣25 . . . ወዘተ ሊሆን ስለሚችል ይህንንም ከግንዛቤ ማስገባት ያስፈልጋል::

መ. ዕድሜያቸው ከ10 ዓመት ያላለፉ ሕፃናት ልጆች የተወለዱበትን ጊዜ ወላጆቹ ሊያስታውሱት ስለሚችሉ የሕፃናትና ትናንሽ ልጆችን ዕድሜ ከወላጆች በመጠየቅ በሙሉ ዓመት በትክክል መፃፍ ይቻላል:: አልፎ አልፎ የሕፃናትን ትክክለኛ ዕድሜ ለማግኘት ቀላል የማይሆንበት ሁኔታ ካጋጠመም ከፍተኛ ጥረት በማድረግ ትክክለኛውን ዕድሜ መመዝገብ ያስፈልጋል:: ከዚህ በላይ የተሰጡትን መመሪያዎች መሠረት በማድረግ የእያንዳንዱን የቤተሰብ አባል ዕድሜ ለማግኘት ትክክለኛ መልሶችን ሊያስገኙ የሚችሉ ጥያቄዎችን በማቅረብና በማስላት በቂ ጥረት ከተደረገ በኋላ ትክክለኛው ዕድሜ በሙሉ ዓመት ይፃፋል::

ዓምድ 15-18 የፍልሰት ሁኔታ

ዓምድ 15 ለከተማ: እዚህ ____ ከተማ ውስጥ ያለማቋረጥ ስንት ዓመት ኖረዋል?
ለገጠር: እዚህ _____ ወረዳ ገጠር ውስጥ ያለማቋረጥ ስንት ዓመት ኖረዋል?

በዚህ ዓምድ በጥናቱ የሚሸፈኑ የቤተሰብ አባላት ሁሉ ጥናቱ በሚካሄድበት ከተማ (ወረዳ ገጠር ክፍል) ከመቼ ጀምረው በመኖር ላይ እንደሚገኙ ተጠይቀው መልሱ ይመዘገባል:: በገጠር እና በከተማ ቆጠራ ቦታዎች ይህ ጥያቄ ሲቀርብ የከተማው ስም እየተጠራ «እዚህ__ ከተማ ... » ውስጥ ያለማቋረጥ ስንት ዓመት ኖረዋል እየተባለ ተለይቶ መሆን አለበት እንጂ መጠይቁ ላይ ያለውን ጥያቄ ማንበብ

አያስፈልግም፡፡ ለገጠር የቆጠራ ቦታዎችም «እዚህ ወረዳ ገጠር» እየተባለ ይጠየቃል፡፡ ግለሰቡ በከተማው (ወረዳው ገጠር ክፍል) ውስጥ ተወልደው እስከ ጥናቱ ቀን ድረስ ከከተማው (ወረዳው ገጠር) ውጭ ኑረው የማያውቁ ከሆነ ናከልደት ጀምሮን የኖሩ በመሆኑ በካርድ ኮለሙ ኮድ ካ8ካ ይሞላል፡፡ አንዳንድ ግለሰቦች ከከተማዉ ኦወረዳው ገጠር ክፍል) ውጭ በሚገኝ ሆስፒታል ቢወለዱም የተወለዱበት ሥፍራተብሎ የሚቆጠረው የመኖሪያ ሥፍራቸው እንጂ ሆስፒታሉ የሚገኝበት ሥፍራ አይደለም፡፡ በተመሳሳይ መልክም እናትየው ዘመዶቿ በሚኖሩበትአካባቢ ልጅ ወልዳና ታርሳ ብትመለስ ልጁ የተወለደበት ሥፍራ ተብሎየሚቆጠረው የቤተሰቡ መደበኛ መኖሪያ ሥፍራ እንጂ የእናትየው ዘመዶች የሚገኙበት ሥፍራ አይደለም፡፡

ከተወለዱ ጀምሮ በከተማው ኦበወረዳዉ ገጠር ክፍል) ውስጥ ላልኖሩ ግለሰቦች በከተማው ኦበወረዳዉ ገጠር ክፍል) ዉስጥ ያለማቋረጥ መኖር ከጀመሩ ምን ያህል ዓመታት እንደሆናቸዉ ተጠይቀዉ ተገቢዉ ኮድ በተሰጠዉ ካርድ ኮለም ይመዘገባል፡፡ ያለማቋረጥ የኖሩት ዓመት የሚሰላው በጫረሱት ሙሉ ዓመት ነው፡፡ ለምሳሌሶስት ዓመት ከአስራ አንድ ወር ለሆናቸዉ ያለማቋረጥ ኖሩ የሚባለው ሶስት ዓመት ሲሆን የሚሰጠውም ኮድ3 ይሆናል፡፡ ከተወለዱ ጀምሮ ያለማቋረጥ በከተማዉ ኦወረዳ ገጠር ክፍል) ዉስጥ ያልኖሩ የሚባሉት ግለሰቦች በሁለት መልክ ይከፈላሉ፡፡ እነዚህም፡-

1ኛ/ ከከተማው ኦከወረዳው ገጠር ክፍል) ውጭ የተወለዱ እና

2ኛ/ ለገጠር ቆጠራ ቦታዎች ገ/ማህበርወረዳው የገጠር ክፍል ውስጥ ተወልደው በመሀሉ ከወረዳው ገጠር ክፍል ውጪ ወይም በወረዳዉ ዉስጥ በሚገኙ ከተማዎች ወይም ሌላ ወረዳ ሲኖሩ ቆይተውየተመለሱ ናቸው፡፡ ለከተማ ቆጠራ ቦታዎች በከተማው ውስጥ ተወልደው በመሀሉ በወረዳው ገጠር ክፍል ወይም በሌላ ወረዳ ሲኖሩ ቆይተው የተመለሱ ናቸው፡፡ ይህም ማለት ለጥቂት ጊዜ ብቻ ወጥተው የተመለሱ ግለሰቦች ሳይሆኑ ለስድስት ወርና በላይ ለሆነ ጊዜ ሌላ ሥፍራ ቆይተው የተመለሱ ናቸው፡፡

በአንደኛ ተራ ቁጥር ለተጠቀሱት ግለሰቦች ያለማቋረጥ የኖሩበት ጊዜ የሚገለፀው ወደ ከተማው ኦወረዳውየገጠር ክፍል) ከመጡበት ጊዜ ጀምሮ እስከ ጥናቱ ቀን የጫረሱትን ሙሉ ዓመት በማስላት ይሆናል፡፡ በሁለተኛ ተራ ቁጥር ለተጠቀሱት ደግሞ የሚገለጸው ወደ ከተማው ኦወረዳው የገጠር ክፍል) ተመልሰው ከመጡ በኋላ እስከ ጥናቱ ዕለት ያለማቋረጥ ያጠናቀቁትን ሙሉ ዓመት በማስላትና ከተሰጡት ኮዶች ጋር በማገናዘብ ይሆናል፡፡ ለገጠር ይህ ጥያቄ የሚመለከተው በወረዳው የገጠሩ ክፍል የኖሩበትን ጊዜ ስለሆነ በወረዳው ውስጥ ከሚገኝ ከተማ የመጡ አባላት ቢያጋጥሙ ከልደት ጀምረው በወረዳው የገጠር ክፍል እንደኖሩ አይቆጠርላቸውም፡፡ በተመሣሣይ መልክም በወረዳው የገጠር ክፍል ተወልደውና እዝያው ሲኖሩ ቆይተው በመሐሉ በወረዳው ውስጥ በሚገኝ ከተማ ኑሮአቸውን መስርተው የነበሩ ግለሰቦች ወደ ወረዳው ገጠር ክፍል ቢመለሱ ከልደት ጀምሮ በወረዳው የገጠር ክፍል እንደኖሩ አይቆጠርላቸውም፡፡ በዚህ ዓምድ ያለማቋረጥበከተማው ኦበወረዳው የገጠር ክፍል) የኖሩበት ዓመታት ብዛት ተጠይቆ ሲመዘገብ አንድ መታወስ ያለበት ጉዳይ አለ፡፡ ይህም አንዳንድ አባላት ጥናቱ በሚካሄድበት ከተማ ኦወረዳ ገጠር ክፍል) መኖር ከጀመሩ በኋላአንድ ጊዜ ወይም ከአንድ ጊዜ በላይ ሥፍራውን ትተው በሌላ ቦታ ኑሮ መስርተው ከቆዩ በኋላ ተመልሰው ወደ ከተማው ኦወረዳው ገጠር ክፍል) ይመጣሉ፡፡ ለነዚህ አባላት የሚመዘገብላቸው ለመጫረሻ ጊዜ ወደ ከተማው ኦወረዳው የገጠር ክፍል) ውስጥ እስከ ጥናቱ ዕለት የኖሩበት ዓመታት ብዛት እንጂ በተለያዩጊዜያት የኖሩባቸው ዓመታት ተደምረው አይደለም፡፡ በዓምዱ ለሚገኙ መልሶች የሚሰጣቸው ኮዶች ከዚህበታች ተዘርዝረዋል፡፡

ኮድ

0. ከአንድ ዓመት በታች በከተማው ኦበወረዳው የገጠር ክፍል) ያለማቋረጥ የኖሩ ኦአንድ ዓመት ያልሞላቸው)
1. ለአንድ ዓመት እና ከ2 ዓመት በታች በከተማው (በወረዳው የገጠር ክፍል) ያለማቋረጥ የኖሩ
2. ለሁለት ዓመት እና ከ3 ዓመት በታች በከተማው (በወረዳው የገጠር ክፍል) ያለማቋረጥ የኖሩ
3. ለሶስት ዓመት እና ከ4 ዓመት በታች በከተማው (በወረዳው የገጠር ክፍል) ያለማቋረጥ የኖሩ
4. ለአራት ዓመት እና ከ5 ዓመት በታች በከተማው (በወረዳው የገጠር ክፍል) ያለማቋረጥ የኖሩ
5. ከአምስት እስከ ስድስት ዓመት እና ከ7 ዓመት በታች በከተማው (በወረዳው የገጠር ክፍል) ያለማቋረጥ የኖሩ

6. ከሰባት ዓመት እስከ ዘጠኝ ዓመት እና ከ10 ዓመት በታች በከተማው (በወረዳው የገጠር ክፍል) ያለማቋረጥ የኖሩ
7. ለአሥር ዓመትና ከዚያ በላይ በከተማው ኦበወረዳው የገጠር ክፍል) ያለማቋረጥ የኖሩ
8. ከተወለዱ ጀምሮ በከተማዉ ኦበወረዳዉ የገጠር ክፍል) ያለሚቋረጥ የኖሩ

ከመልስ ሰጭዎች የሚገኘው መረጃ የሚመዘገበው ከላይ በተዘረዘሩት ኮዶች አማካኝነት በዓምዱ በተሰጠው ቦታ ስር በሚገኘው ካርድ ኮለም ነው፡፡ አንድ ዓመት (ሁለት ያልሞላ) ኮድ 1፣ ሁለት ዓመት የሞላው ኮድ 2፣ ሶስት ዓመት የሆነው ኮድ 3፣ አራት አመት የሞላው ኮድ 4፣ ይሞላና ከአምስት እስከ 6 ዓመት (7 ያልሞላ) ከሆነ ኮድ 5 ይሞላል፡፡ እዚህ ላይ ጥንቃቄ የሚያስፈልገው በተለይ ከ5 ዓመት በላይ ለኖሩ የኖሩበት ዓመት እንደ ኮድ እንዳይሞላ ነው፡፡ ያለማቋረጥ የኖሩት ከአንድ ዓመት በታች ከሆነ ለኮዱ መመዝገቢያ በተሰጠው ቦታ ና0ን ይመዘገባል፡፡ ሰባት ዓመትና ስምንት ዓመትና ዘጠኝ ዓመት ለቆዩ የቆዩበት ዓመት ተመዝግቦ ኮድ 6 ይመዘገባል፡፡ አሥር ዓመት ለቆዩና ከዚያ በላይ ለሆናቸው ሁሉ ኮድ ና7ን ይመዘገባል፡፡ ከልደት ጀምረዉ ለኖሩ ሁሉ በዓምዱ በተሰጠዉ ቦታ ከተወለዱ ጀምሮ ተብሎ ይፃፍና በካርድ ኮለሙ ኮድ ካ8ካ ይመዘገባል፡፡

ዓምድ 16-18 በዓምድ 15 ከኮድ 0-4 ለተሞላላቸው ብቻ

በነዚህ ዓምዶች በዓምድ 15 ከኮድ 0-4 የተሞላላቸው ማለትም (ከ5 በታች በከተማው) (በወረዳው የገጠር ክፍል) ያለማቋረጥ ለኖሩ የሚቀጥሉትን የፍልሰት ሁኔታ የሚያመለክቱ ጥያቄዎች ሲጠየቁ ከኮድ 5-8 የተሞላላቸው ግን የፍልሰት ሁኔታን ሳይጠይቁ ወደ ዓምድ 19 በቀጥታ ይሻገራሉ፡፡

ዓምድ 16 ለከተማ፡ <u>እዚህ__ ከተማ ከመምጣትዎ በፊት የትኛው ዞን ነዋሪ ነበሩ?</u>
ለገጠር<u>: እዚህ ወረዳ ገጠር ክፍል ከመምጣትዎ በፊት የትኛው ዞን ነዋሪ ነበሩ?</u>

በዚህ ዓምድ በከተማው (በወረዳው ገጠር ክፍል) ያለማቋረጥ መኖር ከጀመሩ 5 ዓመት ላልሞላቸው (በዓምድ 15 ከኮድ 0-4 ለተሞላላቸው) እዚህ (ወረዳው ገጠር ክፍል) ከተማ ከመምጣታቸው በፊት ይኖሩበት የነበረው ዞን ተጠይቆ በዓምዱ ክፍት ቦታ ይሞላል፡፡ የዞኖች ዝርዝርና ኮድ በዚህ መመሪያ በእዝል - 4 ተያይዟል፡፡ አንዳንድ መልስ ሰጪዎች በፊት ይኖሩበት የነበረውን ዞን ስም በትክክል ላይናገሩ ይችላሉ፡፡ በዚህ ጊዜ ይኖሩበት የነበረውን ከተማ ወይም ወረዳ ወይም የዞኑን ከተማ ወይም ፍርድ ቤት ለመሳሰሉት ጉዳዮች የሚሄዱበትን ከተማ በመጠየቅ የዞኑን ስም ለመለየት ጥረት ማድረግ ያስፈልጋል፡፡ ውጭ አገር ለነበሩ የአገሩ ስም ይሞላል፣ የሚሰጠውም ኮድ 97 ይሆናል፡፡

ዓምድ 17 <u>ቀድሞ ይኖሩበት የነበረው ሥፍራ ከተማ ነበር ወይስ ገጠር</u> ?

በዚህ ዓምድ ከተወለዱ ጀምሮ በከተማው ወይም (በወረዳው ገጠር ክፍል) መኖር ከጀመሩ 5 ዓመት ላልሞላቸው የቤተሰብ አባላት ሁሉ በመጨረሻ ይኖሩበት የነበረው ሥፍራ ተጠይቆ ከተማ ከነበረ የከተ ማው ስም በዓምዱ ክፍት ቦታ ይጻፋል፡፡ ኮዱም በከተሞቹ ዓይነት መሠረት ይሞላል፡፡ የከተሞች ዓይነት ደረጃ በሦስት ዋና ዋና ክፍሎች የተመደቡ ሲሆን፣ እነሱም ትላልቅ ከተማ (ኮድ 1) የሕዝብ ብዛታቸው መቶ ሺህ/100,000/ እና ከዚያ በላይ፣ መካከለኛ ከተማ (ኮድ 2) የሕዝብ ብዛታቸው /ከሃምሳ ሺ እስከ መቶ ሺህ /50,000-100,000/ እና ትንሽ ከተማ የሕዝብ ብዛታቸው ከሃምሳ /50,000/ በታች (ኮድ 3) የሆኑት ናቸው፡፡ መልስ ሰጪ በፊት የነበሩበት ከተማ ትልቅ፣መካከለኛ ትንሽ ብለው መለየት አይችሉ ይሆናል፡፡ ቢችሉም ትክክል ላይሆኑ ይችላሉ፡፡ ስለዚህ መረጃ ሰብሳቢው የከተማውን ስም ካገኘ በሚከተለው ሁኔታ የከተማውን ዓይነት ሊለይ ይችላል፡-በ1995 ዓ.ም. በወጣው የማዕከላዊ ስታትስቲክስ (abstract) መረጃ መሠረት፡-

ትልቅ ከተማ የሚባሉት አዲስ አበባ፣ ድሬዳዋ፣ ሐረር፣ ናዝሬት፣ ጅማ፣ ደብረዘይት፣ ደሴ፣ ጐንደር፣ ባህርዳር፣መቀሌና አዋሳ ሲሆኑ፣

መካከለኛ ከተማ የሚባሉት ደግሞ አዲግራት ኮምቦልቻ፣ ደብረብርሃን፣ ደብረማርቆስ፣ ነቀምቴ፣ አሰላ፣ ጂጂጋ ፣ጎዴ፣ ዲላ፣ ሶዶ፣ አርባምንጭ ሻሸመኔ፣ ሆሳዕና.. ናቸው

ትንሽ ከተማ የሚባሉት ሌሎች ቀሪ ከተሞች ናቸው:: በሌላ በኩል ሥፍራው ገጠር ከነበረ «ገጠር» የሚለው ቃል ይፃፋል:: በካርድ ኮለሙም ኮድ 4 ይሞላል በሁለትና ከሁለት በላይ በሆኑ ሥፍራዎች ሲኖሩ ቆይተው ጥናቱ ወደሚካሄድበት ወረዳ ለመጡ አባላት የሚመዘገብላቸው ለመጨረሻ ጊዜ በመደበኛነት ይኖሩበት የነበረው ሥፍራ ነው:: በውጭ አገር ይኖሩ ለነበሩ ሥፍራው ገጠር ከነበረ «ገጠር» ሲፃፍ ሥፍራው ከተማ ከነበረ «ከተማ» የሚለው ቃል ይፃፋል::

ዓምድ 18 ***የቀድሞ መኖሪያዎን ለመልቀቅ ያበቃዎት ምክንያት ምንድነው?***

በዚህ ዓምድ ከተወለዱ ጀምሮ በከተማው (በወረዳው የገጠሩ ክፍል) ይኖሩ ካልነበሩት የቤተሰብ አባላት ውስጥ በከተማው (በወረዳው ገጠር ክፍል) ያለማቋረጥ የኖሩት ከ5 ዓመት በታችየሆናቸው (በዓምድ 15 ከኮድ 0-4 ለተሞላላቸው) የቀድሞ መኖሪያ ቦታቸውን የለቀቁበት ምክንያት ተጠይቆ በሚከተሉት ኮዶች አማካኝነት ይመዘገባል::

01= በትምህርት:- ትምህርት ለመማር ብለው የቀድሞ መኖሪያቸው የለቀቁ፤

02= በጋብቻ መመሥረት:- ጋብቻ በመመስረታቸው ምክንያት ከባለቤታቸው ጋር ለመኖር ሲሉ የቀድሞ መኖሪያቸውን የለቀቁ፤

03= በጋብቻዬ መፍረስ:- ጋብቻቸው በፍቺ ወይም በሞት ምክንያት በመፍረሱ ምክንያት የቀድሞ መኖሪያቸውን የለቀቁ፤

04= ሥራ ፍለጋ:- ሥራ ለመፈለግ ብለው ከቀድሞ መኖሪያቸውን የለቀቁ፤

05= ሥራ ዝውውር/ በማግኘት:- የሥራ ቦታቸውን ቀይረው ወይም ሥራ በማግኘታቸው የቀድሞ መኖሪያቸውን የለቀቁ፤

06= በመፈናቀል:- በጦርነት፣ ድርቅ ...ወዘተ ተፈጥሮአዊ ወይም ሰውሰራሽ በሆነ ምክንያት የቀድሞ መኖሪያቸውን የለቀቁ፤

07= ከስራ መፈናቀል:- በሥራ መፈናቀል ምክንያት የቀድሞ መኖሪያቸወን የለቀቁ፣

08= ከቤተሰብ ጋር:- ቤተሰባቸው የቀድሞ መኖሪያ ቦታ በመልቀቃቸው አብረው የመጡ፤

09= ወደ ቤተሰብ /ቤት መመለስ:- ከሄዱበት ቦታ በተለያዩ መንስኤዎች ወደ ቤታቸው /ቤተሰባቸው የተመለሱ፤

10= የመሬት ችግር:- የቀድሞ መኖሪያቸው የመሬት እጦት ያለባቸው ወይም መሬቱ ምርት አልሠጥም ስላለ ወይም ከመሬት ጋር በተያያዘ ምክንያት የለቀቁ፤

11= የጤና መታወክ:- ከጤንነት ችግር ጋር በተያያዘ ምክንያት የቀድሞ መኖሪያቸውን የለቀቁ፣

12= ሌላ /ይገለፅ):- ከላይ ከተዘረዘሩት ምክንያቶች በተለየ ምክንያት የቀድሞ ቦታቸውን የለቀቁ፤

ዓምድ 19-19A የአካል ጉዳት ሁኔታ

ዓምድ 19

(ስም) የማየት ችግር አለባቸው?

(ስም) የመስማት ችግር አለባቸው?

(ስም) የመናገር ችግር አለባቸው?

(ስም) የመቆም/የመራመድ ችግር አለባቸው?

(ስም) የሰውነት አካል አለመንቀሳቀስ ችግር አለባቸው?

(ስም) የአእምሮ ዝግምተኛነት አለባቸው?

(ስም) የአእምሮ መታወክ አለባቸው?

(ስም) ሌላ የአካል ጉዳት/የአእምሮ ችግር አለባቸው?

በዚህ ዓምድ የእያንዳንዱ የቤተሰብ አባል የአካል/የአእምሮ ጉዳት ሁኔታ ከቤተሰቡ ኃላፊ ወይም የቤተሰቡ ኃላፊ ከሌለ ደግሞ መረጃ ሊሰጠን ከሚችል ሰው በዝርዝር በመጠየቅ ይሞላል:: ጥያቄውም ሲቀርብ ከመጀመሪያው የቤተሰብ አባል አንስቶ የአባሉ ስም እየተጠራ «እገሌ የማየት ችግር አለባቸው?» ወዘተ እየተባለ ሁሉንም የጉዳት አይነት ለማወቅ የቀረቡትን ጥያቄዎች ሁሉ በማቅረብ ይጠየቃል:: ይህን ማድረግ ያስፈለገው በቤተሰቡ ውስጥ ያሉ አካል ጉዳተኞች ጥያቄው ግልጽ ሳይሆንላቸው ቀርቶ ሳይታወቁ እንዳይቀሩ ነው:: መረጃ ሰብሳቢው አካል ጉዳተኝነትን ከውስጥ ደዌ (ህመም) ጋር ማምታታት እንደሌለበት ግንዛቤ ሊወሰድ ይገባል:: ለዚህ ጥያቄ ከላይ ከተዘረዘሩት ቢያንስ አንዱ ዓይነት ችግር ላለባቸው ኮድ 1 ሲሞላ ምንም የአካልም ሆነ የአእምሮ ችግር ከሌለባቸው ኮድ 2 ተሞልቶ ወደ ዓምድ 20 ይታለፋል::

ለአካል ጉዳተኝነት የተሟላ ትርጉም መስጠት አስቸጋሪ ቢሆንም ለዚህ ጥናት አካሉ የተጎዳ ማለት ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል ማየት የተሳነው፣ መስማት የተሳነው፣ ወይም ከሰውነቱ አንድ ወይም ብዙ አካል ያጎደለ እንደሆነ ወይም ፓራላይዝ ወይም ሽባነት ምክንያት መቆም ወይም መራመድ የሚቸገር፣ እጁን ወይም እግሩን ማንቀሳቀስ የሚቸገር፣ የመረዳት ችሎታው ዝግ ያለ፣ የአእምሮ በሽተኛ/ዘገምተኛ … ወዘተ ማለት ነው:: እዚህ ላይ መዘንጋት የሌለብን አንዳንድ ግለሰቦች ምንም እንኳን የአካል ጉዳተኞች ወይም የአእምሮ በሽተኞች ቢሆኑም ስራ ሊሠሩ እንደሚችሉ ነው:: በዚህ ዓምድ የቀረበው ጥያቄ ሥራ ከመስራትና ከአለመስራት ጋር አልተያያዘም::

ዓምድ 19A. የጉዳቱ ዓይነት ምንድነው?

በዚህ ዓመድ የሚጠየቁት በዓምድ 19 ኮድ 1 የተሞላላቸው ማለትም የአካል/የአእምሮ ችግር ያለባቸው ናቸው:: የጉዳቱ ዓይነትና ደረጃ እንደ ግለሰቦች ሊለያይ ስለሚችል አጣርቶ በመጠየቅ የሚሞላ ይሆናል:: ይህም ሲባል መረጃ ሰብሳቢው በዓምድ 19 ማየት የተሳናቸው ወይም መስማት የተሳናቸው የቤተሰብ አባላት መኖራቸው ካረጋገጠ የችግሩ ዓይነት አንድ ዓይን ወይንም ሁለት ዓይን መሆኑን፤ አንድ ጆሮ ወይንም ሁለት ጆሮ … ወዘተ መሆኑን ማጣራትና ከታች ከተዘረዘሩት 10 አማራጭ መልሶች መርጦ ከመዘገበ በኋላ ተስማሚውን ኮድ ባሉት ሁለት ካርድ ኮለሞች ይሞላል:: የእጅ/የእግር ፓራላይዝድ ወይም ሽባ መሆን ተብሎ ኮድ 08 የሚሞላላቸው አካልን በደንብ ማንቀሳቀስና ማዘዝ የማይችሉ ናቸው:: በተጨማሪም አንድ ግለሰብ ከአንድ በላይ ጉዳት ካጋጠመው ከቀረቡት አማራጭ መልሶች በጥምር ያለው ይሰጠዋል:: ነገር ግን አንዱ የጉዳት ዓይነት አማራጭ መልስ ላይ ከሌለ ሌላኛው የጉዳት ዓይነት ከሌላም ጋር ተጣምሮም ቢገኝ እርሱ ይሞላለታል:: ለምሳሌ የጆሮ እና የእጅ መቆረጥ ያጋጠመው ሰው ቢገኝ ሁለቱ በጣምራ ስለሌሉ በኮድ «07» የእጅ መቆረጥ ስላለ በዚያ ውስጥ ይካተታል:: ከሁለት በላይ የጉዳት አይነት ካጋጠመ መልስ ሰጪው ከባድ ብሎ የሚነግረንን እንመዘግባለን::

01. ማየት የተሳናቸው /ሁለቱም ዓይን/
02. ማየት የተሳናቸው /አንድ ዓይን/
03 መስማት የተሣናቸው / ሁለቱም ጆሮ/
04 መስማት የተሣናቸው /አንድ ጆሮ/
05 መናገር የተሳናቸው
06 መስማትና መናገር የተሣናቸው
07 የእጅ ወይም የእግር መቆረጥ
08 እጅ/እግር ፓራላይዝድ/ሽባ/ መሆን

09 የአእምሮ በሽተኛ
10 የአእምሮ ዘገምተኛ
11 ሌላ /ይገለጽ/

ዓምድ 20-21 **<u>የትምህርት ሁኔታ</u>** /ዕድሜአቸው/ 5 ዓመትና በላይ ለሆናቸው የቤተሰብ አባላት ብቻ የሚጠየቅ ስለሆነ በነዚህ ሁለት ዓምዶች ከተጠቀሰው የዕድሜ ክልል ውጪ የሆኑት ቤተሰብ አባላት በሰረዝ /" -- "/ መታለፋቸው መረጋገጥ ይገባዋል፡፡

ዓምድ 20 **<u>ማንበብና መፃፍ ይችላሉ</u>?**

በዚህ ዓምድ ዕድሜአቸው 5 ዓመትና በላይ ለሆናቸው የቤተሰቡ አባላት ማንበብና መፃፍ መቻል አለመቻላቸውን ይጠየቃሉ፡፡ መልስ ሰጪው ማንበብና መፃፍ እችላለሁ /አዎን/ ካሉ ኮድ "1" ይመዘገባል፡፡ አንድ ግለሰብ የማንበብና የመፃፍ ችሎታ አለው የሚባለው በማንኛውም ቋንቋ አንብቦ መረዳትና እንዲሁም መፃፍ ሲችል ነው፡፡ የራሳቸውን ስም ወይም ቁጥሮችን ብቻ ማንበብና መፃፍ የሚችሉ ግለሰቦች የትምህርት ችሎታ እንዳላቸው አይቆጠሩም፡፡ እንዲሁም ሃይማኖት ነክ የሆኑና ቀደም ብለው በቃል የተጠኑ ዓረፍተ ነገሮች ብቻ መድገም የሚችሉ የማንበብና የመፃፍ ችሎታ እንዳላቸው አይቆጠሩም፡፡ መልስ ሰጪው ማንበብና መፃፍ አልችልም ካሉ ኮድ "2" ይመዘገብና ወደ ዓምድ 22 ይታለፋል፡፡

ዓምድ 21 ፡- **<u>የጨረሱት ከፍተኛ ክፍል ስንተኛ ነው?</u>**

በዓምድ 20 ማንበብና መፃፍ እንደሚችሉ የገለፁ አባላት /በዓምድ 20 ኮድ 1 ለተሞላላቸው/ በመጀመሪያ የፈፀሙት ከፍተኛ ክፍል ተጠይቆ መልሱ በዓምዱ ወስጥ ተመዝግቦ በካርድ ኮለሞቹ ደግሞ ከዚህ በታች በቀረበው ማብራሪያና **በሽፋን ገጽ ግልባጩ ላይ በአጭሩ በተሰጠው** ኮድ ዝርዝር መሠረት ተስማሚው ኮድ ይሞላል፡፡

የጨረሱት ከፍተኛ ክፍል ሲባል ግለሰቡ አሁን ባለው ሥርዓተ ትምህርት በመደበኛ ትምህርት በዩኒቨርስቲ፣ በማሰልጠኛ ተቋምና በመሳሰሉት በመማር ላይ ላሉት አሁን ካሉበት ክፍል (ደረጃ) በፊት ያለው ክፍል ሲሆን ከዚህ በፊት በቀድሞውም ሆነ በአዲሱ ስርዓተ ትምህርት ተምረው ላቋረጡ ግን ተምረው ፈተና ወስደው ካለፉ ብቻ ክፍሉን እንዳጠናቀቁ ይቆጠራል፡፡ <u>ለምሳሌ</u> 9ኛ ክፍል እየተማረ ላለ 8ኛ አጠናቀቀ እንላለን 9ኛን ተምሮ ፈተና ወስዶ ለወደቀና ላቋረጠ ያጠናቀቀው 9ኛን ሳይሆን 8ኛ ክፍልን ነው፣ ወደ 10ኛ ካለፈና ትምህርት ላቋረጠ 9ኛ አጠናቀቀ እንላለን፡፡ የቀድሞው 12ኛ ክፍልና የአሁኑን 10ኛ ክፍል ፈተና /ESLCE/ የወሰዱ ክፍሉን እንዳጠናቀቁት ይቆጠራሉ፡፡ የጨረሱት ከፍተኛ ክፍል እና ኮዶቻቸው ከዚህ በታች በዝርዝር ቀርቧል፡፡ በተጨማሪም የኮዶቹ ዝርዝር በፊለፊት ሽፋን ገጽ ጀርባ ቀርቧል፡፡

<u>ማብራሪያ-</u> በአሁኑ ወቅት የሚማሩ ተማሪዎች በአዲሱ ሥርዓተ ትምህርት ትምህርታቸውን እየተከታተሉ መሆኑ ይታወቃል፡፡ስለዚህ ትምህርት ሚኒስቴር ባወጣው የአቻነት/Equivalence/ መለኪያ መሠረት የቀድሞው ከ1ኛ እስከ 8ኛ ክፍል ከአዲሱ ከ1ኛ እስከ 8ኛ ክፍል ጋር አቻ በመሆናቸው እነዚህን ክፍሎች በተመለከተ በሁለቱም ሥርዓተ ትምህርት ለተማሩ ላጠናቀቁት ከፍተኛ ክፍል ተመሳሳይ ኮድ እንሞላለን፡፡ ነገር ግን በቀድሞው ስርዓተ ትምህርት ከ9ኛ እስከ 11ኛ ክፍል ያጠናቀቁትን በተመለከተ በአዲሱ ስርዓተ ትምህርት የሚመጥናቸው አቻ ስላልታየ እነኚህን በተናጠል መመዝገብ የሚያስፈልግ በመሆኑ፣ መልስ ሰጪው ያጠናቀቀው ከፍተኛ ክፍል በየትኛው ሥርዓተ ትምህርት (በቀድሞ/በአዲሱ) ተምሮ እንደሆነ አጣርቶ መጠየቅ ያስፈልጋል፡፡ በዚሁ መሠረት ከ9-11ኛ ክፍል ላጠናቀቁ በቀድሞው እና በአዲሱ ስርዓተ ትምህርት ለተማሩት የተለያየ

ኮድ ይሞላል፡፡ የጨረሱት ከፍተኛ ክፍል እና ኮዶቻቸው ከዚህ በታች በዝርዝር ቀርቧል፡፡ በተጨማሪም የኮዶቹ ዝርዝር በፊለፊት ሽፋን ገጽ ጀርባ ቀርቧል፡፡

የጨረሱት ከፍተኛ ክፍል፡-

ኮድ	በፊደል	የክፍል ደረጃ
01.	አንደኛ	አንደኛ ክፍል ትምህርት ተምረው ላጠናቀቁ
02.	ሁለተኛ	የሁለተኛ ክፍል ትምህርት ተምረው ላጠናቀቁ
03.	ሶስተኛ	የሦስተኛ ክፍል ትምህርት ተምረው ላጠናቀቁ
04.	አራተኛ	የአራተኛ ክፍል ትምህርት ተምረው ላጠናቀቁ
05.	አምስተኛ	የአምስተኛ ክፍል ትምህርት ተምረው ላጠናቀቁ
06.	ስድስተኛ	የስድስተኛ ክፍል ትምህርት ተምረው ላጠናቀቁ
07.	ሰባተኛ	የሰባተኛ ክፍል ትምህርት ተምረው ላጠናቀቁ
08.	ስምንተኛ	የስምንኛ ክፍል ትምህርት ተምረው ላጠናቀቁ
09.	ዘጠነኛ በቀድሞ፡-	በቀድሞው ስርዓተ ትምህርት የዘጠነኛ ክፍል ተምረው ላጠናቀቁ፣
10.	አስረኛ በቀድሞ፡-	በቀድሞው ስርዓተ ትምህርት የአስረኛ ክፍል ተምረውላጠናቀቁ
11.	አሥራ አንደኛ በቀድሞ፡-	በቀድሞው ስርዓተ ትምህርት የአሥራ አንደኛ ክፍል ተምረው ያጠናቀቁ
12.	አሥራ ሁለተኛ በቀድሞ፡-	በቀድሞው ስርዓተ ትምህርት አስራ ሁለተኛ ክፍል ብሔራዊ መልቀቂያ ፈተና ለተቀበሉ
13.	ዘጠነኛ በአዲሱ፡- የዘጠነኛ ክፍል	በአዲሱ ስርዓተ ትምህርት ተምረው ላጠናቀቁ
14.	አሥረኛ በአዲሱ፡-የ10ኛ ክፍል	በአዲሱ ስርዐተ ትምህርት ተምረው ላጠናቀቁ እንደዚሁም በ10+1፣ በ10+2 እና 10+3 ፕሮግራም ላይ የመጀመሪያ ዓመት ትምህርታቸውን በመማር ላይ ላሉና ሰርተፊኬት ያልተቀበሉ
15.	አሥራ አንደኛ/Preparatory/፡-	በአዲሱ ስርዓተ ትምህርት መሠረት የቅድመ ኮሌጅ የቀለም ትምህርት አስራ አንደኛ ክፍልን ተምረው ላጠናቀቁ
16.	አስራ ሁለተኛ/Preparatory/፡-	በአዲሱ ስርዓተ ትምህርት መሠረት የቅድመ ኮሌጅ የቀለም ትምህርት አስራ ሁለተኛ ክፍልን ተምረው ላጠናቀቁ፣
17.	10+1/በአዲሱ የሙያ/ ፡-	በአዲሱ ስርዓተ-ትምህርት መሠረት የ10+1 የሙያ ትምህርት ተምረው ላጠናቀቁ እና ሰርተፊኬት ለተቀበሉ
18.	10+2/በአዲሱ የሙያ/፡-	በአዲሱ ስርዓተ ትምህርት መሠረት የ10+2 የሙያ ትምህርት ተምረው ላጠናቀቁ እና ሰርተፊኬት ለተቀበሉ
19.	10+2 ያልጨረሱ፡-	በአዲሱ ስርዓተ ትምህርት ለ10+2 መርሀ ግብር በተዘጋጀ ፕሮግራም ትምህርታቸውን ተከታትለው ላሉና የመጀመሪያ ዓመት ላጠናቀቁ

20፡- ሰርተፊኬት፡- የ10+1 እና የ10+2 ሥልጠና ኘሮግራሞች ከመጀመራቸው በፊት ከ12ኛ ክፍል በላይ ከመደበኛ ትምህርት ቤቶች ወይም በከፍተኛ ትምህርት መስጫ ከታወቁ ተቋሞች /ኮሌጆች/ ዩኒቨርስቲዎች ወይም ከተመሳሳይ ትምህርት መስጫ ተቋም ዲኘሎም ወይም ዲግሪ ለማስገኘት ባልታቀደ ኘሮግራም ቢያንስ የአንድ ዓመትና ከዚያ በላይ ትምህርት ለፈፀሙና ሰርተፊኬት ለተቀበሉ ሁሉ በዚህ ኮድ ይጠቃለላሉ፡፡ ከታች በማስታወሻ 1 እና በዕዝል 2 ከተዘረዘሩት ከፍተኛ የትምህርት ተቋማት ውጭ የተከታተሉት ትምህርት ወይም ያገኙት ዕዝል 2 ሰርተፊኬት በዚህ ዓምድ ኮድ 20 ይመዘገባል፡፡

21 ዲፕሎም ወይም 10+3 ያልጨረሱ፣ አሥራ ሁለተኛ ክፍል ትምህርት በላይ በከፍተኛ ትምህርት መስጫ ከታወቀ ተቋም ወይም ኮሌጅ ወይም ዩኒቨርስቲ ወይም ከተመሳሳይ ትምህርት መስጫ ተቋም ዲፕሎም ለማስገኘት በታቀደ የትምህርት ፕሮግራም የአንድ ዓመትና ከዚያ በላይ ትምህርት ያጠናቀቁ ግን ዲፕሎም ላላገኙ ሁሉ፡፡ በተመሳሳይ በአዲሱ ስርዓተ ትምህርት 10ኛ ክፍል አጠናቀው ለ10+3 የታቀዱ ፕሮግራም የአንድ ዓመትና ከዚያ በላይ ትምህርት ያጠናቀቁ ግን ዲፕሎማውን ላላገኙ

22 ዲግሪ ያልጨረሱ፣ ከአሥራ ሁለተኛ ክፍል ትምህርት በላይ ወይም ከPreparatory በላይ የመጀመሪያ ዲግሪ /ቢ.ኤ፣ቢ.ኤስ.ሲ/ያስገኛል ተብሎ በታቀደ የትምህርት ኘሮግራም በኮሌጅ ወይም በዩኒቨርስቲ የአንድ ዓመት ወይም የበለጠ ትምህርት ላጠናቀቁ ግን ዲግሪ ላላገኙ ሁሉ፣ የኮሌጆች ፣ የዩኑቨርስቲዎች ዝርዝር በማስታወሻ 1 እና በዕዝል 2 ይገኛል፡፡

23 ዲኘሎም /10+3/ ፣ በከፍተኛ ትምህርት መስጫ ተቋም /ኮሌጅ/ዩኒቨርስቲ ወይም ተመሳሳይ ትምህርት መስጫ ተቋም / ማለትም ማስታወሻ 1 እና በዕዝል 2 ከተዘረዘሩት ከፍተኛ የትምህርት ተቋም ውስጥ ዲፕሎም ላገኙና ተመሳሳይ የትምህርት ደረጃ ላላቸው ሁሉ፣

24 ዲግሪ ፣ የመጀመሪያ ዲግሪ /የሕክምና ዲግሪ፣ ቢ.ኤ፣ ቢ.ኤስ.ሲ፣ ቢ.ኢ.ዲ፣ ኤል.ኤል.ቢ/ላገኙና

ተመሳሳይ የትምህርት ደረጃ ላላቸው ሁሉ። ከእነዚህ በማስታወሻ 1 እና ዕዝል 2 ከተዘረዘሩት መሆን አለበት።

25 <u>ከዲግሪ በላይ</u>፣ በዩኒቨርስቲ /በኮሌጅ ወይም በተመሳሳይ ተቋም የመጀመሪያ ዲግሪ ካገኙ በኋላ በድህረ ምረቃ ፕሮግራም የማስተርስ ወይም የዶክትሬት ዲግሪ ላገኙ ወይም በድህረ ምረቃ ፕሮግራም ቢያንስ የአንድ ዓመት ትምህርት ላጠናቀቁ፣

95 <u>መሠረተ ትምህርት፣</u> በመሠረተ ትምህርት ኘሮግራም ማንበብና መፃፍ ችለው በሌላ ቦታ ትምህርት ላልቀጠሉ ሁሉ፣

96 <u>መደበኛ ያልሆኑ</u>፣ በቄስ፣ በቁርዓንና በመሳሰሉት ትምህርት ቤቶች በመማር ማንበብና መፃፍ የሚችሉ /ትምህርታቸው ወደ መደበኛ የትምህርት ደረጃ አመዳደብ ሊተረጐም የማይችል/እንደዚሁም በራሳቸው ጥረት የግለሰቦችን ዕርዳታ እየጠየቁ ማንበብና መፃፍ የቻሉ ምንም እንኳን በዓምድ 15 ኮድ 1 ቢሞላላቸውም እዚህ ይመደባሉ። በተጨማሪም በመደበኛ ት/ቤት አንደኛ ክፍል ያላጠናቀቁ ሆነው ወይም በመዋዕለ ህፃናት እየተማሩ ያሉ ነገር ግን ማንበብና መፃፍ የሚችሉ በዚህ ክፍል ይካተታሉ። እንዲሁም የመሠረተ ትምህርት በመከታተል ላይ የሚገኙ/ኘሮግራሙን ያላጠናቀቁ/ ሆነው ማንበብና መፃፍ የሚችሉትንም ያጠቃልላል።

<u>ማስታወሻ፡-</u> 1. በሀገሪቱ የታወቁ የከፍተኛ ትምህርት ተቋም /ኮሌጅ/ ዩኒቨርስቲ/ የሚባሉት በሁለት ዓይነት የሚከፈሉ ሲሆኑ እነዚህም አንደኛ በመንግሥት የሚተዳደሩ እና ሁለተኛ በግል ወይም መንግሥታዊ ባልሆኑ ድርጅቶች የሚተዳደሩ ናቸው። በመንግሥት /በትምህርት ሚኒስቴር፣ ግብርና ሚኒስቴር፣ በመከላከያ ሚኒስቴር፣ ወዘተ./ የሚተዳደሩ ተቋማት ለሚያሰለጥኗቸው የስልጠና ዘርፎች ዕውቅና ያላቸው ሲሆኑ እነዚህም ተቋማት ከታች ከሀ-ጀ ተዘርዝረዋል።

- ሀ/ አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ/ሳይንስ ፋክልቲ፣ የቋንቋ ጥናት ኢንስቲትዩት፣ ሶሻል ሳይንስ ኮሌጅ፣ ቴክኖሎጂ ፋኩልቲ፣ ፋርማሲ፣ የትምህርት ፋኩልቲ፣ ሕግ ፋኩልቲ የከብት ሕክምና ፋኩልቲ፣ የሕክምና ፋኩልቲ፣ ላይብረሪ ሳይንስ፣ ድህረ ምረቃ፣ . . ወዘተ/
- ለ/ ጐንደር ሕክምና ኮሌጅ፣
- ሐ/ ጐንደር መምህራን ኮሌጅ
- መ/ ባህር ዳር ዩኑቨርስቲ/ባህርዳር መምህራን ኮሌጅ፣ባህርዳር ፖሊቴክኒክ ወዘተ./
- ሠ/ ደቡብ ዩኒቨርስቲ/አዋሳ እረሻ ኮሌጅ፣ወንዶ ገነት ደን ኮሌጅ፣ዲላ ጤናና ትምህርት ኮሊጅ፣ወዘተ/
- ረ/ አለማያ ዩኒቨርስቲ /የእርሻ ፋኩልቲ፣ የጤና ፋኩልቲ ፣ የትምህርት ፋኪልቲ፣ የደን ጥናት ፋኩልቲ እና የግብርና ሳይንስ የድህረ ምረቃ ኘሮግራም፣ ወዘተ./
- ሰ/ አምቦ እርሻ ኮሌጅ
- ሸ/ አዲስ አበባ ንግድ ሥራ ኮሌጅ
- ቀ/ ጅማ ዩኒቨርስቲ /ጅማ እርሻ ኮሌጅ፣ጅማ የጤና ሳይንስ ተቋም/
- በ/ ኮተቤ መምህራን ትምህርት ኮሌጅ፣
- ተ/ አርባ ምንጭ ውሃ ቴክኖሎጂ ኢንስቲትዩት፣
- ቸ/ መቀሌ ዩኒቨርስቲ /መቀሌ ቢዝነስ ኮሌጅ፣ወዘተ.
- ኀ/ ኢትዩጵያ ሲቪል ሰርቪስ ኮሌጅ፣
- ነ/ ናዝሬት ቴክኒክ ኮሌጅ
- ኘ/ መከላከያ ምህንድስና ኮሌጅ
- አ/ መገናኛ ብዙሀን ማሰልጠኛ ተቋም
- ወ/ ማይጨው ቴክኒካል ኮሌጅ
- ገ/ አቢአዲ መምህራን ማሠልጠኛ ኮሌጅ
- ደ/ አዋሣ መምህራን ማሠልጠኛ ኮሌጅ
- ጀ/ ጅማ መምህራን ማሠልጠኛ ኮሌጅ

ከዚህ በላይ የተጠቀሱት የትምህርት ተቋም በአብዛኛው መንግሥታዊ የትምህርት ተቋማት ሲሆኑ ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ግን የግልና መንግሥታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች በተለያዩ የሰልጠና ዘርፎች በተለያዩ የትምህርት ደረጃ ትምህርት ሚኒስቴር በተለያዩ ጊዜ ዕውቅና ሲሰጥ ቆይቷል። ስለዚህ " በትምህርት ሚኒስቴር ዕውቅና የተሰጣቸውን የግልና መንግስታዊ ያልሆኑ ከፍተኛ ትምህርት ተቋማት ዝርዝር በዕዝል 2 ቀርቧል።

ከነዚህ ተቋሞች ውጭ የተሰጡ ዲኘሎማዎች /የምስክር ወረቀቶች/ ለምሳሌ : የካቲት 66 ፖለቲካ ት/ቤት፣ ተግባረዕድ፣ መምህራን ማሰልጠኛ ተቋም፣ እንጦጦ አጠቃላይ ት/ቤት. . . ወዘተ እንደ ሁኔታው 10+1 (ኮድ 17), 10+2 (ኮድ 18), (TVT) ወይም ሰርተፊኬት (ኮድ 20) እንደሆኑ ይቆጠራሉ።

ማሳሰቢያ፡- ከዚህ ቀጥሎ ያሉት ዓምዶች ከመሞላታቸው አስቀድሞ ዕድሜያቸው ከ10 ዓመት በታች የሆኑ የቤተሰብ አባላት የሚቀጥሉት ተከታታይ ዓምዶች /ከ22-27 ያሉት/ ሰረዝ ይደረግባቸው።

ዓምድ 22- 24፣ የስልጠና ሁኔታ /ዕድሜአቸው 10 ዓመትና በላይ ለሆናቸው ብቻ/

እነዚህ ዓምዶች የሚመለከቱት ዕድሜአቸው 10 ዓመትና በላይ የሆናቸውን የቤተሰብ አባላት ብቻ ሲሆን በዓምዶቹም አማካይነት በጥናቱ ወቅት የሙያ፣ ቴክኒካል ስልጠና አግኝተው /ወስደው ያውቁ እንደሆነ በዓምድ 22 ሲጠየቅ ስልጠና ወስደው ከሆነ ደግሞ በዓምድ 23 የሰለጠኑበት የሙያ ዓይነት ይጠየቃል። በዓምድ 24 ደግሞ ሥራቸውን የሚሰሩት በሰለጠኑበት የሙያ መስክ መሆኑን ይጠየቃል።

ዓምድ 22: - የሙያ የቴክኒክ ስልጠና ወስደው ያውቃሉ?

ይህ ዓምድ በማንኛውም ስልጠና ዓይነት የምስክር ወረቀት፣ዲኘሎማ፣ዲግሪና በላይ ያላቸውን ይመለከታል።/ በዚህ ዓምድ ዕድሜአቸው 10 ዓመትና በላይ የሆናቸው የቤተሰብ አባላት በሙሉ የሙያ /የቴክኒክ/ ስልጠና ወስደው አጠናቀው እንደሆነ ይጠየቃሉ። ለዚህ ጥያቄ ይረዳ ዘንድ ስልጠና ለሚለው ፅንሰ ሃሳብ ቀጥሎ የተሰጠውን ማብራሪያ መገንዘብ ያስፈልጋል።

ማብራሪያ፡-

1ኛ. ለዚህ ጥናት ስልጠና ማለት በአሰልጣኙ ድርጅት ስልጠናውን ለመስጠት ጊዜ ተመድቦለት በክፍል ውስጥ ወይም ከክፍል ውጭ /Practice/ ወይም ሁለቱን በማጣመር የተሰጠ እንደሆነ ነው። በተጨማሪም ስልጠናው መነሻ የመደበኛ ትምህርት ደረጃ የሚጠይቅ ወይም የማይጠይቅ ሊሆን ይችላል። ለምሳሌ አናፂ፣ ሽክላ ሥራ፣ ሕክምና፣ ምህንድስና . . . ወዘተ። በዚህም መሠረት አንድ ሰው መደበኛ ትምህርት ባይኖረውም በአንድ ሙያ ቢሰለጥን በሙያ እንደሰለጠነ ይቆጠራል ማለት ነው።

2ኛ. ከላይ 1ኛ በሚለው ስር የተሰጠ ማብራሪያ እንደተጠበቀ ሆኖ ስልጠናው የምስክር ወረቀት ያስገኝ መሆን ስላለበት ስልጠና ለመወሰድ ጀምረው ስልጠናውን ያቋረጡ ወይም ለምስክር ወረቀት የሚያበቃ ውጤት ለማግኘታቸው ማረጋገጫ ላላገኙ ስልጠና እንዳልወሰዱ ይቆጠራል።

3ኛ. በተጨማሪም ከታች ከሀ - ሠ የተመለከቱት ነጥቦች ለዚህ ጥያቄ እንደ ስልጠና ስለሚቆጠሩና ስለማይቆጠሩ የትምህርትና የሙያ ስልጠናዎች ለመለየት እንዲያስችል በተጨማሪነት ቀርበዋል።

- ሀ. ከተቋማት፣ከኮሌጆች እና ከዩኒቨርስቲ የተገኙ ማናቸውም ስልጠና እንደ ሙያ ስልጠና ይቆጠራሉ።
- ለ. 10+1፣ 10+2 እና 10+3 የቴክኒክና ሙያ ስልጠና ያጠናቀቁ በሙያ ስልጠና እንደሰለጠኑ ይቆጠራሉ።
- ሐ. በአጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት የሙያ ትምህርት ተምረው ያጠናቀቁና የምስክር ወረቀት ያገኙ በሙያ እንደሰለጠኑ ይቆጠራል፣
- መ. የምስክር ወረቀት እስካገኙ ድረስ በመንግስታዊም ሆነ በግል ድርጅቶች የሚሰጡ ማናቸውም የአጭርም ሆነ የረጅም ጊዜ ስልጠናዎች እንደሙያ ስልጠና ይቆጠራሉ።
- ሠ. እስከ 12ኛ (በአዲሱ ስርዐተ ትምህርት እስከ 10ኛ) ክፍል ድረስ የቀለም ትምህርት የተማሩ በሙያ እንደሰለጠኑ አይቆጠርም፣

በዚህም መሠረት ከላይ የተሰጡትን ማብራሪያዎች ከግንዛቤ ውስጥ በማስገባት በዚህ ጥያቄ የሙያ ስልጠና ወስደው ያውቃሉ ተብለው ተጠይቀው ለጥያቄው አዎን ለመለሱ በካርድ ኮለሙ ኮድ 1 የሚሞላ ሲሆን የለም ለመልሱ ደግሞ ኮድ 2 ተሞልቶ ወደ ዓምድ 25 ይታለፋል።

ዓምድ 23 <u>የሰለጠኑበት የሙያ /ቴክኒክ/ ዓይነት ምንድነው?</u>

በዓምድ 22 ላይ ስልጠና እንዳላቸው የገለፁ /ኮድ 1 የተሞላላቸው/ ሰዎች በዚህ ዓምድ የሰለጠኑበት የሙያ የቴክኒክ ዓይነት ተጠይቆ በተሰጠው ክፍት ቦታ ይመዘገባል፡፡ በካርድ ኮለሞቹም ከታች ከተዘረዘሩት ውስጥ ተገቢው /ተቀራራቢው/ ኮድ ይሞላል፡፡ ከአንድ በላይ ስልጠና ለወሰዱ ረጅም ጊዜ የወሰደው (ከፍተኛው) የስልጠና ዓይነት ይመዘገብላቸዋል፡፡

(ሀ) <u>ፕሮፌሽናልና፣ መለስተኛ ፕሮፌሽናል፣</u>

01 ግብርና ሳይንስ
እርሻ ኢኮኖሚክስ፣እርሻ ምህንድስና፣እርሻ ኤክስቴንሽን ፣ የእንሰሳት ሳይን የስኤል ጥበቃ፣ አጠቃላይ እርሻ፣የደረቅ አካባቢ እፅዋትየእንሰሳት፣ ግጦሽ ሳይንስ፣ ፖስት ሃርቨስት ቴክኖሎጂ፣ የእንሰሳት ፕሮዳክሽን

02 ውሀና አፈር ጥበቃ፣

03 ደን ሳይንስ፣

04 አጠቃላይ ሕክምና
አፐቶሞሎጂ፣ፓቶሎጂ፣ኢንተርሽናል ሜድስን፣ ጋይናኮሎጂ፣ሰርጀሪ ፣ኢንስቲቲዮሎጂ፣

05 ሜዲካል ላብራቶሪ/ራዲዬሎጂ/

06 ፋርማሲ/ፋርማሲ ቴክኒሽያን/

07 ሳኒተር ሳይንስ

08 ክሊኒካል ሳይንስ/ነርሲንግ

09 ፓብሊክ ሄልዝ ነርስ ጤና መኮንን፣የአካባበ ጤና ፣ ፓስት ሄልዝ ኦፊሰር

10 ፐርሶኔልና ቢዝነስ ማኔጅመንት

11 ኢኮኖሚክስ

12 ሂሣብ አያያዝ /ACCOUNTING/

13 ሴክሬቴሪያል ሳይንስ

14 ባንክና ፋይናንስ

15 ሕግ

16 ስነጽሑፍና ቋንቋ የኢትዮጵያ የውጭ ቋንቋዎች ስነፅሑፍ/

17 ሥነኪነት

18 ኢዱኬሽን ፔዳጐጂ
መምህርነት፣ካሪኩለም ኢንስትራክሽን፣ ኢዱኬሽን አድሚኒስትሬሽን ፣ የጐልማሶች ትምህርት

19 ጂኦግራፊ

20 ታሪክ

21 ፖለቲካል ሳይንስ

22 ሶሲዮሎጂዎና አንትፖሎጂ

23 ስነልቦና /ሳይኮሎጂ/

24 ሲቪል መሃንዲስ/ህንፃ መሃንዲስ/

25 መካኒካል መሃንዲስ

26 ኤሌክትሪካል መሃንዲስ

27 ኢንዱስትሪያል ምህንድስና

28 የማዘጋጃ ቤት ምህንድስና/አርክቴክቸር

29 ሌሎች ምህንድስናዎች
ድራይላንድ ባዮዲይቨርስቲ፣ ሃይድሮሊክስ፣ የመስኖ ምህንድስና

30 አውቶሞቲቭ ቴክኖሎጂ

31 ኮንስትራክሽን ቴክኖሎጂ

32 ድራፍቲንግ ቴክኖሎጂ

33 ማኒፋክቸሪንግ ቴክኖሎጂ

34 የብረታ ብረት ቴክኖሎጂ

35 የእንሰሳት ጤና አጠባበቅ (የከብት ሕክምና)

36 ኮሙኒኬሽን

37 ፓወርና የመሳሰሉት
ኢንስትሩመንቴሽን ፣ ኤሌክትሪካል ፓወር፣ ሜካኒካል ፓወር፣ ማኒፋክቸሪንግ ፓወር፣

38 ባዮሎጂ (ስነ ሕይወት)

39 ኬሚስትሪ

40 ጂኦሎጂ

41 ፊዚክስ

42 ማቲማቲክስ

43 ስታቲስቲክስ

44 ዲሞግራፊ

45 የኮምፒውተር ሳይንስ/ኢንፎርሜሽን ሳይንስ

46 ጤናና የአካል ማሰልጠኛ ትምህርት

47 ሌላ ፕሮፌሽናልና መለስተኛ ፕሮፌሽናል /ይገለጽ/

(ለ) <u>የሙያና ቴክኒክ፣</u>

48 የባልትና ሳይንስ

49 የቆዳ ሥራዎች ሥልጠና

50 የውበት ሥራዎች ሥልጠና

51 የቪድዮ ፎቶግራፍ ቀረጻ ሥልጠና

52 ሽክላ ስራ

53 ሽመና

54 እንጨት ሥራ /የአናጢነት ስልጠናን ይጨምራል/

55 ኤሌክትሪክ ሥራ

56 ብረታ ብረት ብየዳና ቅጥቀጣ

57 መካኒክ /የመኪና/ የሞተር ሳይክል/ የአውሮፕላን ጥገናን ይጨምራል/

58 ግንበኝነት

59 ታይፕ

60 ልብስ ስፌት

61 ሹፌርነት

62 የልማት ተጠሪ /DA/

63 ልምድ አዋላጅ

64 ኮምፒውተር አጠቃቀም

65 በግብርና አነስተኛ ስልጠና ሙያ /ከአጋርፋ፣ አርዳይታ፣ ባኮ፣

66 ሆቴልና ቱሪዝም

67 ፖሊስ

68 ውትድርና

69 ሌላ የሙያና ቴክኒክ /ይገለጽ/

ዓምድ 24 . <u>ስራውን የሚሰሩት በሠለጠኑበት ሙያ/ መስክ ነውን ? ካልሰሩ ለምን ?</u>

በዓምድ 22 ላይ ስልጠና እንደወሰዱ የገለጹ መልስ ሰጪዎች በዓምድ 23 የሰልጠናውን ዓይነት ተጠይቀዋል፡፡ በዚህ ዓምድ ደግሞ በዓምድ 23 በተመዘገበው የሙያ መስክ በአሁኑ ጊዜ እየሠሩ መሆን አለመሆናቸው ይጠየቃሉ፡፡ በሰለጠኑበት ሙያ/ቴክኒክ እየሠሩ ከሆነ /ኮድ«00»/ የሚሞላ ሲሆን እየሰሩ ካልሆነ ግን ባላቸው ሙያ የማይሠሩበትን ዋነኛ ምክንያት ተጠይቆ ከተዘረዘሩት አማራጮች መካከል ተገቢውን ምክንያት በመምረጥ በካርድ ኮለሙ ውስጥ ይመዘገባል፡፡ ከአንድ በላይ በሆነ ሙያ ለሰለጠኑ ጥያቄው የሚመለከተው በዓምድ 23 የተመዘገበውን ብቻ ስለሆነ የሚቀርቡትም ምክንያቶች ይህንኑ የሚመለከቱ መሆናቸውን ማረጋገጥ ይገባል፡፡

የአማራጭ ምክንያቶች ማብራሪያ እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

00. አዎን በሠለጠንኩበት ሙያ እየሰራሁ ነው፡፡

01. **ስራ ስለሌለ**፡-በሰለጠንኩበት ሙያ መስራት ያልቻልኩት የቅጥር ስራ ስለሌለ ወይም ስራ በማጣቴ ነው፡፡ ስራ አይገኝም ብለው ስራ የማይፈልጉና ተስፋ የቆረጡት ስራ አጦች በዚህ ኮድ ይጠቃለላሉ፡፡

02. **ገበያ ስለሌለ**፣ እነዚህ ግለሰቦች ከቅጥር ሥራ ውጭ በሆነ በግል ሥራ የሚተዳደሩ ሲሆኑ በጥናቱ ወቅት ግን በሰለጠኑበት ሙያ የማይሠሩ የሥራ ውጤታቸው በገበያ ላይ ስለማይሸጥላቸው በሌላ የሙያ መስክ የተሰማሩ ናቸው፡፡

03. **የተሻለ ስራ ላይ ስለሆንኩኝ**፡- በሰለጠንኩበት ሙያ/ቴክኒክ ያልተሰማራሁት በሌላ በተሻለ ስራ ላይ በመሰማራቴ ነው፡፡ ይህን ሥራ የሚሠሩት በዓምድ 23 ከተጠቀሰው ስልጠና የተለየ/ወስደውም ወይም ያለምንም ስልጠና ሊሆን ይችላል፡፡

04. **ዕድሉን ስላላገኘሁ**፡- በሰለጠኑበት ሙያ በቀጥታ ለመስራት ቢፈልጉም ዕድሉን ሳያገኙ ቀርተው በሌላ ዓይነት ሥራ ላይ የተሰማሩትን ያጠቃልላል፡፡

05. **ስራዬን ለጊዜው ስለቀየርኩ**፡- በጊዜያዊ ስራ ላይ በመሰማራቴ ምክንያት በሰለጠንኩበት ሙያ /ቴክኒክ/ ልሰራ አልቻልኩም፡፡

06. **የመሥሪያ ቦታ አለማግኘት**፡- በሰለጠንኩበት ሙያ/ ቴክኒክ ያልተሰማራሁት የመስሪያ ቦታ ባለማግኘቴ ነው (በአሁኑ ጊዜ ሌላ ዓይነት ሥራ ሊሠሩ ወይም ሥራ አጥ ሊሆኑ ይችላሉ)፡፡

07. **የገንዘብ እጥረት**፡- በገንዘብ እጥረት /የመነሻ ገንዘብ/ ወዘተ ...ምክንያት በሰለጠንኩበት ሙያ /ቴክኒክ ዘርፍ ልሰማራ አልቻልኩም (በአሁኑ ጊዜ ሌላ ዓይነት ሥራ ሊሠሩ ወይም ሥራ አጥ ሊሆኑ ይችላሉ)፡፡

08. **የቀድሞ ስራየን ስለለቀኩ/ስለተቀነስኩ/**፡በአሁኑ ጊዜ የሰለጠንኩበት ሙያ/ቴክኒክ ያልተሰማራሁት ቀድሞ የምሰራበትን መ/ቤት ድርጅት ወዘተ... በመልቀቄ ምክንያት ነው፡፡ ተፈናቃይና የተቀነሱ ሠራተኞችን ያጠቃልላል፡፡

09. **የተሻለ ስልጠና ስለጀመርኩ**፡- የተሻለ ብዬ የማስበው ስልጠና በመጀመሬ ምክንያት በአሁኑ ወቅት ቀድሞ በሰለጠንኩበት ሙያ/ቴክኒክ ዘርፍ ልሰማራ አልቻልኩም፡፡

10. **የቤት ውስጥ ኃላፊነት**፡- ምንም እንኳን ሙያ/ቴክኒክ ስልጠና ቢኖራቸውም የቤት ውስጥ ኃላፊነት ስላለባቸው በሰለጠንኩበት ሙያ/ቴክኒክ መሰማራት ያልቻሉትን ያጠቃልላል፡፡

11. **እርጅና /በጡረታ ምክንያት**፡- ያረጀሁ ወይም አቅመ ደከማ ስለሆንኩኝ /ጡረተኛ በመሆኔ ምክንያት ቀድሞ በሰለጠንኩበት ሙያ/ቴክኒክ ልቀጥል አልቻልኩም፡፡

12. **ሌላ /ይገለጽ/**፡-መልስ ሰጪው ከላይ 1-11 ከተዘረዘሩት ውጭ ምክንያት ከተናገሩ <u>ለምሳለ</u>፡- "የወሰድኩት ስልጠና ጠቃሚ አልነበረም" ለሚሉ ይህ ኮድ በካርድ ኮለሙ ውስጥ ተሞልቶ ምክንያቱ ባለው ክፍት ቦታ ይመዘገባል፡፡

ዓምድ 25 - <u>የጋብቻ ሁኔታ፡-</u>

ይህ ዓምድ ዕድሜያቸው 10 ዓመትና ከዚያ በላይ ለሆናቸው የቤተሰብ አባላት ሁሉ መሞላት አለበት:: ለዚህ ዓምድ ጋብቻ ማለት አንድ ወንድና ሴት በሕጋዊ፣ በሃይማኖታዊ ወይም በባሕላዊ መንገድ አስፈላጊ የሆነውን የጋብቻ ስነ ስርዓት መፈፀምን የሚገልፅ ሲሆን፣የጋብቻውን ሁኔታ በሚመለከት ከዚህ በታች የተመለከቱት የጋብቻ ዓይነቶችና ኮዶቻቸው ተሰጥተዋል::

1. **አግብተው የማያውቁ**
   ፈፅሞ ያላገባ ወይም ያላገባች እስከ ጥናቱ ቀን ድረስ አግብቶ ወይም አግብታ የማታውቅ ወይም የማያውቅ፣
2. **ባለትዳር**
   በጥናቱ ቀን በጋብቻ ላይ ያለ ወይም ያለች፣
3. **የተፋቱ**
   ከጥናቱ ቀን በፊት አግብቶ ወይም አግብታ የነበረ ነገር ግን ከጥናቱ ቀን በፊት በሕጋዊ ወይም በባሕላዊ መንገድ የተፋታ ወይም የተፋታች፣
4. **የሞቱባቸው**
   ባል የሞተባት ወይም ሚስት የሞተችበት ሆነው ከሞተባቸው በኋላ እስከ ጥናቱ ቀን ድረስ ያላገቡ፣
5. **የተለያዩ**
   ባልና ሚስት ባለመግባባት ምክንያት ጉዳያቸው በሽማግሌዎች በመታየት ላይ ያለ ወይም ፍርድ ቤት በቀጠሮ ላይ የሚገኙ፣

ዓምድ 26-27- የሴቶች የወሊድ ሁኔታ /ዕድሜአቸው 15 ዓመትና በላይ ለሆናቸው

ዓምድ 26:- እስካሁን ምን ያህል ልጆች ወልደዋል?

በዚህ ዓምድ ዕድሜአቸው 15 ዓመትና በላይ የሆናቸው ሴቶች በሕይወት ዘመናቸው ስለወለደቻቸው ወንዶችና ሴቶች ልጆች ብዛት በተመለከተ መረጃ ይሰበሰባል:: እዚህ ላይ ልጅ ተብለው የሚጠቀሱት ከአብራካቸው የወጡትን ማለትም የወለዷቸውን ልጆች ብቻ ነው:: በዚህ ምክንያት የማደጎ ልጆች፣ ባልየው ከሌላ ሚስት የወለዷቸው ልጆች፣ ያሳደጓቸው ልጆች እንደ ሴትየዋ ልጆች አይቆጠሩም:: የሴትየዋ ልጆች ተብለው የሚቆጠሩት:-

ሀ. በአሁኑ ወቅት ከሴትየዋ ጋር እቤት ውስጥ የሚኖሩ፣
ለ. ከቤት ውጭ ትዳር ይዘውም ከሆነ በተለያየ ምክንያት ከቤተሰቡ ተለይተው የሚገኙትንና
ሐ. የሞቱትን ያጠቃልላል::

ከተወለዱ በኋላ ለረጅም ጊዜ ሳይቆዩ የሞቱ ልጆች ሊዘነጉ ስለሚችሉ ጥንቃቄ መደረግ አለበት:: እዚህ ላይ "በሕይወት መወለድ" የሚለውን ትርጉም ጠንቅቆ መረዳት ያስፈልጋል:: "በሕይወት መወለድ" ማለት አንድ ፅንስ በማህፀን የቆየበት ወራት ከግምት ውስጥ ሳይገባ ከእናቱ ማህፀን በሚወጣበት ወቅት የሚተነፍስ ከሆነ ወይም እትብቱ ከመቆረጡ በፊት ወይም ከተቆረጠ በኋላ በሕይወት የመኖር ምልክት ካሳየ ለምሳሌ የልብ ትርታ፣ የእንብርት ትርታ፣ የጡንቻዎች እንቅስቃሴ ካሳየ በሕይወት የተወለደ ይባላል:: እዚህ ላይ መገንዘብ የሚያስፈልገው የሕይወት ምልክት አሳይቶ ወዲያውኑ ቢሞት እንኳን በሕይወት እንደተወለደ መቆጠሩንና የእርግዝና ወቅት መርዘምም ሆነ ማጠር ከግንዛቤ ውስጥ አለመግባቱ ነው:: ሆኖም ግን ውርጃና በማህፀን ውስጥ ሞቶ የተወለደ በሕይወት እንደተወለደ አይቆጠርም፣ በተጨማሪም የሴትየዋ ልጆች ተብለው የሚጠቀሱት በአንድ ጋብቻ ውስጥ የሚገኙትን ልጆች ብቻ ሳይሆን በሌሎች ጋብቻዎችም በሴትዮዋ የተወለዱትን ያጠቃልላል:: በተለይም ከጋብቻ ውጭ በሴትየዋ የተወለዱ ልጆች እንዳይረሱ ከፍተኛ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል::

**ዓምድ 27፡-	ባለፉት 12 ወራት ውስጥ በሕይወት የተወለደ ልጅ ተገላግለዋል?**

ባለፉት 12 ወራት ሕይወት ያለው ልጅ የወለዱ መሆኑንና አለመሆኑ 15 ዓመትና ከዚያ በላይ ለሆናቸው ሴቶች ይጠየቃል፡፡ እዚህ ላይ "በሕይወት ተወለደ" የሚለውን ጽንስ ሐሳብ በሚገባ መረዳትና ማስረዳት ያስፈልጋል፡፡ ለዚህም ከላይ በዓምድ 26 የተሰጠውን ማብራሪያ መመልከት ያስፈልጋል፡፡ ብዛት በምንጠየቅበት ወቅት በአንድ ጊዜ ሁለት ልጆች ከዚያም በላይ የወለዱና እንደ ሁኔታው አጋጣሚ በአንድ ዓመት ውስጥ ሁለት ጊዜ የወለዱ ካገጠሙን የልጆች ብዛት በተሰጠው ክፍት ቦታ ይመዘገባል፡፡ ባለፉት 12 ወራት ልጅ ላልወለዱ "ዜሮ" ይመዝገባል፡፡

ምዕራፍ IV
የመጠይቁ ክፍል 3 አሞላል መመሪያ
ክፍል 3፡- ያለፉት 7 ቀናት የሥራ ሁኔታ

በምዕራፍ 3 የክፍል 1 እና የክፍል 2 አሞላል መመሪያ የተብራራ ሲሆን በዚህ ምዕራፍ ደግሞ የክፍል 3 አሞላል መመሪያ ይቀርባል፡፡ በዚህ ክፍል ለማወቅ የተፈለገው የቤተሰቡ አባላት ባለፉት 7 ቀናት በምርታማ ተግባር ላይ ስለመሠማራት አለመሠማራታቸው፣ የሠሩት የሥራ ሰዓት መጠን፣ የተሠማሩበትን ዋነኛ የሥራ ዓይነት፣ የሚሠሩበትን ድርጅት ዋነኛ ምርት/አገልግሎት ዓይነት፣ የዋነኛ ሥራቸው ዓይነትና የቅጥር ሁኔታ፣ በቅጥር ሥራ ላይ የተሠማሩትን አስመልክቶ በምን ያህል ጊዜ ክፍያ እንደሚያገኙ፣ የክፍያው ዓይነትና መጠን፣ እንዲሁም ባለፉት 7 ቀናት ተጨማሪ ስራ ለመሥራት ዝግጁ መሆን አለመሆናቸው ለስንት ሰዓት መስራት እንደሚፈልጉ እና መሰል ሁኔታዎችን ነው፡፡ በዚህ ክፍል የተዘጋጁት ጥያቄዎች ከዓምድ 28-39 ዕድሜአቸው ከ5 ዓመት በላይ ለሆኑ የሚቀርቡ ሲሆን ቀሪዎቹ ከዓምድ 40-55 ድረስ ደግሞ ዕድሜአቸው 10 ዓመትና በላይ ለሆኑ የቤተሰብ አባላት ብቻ የሚጠየቁ ናቸው፡፡

በዚህ ክፍል አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎችን ለመሰብሰብ ምርታማ ሥራ ማለት ምን ማለት እንደሆነና ዋና ዋና የምርታማ ሥራ ዘርፎችን አስመልክቶ በዚህ ምዕራፍ ዝርዝር ማብራሪያ የተሰጠ ስለሆነ ይህንኑ በማስታወስና በማገናዘብ መጠቀም ይገባል፡፡

ዓምድ 28 <u>ባለፉት 7 ቀናት ውስጥ በምርታማ ሥራ ማለትም ተቀጥረው በክፍያ ወይም ትርፍ ለማግኘት ወይም በቤተሰብ ድርጅት ውስጥ ገቢ በሚያስገኝ ሥራ ላይ ተሠማርተው ነበርን ?</u>

ይህ ጥያቄ ባለፉት ሰባት ቀናት ውስጥ ሰዎች በምርታማ ስራ ላይ መሠማራትና አለመሠማራታቸውን ለማወቅ የቀረበ ስለሆነ እንዳለ መነበብ ይኖርበታል፡፡ በተጨማሪም ሰዎች ባለፈው ሰባት ቀናት በተለያየ የስራ ዓይነት ሊያሳልፉ ስለሚችሉ ምርታማ ስራ የሆነውና ያልሆነውን መለየት ያስፈልጋል፡፡ መጠይቁ ላይ የቀረቡትን ዝርዝር የምርታማ ስራ ዓይነቶች ለመልስ ሰጪው ማንበብ አያስፈልግም፡፡ ነገር ግን መልስ ሰጪው ጥያቄውን መረዳት ካልቻለ ባለፉት 7 ቀናት ምን ይሰሩ ነበር? ብሎ በመጠየቅ ከተዘረዘሩት ምርታማ ተግባራት በአንዱ እንኳን ተሠማርተው ከነበሩ የሥራዎቹ ዓይነት ተመዝግቦ በዚህ ዓምድ ኮድ 1 ይሞላል ፡፡ በአንዱም እንኳን ተሠማርተው ላልነበሩ ኮድ 2 ተሞልቶ ወደ ዓምድ 30 ይታለፋል፡፡ በአምዱ በተሰጠው ክፍት ቦታም ግለሰቡ ባለፉት 7 ቀናት ሲሰሩ የነበሩት ሥራ ይመዘገባል፡፡ ሥራውም የሚመዘገበው ቀጣይ ጥያቄዎችን በመጠይቁ ላይ ያለው በግልጽ ለማቅረብ እንዲመች እንጂ ኮድ እንዲሰጠው አይደለም፡፡ ከአንድ በላይ ሥራ እንደሚሰሩ ከታወቀም እንደዚሁ ሥራቸው ይመዘገብላቸውና ኮድ 1 ይሞላል፡፡

የምርታማ ሥራ ዘርፎች ዝርዝር ሰዎች ሊሠማሩ የሚችሉባቸውን 7 ዋና ዋና የሥራ ዘርፎችን የያዘ ሲሆን እያንዳንዱ የቤተሰብ አባል በነኚህ የሥራ ዘርፎች ተሠማርቶ እንደሆነ የሚሰጡትን መልስ መረጃ ሰብሳቢው ከዝርዝሩ ጋር ያገናዝባል፡፡ ነገር ግን "ባለፉት 7 ቀናት ውስጥ ምን ይሰሩ ነበር" ብሎ በመጠየቅ ካልገባቸው ዝርዝሩን በምሳሌ ያቀርብላቸዋል፡፡ አንድ ሰው ከተዘረዘሩት የሥራ ዘርፎች በአንዱ እንኳን ከተሣተፈ በምርታማ ተግባር እንደተሠማራ ተቆጥሮ በካርድ ኮለሙ ኮድ 1 ይሞላና ቀጣዩን ዓምድ ይጠየቃሉ፡፡ ይህን ጥያቄ በትክክል ለማቅረብና ትክክለኛውን መረጃ ለማግኘ ት ይረዳ ዘንድ የምርታማ ሥራ ትርጉምንና በጥያቄው ስር /ዓምድ **28**/ ስለተዘረዘሩት ሰባት ዋና ዋና የምርታማ ሥራ ዘርፎች ዝርዝር ማብራሪያ እና ስለምርታማ ሥራ አጠቃላይ ትርጓሜ ቀጥሎ ቀርቧል፡፡

1ኛ. <u>*የምርታማ ሥራ አጠቃላይ ትርጉም*</u>

<u>*ምርታማ ሥራ*</u> *ማለት የሥራው ውጤት የሆነውን ሸቀጣ ሸቀጥ ወይም አገልግሎት በከፊል ወይም በጠቅላላ በገንዘብም ሆነ በዓይነት /በዕቃ/ በመለወጥ ገቢ ለማግኘት ለገበያ ለማቅረብ ሲቻል ነው:: በራስ፣ በቤተሰብ ይዞታ፣ በመንግሥታዊ፣ በሕዝባዊ ወይም በግለሰብ ቤት ወይም ድርጅት በቀን፣በሳምንት፣በወር ወይም በሠሩት መጠን ክፍያ ወይም ገቢ ለማግኘት ሥራ ከሠሩ እንደ ምርታማ ሥራ ይቆጠራል:: በሌላ አገላለጽ ምርታማ ሥራ ለግል ወይም ለመንግሥት ተቀጥሮ ወይም የግል ሥራ መስራት፣መነገድ፣ የግብርና ሥራ፣ ለሽያጭ የሚሆኑ ዕቃዎችን ማምረት፣ በቤተሰብ ድርጅት/እርሻ ውስጥ ያለክፍያ መስራት፣ ተለማማጅነትን ያጠቃልላል::*

- <u>*በምርታማ ሥራ ውስጥ የሚጠቃለሉ የማምረት ወይም አገልግሎት የመስጠት ተግባራት እንደሚከተለው ተዘርዝረዋል::*</u>

ሀ. *ለሽያጭ የሚሆኑ ዕቃዎችን ማምረት ለምሳሌ፣ የፋብሪካ ውጤቶች፣ሽክላ ማምረት . . . ወዘተ ወይም በክፍያ አገልግሎቶችን ማቅረብ ለምሳሌ፣ ፀጉር ማስተካከል፣ የሽመና ሥራ፣ የጠላና የአረቄ ንግድ፣ ድለላ. . . ወዘተ.*

ለ. *ለመንግሥት፣ ለሌላ ድርጅት ወይም ለግለሰብ በክፍያ የሚሠሩ ሥራዎች/ለምሳሌ ሐኪም፣ መምህር፣ ተቀጣሪ ገበሬ፣ እረኛ፣ . . . ወዘተ/፣ በተጨማሪ ያለክፍያ ለመረዳዳት ወይም በዘመቻ የሚሠሩ/ለምሳሌ ምግብ ለሥራ፣ የደን ተከላ፣ የደቦ ሥራ፣ . . . ወዘተ/*

ሐ. *ለራስ የምግብ ፍጆታ ወይም ለሽያጭ ወይም ቋሚ ንብረት ለማከማቸት ሲባል የማምረት ተግባር፣*
እነርሱም:

i. *ለራስ መሠረታዊ ፍላጐት ፍጆታ ሲባል የምርት ቀዳሚ ውጤቶችን*/Primary Products/ *የማምረትተግባር፣*
<u>*ለምሳሌ:*</u> *ሰብሎች/ጥራጥሬ፣ አትክልትና ፍራፍሬ፣ ጥጥ፣ እና የመሳሰሉትን የግብርና ቀዳሚ የምርት ውጤቶችን እንደ ኑግ፣ በቆሎ፣ ጥጥ፣ ወይንና ተመሣሣዮችን የማምረት ወይም ከመስክ መሰብሰብ፣ ወተት፣ እንቁላልና የመሳሰሉትን የከብት/ዶሮ እርባታ ውጤቶችን ማምረት፣ አደን ማደን፣ ዓሣና የመሳሰሉትን ማጥመድ ከመስክ ለማገዶነት ወይንም ለሌሎች ተግባራት የሚውል እንጨት መቁረጥ፣ ለሽመና ሥራ ለማሰሪያነት፣/ለስፌት የሚያገለግሉ ጥሬ ዕቃዎችን ከመስክ መሰብሰብ፣ ከሠል ማክሰል፣ ጨውና ሌሎች ማዕድናትን ማውጣት፣ የኖራ አፈር መቆፈር፣ ለቤት ቁሳቁስ መስሪያነትና ለተለያዩ ጥቅም የሚውል የአፈር ዓይነቶችን መቆፈር፣ ድንጋይና አሸዋ ከመስክ ቆፍሮ ወይም ፈልፍሎ ማውጣት ወይም መሰብሰብ፣ እና የመሳሰሉትን ያጠቃልላል::*

ii. *ከላይ በተራ ቁጥር 1 <u>ያመረቱትን ምርት ለራስ ፍጆታ በማሰብ</u> ወደ ሌላ ዓይነት ምርት የመለወጥ ተግባር ለምሳሌ : ፈትል መፍተል፣ ቅቤ/አይብ ማውጣት፣ በቆሎ መፈልፈል፣ እህል መፍጨት፣ የቤት ቁሳቁስ እንደ ወንበር፣ ጠረጴዛ ማዘጋጀት፣ የዕቃ መያዣዎችን መስራት ወዘተ. . . :: ያመረቱትን ቀዳሚ ምርት ለራስ ፍጆታ በማሰብ ወደ ሌላ ዓይነት ምርት መቀየር ምርታማ ተግባር ቢሆንም ይህን የተቀየረውን ምርት ለራስ ፍጆታ በማለት <u>እንደገና ወደ ሌላ ዓይነት ምርት መቀየር ምርታማ አይደለም::</u> በዚህ ዓይነት በቤተሰቡ አባላት የተመረተን ጤፍ ለራስ ፍጆታ በማለት ፈጭቶ ወደ ዱቄት መቀየር እንደምርታማ ተግባር ይቆጠራል:: ነገር ግን ይህን የተፈጨውን ዱቄት ለራስ ፍጆታ በማለት ወደ እንጀራ መቀየር ምርታማ ተግባር አይደለም:: በአንጻሩም ለራስ ፍጆታ ለማዋል <u>በሌላ ከቤተሰቡ አባል ውጪ በሆነ ሰው የተመረተን ምርት ለምሳሌ : ጤፍ ወደ ዱቄትም ሆነ እንጀራ ቢቀየር እንደምርታማ ተግባር አይቆጠርም::</u>*

iii. ለራስ የምግብ ፍጆታ የሚመረቱ ዕቃዎችና ግልጋሎቶች ለሽያጭም ጭምር በቤተሰቡ ሲመረቱ፣
ለምሳሌ : ጠላ ጠምቀው /ከፊሉን ቢጠጡም/ የሚሸጡ ከሆነ እንደምርታማ ስራ ይቆጠራል::

iv. ቋሚ ንብረቶችን /ቢያንስ ለአንድ ዓመት ግልጋሎት መስጠት የሚችሉ/ ለራስ ጥቅም ሲባል ማምረት፣
ለምሳሌ የራስን ግቢ ወይም አካባቢ ግንባታ፣ የእርሻ ውጤት ማከማቻ ጐተራ፣ መጋዘኖችንና የእርሻ መሣሪያዎችን መሥራት፣ ሌሎች መሣሪያዎችን ማምረት ናቸው::

- **በምርታማ ሥራዎች የማይወሰዱ ተግባራት፣**

ሀ. የሚከተሉትን ተግባራት ሙሉ በሙሉ ለራስ መሠረታዊ ፍጆታ እንዲውሉ በማሰብ ማከናወን እንደ ምርታማ ተግባር አይቆጠርም፣
ለምሣሌ ፣
- ውሃ መቅዳት ወይም ቀድቶ ተሸክሞ ወደ ቤት ማድረስ፣
- ከጫካ/ከሜዳ እንጨት/ኩበት መልቀም፣
- በቤተሰቡ ካልተመረተ ወይም በግዥ ከተገኘ ጥጥ ፈትል መፍተል፣
ከላይ የተሰጠው የምርታማ ስራ ትርጉም እንደተጠበቀ ሆኖ የሚከተሉትን ተግባራት በማከናወን ላይ የተሠማሩ ሰዎች ሥራቸው ምርታማ ካልሆኑ ሥራዎች ውስጥ የሚጠቃለሉ ናቸው::

ለ. ያለ ክፍያ ለቤተሰቡ ግልጋሎት ወይም ፍጆታ የቤት ውስጥ ስራ መስራት ለምሳሌ ልጆችን ማስተማር፣ማሣደግ፣ቤተሰቡ የሚመገበውን ምግብ ማዘጋጀት፣ የቤተሰቡን አጥርና ቤት . . . ወዘተ በአነስተኛ ደረጃ የመጠገን ወይም የማደስ ተግባርን ማከናወን፣ በበጐ ፈቃደኝነት / Voluntary / በተለያዩ ማህበራት /አለም አቀፍ፣ አገር አቀፍ፣ እንዲሁም የአካባቢ የበጐ አድራጐት ማህበራት/ ውስጥ የተለያዩ አገልግሎቶችን የመስጠት ተግባር::

ሐ. ገቢ ቢገኝበትም
- በልመና ተግባር የሚተዳደሩ
- ቤት በማከራየት ብቻ ወይም በጡረታ ብቻ የሚተዳደሩ

ሠ. ሌሎች፣
በተለያዩ ቢሮዎች፣በጋራዥች፣ ... ወዘተ እና በሌሎች የሥራ መስኮች በተለማማጅነት የሚገኙ በልምምዳቸው ወቅት ከሚለማመዱበት ቢሮ፣ ጋራዥ፣ . . . ወዘተ እና ከሥራ መስክ ጋር በተያያዙ በሥራው ምንም ዓይነት ተሳትፎ ሳያደርጉ የሚለማመዱትን /ለምሳሌ፣ ልምምዳቸውን
በማየት ብቻ የሚያከናውኑ/ በልምምዳቸው ወቅት በምርታማ ተግባር እንደተሠማሩ አይቆጠሩም::

2ኛ. በዓምድ 28 ስር የሰፈሩት ዋና ዋና ምርታማ ሥራ ዘርፎች ዝርዝር ማብራሪያ፣

- **በመንግሥት ወይም መንግስታዊ ባልሆነ ወይም በግል ድርጅት ፣ በግለሰብ ቤት መቀጠር/ ለተለማማጅነትም ቢሆን/**

ርዕሱ እንደሚያመለክተው መንግስት በሚያስተዳድራቸው መ/ቤቶች/ድርጅቶች፣ ወይም የግል ወይም መንግስታዊ ያልሆኑ/ አምራች ወይም አገልግሎት ሰጪ ድርጅቶች ውስጥ ተቀጥረው /በተለማማጅነትም ቢሆን/ የሚሠሩ ሰዎችን እንዲሁም በግለሰብ ቤት በቤት ሠራተኝነት የተቀጠሩትን ያጠቃልላል:: የግል ድርጅት ተቀጣሪዎች ሲባል፣ ከትንንሽ እስከ ትላልቅ የንግድ ወይም የአገልግሎት ሰጪ ድርጅት ለምሳሌ: ሱቅ ውስጥ አሻሻጭ እንዲሁም በትላልቅ ድርጅቶች /ፋብሪካዎችና ኢንዱስትሪዎች/ ውስጥ የሚሠሩትን ይጨምራል:: ተቀጣሪ በግለሰብ ቤት: የሚባሉት ደግሞ የቤት ሠራተኛ፣ አትክልተኛ፣ የቤተሰብ ሾፌር፣ዘበኛን ... ወዘተ. ያጠቃልላል:: ለትርፍ በማይሰሩ መንግሥታዊ ባልሆኑ ግብረሰናይ ድርጅቶች /NGO/ ውስጥ የሚሰሩትን በሕዝባዊ ማህበራት ውስጥ ተቀጥረው የሚሠሩ፣ በሕዝባዊ ማህበራት በክፍያ የሚያገለግሉ ተመራጮች፣

ከቀበሌ እስከ ማዕከል ባሉት የአስተዳደር እርከኖች ውስጥ በክፍያ የሚሠሩ ተመራጮች . . . ወዘተ ተቀጥረው እንደሚሠሩ እንቆጥራቸዋለን:: ተለማማጅ (apprentices)የምንላቸው በአንድ መ/ቤት ወይም ድርጅት በተወሰነ የትምህርት ዘርፍ ሰልጥነውና ሳይሰለጥኑ በተወሰነ ክፍያ ወይም ያለክፍያ ሥራ በመለማመድና በመስራት ላይ ያሉ ናቸው:: በተለማማጅነት ገብተው ነገር ግን በሥራው ሂደት ላይ ምንም ተሳትፎ /አስተዋፅኦ/ የሌላቸው ወይም በጣም ውስን ተሳትፎ ያላቸውን ምርታማ ሥራ እንደሠሩ አይቆጠርም:: በሌላ በኩል ከተለማማጆች በተለየ ሁኔታ በመ/ቤቱ የሚሰጡ ስልጠናዎችን የሚከታተሉ በሁለት መልክ ሊታዩ ይችላሉ::

ሀ. ስልጠናው የሚሰጠው ከመ/ቤቱ ከድርጅቱ ምርት ወይም አገልግሎት ጋር የሚገናኝ ከሆነ ምርታማ ሥራ እንደሠሩ ይቆጠራሉ::

ለ. የስልጠናው ዓይነት ከመ/ቤቱ /ድርጅቱ ምርት/ አገልግሎት ጋር የማይገናኝ ከሆነ ሥራ ላይ መሆናቸውና አለመሆናቸው /ምርታማ ሥራ መሥራት አለመስራታቸው/ለማረጋገጥ ከመሥሪያ ቤቱ ጋር ያላቸውን ግንኙነት ማየት ያስፈልጋል:: ግንኙነቱ አለ የሚባለው

- ❖ ከስልጠናው በፊት የተቀጠሩ ከሆኑ፣
    - i ከስልጠናው በኋላ ወደ መደበኛ ሥራቸው የሚመለሱ መሆናቸውን እርግጠኛ ከሆኑ ወይም
    - ii. በስልጠናው ወቅት የሚከፈላቸው ከሆነ ወይም
    - iii. በስልጠናው ምክንያት አለኝ ከሚሉት ሥራ ከቀሩ ከ6 ወር በላይ ያልሆናቸው መሆን አለባቸው:: እነኚህን ያሳሟሉ ሰዎች ግን ከሥራው /ከመ/ቤቱ ጋር ግንኙ ነት እንዳላቸው ስለማይቆጠርም ምርታማ ሥራ ሠርተዋል አይባልም::
- ❖ ከስልጠናው በፊት ካልተቀጠሩ ከሥራው ወይም ከመ/ቤቱ ጋር ግንኙነት እንዳላቸው ስለማይቆጠር ምርታማ ሥራ እንደሠሩ አይቆጠርም::

- **በንግድ ሥራ በግልም ሆነ ከሌሎች ጋር በጋራ መሠማራት /አገልግሎት መስጠት/**

  ንግድ ማለት ትርፍ ለማግኘት ዕቃዎችን ገዝቶ በጅምላም ይሁን በችርቻሮ መሸጥ ነው:: የገዙትን ዕቃ ወደ ሌላ መልክ ቀይሮም ይሁን ሳይቀይሩ መሸጥ ንግድ ይባላል:: ይህም ከትናንሽ ንግድ ማለትም ከቆሎ ሻጭነት እስከ ትላልቅ ንግድ ያለውን ያካትታል:: የመነገጃ ቦታውም ጉልት፣ ገበያ ቦታ፣ ወይም በየቦታው እየተዟዟሩ ወይም በተወሰነ ቤት ወስጥ በቋሚነት ተቀምጦ ሊሆን ይችላል:: እዚህ ላይ መገንዘብ ያለብን ሌሎች አገልግሎት የመስጠት ተግባራቶች ለምሳሌ ሊስትሮ፣ ፀጉር ማስተካከል፣ ልብስ መስፋት፣ ድለላ፣ በክፍያ ማስተማር . . . ወዘተ. የሚካተቱ መሆናቸውን ነው::

- **በግብርና ስራ መሠማራት**

  የግብርና ሥራ እርሻን፣ ከብት እርባታን፣ የአሳማ እርባታን፣ የዶሮ እርባታን፣ የንብ እርባታን . . . ወዘተ. ያጠቃልላል:: የእርሻ ሥራ የሚባለው ከዝግጅት ጀምሮ ምርቱ ከደረሰ በኋላ ተሰብስቦ እስከ ማከማቸት ያለው ተግባር ነው:: ብቻቸውን ወይም ከቤተሰብ አባላት ጋር ወይም ለሌላ ሰው /ድርጅት/ ተቀጥረው ወይም በምግብ ለሥራ ኘሮግራም በግብርና ስራ ላይ የተሰማሩ ሁሉ ለዚህ ጥያቄ አዎን የሚል መልስ እንዲመልሱ ይጠበቃል::

- **ለሽያጭ የሚሆኑ ዕቃዎችን ማምረት**

  ራሳቸው/ቤተሰቡ/ ያመረቱትን ምርት በመጠቀምም ሆነ በሌላ ሰው የተመረቱ ምርቶችን በመጠቀም ለገበያ የሚያቀርቡ ከፊሉን ተጠቅመው ቀሪውን በመሸጥ ተግባር የተሠማሩ . . . ወዘተ. ለሽያጭ የሚሆኑ ዕቃዎች እንዳመረቱ ይቆጠራል:: ለምሳሌ:- አሸዋ ፣ድንጋይ፣ ጣውላ ማምረት፣ ለሽያጭ እንጀራ፣ ጠላ፣ አረቄ፣ ወንበር የመሳሰሉ ቁሳቁሶችን መስራት፣ ጫማ መስራት፣ ጥጥ መፍተል፣

እንጨት ለቅሞ መሸጥ:: ነገር ግን በሌላ ሰው የተመረተን ምርት ገዝቶ ለራስ ፍጆታ በማሰብ ወደ ሌላ መልክ መቀየር እንደ ምርታማ ስራ አይቆጠርም:: ሆኖም ይህ በሁለተኛ ደረጃ የተመረተው ለሽያጭ ከቀረበ ምርታማ ተግባር ነው::

- **ለቤተሰቡ ቋሚ ንብረት ሊሆኑ የሚችሉ ነገሮችን መሥራት**
  ቋሚ ንብረት ማለት ቢያንስ ለአንድ ዓመት ያህል ግልጋሎት መስጠት የሚችሉ ግንባታዎችን ይመለከታል:: ለምሳሌ : አጥር፣ቤት መስራት፣ ለዚሁ መሥሪያ የሚሆኑ ቁሳቁሶችን መሰብሰብ፣ ማዘጋጀትና መሥራት፣ የእርሻ መሣሪያዎችን መሥራት፣ እንዲሁም ሌሎች መሣሪያዎችን መሥራትን ያጠቃልላል::
- **ያለክፍያ ለቤተሰብዎ ገቢ በሚያስገኝ ሥራ መሣተፍ**
  በቤተሰባቸው ድርጅት ማለትም የንግድ፣ የአገልግሎት ሰጪ ወይም እርሻ ውስጥ ክፍያ ሳያገኙ የሠሩ ናቸው:: የቤት ውስጥ ሥራ እንደምርታማ ሥራ ስለማይቆጠር ለቤተሰባቸው የቤት ውስጥ አገልግሎት የሰጡ በምርታማ ሥራ ከተሳተፉት ተለይተው መታየት አለባቸው::

- **ከላይ ከተጠቀሱት ውጪ በሌላ ሥራ መሥራት**
  በጥናቱ ወቅት ከላይ ከተዘረዘሩት የምርታማ ሥራ ዘርፎች ውጪ በሌላ ገቢ በሚያስገኝ ስራ የተሰማሩትን በዚህ ዓምድ ኮድ 1 ይሞላላቸዋል፣ ሥራ ባይኖራቸውም ለምሳሌ፡ የግል ሥራ ለመጀመር ከማሰብ አልፈው ቦታ በማፅዳት፣ ዕቃ በመግዛት ወይንም ንግድ ፈቃድ በማውጣት ላይ በጥናቱ ወቅት ያሳለፉ በምርታማ ሥራ ተግባር ላይ እንደተሠማሩ ይቆጠራል:: እንዲሁም ከላይ ከተዘረዘሩት የሥራ ዘርፎች ውጭ ሌላ ምርታማ ሥራ ላይ የተሠማሩ ሁሉ በዚህ ዓምድ ኮድ 1 ይሞላላቸዋል::

ዓምድ 29 : <u>የምሣና የጉዞ ሰዓትን ሳይጨምር ባለፉት 7 ቀናት በሰሩዋቸው በሁሉም ምርታማ ሥራዎች ለስንት ሰዓት</u> <u>ሰርተዋል</u> ? የትርፍ ሰዓትን ያጠቃልላል::

በዚህ ዓምድ እያንዳንዱ በምርታማ ስራ ላይ ተሰማርቶ የነበረ ግለሰብ /በዓምድ **28** ኮድ 1 የተሞላለት/በጥናቱ ሳምንት ባሉት 7 ቀናት ውስጥ በድምሩ ለስንት ሰዓት ምርታማ ሥራ እንደሠራ ይጠየቃል:: ይህ ጥያቄ <u>በተቻለ መጠን መረጃው ከሚመለከተው ሰው መሰብሰብ ይኖርበታል</u>:: መልሱ የሚሞላው በሳምንት በጠቅላላው የሠሩት የሥራ ሰዓት ድምር ስለሆነ መረጃ ሰጪው ሊያስታውስ እንዲችል ጥያቄው የሚቀርበው ከቅርቡ ቀን ጀምሮ ተራ በተራ ወደኋላ ያሉትን እያንዳንዱን 7 ቀናት በመጥቀስና በልዩ ማስታወሻ በመመዝገብ ይሆናል:: ይህ ጥያቄ ሲቀርብ የቀኑን ስም እየጠሩ ግለሰቡ ከጠዋት እስከ ምሽት በምን ተግባር ላይ እንደዋለ በመጠየቅ መሆን ይገባዋል:: <u>ለምሳሌ</u> መረጃ ሰብሳቢው መልስ ሰጪው ቤት ደርሶ የሚጠይቀው ረቡዕ ዕለት ከሆነ ከትላንት ማክሰኞ ጀምሮ ወደኋላ ላሉት ሰባት ቀናት እስከ ረቡዕ ድረስ ተራ በተራ በየቀኑ በስራ ያሳለፉበትን ሰዓት በመጠየቅና የሰባቱን ቀናት በመደመር መረጃው ይሞላል:: የበዓልን፣ የስብሰባንና የገበያ ቀናትን በስም መጥራት በዛን ሰሞን የነበሩ ሁኔታዎችን በቶሎ እንዲያስታውሱ ይረዳል:: ለአንድ የቤተሰብ አባል የተሞላ መረጃ ለሌላኛው በማነፃፀሪያነት ሊጠቅም ስለሚችል መረጃው ሲሞላ እያነጻጸሩ በመጠየቅ እንዲሁም መረጃው በሚሰበሰብበት ቤተሰብ አካባቢ የተከናወኑ ድርጊቶች /**<u>ለምሳሌ</u>** ሀዘን፣ ስብሰባ፣ ሰርግ፣ በዓል፣ የገበያ ቀን ... ወዘተ/ መኖራቸው ከታወቀ ይህንን በማነፃፀሪያነት መጠቀም ጥሩ ነው:: አንዳንድ ሰዎች በየዕለቱ/በየቀኑ ካንድ በላይ ሥራ ሊሠሩ እንደሚችሉ በመገንዘብ የሥራ ሰዓት አጠያየቁ በሁሉም ሥራዎች የዋለውን የሥራ ሰዓት ብዛት መሆኑን ማረጋገጥ ይኖርበታል:: ከአንድ በላይ ሥራ ላላቸው ሰዎች በኋላ ላይ በዓምድ 53 በተጨማሪ ሥራዎ ሥራ በሳምንት ስንት ሰዓት እንደሠሩ ስለሚጠየቅ ይህ ጥያቄ ሲጠየቅና ሲሞላ ለበኋላ ጠቃሚ መረጃን የሚይዝ ስለሆነ በጥንቃቄ ተጠይቆ መሙላት ያስፈልጋል:: በተጨማሪም

በፈረቃም ሆነ በሥራ ባሕሪያቸው የተነሣ በቀንና በምሽት ወይም በምሽት ብቻ የሚሠሩ ሰዎች ስላሉ ሁለቱን ጊዜያቶች በማካተት አጣርቶ መጠየቅ ይኖርበታል:: መረጃ ሰብሳቢው ለሥራ ሰዓት አያያዝ ይረዳው ዘንድ ቀጥሎ በፊደል "ሀ" እና "ለ" የቀረበውን በጥንቃቄ መረዳት ያስፈልጋል::

ሀ. <u>በቀን ውስጥ እንደሥራ ሰዓት የሚያዙት የሚከተሉት ናቸው</u>፣

1. ዋነኛ ሥራቸውንና ሌላ ሥራ ካላቸውም በተጠቀሰው ቀን በሥራ ቦታው ተገኝተው ሥራ የሠሩበት ሰዓት፣
2. ከሥራ ቦታቸው በተለየ ሥፍራ ቢሆንም <u>ለምሳሌ</u>: ለሥራው የሚሆኑ ዕቃዎችን በማዘጋጀት፣ በመጠገን፣ በማጽዳትና ስለ ሥራው ሪፖርት በማዘጋጀት የሚጠፉ ሰዓቶች፣
3. ዕቃ ለሽያጭ የሚያመርቱ ሰዎች ጥሬ ዕቃውን ለመግዛት የሚያጠፉት ሰዓትና ገዝተው እቤት ያደረሱበት ሰዓት እንዲሁም ያመረቱትን ምርት ለመሸጥ ገበያ የሄዱ ሰዎች ምርቱን ይዘው ከቤት ከወጡ ጀምሮ ሸጠው እስካበቁ ድረስ ያለው ሰዓት እንደሥራ ሰዓት ይያዝላቸዋል:: በገበያ ውስጥ ለራስ ፍጆታ የሚሆኑ ዕቃዎችንና አገልግሎቶችን ለመግዛት የባከነው ሰዓት እንዳይደመር መጠንቀቅ ይገባል::
4. በሥራ ቦታ ተገኝተው ለመሥራት ዝግጁ እስከሆኑ ድረስ በተለያየ ምክንያት ወይም ችግር ሥራው ባይሰራም እዛ ቦታ የተገኙበት ሰዓት እንደሠሩ ይያዛል:: እንዲሁም በሥራ መካከል አጭር ሰዓት የባከኑ ጊዜዎች <u>ለምሳሌ</u> የሻይ እረፍት እንደ ሥራ ሰዓት ይቆጠራሉ::
5. የሥራ ፀባያቸው ከቦታ ቦታ መዘዋወር የሚያስፈልገው ለምሳሌ ጋዜጣ ሻጭ፣ ሊስትሮ፣ እቃ ግዢ ሠራተኛ፣ ሾፌር . . . ወዘተ. ሥራ በማፈላለግ የሚያጠፉትን ጊዜ እንደሥራ ሰዓት ይያዛል::

ለ. <u>የሚከተሉት ከስራ ሰዓት ውስጥ አይደመሩም</u>፣

1. ክፍያ ቢያገኙበትም ባያገኙበትም በሥራ ገበታ ላይ ያልተገኙባቸው ጊዜያቶች እንደሥራ ሰዓት አይያዝም::
2. ለምሳ የሚባክን ጊዜ እንደ ስራ ሰዓት አይቆጠርም::
3. ከመኖሪያ ቤት ሥራ ለመጀመር ወደ ስራ ቦታ የሚደረግ የጉዞ ሰዓት እና ከስራ ቦታ ወደ መኖሪያ ቤት ለመመለስ የሚጠይቅ ጊዜ እንደሥራ ሰዓት አይቆጠርም:: ይህም ማለት በአንድ በተወሰነ የሥራ ቦታ ለሚሠሩ ሰዎች እንደ ሥራ ሰዓት የሚቆጠረው የስራ ቦታ ከደረሱበት ጊዜ ጀምሮ በቀኑ ውስጥ የሚሠሩትን ሥራ ጨርሰው ከሥራ ቦታ እስከወጡበት ያለውን ጊዜ ብቻ ነው::
4. በግል ሥራ በሚተዳደሩና ለቤተሰብ ያለክፍያ ለሚሠሩ ሰዎች በተለይ ሥራው በቤታቸው አካባቢ ከሆነ ከምርታማ ሥራቸው በተጨማሪ እንደ ቤት ውስጥ ሥራ ያሉ ምርታማ ያልሆኑ/ሥራዎች የሠሩበት ሰዓት ከስራ ሰዓት ጋር እንዳይደመር ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል::
5. በተለማማጅነት ያሉ ሰዎች በሚለማመዱት ሙያ ላይ በመስራት ተሳትፎ ሳያደርጉ በማየት ብቻ ያሳለፉት ሰዓት እንደሠሩ አይያዝላቸዉም:: <u>ለምሳሌ</u>:- አንዳንድ በጋራዥ ውስጥ እየተለማመዱ ያሉ ግለሰቦች ከሰዓት በፊት በቲዎሪ መልክ ከ2-6 ሰዓት ቢማሩና ከሰዓት በኋላ ከ7 እስከ 11 ሰዓት ከጋራዥ ሠራተኞች ጋር ሥራ እየሠሩ /እያገዙ/ ቢውሉ እንደስራ ሰዓት የሚመዘገብላቸው ከሰዓት በኋላ የሠሩበት 4 ሰዓት "04" ተብሎ ነው::
6. በግለሰብ ቤት በዘበኝነት ተቀጥረው ቀንም ሆነ ማታ የሠሩት ሥራ እንደ ሥራ ሰዓት የሚወሰድላቸው በጥበቃ ላይ እና ዝግጁ የሆኑባቸውን ሰዓታት ብቻ ያሳለፉትን ሰዓት ነው::

ነገር ግን በማቀያየር እረፍት የወሰዱበትና በፈቃድ ያጠፉትን ሰዓት እንደሥራ ሰዓት አይያዝም፡፡

<u>ማስታወሻ፣</u>

1. ባለፉት 7 ቀናት የተከናወኑ ሥራዎችን የሥራ ሰዓት ጥያቄ የማቅረቡም ሆነ ለመረጃ ሰጪው የየዕለቱን ሁኔታ ወደ ኋላ ተመልሶ በማስታወስ መመለሱ አስቸጋሪ እንደሆነ ግልጽ ነው፡፡ ሆኖም በመረጃ ሰብሳቢውም ሆነ በመረጃ ሰጪው በኩል ትዕግሥት ኖሮና ጊዜ ሰጥቶ መልሱን ለማግኘትም ሆነ መልሱን ለመስጠት ቀናነቱ ካለ ጥሩ መረጃ ሊገኝ እንደሚችል ይታመናል፡፡ ስለሆነም በተለይ መረጃ ሰብሳቢዎች መረጃ ሰጪዎችን አስቀድሞ ስለመረጃው አስፈላጊነት፣ መረጃውን በመስጠት በኩል ሳይቸኩሉ አስታውሰው መመለስ እንደሚገባቸው ማስረዳትና ማረጋጋት ይጠበቅባቸዋል፡፡ በዚህ መሠረት ለእያንዳንዱ ቀን የተገኘው መረጃ በማስታወሻ ላይ ከተሞላ በኋላ በሳምንቱ ውስጥ የሠሩት የሥራ ሰዓት ተደምሮ የሳምንቱ ድምር በሚለው ሥር መሞላት አለበት፡፡

2. በሳምንት ውስጥ የሠሩትን የሥራ ሰዓት ድምር 97 እና ከዚያ በላይ ከሆነ ኮድ 97 ተብሎ በካርድ ኮለሙ ይሞላል፡፡

3. አንድ ሰው በቀን ዉስጥ ከአንድ ሰዓት በታች ብቻ ከሠራ በሥራ ላይ ያጠፋው ጊዜ አይያዝለትም፣ ማለትም የሥራ ሰዓት ሳይጠጋጋ እንደ '00' ይቆጠራል፡፡ ነገር ግን ከአንድ ሰዓት በላይ ከሠራ ከሙሉ ሰዓቱ በተጨማሪ በደቂቃዎች የሚቆጠሩ ጊዜያት ክፍልፋዩን በማጠጋጋት ህግ መሠረት ወደ መሉ ሰዓት ይቀየራል፡፡ ለምሳሌ አንድ ሰው 1:45 ቢሰራ እንደ 2:00 ሰዓት ይቆጠርለታል፣ 1:25 ቢሰራ ግን 1 ሰዓት ብቻ እንደሠራ ይቆጠራል፡፡

5. እያንዳንዱ መረጃ ሰብሳቢ በዓምድ 29-32 የቤተሰቡ አባላት የእያንዳንዱን ቀን የሥራ ሰዓት የተመዘገበበትን ልዩ ማስታወሻ ለተቆጣጣሪውና ሥራው የሚመለከታቸው የበላይ ኃላፊዎች በተጠየቀ ጊዜ ማሳየት ይጠበቅበታል፡፡

ዓምድ 30፡- <u>**ባለፉት 7 ቀናት ለራስዎ/ ቤተሠብዎ ፍጆታ የሚውልን የማገዶ እንጨት ለመሰብሰብ ምን ያህል ሠዓት አውለዋል?**</u>

በዚህ አምድ ዕድሜያቸው 5 ዓመትና በላይ የሆናቸው የቤተሠቡ አባላት ባለፉት 7 ቀናት ለራስ/ቤተሰብ ፍጆታ የሚውልን የማገዶ እንጨት ለመልቀም ያዋሉት ሠዓት ተጠይቆ ይሞላል፡፡ የጥያቄውም መልስ የሚሞላው ከቅርብ ቀን በመጀመር ወደ ኋላ ባሉት 7 ቀናት በዝርዝር አንድ በአንድ በመጠየቅና የሚሰጡትንም መልስ በተለየ ማስታወሻ ላይ ይዞ በመደመር ይሆናል፡፡ ይህ ጥያቄ በተቻለ መጠን ከሚመለከተው የቤተሠብ አባል ቢጠየቅ የተሻለ ይሆናል፡፡ ከ1 ሠዓት በታች ለማገዶ እንጨት

ለቀማ ያዋሉና ምንም ያህል ሠዓት ያልለቀሙ “00” ሲሞላ 97 ሠዓትና በላይ ያዋሉ ካሉ በዓምዱ ኮድ 97 ይሞላላቸዋል፡፡

<u>ማስታወሻ፡-</u>

ለማገዶ የሚውል እንጨት ለቀማ የተሠማራ የሚለው ሌሉች የማገዶ ምንጮችና እንደ ቅጠል፣ ኩበት፣ የጉቶ ጥራቢ የመሣሠሉትን እንደሚያካትት መታወቅ አለበት፡፡

ዓምድ 31:-<u>ባለፉት 7 ቀናት ለራስዎ/ ቤተሰብዎ ፍጆታ የሚውልን ውሃ ለመቅዳት ምን ያህል ሠዓት አውለዋል?</u>

በዚህ አምድ ዕድሚያቸው 5 ዓመትና በላይ የሆናቸው የቤተሰቡ አባላት ጾታ ሳይለይ ባለፉት ቀናት ለራስ /ቤተሰብ የሚውል ውሃ ለመቅዳት ምን ያህል ሠዓት እንዳዋሉ ይጠይቃሉ፡፡ የዚህ አምድ አጠያየቅ ከዓምድ 30 ጋር ተመሣሣይ ነው፡፡በዓምድ 30 የተጠቀምንበትን ዘዴና ጥንቃቄ እዚህም መጠቀም ያስፈልጋል፡፡

ዓምድ 32:- <u>ባለፉት 7 ቀናት የቤት ውስጥ ሥራ በሳምንት ለስንት ሰዓት ሰርተዋል?</u>

የዚህ ጥያቄ መንፈስ ከቤተሰቡ አባላት መከከል እድሚያቸው 5 ዓመትና በላይ የሆኑት በሙሉ ጾታ ሳይለይ በአለፉት 7 ቀናት በቤት ዉስጥ ስራ ለስንት ሰዓት እንዳሳለፉ የሚጠየቅ ነው፡፡ በዚህ ዓምድ የሚጠየቁት ለምርታማ ሥራ የተሰማሩና ያልተሰማሩትንም እንደሚጠቁ መገንዘብ አስፈላጊ ነው፡፡ የቤት ውስጥ ስራ ሲባል እንደ ምግብ ማዘጋጀት፣የቤተሰብ ልብስ ማጠብ፣ለምግብ ፍጆታ የሚሆን፣ምግብ መግዛት፣መሸመት ፣ልጅን ማስተማር፣ማስጠናት ወዘተ... ናቸው፡፡ ብዙ ጊዜ ወንዶች የቤት ውስጥ ሥራ እንደማይሠሩ በማሰብ ጥያቄውን ሳይጠይቁ የማለፍ ወይም በደንብ ሳያጣሩ እንዳልሠሩ የመቁጠር ስህተት ያጋጥማል፡፡ ይህ እንዳይሆን ጥያቄው ለወንዶችም መቅረብ አለበት፡፡ እንጨት መልቀምና ውሃ መቅዳት በዚህ አይጠቃለልም፡፡

ዓምድ 33:- <u>ባለፉት 7 ቀናት በምርታማ ስራ የሰሩት የስራ ሰዓት ድምር ስንት ነው?</u>

በዚህ ዓምድ መረጃ ሰብሳቢው ለመልስ ሰጪው ጥያቄ ሳያቀርብ በዓምድ 29 ስር የተሞላውን የሳምንቱን የምርታማ የሥራ ሰዓት ድምር በማየት እያንዳንዱ የቤተሰብ አባል ስንት ሰዓት እንደሰራ ያገናዝባል፡፡ ከ4 ሰዓት በታች ለሰሩ እና ዓምድ 29ን ያልተጠየቁና በዓምድ 28 ኮድ 2 በመሞላቱ ኮድ 1 ተሞልቶ ቀጣዩን ጥያቄ (ዓምድ 34 የስራ ግንኙነት መኖር አለመኖር) ይጠየቃሉ፡፡ አራት/4/ ሰዓትና በላይ ለሠሩ ግን ኮድ 2 ተሞልቶ ወደ ዓምድ 36 ይሻገራሉ፡፡

ዓምድ 34:- <u>*ሥራ እያለዎት ነበር ባለፉት 7 ቀናት በሥራ ላይ ያልተሰማሩት?*</u>

ይህ ጥያቄ የሚመለከታቸው ባለፉት 7 ቀናት ሥራ ላልሠሩ/በዓምድ **28** ላይ ኮድ 2 ለተሞላላቸው/ እና በዓምድ **33** ኮድ 1 ማለትም ባለፉት 7 ቀናት ከ4 ሰዓት በታች ለሠሩ የቤተሰብ አባላት ናቸው፡፡ እነኚህ ግለሰቦች ሥራ እያላቸው ከስራቸው ለጊዜው ቀርተው እንደሆነ ለማወቅ "ሥራ እያለዎት ነበር ባለፉት 7 ቀናት በሥራ ላይ ያልተሰማሩት? " ተብለው ተጠይቀው አዎን ካሉ ከኮድ 1-3 ካሉት ኮዶች መካከል ተስማሚው ኮድ የሚሞላላቸው ሲሆን፣ ባለወ ክፍት ቦታ ደግሞ ምክንያቶቹ ይፃፋሉ፡፡ የለም ካሉ ደግሞ የለም ተብሎ ከተመዘገበ በኋላ ካርድ ኮለሙ ኮድ 4 ተሞልቶ ወደ ዓምድ **56** ተሻግረው የሥራ አጥነት ጥያቄዎች ይጠየቃሉ፡፡ እዚህ ላይ በግል ለሚሰሩና ወይም ለራሰቸው ድርጅት ለሚያንቀሳቅሱ የሚሞላው ኮድ 1 ሲሆን በመንግስት ተቀጥረው በእረፍት፣ በበዓል፣ ዘመድ በመጠየቅ... ወዘተ ምክንያት ላልሰሩ የሚሞላቸው ኮድ 2 ነው ኮድ 3 የሚሞላላቸው ወደ ስራ ለመመለስ በቃል/ በጽሑፍ በእርግጠኝነት ቃል ለተገባላቸው ነው፡፡

ከስራቸው ቀሩ የሚባሉ ሰዎች ባለፉት 7 ቀናት በዓመት ፈቃድ፣ በወሊድ ፈቃድ፣ በሕመም፣ በትምህርት ወይም በስልጠና ላይ ስለሆኑ፣ ለጊዜው ሥራው በተለያየ ምክንያት ስላቆመ ለምሳሌ፣ ዕድሳት፣የጥሬ ዕቃ እጦት፣ የመብራት አለመኖር . . . በመሳሰሉት ምክንያት ያልሠሩ ነገር ግን ሁኔታው/ችግሩ ሲቃለል ወይም ጉዳያቸው ሲያበቃ ወደ ስራቸው የሚመለሱ መሆን አለባቸው

ሥራ አጥ/ ፈላጊ/ የነበሩ ከጥናቱ ሳምንት በኋላ የሚጀምሩት አዲስ ሥራ ያገኙ ሰዎች እንደስራ አጥ እንጂ ከሥራ እንደቀሩ አይቆጠርም:: ነገር ግን ያገኙትን ሥራ በጥናቱ ሳምንት ውስጥ መጀመር ኖሮባቸው በተለያየ እክል ምክንያት ሳይጀምሩ የቆዩ ሥራ እያላቸው ከሥራ እንደቀሩ ይቆጠራል:: በዚህም መሠረት:-

ሥራ እያላቸው ከሥራ ቀሩ የሚባለው ከሚከተሉት ቢያንስ አንዱን ካሟሉ ነው፣

1. በቅጥር ለሚሠሩ በቀሩበት ወቅት ሙሉ ወይም ከፊል ክፍያ የሚያገኙ፣ወይም
2. በቅጥር ለሚሠሩ ከሥራ ያስቀራቸው ምክንያት ሲቃለል ወደ ቀድሞ ሥራቸው የሚመለሱ፣ ወይም
3. በቅጥር ለሚሠሩ ከሥራ ከቀሩ በቀጣሪያቸው ፈቃደኝነት ያለ ክፍያ ሁለት ወር ያልሞላቸው መሆን አለባቸው::
4. በግል ሥራ ለሚተዳደሩ እነሱ ከሥራ ቢቀሩም ድርጅታቸው ያልተዘጋ /ተመልሶ የሚከፈት/ መሆን አለበት::
5. ለተለማማጆች በልምምዳቸው ወቅት በገንዘብ/በዓይነት ክፍያ የሚያገኙ ከሆነ ለዚህ ጥያቄ በቅጥር እንደሚሠሩ ተቆጥረው ከላይ በቅጥር ለሚሠሩ ከ1 እስከ 3 የተዘረዘሩት ሁኔታዎች ሲሟሉ ብቻ ሥራ እያላቸው እንደቀሩ ይቆጠራሉ::

<u>ማስታወሻ</u>:- ተባራሪ ሥራ/የቀን ጉልበት ሠራተኞች ለምሳሌ:- የተገኘውን ሥራ ሸክም መሸከም፣ እንጨት መፍለጥ፣ ውሃ ቀድቶ ማመላለስ ፣መደለል የመሳሰሉት እየሠሩ የሚውሉ/ ወይም <u>ያለክፍያ ለቤተሰቡ ሲሰራ የነበረ ነገር ግን በጥናቱ ሳምንት ያልሠራ ግለሰብ</u> እና እንዲሁም በልምምዳቸው ወቅት ምንም አይነት የገንዘብ/የዓይነት ክፍያ የማያገኙ ተለማማጆች ነገር ግን በድርጅቱ ምርታማ ተግባር የሚሳተፉ በጥናቱ ሳምንት ካልሰሩ ሥራ እያላቸው ከሥራ የቀሩ ተብሎ አይቆጠርም:: በዚህ መሠረት ለዚህ ጥያቄ አማራጭ መልሶቹ የሚከተሉት ናቸው::

1. አዎን የግል ሥራ/ ድርጅት አለኝ
2. አዎን ለቀረሁበት ጊዜ እየተከፈለኝ ነው፣
3. አዎን ወደ ስራ ለመመለስ ቃል ተገብቶልኛል፣
4. የለም /በግልም ይሁን በቅጥር የማከናውነው ምርታማ ሥራ የለኝም/

ዓምድ 35:- ባለፉት 7 ቀናት ሥራዎን ያልሰሩበት ዋና ምክንያት ምንድነው?

በዚህ ዓምድ ሥራ እያላቸው ባለፉት 7 ቀናት በሥራ ላይ ላልተሰማሩ/በዓምድ 34 ከኮድ 1-3 ለተሞላላቸው/ ከስራቸው በቀሩበት ምክንያት ይጠየቃሉ::መልሶቹም በሚከተሉት ኮዶች አማካይነት ይመዘገባሉ::

1. <u>በሕመም/ ጉዳት</u>:- በመታመማቸው ወይም በመጐዳታቸው ምክንያት ከሥራ የቀሩ፣

2. እረፍት/በዓል፡- የዓመት ወይም የእክል እረፍት ወስደው የቀሩ ወይም በዓል በመሆኑ ከስራቸው የቀሩ፣

3. ሥልጠና/ትምህርት፡- በጥናቱ ሳምንት በትምህርት ምክንያት ወይም በስልጠና ላይ በመሆናቸው ከስራቸው የቀሩ፣

4. የሥራ ወቅት ባለመሆኑ፡- የተሰማሩበት የሥራ መስክ በጥናቱ ወቅት ገበያ ስለሌለው ወይም የአየሩ ፀባይ ስለማያመች ወይም በሌላ ምክንያት የሥራ ወቅት ስላልሆነ ከስራቸው የቀሩ፣

5. ለጊዜው ሥራው ስለሌለ/ስለቆመ ፡- ለማምረቻ የሚሆኑ ወይም ለሥራው አስፈላጊ ቁሳቁሶች ለምሳሌ ጥሬ ዕቃ፣ መብራት ስለሌለ ከስራቸው የቀሩ፡

6. በተቆራጭ ስለምተዳደር፡- እነዚህ ከሀገር ውስጥ ወይም ከአገር ውጭ ስለሚደረግላቸው ከሥራ የቀሩ፡፡

7. ሌላ/ይገለጽ/፡- ከላይ ከተገለጹት በተለየ ምክንያት ከሥራቸው የቀሩበት ምክንያት በዓምዱ ተመዝግቦ ይህ ኮድ ይሞላላቸዋል፡፡

ዓምድ 36 - 39 ፡- የሥራ ዓይነት፣ የድርጅት ዋና ምርት/ አገልግሎት፣ የቅጥር ሁኔታ/Employment Status/ እና የሥራ ቦታ

ዓምድ 36፡ ባለፉት 7 ቀናት የሰሩት የዋነኛ ስራዎ ዓይነት ምንድነው ?

በዚህ ዓምድ ባለፉት 7 ቀናት ውስጥ በምርታማ ተግባር ላይ ሲሳተፉ የነበሩ ሰዎች/በዓምድ 28 ኮድ 1 የተሞላላቸው/ እና ባለፉት 7 ቀናት በምርታማ ተግባር ላይ ባይሳተፉም ሥራ የነበራቸው / በጥያቄ 34 ከኮድ 1-3 የተሞላላቸው/፣ ስለ ዋነኛ ሥራቸው ዓይነት ይጠየቃሉ ፡፡ ከአንድ በላይ ሥራ ለነበራቸው አባላት የሚጠየቅላቸው ስለ ዋናው ሥራቸው ማለትም ከሌሎቹ የበለጠ ጊዜ የወሰደውን/ የሚወስደውን ይሆናል፡፡ ሥራ እያላቸው ላልሰሩ ከሥራ ጋር ግንኙነት እንዳላቸው ማወቅ ስለሚፈለግ ባለፉት 7 ቀናት ካልሰሩ ቀደም ሲል ሲሰሩት ስለነበረው ዋነኛ የሥራ ዓይነት ይጠየቃሉ፡፡ የሥራ ዓይነትም የሚመዘገበው በአብዛኛው ጊዜ ግለሰቡ ምን በማድረግ እንደሚውል በተሰጠው ባዶ ቦታ ላይ በዝርዝር በመሙላት ይሆናል፡፡ የሥራ ዓይነት ለምሳሌ ፡- በእርሻ ሥራ ላይ ለተሠማሩ ግለሰቦች በሚገለጽበት ጊዜ እውቀት ያለው ገበሬ፣ የእርሻ ሠራተኛ፣ ቅጥር እረኛ፣ አዳኝ፣ ዓሣ አጥማጅ . . . ወዘተ እየተባለ ይሆናል፡፡

የሥራ ዓይነት ተብሎ የሚመዘገበው ግለሰቡ በአብዛኛው ሲያከናውን የነበረው የሥራ ዓይነት ነው እንጂ የሚሠራበት ድርጅት የሚያመርተውን የምርት ዓይነት መሆን የለበትም፡፡ ለምሳሌ፣ አንድ በታይፒስትነት ለምታገለግል ሠራተኛ የሥራ ቦታዋ ሆስፒታልም ይሁን ፋብሪካ፣ ትምህርት ቤት፣ . . . ወዘተ ሁልጊዜም የሚመዘገብላት ታይፒስት የሚለው የሥራ ዓይነት ነው፡፡ የሥራው ዓይነት በተሰጠው ባዶ ቦታ ላይ ከተመዘገበ በኋላ ለሥራው ዓይነት ተገቢው ኮድ መስክ ላይ በተቆጣጣሪው አማካይነት ይሰጠዋል፡፡ የሥራው ዓይነት በሚመዘገብበት ወቅትም ተገቢውን ኮድ ለመስጠት በሚያስችል መልክ መሆን ይኖርበታል፡፡ ለዚህም ተግባር ከመልስ ሰጪዎች የሚሰበሰቡ መረጃዎች ሁሉ በትክክል የግለሰቡን የሥራ ዓይነት የሚያመለክቱ መሆኑን ማረጋገጥ ያስፈልጋል፡፡ ለምሳሌ፡ ለሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት መምህራን፣ ለአንደኛ ደረጃ ት/ቤት መምህራን፣ ለቄስ ት/ቤት መምህራን፣ ለታይኘ ት/ቤት መምህራን የተለያየ ኮድ ስለሚሰጣቸው የሥራ ዓይነት ሲመዘገብ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል፡፡ በተመሣሣይ ሁኔታም በግብርና ሥራ ለተሠማሩ ሁሉ ገበሬ ብሎ መጻፍ ትክክል አይሆንም፡፡ ምክንያቱም የግብርና ሥራ እውቀት ላላቸው ገበሬዎች /ማለትም የማሣ አዘገጃጀት፣ አስተራረስ፣ መቼ እንደሚታረም፣ የሚዘራበትን ሰዓትና ለግብርና አስፈላጊ የሆነውን ዕውቀት ከወላጅ ወይም ከልምድ ወይም ከተማሩ የቀሰሙ/ እና ዝቅተኛ የግብርና ሠራተኞች /የግብርና

ዕውቀታቸው ደረጃ የሚታዘዙትን ሥራ ከመሥራት የማያልፈውን/ የተለያዩ ኮዶች ስለሚሰጣቸው ነው፡፡

በተጨማሪም የሚሰሩበት መሥሪያ ቤትን ብቻ ጠይቆ መልሱን በዚህ ዓምድ መመዝገብ ትክክል አይደለም፡፡ ምክንያቱም በአንድ መሥሪያ ቤት ውስጥ የተለያዩ የሥራ ዓይነቶች ስለሚገኙ እነዚህን ማጣራት ስለሚያስፈልግ ነው፡፡ ለምሳሌ ፣ በአንድ የማዕድን ማውጫ ድርጅት ውስጥ ዋና ሥራ አስኪያጁ፣ የመምሪያ ኃላፊዎቹ፣ ኬሚስቶቹ፣ ኢንጅነሮቹ፣ አካውንታንቶቹ፣ ቀያሾቹ፣ የአፈር ቴክኒሽያኖቹ፣ ኢክሲኩቲቭ ሴክሬተሪ፣ታይፒስቶቹ፣ ገንዘብ ከፋዩቹ፣ ቴሌፎን ኦፕሬተር፣ ለማዕድን ማቅለጫ የተተከለ ማሽን ኦፐሬተሮቹ፣ የመኪና ሾፌሮቹ፣ የማዕድን አውጪ ተራ ወዛደሮች፣ ሁሉም የተለያየ ኮድ የሚሰጣቸው የተለያዩ የሥራ ዓይነቶች ስለሆኑ መረጃው በጥንቃቄ እየተጠየቀ ትክክለኛው የግለሰቡ የሥራ ዓይነት ይመዘገባል፡፡ ከዚህ በተጨማሪ ተመሣሣይ የሆኑ ሥራዎችም ቢሆኑ ሥራውን ለማካሄድ የሚያስፈልገው የትምህርት ደረጃ ወይም የእውቀት ደረጃና ሥራውን ለማካሄድ ሠራተኛው የሚጠቀምበት መሣሪያ ዓይነት የተለያዩ የሥራ ዓይነቶች ያደርጓቸዋል፡፡ ለምሳሌ የሕክምና ዶክተርና ነርስ የተለያዩ የሥራ ዓይነቶች ናቸው፡፡ እንዲሁም የጨርቃ ጨርቅ ማምረቻ ማሽን ኦፐሬተሮችና የማምረቻ ፋብሪካ ተራ ወዛደሮች የተለያዩ የሥራ ዓይነቶች ናቸው፡፡ በንግድ መስክ ከሚገኙ የሥራ ዓይነቶች ውስጥም፣ገንዘብ ተቀባዩች፣ የሱቅ አሻሻጮች፣የኪዮስክ አሻሻጮች፣ እንጀራ ጋጋሪዎች፣ ጠላ ጠማቂዎች፣ ቆሎ አዟሪዎች ሁሉም የተለያዩ የሥራ ዓይነቶች ናቸው፡፡ አንዳንድ ግለሰቦች ከአንድ የበለጠ ሥራ ሊኖራቸው ይችላል፡፡ በዚህ ጊዜ በዓምድ 36 መመዝገብ ያለበት ሥራ ዓይነት ግለሰቡ ከሁለቱ ወይም ከሶስቱ ሥራዎች ባለፋት 7 ቀናት ውስጥ ይበልጡን ጊዜ ያጠፉበት ዋነኛ የሥራ ዓይነት ነው፡፡ ሥራ እያላቸው ባለፋት 7 ቀናት ላልሠሩ /በዓምድ 34 ከኮድ 1-3 የተሞላላቸው/ ዋነኛ ሥራ ተብሎ የሚመዘገብላቸው ከሥራ ከመቅረታቸው በፊት ይሠሩት የነበረውን ዋነኛ ሥራ ነው፡፡ የሥራውን ዓይነት በትክክል ለመጻፍ እንዲረዳ ከዚህ በታች የተወሰኑ የሥራ ዓይነቶች እንደምሳሌ ቀርበዋል፡፡ ስለዚህ መልሱ ከነዚህ ውስጥ ወይም ከነዚህ ጋር ተመሣሣይ የሆነ የሥራ ዓይነት ሊሆን ስለሚችል ዝርዝሩን በቅድሚያ ማጥናት ያስፈልጋል፡፡ የመልሱ አጻጻፍም በዝርዝሩ የቀረበው ወይም የሚመሳሰል መሆን አለበት፡፡ የተሰጠው ባዶ ቦታ አነስተኛ ሆኖ ከተገኘ በተቻለ ያህል አብቃቅቶ መጻፍ ያስፈልጋል፡፡

ዓምድ 36 የሚያገለግል ዓይነቶች በምሳሌነት የቀረቡ የሥራ

ሚኒስቴር
የቢሮ ኃላፊ
የዞን ባለሥልጣን
የወረዳ ባለሥልጣን
የፖለቲካ ድርጅት ባለሥልጣን
የሙያ ማህበር ባለሥልጣን
የተራድኦ ድርጅት ባለሥልጣን
የቀበሌ ባለሥልጣን
የጎሣ መሪ
ዋና ሥራ አስኪያጅ
የመምሪያ ኃላፊ
የዋና ክፍል ኃላፊ
የአገልግሎት ኃላፊ
ኬሚስት
የኮምፑዩተር ፕሮግራመር
ኢንጂነር
ባዮሎጂስት
የሕክምና ዶክተር
የከብት ሕክምና ረዳት
የሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት መምህር
የት/ቤት ዳይሬክተር
አካውንታንት
ዳኛ
ጠበቃ
ኢኮኖሚስት
የምሕንድስና ቴክኒሽያኖች
ቀያሽ
የኮምፑዩተር ኦፕሬተር
ረዳት ኘሮግራመር
የቴሌኮሙኒኬሽን ቴክኒሽያን
የሕክምና መሣሪያ ቴክኒሽያን
የአፈር ቴክኒሽያን
የጤና ረዳት
የጥርስ ሕክምና ረዳት
የፊዚዮቴራፒ ረዳት
የፋርማሲ ረዳት
የከብት ሕክምና ረዳት
ነርስ
ሳኒቴሪያን
ዘመናዊ አዋላጅ
የ1ኛ ደረጃ ት/ቤት መምህር
የሕጻናት ማሳደጊያ ት/ቤት መምህር
የቄስ ት/ቤት መምህር
የቁርዓን ት/ቤት መምህር
የመኪና መንዳት መምህር
የታይኘ መምህር
ኤክስኩቲቭ ሴክሬተሪ
የስታቲስቲክስ ቴክኒሽያን
የፍርድ ቤት ጸሐፊ
የወንጀል ምርመራ ሠራተኛ
የዜና አንባቢ
ዘፋኝ
የመድረክ ተዋናኝ
ስፖርተኛ
ቄስ
ሼክ
ታይፒስት
ፀሐፊ
ኬሚስት
ገንዘብ ተቀባይ
ገንዘብ ከፋይ
ቴሌፎን ኦፐሬተር
የኪዮስክ አሻሻጭ
የጉልት አሻሻጭ
የሱቅ አሻሻጭ
የቡና ቤት አስተናጋጅ
ባሬስታ
የወጥ ቤት ሠራተኛ
ፀጉር አስተካካይ
የውበት ሣሎን ሠራተኛ
የልምድ አዋላጅ
ፖሊስ
የእሳት አደጋ ተከላካይ
ጥጥ ለንግድ አምራች
ሻይ ለንግድ አምራች
ወይን ለንግድ አምራች
ሸንኮራ ለንግድ አምራች
ሰብል ለንግድ አምራች
ዶሮ ለንግድ አምራች
ከብት ለንግድ አምራች
የደን ሠራተኛ
ከሰል አክሳይ
ዓሣ ለንግድ አስጋሪ
የግብርና ዕውቀት ያላቸው ገበሬ
ሙያው ያላቸው ዓሣ አጥማጅ
ድንጋይ ጠራቢ
ሸክላ ሠሪ
ማዕድን አውጪ
የሬዲዮ አዳሽ
ግንበኛ
አሸዋ አውጪ
የቴሌፎን መስመር ዘርጊ
አንጥረኛ
ለሳኝ
የመኪና ሜካኒክ
ድንጋይ አውጪአናጺ
ብረት በያጅ
ቀጥቃጭ
የቧንቧ ሠራተኛ
ቀለም ቀቢ
የእንጨት እደጥበብ ሠራተኛ
የቀርክሃ እደጥበብ ሠራተኛ
የቃጫ እደጥበብ ሠራተኛ
ፎቶግራፍ አንሺ
የእንጀራ ጋጋሪ
ጠላ ጠማቂ
አረቂ አውጪ
ትምባሆ አዘጋጅ
የእንጨት ቁሳቁስ አምራች
ሸማኔ
ፈታይ
ልብስ ሰፊ
ፋቂ

ጫማ ሰፊ
ለእንጨት መሠንጠቂያ የተተከለ
ማሽን ኦኘሬተር
ለማዕድን ማቅለጫ የተተከለ ማሽን
ኦኘሬተር
የኤሌክትሪክ ኃይል ማመንጫ
ኦኘሬተር
የላስቲክ ማምረቻ ማሽን ኦኘሬተር
የጎማ ማምረቻ ማሽን ኦኘሬተር
የኬሚካል ማምረቻ ማሽን ኦፐሬተር
እረኛ
የሕትመት ማሽኖች ኦፐሬተሮች
የጨርቃ ጨርቅ ማምረቻ ማሽን
ኦፐሬተር
የስኳር ማምረቻ ማሽን ኦኘሬተር
የቢራ ማምረቻ ማሽን ኦፐሬተር
የለስላሳ መጠጥ ማምረቻ ማሽን
ኦፐሬተር
የቆዳ ማልፊያ ማሽን ኦፐሬተሮች
ጫማ መስሪያ ማሽን ኦፐሬተሮች
የአውቶቡስ ሹፌር
የመኪና ሹፌር
የትራክተር ሹፌር
ቆሎ አዟሪ
የልዋጭ ነጋዴ
ጋዜጣ አዟሪ
በየመንገዱ ዕቃ ሻጭ
ሊስትሮ
የቤት ሠራተኛ
ሹሩባ ሠራተኛ
ልብስ አጣቢ
የቡና ቤት ሣህን አጣቢ
የቡና ቤት አልጋ አንጣፊ
ሴተኛ አዳሪ
ዘበኛ
ተላላኪ
የድንጋይ ማውጣት ተራ ወዛደር
የአሸዋ ማወጣት ተራ ወዛደር
የማዕድን ቁፋሮ ተራ ወዛደር
የኮንስትራክሽን ሥራ ተራ ወዛደር
የጥገና ሥራ ተራ ወዛደር
የማምረቻ ፋብሪካ ተራ ወዛደር
የትራንስፖርት ተራ ወዛደሮች
ዝቅተኛ የእርሻ ሥራ ሠራተኛ
ዝቅተኛ የዓሣ ማስገር ሠራተኛ
የጦር ኃይል አባል

ዓምድ 37:- <u>ይህንን ሥራ የሚሰሩት የት ነው?</u>

ይህ ዓምድ የሚጠየቅላቸው የቤተሰብ አባላት ዕድሜአቸው 5 ዓመትና በላይ የሆኑት የቤተሰብ አባላት ጾታቸው ሳይለይ መሆኑ ግንዛቤ ያስፈልጋል:: በዚህ ዓምድ ለማወቅ የተፈለገው በዓምድ 29 ላይ ባለፉት 7 ቀናት የሳምንቱ ምርታማ የሥራ ሰዓት 4 እና ከዚያ በላይ የተመዘገበላቸው ሲሆን፣ ይህ ምርታማ ሥራ የት እንደሚሰሩት/ እንደሚያከናውኑት ተጠይቀው የሚመልሱት ይሆናል::

<u>ለምሳሌ</u>:- 1. በዚህ ዓምድ የሚጠየቁ ግለሰቦች ሥራቸው በሱቅ፣ በቡና ቤት፣ በግሮሰሪ እና በመሳሰሉት የሚያካሂዱ ከሆነ ፣ በተሰጠው ክፍት ቦታ በንግድ ቤት ተብሎ ኮድ 0 ይመዘገባል ማለት ነው::

2. የጋራዥ፣ የፖሊስ እና እንደማስተማር የመሳሰሉት ሥራዎች ምንም እንኳን ስራቸው ሰፋ ባለ ቦታ በአካባቢ ተዘዋውሮ በመስራት እና በክፍል ውስጥ ቢሆንም ለዚህ ተስማሚው መልስ በቢሮ ውስጥ ተብሎ በካርድ ኮለሙ ደግሞ ኮድ "1" ይሞላል::

ለዚህ ጥያቄ ተስማሚ ተብለው የተዘረዘሩት ዘጠኝ አማራጮች ከዚህ ቀጥሎ ይቀርባል:-

0. በንግድ ቤት
1. በቢሮ ውስጥ
2. በመኖሪያ ቤት ወስጥ ደጅ ወይም በረንዳ
3. በጐዳና/በመንገድ ዳር
4. ጉሊት
5. በእርሻ ቦታ
6. በፋብሪካ ውስጥ
7. በካባ፣በማዕድን ማውጫ
8. ሌላ/ይገለጽ ናቸው::

ዓምድ 38 <u>በዋነኛነት የሚሰሩበት ድርጅት ዋና ምርት ወይም የሚሰጠው አገልግሎት ዓይነት ምንድነው?</u>

ይህን ዓምድ ለመሙላት ግለሰቡ የት ወይም በየትኛው ድርጅት እንደሚሠሩ በመጠየቅና ከዚያም ድርጅቱ ምን እንደሚያመርት፣ እንደሚነግድ/የጅምላ ወይም የችርቻሮ ንግድ/ ወይም ምን ዓይነት አገልግሎት እንደሚሰጥ መጠየቅ ያስፈልጋል:: ባለፉት 7 ቀናት ካልሰሩ ከዚህ ቀደም ሲሠሩበት ስለነበረው የድርጅቱ ዋና ምርት/አገልግሎት አይነት ይጠየቃሉ:: ድርጅት ሲባል የተለየ ክፍል ወይም ቦታ ሳይኖራቸው በመኖሪያ ቤት ውስጥ፣ በበረንዳ፣ በትናንሽ ገበያዎች/ጉልቶች/፣በመንገድ ላይ፣ . . . ወዘተ ከሚከናወኑ ጥቃቅን ሥራዎች አንስቶ የተለየ አድራሻና አደረጃጀት ያላቸውን ፋብሪካዎችና ኢንዱስትሪዎችን ያጠቃልላል:: <u>ለምሳሌ:-</u> በሚኖሩበት ቤት ውስጥ የሽመና፣ የልብስ ስፌት፣ ጠላ ወይም አረቂ ንግድ፣ . . . ወዘተ. ምርታማ ሥራዎችን የሚያከናውኑ ምንም እንኳ የሚያከናውኑት ተግባር ሥርዓት ባለው ሁኔታ ተደራጅቶ ባይገኝም በዚህ ዓምድ እንደ ድርጅት ተቆጥሮ ምርቱ፣ ንግዱ ወይም አገልግሎቱ መገለጽ ይኖርበታል:: አንዳንድ አነስተኛ ድርጅቶችን ወይም የኢኮኖሚ እንቅስቃሴዎችን በአምራች፣ በአገልግሎት ወይም በንግድ ዘርፍ ለይቶ ለመመደብ አስቸጋሪ ሊሆን ይችላል:: ከአንድ በላይ የሆነ የምርት ዓይነት ያላቸው ወይም

አገልግሎት የሚሰጡ ድርጅቶች ሲያጋጥሙ የድርጅቱ ምርት ወይም የአገልግሎት አይነት ተብሎ የሚጠቀሰው ድርጅቱ በአብዛኛው የሚሰጠው የምርት ዓይነት ወይም አገልግሎት አይነት ነው፡፡

የአንደኛ ደረጃ ት/ቤት፡- *የትምህርት ቤቱ መምህራን፣ አስተዳደር ክፍልና ሌሎችን ይጨምራል፡፡*

የግብርና አስተዳደር፡- *የሚኒስቴር መ/ቤቱና የክልል፥ የዞን፥. . . የአስተዳደር አገልግሎት የሚሰጡ ጽ/ቤቶች፡፡ ወረዳ ደረጃና ሌሎች የግብርና አገልግሎት የሚሰጡ ጽ/ቤቶች ግን በግብርና አገልግሎት ይመደባሉ፡፡*

በዓምድ 38 :- ***የሚመዘገቡት የድርጅቱ ዋና ምርት ወይም የሚሰጠው አገልግሎት ዓይነቶች በምሳሌነት እንዲያገለግሉ የተወሰኑት ከዚህ በታች ቀርበዋል፡፡ በመረጃ ምዝገባው ወቅትም የሚቀርቡት ከነዚህ መካከል ወይም በተመሳሳይ ሁኔታ የተጻፉና የድርጅት ምርት ወይም አገልግሎት ኮድ ሊያሰጡ በሚችል ሁኔታ የቀረቡ መሆኑ መረጋገጥ ይኖርበታል፡፡***

እርሻ ምርት ማምረት
የከብት እርባታ
እርሻና ከብት እርባታ
የግብርና አገልግሎት
አደን
የደን ምርት ማምረት
ዓሣ ማስገር
ድንጋይ ማውጣት
አሸዋ ማውጣት
ወርቅ ማምረት
የምግብ ዘይት ማምረት
የታሸገ ሥጋ ማምረት
የታሸገ ወተት ማምረት
የእህል ዱቄት ማምረት
ወፍጮ ቤት
ዳቦ ለሽያጭ መጋገር
እንጀራ ለሽያጭ መጋገር
ስኳር ማምረት
አልኮል መጠጥ ማምረት
ጠላ ማምረት
አረቄ ማምረት
ቢራ ማምረት
ጠጅ ማምረት
ለስላሳ መጠጥ ማምረት
ሲጋራ ማምረት
ድርና ማግ ማምረት
ጫርቃ ጫርቅ ማምረት
የሽመና አገልግሎት
ገመድ ማምረት
ሥጋጃ ማምረት
የተሰፉ ልብሶች ማምረት
የልብስ ስፌት አገልግሎት
የቆዳ ምርት ማምረት
ኮርቻ ማምረት
ጫማ ማምረት
ጣውላ ማምረት
ሰሌን ማምረት
ዘንቢል ማምረት
ወረቀት ማምረት
የሕትመት አገልግሎት
ቀለም ማምረት
ሣሙና ማምረት
ጎማ ማምረት
ሲሚንቶ ማምረት
ብረት አቅልጦ ማምረት
የብረት በርና መስኮት ማምረት
ማረሻ ቀጥቅጦ ማምረት
ቢላዋ ቀጥቅጦ ማምረት
የኤሌክትሪክ ሽቦ ማምረት
ጋሪ ማምረት
የቤት ዕቃዎች ማምረት
ጌጣጌጥ ማምረት
ኤሌክትሪክ ማምረትና ማሰራጫት
የመጠጥ ውሃ ማምረት
የሕንፃ ግንባታ
የግድግዳ ቀለም መቀባት
የቤት መስታወት ማስገባት
የመኪና ጥገና
ቤንዚን ማከፋፈል
የእህል ጅምላ ንግድ
የጨርቃ ጨርቅ የጅምላ ንግድ
የጫማ የጅምላ ንግድ
የአትክልት ግሮሰሪዎች ንግድ
የምግብ ግሮሰሪዎች ንግድ
የጨርቃ ጨርቅ ሱቅ ንግድ
የተለያዩ ቁሳቁሶች ኪዮስክ ንግድ
የሥጋ ልኳንዳ ቤት
የአሣ መሸጫ ሱቅ
መድሐኒት ቤት
የብረታ ብረት መሸጫ ሱቅ
መጽሐፍ መሸጫ ሱቅ
የጉልት ንግድ
የመንገድ ዳር ሽንኩርት ንግድ
ሆቴል
ቡና ቤት
ምግብ ቤት
ሻይ ቤት
ጠላ መሸጫ ቤት ቤት
ጠላ ማምረትና በችርቻሮ መሸጫ ቤት
ጠጅ መሸጫ ቤት
ጠጅ ማምረትና በችርቻሮ መሸጫ ቤት
አረቄ መሸጫ ቤት
የባቡር ትራንስፓርት
የጋማ ከብት ማከራየት አገልግሎት
የከተማ አውቶቡስ
የከተማ ታክሲ
ዕቃ በጋማ ከብት ማጓጓዣ
ዕቃ ተሸክሞ ማጓጓዝ
ዕቃና ሰው በባሕር ላይ ማጓጓዝ
የአየር ትራንስፖርት
የፖስታ አገልግሎት
ቴሌኮሙኒኬሽን
የባንክ አገልግሎት
የኢንሹራንስ አገልግሎት
የቤት ዕቃዎች ኪራይ
የብስክሌት ኪራይ
የቪዲዮ ካሴት ኪራይ
የጥብቅና አገልግሎት
የሂሳብ ምርመራ አገልግሎት
የሕንፃ ሥራ ምክር አገልግሎት
የፎቶግራፍ አገልግሎት
የአገር አስተዳደር
የግብርና አስተዳደር
የመንግሥት አስተዳደር
የውጭ ጉዳይ አገልግሎት
የአገር መከላከያ
የፖሊስ አገልግሎት
የአንደኛ ደረጃ ትምህርት
የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት
የከፍተኛ ደረጃ ትምህርት
መደበኛ ሆስፒታሎች
መደበኛ ክሊኒኮች
የግል ክሊኒኮች
የከብት ሕክምና አገልግሎት
የኃይማኖት ድርጅቶች አገልግሎት
የሬዲዮ ጣቢያዎች
የኪነት አገልግሎት
የሙዚቃ አገልግሎት
የቤተመጻሕፍት አገልግሎት
የልብስ እጥበት አገልግሎት
የፀጉር ስራ አገልግሎት
የሊስትሮ አገልግሎት
የግለሰብ ቤት ዘበኞች
የግለሰብ ቤት የቤት ሠራተኞች
የዓለም አቀፍ ድርጅቶች

ለምሳሌ፡ አንድ የሲጋራ ፋብሪካ በተጨማሪነት ክብሪት የሚያመርት ቢሆን ድርጅቱ እንደ ሲጋራ አምራች ይመዘገባል:: በተጨማሪም የምርት ዓይነቶች ወይም የአገልግሎት ዓይነቶች ተመሣሣይ እስከሆኑ ድረስ የሚመረቱት በግል ድርጅቶችም ሆኑ በመንግሥት ድርጅቶች በተመሣሣይ ክፍል ይመደባሉ:: በተጨማሪም አመራረቱ በዘመናዊ መልክ /ዘመናዊ መሣሪያዎችን በመጠቀም/ ይሁን በባሕላዊ ዘዴ /በእጅ በመሥራት/ የምርቱ ዓይነት ወይም አገልግሎት ላይ ልዩነት አይፈጥሩም:: ለምሳሌ:-በፋብሪካ ጫማ ለሚያመርት ወዛደር እና በእጁ ጫማ ለሚሰፋ ለሁለቱም "ጫማ ማምረት" ይመዘገብላቸዋል::ከዚህ በተጨማሪ ድርጅቱ ለሚያመርተው ዋና ምርት ወይም አገልግሎት በአጋዥነት የሚያስፈልጉ ሌሎች ግልጋሎቶች ሁሉ ለየብቻቸው የሚመዘገቡ ሳይሆኑ የሚመዘገበው ዋናው ምርት ብቻ ይሆናል:: ለምሳሌ:- የጫማ ምርት በሚያስገኝ ፋብሪካ ውስጥ ጫማ የማምረት ሂደቱን የሚያግዙ የሂሣብ ሥራ፣ የአስተዳደር ሥራ፣ የጽዳት ሥራ፣ የጥበቃ ሥራ፣ወዘተ. የሚያከናወኑ ቢሆንም ለሁሉም የሚመዘገብላቸው "ጫማ ማምረት" የሚል መልስ ይሆናል:: መረጃ በሚመዘገብበት ወቅት ችግር እንዳይፈጥሩ አንዳንድ የምርትና አገልግሎት አይነቶች ሰፋ ያለ ማብራሪያ የሚያስፈልጋቸው በመሆኑ ከዚህ በታች ቀርበዋል::

የእርሻ ምርት ማምረት:- ሰብል፣ አትክልት፣ጫት፣ ቡና፣. . . ወዘተ. /የሚያመርቱ ለማምረቻ መሣሪያነት የማረሻ ከብቶችን አጣምረው ሊያረቡ ይችላሉ/

የከብት እርባታ:- በሬ፣ ላም፣ ግመል፣ በግ፣ ፍየል፣ ዶሮ . . . ወዘተ. የሚያረቡ /የጓሮ ማሣ ሊኖራቸው ይችላል/

እርሻና ከብት እርባታ:- የእርሻ ምርትና የከብት እርባታን አጣምረው የሚሠሩ

የግብርና አገልግሎት:-የከብት ማዳቀልና የእርሻ ዘዴ ማስፋፊያ አገልግሎት፣ የትራክተር አገልግሎትና የመሳሰሉት

የጉልት ንግድ:-ማንኛውንም ዓይነት ዕቃ ወይም ምግብ በሱቅ ሳይሆን በጉልት ወይም በገበያ የሚሸጡ:: ማስታወሻ፣ በሱቅ ውስጥና ከሱቅ ውጭ የሚካሄዱ የንግድ ዓይነቶች የተለያዩ ኮዶች ስለሚሰጧቸው በግልጽ አጣርቶ መጻፍ ተገቢ ይሆናል::

ሆቴል:- የመኝታ አገልግሎት ያላቸው ድርጅቶች /ምግብና መጠጥም ሊኖራቸው ይችላል/

ቡና ቤት:- የመኝታ አገልግሎት የሌላቸው

አረቄ መሸጫ ቤት:- አረቄው ከሌላ ቦታ ተገዝቶ የሚሸጥበት ቤት፣

አረቄ ማምረቻና በችርቻሮ መሸጫ:- አረቄው በቤት ውስጥ ተዘጋጅቶ በችርቻሮ የሚሸጥበት ቤት ::
አረቄ ማምረት:- አረቄ ተመርቶ በጅምላ ብቻ የሚሸጥበት ቤት፣
ጠጅ ማምረቻና በችርቻሮ መሸጫ:-:-ጠጅ በቤት ወስጥ ተጥሎ እዚያው የሚሸጥ ከሆነ ነው::
ጠጅ መሸጫ ቤት:- ጠጁ ከሌላ ቦታ ተገዝቶ በቤት ወስጥ የሚቸረቸርበት ቤት ነው::
የትምህርት አስተዳደር:- በሚኒስቴር መ/ቤት ወይም በክልል፣ ዞን፣ ወረዳ ጽ/ቤት የሚካሄዱ የአስተዳደር ተግባሮች

ዓምድ 39 የዋነኛ ሥራዎ የቅጥር (Employment Status) ሁኔታ ምንድነው ?

01. ***ተቀጣሪ - ለመንግሥት*** */የመንግሥት ተቀጣሪዎች/*

በቋሚነት፣ በኮንትራት፣ በቀን ወይም በሳምንት ክፍያ እያገኙ ለመንግሥት መ/ቤቶች ለምሳሌ ሆስፒታሎች፣ ት/ቤቶች፣ የመከላከያ ተቋማት፣ . . . ወዘተ. የሚሠሩ፣

02. ***ተቀጣሪ - ለመንግሥት ልማት ድርጅት***

ሙሉ በሙሉ ወይም በአብዛኛው በመንግሥት ቁጥጥር ሥር የሚገኙ ድርጅቶች /ለምሳሌ፣ የመንግሥት እርሻዎች፣የመንግሥት ፋብሪካዎች . . . ወዘተ/ ውስጥ ተቀጥረው የሚሠሩ::

03. ***ተቀጣሪ - ለግል ድርጅት***

በቋሚነት፣በኮንትራት፣በቀን ወይም በሣምንት ክፍያ እያገኙ ለግል ድርጅት፣ ለግለሰብ ወይም ለማህበራት ተቀጥረው የሚሠሩ:: ከመንግሥት ድርጅቶች ውጭ በማንኛውም ድርጅት ተቀጥረው የሚሠሩ በዚህ ኮድ ይጠቃለላሉ:: ክፍያው በገንዘብ ወይም በዓይነት ሊሆን ይችላል:: መንግሥት ከግለሰብ/ከግል ድርጅት ጋር በሽርክና የሚሠራበት ድርጅት ውስጥ የሚሠራ ሠራተኛ (Share) የያዘው ግለሰቡ/የግል ድርጅቱ ከሆነ ይህ ኮድ ይሞላለታል::

04. ***ተቀጣሪ መንግሥታዊ ላልሆኑ ድርጅቶች/*** **NGO/**

በቋሚነት፣በኮንትራት በቀን ወይም በሳምንት ክፍያ እያገኙ መንግሥታዊ ላልሆኑ ድርጅቶች /NGO/ በUN እና በሌሎች ዓለም አቀፍ ድርጅቶችና በመሳሰሉት ውስጥ ተቀጥረው የሚሠሩ በዚህ ኮድ ይጠቃለላሉ::

05. ***ተቀጣሪ በግለሰብ ቤት***

በቤት ሠራተኝነት ተቀጥረው በጥሬ ገንዘብ፣ በዓይነት ወይም በሁለቱም እየተከፈላቸው የቤት ውስጥ ሥራዎችን የሚያከናውኑ፣ ለምሳሌ ምግብ ማብሰል፣ ውኃ መቅዳት፣ ልብስ ማጠብ፣ ቤት ማፅዳት፣ ግቢ ማፅዳት፣ ግቢ መጠበቅ ልጆችን መንከባከብ . . . ወዘተ. የሚሠሩ፣ እንዲሁም በግለሰብ ቤት ፣ አትክልተኛ፣ ዘበኛ፣ ሾፌር ... ወዘተ. በመሆን ተቀጥረው የሚሠሩትን ያጠቃልላል:

06. ***ሌሎች ተቀጣሪዎች:-*** ለሕዝባዊ ድርጅቶች፣ለማህበራት፣ለሃይማኖት ድርጅቶች ወዘተ. ተቀጥረው የሚሠሩ::

07. ***የአምራቾች የሕብረት ሥራ ማህበር አባላት***

በአምራቾች የሕብረት ሥራ ማህበር አባልነት በመሥራት ከማሕበሩ በሚያገኙት ድርሻ የሚተዳደሩ በዚህ ኮድ ይመዘገባሉ:: ነገር ግን በማህበሩ አባልነት ሳይሆን በማህበሩ በተቀጣሪነት የሚሠሩ ሠራተኞች በኮድ 03 ይሞላላቸው::

08. ***በግል ሥራ የሚተዳደሩ***

በግል ሥራ ወይም ድርጅታቸው ውስጥ የሚሠሩ ነገር ግን ምንም ተቀጣሪ የሌላቸው ናቸው:: የቤተሰብ አባላትን ያለክፍያ በማስተባበር ሥራቸውን የሚያካሂዱ ኃላፊዎች በዚህ ኮድ ይካተታሉ:: በተጨማሪም በሰሩት/ባመረቱት መጠን የሚከፈላቸው ሁሉ ኮድ 07 ይሞላቸዋል:: ሆኖም ሥራውን የሚሠሩት አሠሪው ባቀረበው የሥራ መሣሪያና በአሠሪው ቁጥጥር/ከፊል ወይም ሙሉ/ ከሆነ እንደ ተቀጣሪ ተቆጥረው እንደሁኔታው ከኮድ 01-06 ይሞላላቸዋል::

09. ***ሳይከፈላቸው ለቤተሰብ የሚሠሩ***

አንድ ግለሰብ የሚኖርበት ቤተሰብ በሚያካሄደው እርሻ ንግድ ወይም ሌላ ዓይነት ድርጅት ወይም ምርት የማምረት ተግባር ላይ ያለምንም ክፍያ የሚሠራ ከሆነ በዚህ ክፍል ይመደባል::

10. ***ቀጣሪ***

በግል የማምረቻ ወይም አልግሎት መስጫ ድርጅታቸው ውስጥ ቢያንስ አንድ ሰው ቀጥረው የሚያሠሩ:: ቀጥረው የሚያሠሩ ሁሉ በሥራው ላይ አብረው ቢሠማሩም እንደ ቀጣሪ ይቆጠራሉ::

11. ***ተለማማጅ***

እነዚህ ግለሰቦች በአንድ መ/ቤት ወይም ድርጅት በተወሰነ የትምህርት ዘርፍ ሰልጥነውም ሆነ ሳይሰለጥኑ በተወሰነ ክፍያ ለምሳሌ:- ምግብ፣ መጠለያ ወይም ልዩ የኪስ ገንዘብ እየተሰጣቸው ወይም ከነጭራሹ ምንም ሳይከፈላቸው ሥራ በመለማመድና በመስራት ላይ ያሉ ናቸው:: በቀጥታ ሥራ ላይ ምንም ተሳትፎ የሌላቸው በዚህ ኮድ አይካተቱም::እንዲሁም በምርታማ ተግባር እነደተሰማሩ አይቆጠርም:: በሌላ በኩል ለቤተሰባቸው ወይም ለዘመድ ያለክፍያ እየተለማመዱና እየሰሩ ያሉ በኮድ 08 ይጠቃለላሉ::

12. . ሌላ ከተዘረዘሩት ወጭ/ይገለጽ:- ሌሎች ከላይ ከተዘረዘሩት የቅጥር ሁኔታዎች በአንዱም ሊካተት ካልቻለ ወይም 01-11 ከተገለጸው የተለየ የቅጥር ሀኔታ ካለ በዚህ ኮድ ይጠቃለላል::

ዓምድ 40:- ***<u>የዋነኛ ሥራዎ የቅጥር ዓይነት ምንድነው</u>***

በዚህ ዓምድ ዕድሜያቸው 10 ዓመትና በላይ የሆኑት የቤተሰብ አባላት የቅጥር ሁኔታቸው ተጠይቆ ቋሚ ለሆኑት ቋሚ ተብሎ በተሰጠው ካርድ ኮለም ኮድ 1 ሲሞላ የቅጥር ሁኔታቸው ኮንትራት፣ጊዜያዊ ተቀጣሪ ከሆነ ደግሞ ይህንኑ ተገልፆ ኮድ 2 እና 3 እንደየአፃፃፋቸው ቅደም ተከተል በካርድ ኮለሞቹ ይሞላል:: ነገር ግን ከዚህ ውጪ ከሆነ ስሙ ተገልፆ ኮድ 4 በካርድ ኮለም ይሞላል::

በዚህ ዓምድ ያለው ጥያቄ የሚመለከተው ተቀጣሪዎችን ብቻ ነው:: ቀጣሪ፣ በግል ሥራ የሚተዳደሩ፣ ያለክፍያ ለቤተሰብ የሚሠሩ፣ተለማማጆች፣የአምራቾችን ኅ/ሥራ ማህበር አባል የሆኑ ግለሰቦች ካጋጠሙ በ " ---- " ይታለፋል አመራጮቹም የሚከተሉት ናቸው::

1. <u>ቋሚ፣</u> በሥራው መስክ/ድርጅት ሥራ ተካፋይ የሆነና በጽሑፍ የቅጥር ውል ስምምነት መሠረት ላልተወሰነ ጊዜ በደመወዝ /በገንዘብ/በዓይነት ወይም በሁለቱም ሊሆን ይችላል/ተቀጥሮ የሚሠራ፣

2. <u>ጊዜያዊ፣</u> ጊዜያዊ ሠራተኛ የሚባሉት የቅጥር፣ የውል ስምምነታቸው በጽሑፍ ሊገለጽ፣ላይገለጽም ይችላል:: የቅጥር ሁኔታው ላጭር ጊዜና የማይቀጥል ነው:: ጊዜያዊ ተብሎ የጊዜው መጠኑ የሚወሰነው እንደየአገሮቹ ተጨባጭ ሁኔታ ይሆናል:: በሥራው መስክ/ድርጅት ባለቤትና በሠራተኛው የቃል/የጽሐፍ/ ስምምነት ላልተወሰነ አጭር ጊዜ የተቀጠሩትን ያጠቃልላል:: ክፍያውም በቀን፣በሳምንት ወይም በወራት ሂሳብ ሊሆን ይችላል:: የጊዜያዊ ሥራ ወቅት አነስተኛ በመሆኑ ከላይ ከተጠቀሱት የቅጥር ዓይነቶች ይለያል::

3 <u>ኮንትራት፣</u> በሥራው መስክ/ድርጅት ባለቤትና በሠራተኛው መካከል በሚደረግ የጽሁፍ ስምምነት ለተወሰነ ጊዜ የተቀጠሩ ሠራተኞች ናቸው:: ሆኖም ሠራተኛው የውል ስምምነቱ እየታደሰለት ከአንድ ጊዜ ለምሳሌ ዓመት/በላይ በሥራው መስክ/ድርጅቱ ውስጥ ሊሠራ የሚችል ሲሆን በስምምነቱም መሠረት የቅጥር ሀኔታው ሊቋረጥ ይችላል::

4. እንደተገኘ /casual / እነዚህ ሰዎች አልፎ አልፎ ወይም ሥራ እንደተገኘ የሚሠሩ ናቸው::

5. <u>ሌላ/ይገለጽ/፣</u> ከላይ ከተዘረዘሩት ውጭ በሆነ በሌላ የቅጥር ዓይነት::

ዓምድ 41-45:- /ከቅጥር ስራ የተገኘ ክፍያ/ በዓምድ 39 ከኮድ 01 - 06 ወይም ኮድ 12 ለተሞላላቸው ብቻ/

ዓምድ 41:- ***<u>ለሥራዎ የሚከፈልዎት በገንዘብ ነው ወይስ በዓይነት?</u>***

የዚህ ዓምድ ጥያቄ የሚመለከታቸዉ ባለፉት 7 ቀና ተቀጥረው ይሰሩ የነበሩትን ማለትም /በዓምድ 39 ከኮድ 01 እስከ 06 የተሞላላቸው/ ብቻ ነው::

አንድ ሰው ለሰራው ሥራ ክፍያ በጥሬ ገንዘብ ወይም በዓይነት /<u>ለምሳሌ</u> በምግብ፣በልብስ፣በእህል፣ በዕቃ. . . ወዘተ) ወይም በጥሬ ገንዘብና በዓይነት ሊከፈለው ይችላል:: በዚህ መሠረት ክፍያ በጥሬ ገንዘብ ብቻ ከሆነ በካርድ ኮለሙ ኮድ 1 የሚሞላ ሲሆን በዓይነት ብቻ ከሆነ ኮድ 2 ይሞላል:: ክፍያዉ በሁለቱም /በጥሬ ገንዘብ እና በዓይነት / ከሆነ ደግሞ ኮድ 3 ይሞላል:: አንዳንድ ሰዎች ክፍያ ሲባል በጥሬ ገንዘብ ብቻ የሚከፈለውን ስለሚመስላቸው በዓይነት ይከፈላቸው እንደሆነ

ማጣራት ተገቢ ነው። ለምሳሌ በቤት ሠራተኝነት ለተቀጠረች አንዲት ሴት ምግብና ልብስ በቅጥር ስምምነቱ ሊካተት ይችላል። ይኸውም በቅጥሩ ስምምነት ምግብና ልብስን ቀጣሪው ሳያሟላ በወር ብር 60 የሚከፈላት ሆኖ ምግብና ልብስ በቀጣሪው ሲሟላ ግን የወር ክፍያዉ 30 ብር ብቻ ቢሆን በመጀመሪያው አማራጭ ክፍያው በገንዘብ ብቻ ከሆነ /ኮድ 1/ ሲሆን በሁለተኛው አማራጭ በገንዘብና በዓይነት /ኮድ 3/ ይሆናል። ነገር ግን በቅጥር ስምምነቱ ወቅት ምግብና፣ ልብስ ከግምት ውስጥ ያልገቡ ከሆነ በዓይነት ይከፈላል ሊባል አይቻልም።

ዓምድ 42:- __ለዋናው ሥራዎ የአከፋፈል ጊዜ እንዴት ነው ?__

በዚህ ዓምድ በቅጥር የሚሰሩትን ሥራ (በዓምድ **39** የተገለፀውን) በሚመለከት ክፍያው በየስንት ጊዜ እንደሚከፈላቸዉ ይጠየቃል። ይኸውም እንደአካባቢውና እንደስራው ባህሪ ክፍያው በሰዓት፣በቀን፣ በየሣምንቱ፣ በየአስራአምስቱ ቀኑ፣ በየወሩ . . . ወዘተ. ሊከፈል ይችላል __ለምሳሌ__: አንድ አናፂ ለሚሠራው ሥራ በየቀኑ ወይም በየሰዓቱ ወይም በሥራው መጠን ሊከፈለው ይችላል። በገጠር አካባቢ በእርሻ ሥራ ተቀጥሮ ለሚሠራ ሰው በየዓመቱ ወይም ሰብል በሚሰበሰብበት ጊዜ ሊከፍለው ይችላል። በዚህ መሠረት በዓምዱ ሥር ከተዘረዘሩት አማራጮች መካከል ተስማሚውን የአከፋፈል ሁኔታ የያዘው ኮድ በካርድ ኮለሙ ይሞላል። የኮዶቹ ዝርዝር ከዚህ በታች ቀርበዋል።

1.	በየሰዓቱ	**4.**	በየአሥራ አምስት ቀን
2.	በየቀኑ	**5.**	በየወሩ
3.	በየሳምንቱ	**6.**	በየዓመቱ
		7.	ሌላ/ይገለጽ/

__ማሳሰቢያ፣__

- በሥራው መጠን ተከፈለኝ የሚሉትን በኮድ **7** ሌላ በሚለው ሥር ይገባሉ። ነገር ግን በሌላ ሰው ሥር ተቀጥረው የሚሰሩ ካሉ በሥራው መጠን ቢሉም በየስንት ጊዜ እንደሚከፈላቸው ማጣራት ይገባል።
- በወር ወይም በዓመት ወይም በሌላ የአከፋፈል ጊዜ ለሚከፈላቸው ዓምድ **43** እና **44** ሳይጠየቁ ወደ ዓምድ **45** ይታለፋል።

ዓምድ 43:- **__በገለፁልኝ የአከፋፈል መሠረት ባለፈው ወር ለስንት የአከፋፈል ጊዜያት ሠርተዋል?__**

በዓምድ 42 ክፍያው የሚፈፀመው ከኮድ 1-4 ባለው አከፋፈል መሠረት ከሆነ ባለፈው ወር በዚህ ሁኔታ /በአከፋፈል መሠረት/ ምን ያህል ጊዜ ሠርተዋል ተብሎ በዚህ ዓምድ ይጠየቃሉ። ለምሳሌ በዓምድ 42 ላይ በየቀኑ እንደሚከፈላቸው ለገለፁ ባለፈው ወር ውስጥ ለስንት ቀኖች እንደሠሩ ይጠየቃሉ፣ በየሳምንቱ ለሚከፈላቸው፣ ለስንት ሳምንት እንደሠሩ... ወዘተ ይጠየቃሉ።

__ምሣሌ__:

አንድ የመንግሥት ልማት ተቀጣሪ ለሚያበረክተው አገልግሎት ከቀጠረው ድርጅት በየሣምንቱ ይከፈለዋል እንበል። መረጃ ሰብሳቢው ቃለመጠይቅ ካደረገበት ወር በፊት ባለው አንድ ወር ውስጥ ለሦስት ሣምንታት ብቻ ሰርቶ አንደኛው ሣምንት በህመም/በሌላ ምክንያት ያልሰራና በወሩ ውስጥ ሦስት ጊዜ ብቻ የተከፈለው ከሆነ በዓምድ **43** የተከፈለው ጊዜ ሦስቱ ብቻ በመሆኑ *003* ተብሎ ይሞላል ማለት ነው።

__ማስታወሻ__:-

1. በየሰዓቱና በየቀኑ ለሚከፈላቸው ባለፈው ወር ማለት መረጃ ሰብሳቢው መልስ ሰጪውን ቃለ

መጠይቅ ካረገበት ቀን በፊት ያሉትን 30 ቀናት ነው፣

2. **በየሳምንቱ ለሚከፈላቸው ባለፈው ወር ማለት በቅርቡ ከተጠናቀቀው ሳምንት (ቢሠሩበትም ባይሠሩበትም) በፊት ያሉትን 4 ሳምንታት ነው::**

   ስለዚህ:-

   i) *ያለፈው ሳምንት ሥራ እንደ ትላንት ተጠናቆ ቃለመጠይቁ በሚሞላበት ቀን አዲስ ሳምንት ከጀመሩ ያለፈው ወር ማለት ከትላትን ጀምሮ ወደ ኋላ ያሉትን 4 ሳምንታት ይመለከታል::*

   ii) *የአንድ ሳምንት ሥራ ከተወሰኑ ቀናት በፊት አጠናቀው አሁን አዲስ ሳምንት መካከል ላይ እያሉ ቃለ መጠይቁ የሚካሄድ ከሆነ ይኸ በጅምር ላይ ያለው ሳምንት ከመጀመሩ በፊት ያሉትን 4 ሳምንታት እንደ ወር እንቆጥራለን ለምሳሌ ቃለ መጠይቁ የካቲት 16/1997 ቢሆንና መልስ ሰጪው የዚህን ሳምንት ስራ ከጀመሩ ገና 3 ቀን ቢሆናቸው እኛ 1 ወር የምንለው ከዚህ በጅምር ካለው ሳምንት /ከ3 ቀን በፊት/ የነበሩትን 4 ሳምንታት ነው::*

3) *በየ15 ቀኑ ለሚከፈላቸውም በተመሳሳይ ሁኔታ የ15 ቀኑን ሥራ እየሠሩ መሐል ላይ ላሉ ይኸ 15 ቀን ከመጀመሩ በፊት ያሉትን ሁለት 15 ቀናት እንደ ወር እንቆጥራለን::*

   ይህ ዓምድ የሚመለከተው የክፍያ አፈፃፀም ሁኔታ ስለሆነ ለምሳሌ በሳምንት ለሚከፈላቸው አንድ ለሣምንት ተከፈለው የሚባለው ከጥናቱ ቀን በፊት በነበሩት ሣምንታት የተፈፀመ ክፍያ ማለታችን ነው::

<u>ማሳሰቢያ፣</u> አንድን የአከፋፈል ጊዜ ከግማሽ በላይ ከሰሩ ሙሉውን የአከፋፈል ጊዜ እንደሰሩት ይቆጠራል፣ ለምሳሌ በየሳምንቱ የሚከፈላቸው ባለፈው 1 ወር ካሉት 4 ሳምንት ውስጥ 2ቱን መሉውን ሰርተው 1ዱን ሳምንት ግን 3 ቀን ወይም በላይ ቢሠሩ እና 1ዱን ሳምንት ምንም ወይም ከ3 ቀን በታች ከሠሩ ጠቅላላ የሠሩት ሳምንት 3 መሆኑ ነው::

ዓምድ 44:- <u>በዓምድ 42 በገለፁልኝ አከፋፈል መሠረት ለመጨረሻ ጊዜ ምን ያህል ተከፈልዎት?</u>

በዚህ ዓምድ ሥር በዓምድ 42 በተገለፀው የአከፋፈል ጊዜ መሠረት እስከ ጥናቱ ቀን ድረስ ባለው ጊዜ ውስጥ የመጨረሻው /የቅርብ ጊዜ/ የተከፈላቸው ክፍያ መጠን በብር የሚሞላበት ነው:: ለምሳሌ በየሳምንቱ የሚከፈለው ተቀጣሪ ባለፈው ወር 1 ሳምንት ይሁን 2 ወይም 3 ሳምንት ቢሠራ በመጨረሻው ሳምንት የተከፈለው ክፍያ መጠን በብር ስንት እንደሆነ ጠይቀን እንሞላለን:: የዚህ ዓምድ ካርድ ኮለሞች አሞላል ከግራ ወደ ቀኝ ከመጨረሻው አሃዝ /ዲጂት/ በመጀመር ይሆናል:: <u>ለምሳሌ</u> የብሩ መጠን 653 ቢሆን በአራተኛው /በመጨረሻው/ ካርድ ኮለም 3፣ በሶስተኛው ካርድ ኮለም **5**፣ በሁለተኛው ካርድ ኮለም 6፣ በመጀመሪያው ካርድ ኮለም ደግሞ 0 ይሞላል:: በማንቲም ደረጃ የሚሰጡ ክፍያዎች ወደሚቀርበው ሙሉ ቁጥር /Integer/ ተጠጋግተው ይመዘገባሉ:: ብር 9997 እና ከዛ በላይ ክፍያ ለሚያገኙ ኮድ 9997 ይሞላል::

<u>ማስታወሻ:-</u>

<u>ክፍያ በዓይነት ከሆነ ወደ ብር ተቀይሮ ይሞላል::</u>

ዓምድ 41 ኮድ 2 ወይም ኮድ 3 ለተሞላላቸው ከጥናቱ በፊት በተከናወነው የመጨረሻ ክፍያ በዓይነት የተደረገው ክፍያ በአካባቢው የገበያ ዋጋ በብር ተገምቶ በካርድ ኮለሞቹ መጠኑ በብር ይሞላል:: **ለምሳሌ** ክፍያ በእህል መልክ የሚያገኝ ገበሬ ከጥናቱ በፊት በተከፈለው ክፍያ 2 ኩንታል በቆሎ፣ 1ኩንታል ጤፍ እና 1 ኩንታል ገብስ ቢሰጠው በአካባቢው የገበያ ዋጋ ሲገመት 1 ኩንታል በቆሎ 80 ብር፣ 1 ኩንታል ጤፍ 150 ብር ፣ 1 ኩንታል ገብስ ደግሞ 120 ብር ቢገመት በአጠቃላይ ወደ ብር ሲቀየር የክፍያው መጠን 0430 ብር ተብሎ ይሞላል::

ማስታወሻ

1. ከአከፋፈል ጊዜያት ስምምነታቸው ማለት /ሰዓት፣ቀን፣ሳምንት፣ወር... ወዘተ./ ውጪ ደመወዛቸው ተጠቃሎ የሚከፈላቸው ከሆነ በስምምነቱ ጊዜ መሠረት መከፈል የሚገባውን የክፍያ መጠን ብቻ ተለይቶ/ተቀንሶ ይመዘገባል::

ዓምድ 45:- በዋነኛነት ለሰሩት ሥራ ባለፈው አንድ ወር ውስጥ በጠቅላላው ምን ያህል ተከፈለዎት ?

ይህ ጥያቄ ለመልስ ሰጪዎች ሲቀርብ ባለፈው አንድ ወር ውስጥ በጠቅላላው በዋነኛነት ለሠሩት ሥራ ምን ያህል እንደተከፈላቸው ተጠይቆ ይሞላል:: ይህ ክፍያ ከደሞዝ የተገኘ ገቢን ተጨማሪ ሰዓትን /OT/ በመስራት የተገኘውን ለማበረታቻ የተሰጠና ሌሎች ጥቅማ ጥቅሞችን ያጠቃልላል::

ማስታወሻ:- / ዓምድ 44 እና ዓምድ 45/

1. በነዚህ ዓምዶች ላይ የሚመዘገበው ጠቅላላ ደመወዝ/Gross Salary/መሆኑን መገንዘብ ያስፈልጋል:: ነገር ግን ከውሎ አበል የተገኘን ገቢን ማካተት የለበትም::
2. ከቅጥር የተገኘ ክፍያ ሲባል ከዋነኛ የቅጥር ሥራ እንጂ ከዋነኛ ሥራ ውጪ የተገኘ ገቢን አያካትትም::
3. ተቀጥረው እየሰሩ ላሉ ነገር ግን እስከ ጥናቱ ቀን ድረስ ያልተከፈላቸው ከሆነ በውል ስምምነታቸው መሠረት የደመወዛቸው መጠን ተጠይቆ ይመዘገብላቸዋል::

ለዓምድ 45 ብቻ፣

4. በወራዊ ተከፋይ ሆነው ነገር ግን የሰሩት ከወር በታች ከሆነ በውል ስምምነታቸው መሠረት እንደተከፈላቸው ተቆጥሮ የወር ደሞዛቸው ይመዘገባል::
5. በካላንደር ወር ለሚከፈላቸው ያለፈው ወር ክፍያቸው ይሞላላቸዋል:: ለምሳሌ ጥናቱ የሚጠናው ወር የካቲት 1997 ዓ.ም. ቢሆን ያለፈው ወር ማለት ጥር 1997 ዓ.ም. ማለት ነው:: የካላንደር ወርን ተከትሎ ለማይከፈላቸው ::
6. ስምምነቱ በወር ካልሆነ ይህንኑ ወደ ወር መለወጥ ያስፈልጋል:: በቅርቡ ያጠናቀቁትን የአከፋፈል ጊዜ ጨምሮ ወደ ኋላ 30 ቀናትን ነው:: ለምሳሌ የወር ደሞዝተኛ ሆነው የሚከፈላቸው ከየካቲት ወር በኋላ በ12ኛ ቀን ቢሆን ያለፈው ወር ማለት ከየካቲት 12 - ጥር 13 ማለት ነው:: በየሳምንቱ /በየ15 ቀኑ ለሚከፈላቸው የቅርቡ ሳምንት ያጠናቀቀው /የመጨረሻውን ሳምንት ቢሠሩም ባይሠሩም/ እንበል የካቲት 10 ቢሆን ከዛ ቀን በፊት ያሉትን 30 ቀናት 1 ወር እንላለን::

ዓምድ 46:- ድርጅቱ/የሥራ መስኩ/

A. አሥር ወይም በላይ የሥራው ተከፋይ ሠራተኞች አሉት?

B. የተሟላ የሒሳብ መዝገብ አለው?

C. ፈቃድ አለው ?

የሚል ሦስት የተለያዩ ጥያቄዎች የቀረበ ሲሆን፣ እነዚህ ዓምዶች ለመሙላት የሚከተሉትን መመሪያዎች ይመልከቱ::

ይህ ዓምድ የሚመለከታቸው የቤተሰብ አባላት በአምድ 39 የቅጥር ሁኔታ /Employment status/ኮዳቸው 03፣ 06፣ 08፣ 09፣ 10፣ 11 ወይም 12 ለተሞላላቸው ናቸው።

ይህ ዓምድ 3 ራሳቸውን የቻሉ አምዶች የያዘ ሲሆን፣ ጥያቄው ተራ በተራ ይቀርባል። በዓምድ 46A ድርጅቱ/የሥራ መስኩ 10 ወይም በላይ ሠራተኞች አሉት ተብሉ ይጠየቅና አዎ ካሉ በካርድ ኮለሙ ኮድ 1 የለም ካለ ኮድ 2 ይሞላል፣ የማያውቁ ከሆነ ኮድ 3 ይሞላል። በተመሳሳይ በዓምድ 46B ድርጅቱ /የሥራ መስኩ የተሟላ የሂሳብ መዝገብ አለው ተብሎ ይጠየቃል መልሱም በተገቢው ኮድ ይሞላል፣ እንዲሁም በዓምድ 46C "ድርጅቱ/የሥራ መስኩ ፈቃድ አለው?" ተብሎ ተጠይቆ የሚገኘው መልስ ይሞላል። በዓምድ 46A "ድርጅቱ/የሥራ መስኩ ተካፋይ የሆነ ሠራተኞች ብዛትን ይመለከታል። ያለክፍያ ለቤተሰብ የሚሠሩ ካሉም በስራው ላይ ተካፋይ እንደሆኑ ይቆጠራል።።

<u>በዓምድ 46 B</u> አንድ ድርጅት ወይም የሥራ መስክ የሂሣብ መዝገብ ይይዛል የሚባለው በገንዘብ መልክ መግለጽ የሚቻሉትን የድርጅቱን ወይም የሥራ መስኩን የሥራ እንቅስቃሴዎች ለምሳሌ በየአርዕስታቸው ዘርዝሮና የሂሣብ አያያዙን ሕግ ተከትሎ ሲመዘገብ፤ ከላይ በተመዘገበው መሠረት በዓመት ወይም በወር መጨረሻ ቢያንስ የትርፍና ኪሣራ መግለጫ (Income Statement) እና የሂሣብ ቋት (Balance Sheet) ሲያዘጋጅ ነው። በግል ድርጅት ተቀጣሪ፣ ቀጣሪ፣ በግል ሥራ ለሚተዳደሩ፣ ሳይከፈላቸዉ ለቤተሰብ የሚሠሩ ሠራተኞች የሆኑ ሠራተኞችና ተለማማጆች በዚህ ዓምድ የሚሠሩበት ድርጅት የሂሣብ መዝገብ ይይዝ እንደሆነ ይጠየቃል። "የሂሣብ ቋት" እና የ"ትርፍና ኪሳራ መግለጫ" ትርጉም ቀጥሎ ቀርቧል።
<u>ማስታወሻ፡-</u>

1. <u>የሂሣብ ቋት</u>፡- ማለት ድርጅቱ የሚገኝበት ሁኔታ (Financial Position) የሚያሣይ፣ በዓመቱ መጀመሪያ ላይ መነሻ ያለው፣ በዓመቱ ውስጥ የተካሄደው እንቅስቃሴ የሚያሣየውን ለውጥ በዓመቱ መጨረሻ ላይ ሚመዘገብበትና ለሚቀጥለው ዓመት አዲስ መነሻ (Balance) የሚይዝ ማለት ነው።
2. <u>ትርፍና ኪሣራ መግለጫ</u>፡- የድርጅቱን የወጪና ገቢ መጠን በየወጪና ገቢው አርዕስት ዘርዝሮ የሚይዝ ድርጅቱን እንቅስቃሴ ትርፍ ወይም ኪሳራ እንደተገኘ የሚያሳይ ነው።
3. <u>ፈቃድ</u> ፡- እዚህ ላይ ፈቃድ ሲባል በማንኛውም አግባብ ባለው መ/ቤት የተሰጠን ህጋዊ ዕውቅናን/የምስክር ወረቀት/ ይመለከታል።

ፈቃድ ሲባል ድርጅቱ/የስራ መስኩ አግባብ ባለው መ/ቤት ሥራውን እንዲያከናውን የተፈቀደለት የፈቃድ ዓይነት ነው። እንደ ኢንዱስትሪና ንግድ ሚ/ር፣የመሰረተ ልማት ሚ/ር፣ሆቴሎችና ቱሪዝም ኮሚሽን፣የኢንቨስትመንት ባለሥልጣን ለፈቃድ ከሚሰጠት የሚኒስቴር መ/ቤቶች ውስጥ የሚመደቡ ናቸው።

<u>ለምሳሌ፣</u> የቤተሰቡ አባል የሚሰራበት ድርጅት/የስራ መስክ ማዕድን ለማውጣት ከማዕድንና ኢነርጂ ሚ/ር የተሰጠው ፈቃድ ያለው እንደሆነ ድርጅቱ/የስራ መስኩ ፈቃድ እንዳለው ተቆጥሮ በዓምድ 46C ኮድ 1 ይሞላል።

ዓምድ 47፡- <u>ይህ ድርጅት ወይም መሥሪያ ቤት የመጀመሪያዎ ነው?</u>

በዚህ ዓምድ አሁን እየሠሩበት ያሉት መ/ቤት ወይም ድርጅት የመጀመሪያቸው እንደሆነ ተጠይቆ የሚሰጡት መልስ በተገቢው ካርድ ኮለም ይሞላል። አሁን የሚሠሩበት ድርጅት ወይም መ/ቤት ወይም የሥራ መስክ መጀመሪያቸው ከሆነ አዎን የመጀመሪያዬ ነው ተብሎ ከተመዘገበ በኋላ ኮድ 1 ይሞላና ወደ **ዓምድ 49** ይታለፋል ። የመጀመሪያዬ አይደለም ቀደም ሲል ሥራ ነበረኝ ላሉት ኮድ 2 ይሞላና የሚቀጥለው ዓምድ ይጠየቃል። አንድ ሰው አንድ መ/ቤት ወይም ድርጅት ወይም የሥራ

መስክ እንደሠራ የሚቆጠረው ቢያንስ 1 ወር ያህል ሣያቋርጥ በዚያ መ/ቤት ወይም ድርጅት በተቀጣሪነት፣ በቀጣሪነት፣በግል ሥራ፣ የሚሠሩ በሕብረት ሥራ ማህበር አባልነት መስራትን ያጠቃልላል:: በግል የሚሠሩትን መ/ቤት ከማለት ይልቅ ድርጅት /የስራ መስክ ብሎ መጠየቅ ይገባል::

ዓምድ 48 ***ካለፈው ድርጅት/ መሥሪያ ቤት ወይም የሥራ መስክ ለምን ቀየሩ?***

ካለፈው ማለት ከአሁኑ ስራ በፊት የነበረውን የቅርቡን መ/ቤት ወይም ድርጅት ማለት ነው:: በዚህ ዓምድ አሁን የሚሰሩበት መ/ቤት ወይም ድርጅት የመጀመሪያቸው ላልሆነ /በዓምድ 47 ኮድ 2 የተሞላላቸው/ከዚህ በፊት ይሰሩበት ከነበረው መ/ቤት ወይም ድርጅት ወይም የስራ መስክ ለመቀየር ያበቃቸውን ምክንያት ተጠይቀው የሚሰጡት መልስ በዓምዱ መዝግቦ በሚከተሉት ኮዶች አማካይነት በተገቢው ካርድ ኮለም ይመዘገባል:: በዚህ ዓምድ የምንጠይቀው መልስ ሰጪው ካለፈው መ/ቤት /ድርጅት ያቋረጡበት ምክንያት ነው:: ካለፈው መ/ቤት/ድርጅት እንዳቋረጠ አሁን ወዳሉበት ገብተው ሊሆንም ላይሆንም ይቻላል::

00= ከስራ መፈናቀል:- ቀደም ሲል ከነበሩበት/በቅጥር ሥራ የተቀነሱ፣

01 = ለተሻለ ክፍያ/ገቢ:- ተቀጥረው ሲከፈላቸው የነበረ ክፍያ ወይም በግል/በተቀጣሪነት ሲሰሩ ያገኙት የነበረው ገቢ በማነሱ

02 = ለተሻለ የሥራ እርካታ:- ቀደም ሲል ይሰሩበት የነበረው መ/ቤት የስራው ሁኔታ እርካታ የማያስገኝላቸው በመሆኑ ምክንያት መ/ቤት የቀየሩ ናቸው::

03 = በሙያዬ ለመስራት:- ቀደም ሲል በነበረው ይሰሩት የነበረው ስራ አሁን ከሰለጠኑበት/ከተመረቁበት የሙያ መስክ የተለየ ወይም አናሳ በመሆኑ

04 = የተሻለ አካባቢ /የቦታ ቅያሪ/ በግል/በቀጣሪነት ወይም በቅጥር ሲሰሩ የነበሩበት ቦታ ስላልተስማማቸው

05 = የስራ ወይም የኮንትራት ጊዜ ስላጠናቀቁ፣- እነዚህ ግለሰቦች በኮንትራት ውል ምክንያት በሙያቸው መሠረት ተቀጥረው ስራው በመጠናቀቁ ስራ ፈልገው የቀየሩ ወይም የውል ጊዜው በማለቁ ምክንያት መ/ቤት የቀየሩ ናቸው::

06 = ከአሰሪ/ከቀጣሪ ጋር ባለመስማማት:- የአሠሪ ባህሪው አስቸጋሪ በመሆኑ ማለትም የሚሳደብ፣የሚያንጓጥጥ፣የሚተናኰል፣... ወዘተ. በመሆኑ መ/ቤት የቀየሩ ናቸው::

07 = ድርጅቱ ስለተዘጋ/ሥራ ስላቆመ

08 = በግል/በቤተሰብ ጉዳይ - ካለፈው ሥራቸው ለቀው ወደዚህ የቀየሩት በግል/በቤተሰብ ጉዳይ ጋር በተያያዙ ምክንያቶች ከሆነ፣

09 = በጋብቻ ምክንያት:-

10 = በጡረታ

11 = ሌላ/ ይገለጽ

ዓምድ 49:- አሁን በሚሠሩት ሥራ ይረካሉ? ካልረኩ ለምን ?

በዚህ ዓምድ ለማወቅ የተፈለገው በስራ ላይ የተሰማሩ ሠራተኞች በሚሰሩት ስራ መርካት አለመርካታቸው ነው:: ይህም ማለት ስራው ከሚገባው በላይ መብዛት፣ ስራው ለአደጋ የሚያጋልጥ ከሆነ፣ የመ/ቦታ አለመመቻቸት፣ የአሠሪ ባህርይ ተመርኩዞ በአንዳንድ ሠራተኞች ላይ የስራ እርካታ አለመኖርና የመሰልቸትና ስራውን የመጥላት ሁኔታ ሊኖር ይችላል:: ይህም በስራው እንቅስቃሴና ምርታማነት ላይ ቀጥተኛ ተፅዕኖ የሚያሳድር ስለሆነ ይህንን ሁኔታ ለመገንዘብ እንዲቻል የቀረበ ጥያቄ ነው::

ስለዚህ፣ አሁን በምሰራው ስራ እረካለሁ ካለ ኮድ "00" ሊሞላላቸው በስራዬ አልረካም ላሉት ያልረኩበት ምክንያት ከኮድ 01-09 ይሞላላቸዋል:: አማራጭ መልሶቹም እንደሚከተለው ቀርበዋል::

00 = አዎን እረካለሁ

01 = በሙያዬ ስለማልሰራ:- ከሙያ ማደረጃቸው በታች ወይም ከሙያቸው ውጭ በሌላ ስራ የተሰማሩ/የተመደቡ ናቸው

02 = ክፍያው የማገኘው ገቢ አነስተኛ ስለሆነ፣በቅጥር ለተሠማሩ ክፍያቸው በግል ለሚተዳደሩ ከሚሠሩት ሥራ የሚያገኙት ገቢ አነስተኛ ስለሆነ፣

03 = ስራው አድካሚ/የጉልበት ስራ ስለሆነ:- ሥራው ጉልበት የሚጠይቅ ወይም በአካል ላይ ጫና የሚፈጥር ስለሆነ፣

04 = ስራው ጫና ስለሚበዛበት:- ሥራው ብዙና ተደራራቢ በመሆኑና እረፍት የሌለው በመሆኑ፣

05 = ለጤና ተስማሚ ስላልሆነ:- በአካል እና በአዕምሮ ጤንነት ላይ ጉዳይ የሚያስከትል በመሆኑ፣

06 = የአሰሪዬ ባህሪ አስቸጋሪ ስለሆነ:- የቅርብ አለቃዬ ወይም ለሌሎች የበላይ አለቆች ግላዊ ባህሪ አስቸጋሪ ስለሆነ ለምሳሌ የሚቆጡ፣ የሚያኮርፉ፣የሚሳደቡ ወዘተ፣

07 = በወቅቱ ስለማይከፈል፣-

08 = የስራ ሰዓት መብዛት:- ለሥራው የተመደበው ጊዜ በአካባቢው አማካይ ከሚባል የሚበልጥ መሆኑ፣ ለሥራው የተመደበው ጊዜ ከመደበኛ ጊዜ ከታሰበው በላይ እንድሠራ ይደረጋል::

09 = የስራ ቦታ መራቅ

10 = ሥራው አስተማማኝ ስላልሆነ:- ሥራው ጊዘያዊ በመሆኑ፣ወይም በጥሬ ዕቃ ችግር ወይም በኪሣራ ወይም በሌላ ምክንያት ሥራውን ያስለቅቀናል ወይም እለቃለሁ ብለው የሚያስቡ፣

11 = የሥራ ሰዓቱ አመቺ ስላልሆነ የስራው ሁኔታ ከተለመደው የስራ ሰዓት ጊዜ ውጭ በመሆኑና ከሌላ የማህበራዊ ሕይወታቸው ጋር የሚጋጭ/የማይስማማ በመሆኑ ለምሳሌ በምሽት በበዓላት ወቅት የሚሠሩትን፣ ወዘተ. ይመለከታል::

12 = ሌላ/ይገለጽ

ዓምድ 50:- ባለፉት 7 ቀናት ከዋንኛው ስራዎ በተጨማሪ በሌላ ምርታማ ሥራ ላይ ተሠማርተው ነበር ?

በዚህ ጥያቄ የተፈለገው ከዋነኛ ሥራቸው በተጨማሪ በሌላ ሥራ ላይ መሠማራት ወይም አለመሠማራታቸውን ለማወቅ ነው:: መልስ ሰጪው (ባለፉት 7 ቀናት) ቢያንስ ለ4 ሰዓት ያህል ከዋነኛ ሥራቸው በተጨማሪ በሌላ በምርታማ ሥራ ተሠማርተው ከሆነ በዓምዱ ስር ባለው ካርድ ኮለም ኮድ 1 ሲሞላ ተሠማርተው ካልነበረ ግን ኮድ 2 ተሞልቶ ወደ ዓምድ 53 ይታለፋል:: ተጨማሪ ስራ ተብሎ የሚጠቀሰው ስራ ባለፉት 7 ቀናት ብቻ የሠሩት ወይም ከዛ ቀደም ጀምሮ አልፎ አልፎ የሚሠሩት ወይም ከዋነኛ ሥራ በተደራቢነት ሁልጊዜ የሚሠሩት ሊሆን ይችላል::

ዓምድ 51:- የተጨማሪ ስራዎ/ችዎ ድርጅት ዋና ምርት ወይም የሚሰጠው አገልግሎት ዓይነት ምንድነው?

ይህንን ዓምድ ለመሙላት እንዲያስችል በመጠይቁ የሽፋን ገጽ ግልባጩ ላይ ከኮድ 01 እስከ 17 የተዘረዘሩት ስለሆነ ይህንኑ በመመልከት ተገቢውን ኮድ መስጠት ያስፈልጋል:: ከ1 በላይ ተጨማሪ ስራ ላላቸው ከተጨማሪ ስራዎቹ መካከል ባለፉት 7 ቀናት ረዘም ያለ ሰዓት ያሳለፉበትን ሥራ በተመለከተ ጥያቄው ይቀርባል:: በአንፃሩም አንድ ስራ ዋነኛ ወይንም ተጨማሪ ነው የሚያሰኘው ከስራው መደበኛነት ጋር ሳይገናኝ በስራው ላይ በሚያጠፋው የሰዓት መጠን ተገናዝቦ መሆን ይኖርበታል:: ለምሳሌ አንድ በመንግስት ት/ቤት የሚያስተምር መምህር በጥናቱ ወቅት /ባለፉት ሰባት ቀናት በመንግስት ት/ቤት አስተማሪነቱ 10 ሰዓት ብቻ ሰርቶ በሌላ በተለየ ሥራ 11 ሰዓት ወይም ከዛ በላይ ቢሠራ /የአናጢነት ወይም በሌላ ት/ቤት ማስተማር ወይም የምርምር ሥራ ወዘተ/ ላለፉት 7 ቀናት ዋነኛው ስራ በመንግስት ት/ቤት ማስተማሩ ሳይሆን ሌላኛው ሥራ ነው:: ስለሆነም ዋነኛ ሥራ የሚባለው ረዥም ጊዜ ወይም ሰዓት ያጠፋበት ማለት ነው:: ይህ ስራ ከዋነኛ ስራ በተጨማሪ የተሰራ ስለሆነ የተጨማሪው የስራ ሰዓት በዓምድ 29 ከተሞላው የስራ ሰዓት ማነስ አለበት::

ዓምድ 52:- ባለፉት 7 ቀናት በተጨማሪ ሥራዎ/ችዋ ስንት ሰዓት ሠሩ?

ተጨማሪ ስራ ለስንት ሰዓት ሰሩ ሲባል በሁሉም ተጨማሪ ስራዎች የሠሩት የስራ ሰዓት ተደምሮ መሆኑን መገንዘብ ያስፈልጋል:: በተጨማሪም በዓምድ 29 የተሰጠውን ማብራሪያ መጠቀም ያስፈልጋል::

ዓምድ 53:- ***ሥራ ላይ ለነበሩ***

ባለፈው ሳምንት ተጨማሪ ሰዓት ለመሥራት ዝግጁነትና ፍላጎት ነበረዎት? /ከ4 ሰዓት በላይ ለሰሩ- በዓምድ 33 ኮድ 2 ለተሞላላቸው/

ሥራ ላይ ላልነበሩ

ባለፈው ሳምንት ለመስራት ዝግጁነትና ፍላጎት ነበረዎት? /ሥራ እያላቸው ላልሰሩ-/ በዓምድ 34 ከኮድ 1-3 ለተሞላላቸው/

በዚህ ዓምድ ባለፉት 7 ቀናት ውስጥ በምርታማ ተግባር ላይ ከአራት ሰዓት በላይ ተሠማርተው የነበሩ የቤተሰብ አባላት /በዓምድ 33 ኮድ 2 የተሞላላቸው ባለፈው ሳምንት ከሰሩት ሰዓት ተጨማሪ ሰዓት ለመስራት ዝግጁነትና ፍላጎት እንደነበራቸው የሚጠየቁ ሲሆን፣ ሥራ እያላቸው ባለፉት 7 ቀናት በምርታማ ተግባር ያልተሰማሩት በዓምድ 34 ከኮድ 1-3 ለተሞላላቸው ደግሞ ባለፈው ሳምንት ለመስራት አቅምም ፍላጐትም ነበረዎት ወይ? ተብሎ ይጠየቃል፡፡ ተጨማሪ ሰዓት ለመሥራት ዝግጁና ፍላጎትም አላቸው የሚባሉት አሁን በመሥራት ላይ ካሉት ዋና ሥራና ሌሎችም ሥራዎች በተጨማሪ፣ ወይም በሌላ ረዘም ያለ ሰዓት በሚጠይቅ ሥራ ወይም በያዙት ሥራ ላይ ሰዓት በመጨመር ለመሥራት ጊዜ፣ ፍላጎትና ዝግጁነት አብሮ ሲኖራቸው ነው፡፡ ተጨማሪ ሥራ ለመሥራት ፍላጎት እያላቸው ሥራውን ለመሥራት ግን ዝግጁ ካልሆኑ ለምሳሌ በበዓል ወይም በጤና ምክንያት፣ ባለመመቸት፣ ትምህርት ስለሚማሩ፣ ዕድሜያቸው ብዙ ለመሥራት ስለማያስችላቸው ... ወዘተ/ ወይም ተጨማሪ ሰዓት ለመሥራት ዝግጁ ሆነው /መስራት ቢችሉም/ ግን ፍላጎት የሌላቸው የቤተሰብ አባላት ተጨማሪ ሥራ ለመሥራት ዝግጁነትና ፍላጎትም እንደሌላቸው ተቆጥሮ /ኮድ 2 ይሞላላቸዋል ማለት ነው/ ፡፡ ዝግጁነት ሲባል ጤና፣ ጉልበትና ጊዜን / መመቸት/ የሚመለከት እንጂ የገንዘብ አቅም፣ እንዳልሆነ መገንዘብ ያስፈልጋል፡፡ በተጨማሪም ዓምዱ የሚመለከተው ተጨማሪ ሰዓት ለመስራት እንጂ፣ ተጨማሪ ገቢ መፈለጋቸውን ለማወቅ፣ አይደለም፡፡ ለጥያቄው የሚሰጡ መልሶች በሚከተሉት ኮዶች አማካይነት ይመዘገባሉ፡፡ ተጨማሪ ሰዓት ለመሥራት አቅምም ፍላጎትም የነበራቸው በዚህ ዓምድ ኮድ 1 ይሞላላቸውና የሚቀጥለው ጥያቄ /ዓምድ 54/ይቀርብላቸዋል፡፡ ተጨማሪ ሰዓት ለመሥራት ዝግጁ ያልሆኑ፣ ፍላጎትም ያልነበራቸው ወይም ከሁለቱ አንዱ ብቻ ያላቸው ኮድ 2 ተሞልቶላቸው ወደ ዓምድ 67 ይታለፋል፡፡

ዓምድ 54 ተጨማሪውን ሰዓት በምን ዓይነት ሥራ መሰማራት ይፈልጉ ነበር?

ተጨማሪ ሰዓት ለመሥራት ዝግጁ የሆኑና ፍላጎትም አለን ላሉ /በዓምድ 53 ኮድ 1 ለተሞላላቸዉ/ ሰዎች ተጨማሪውን ሰዓት መስራት የሚፈልጉት እንዴት እንደሆነ ማለትም በያዙት ስራ ወይም ከያዙት ስራ በተጨማሪ ሌላ ወይም የያዟቸውን ሥራዎች እንዳለ ትተው ሌላ ረዘም ያለ ሰዓት በሚያሠራ ሥራ ስራ ላይ መሆንና አለመሆኑን ለማረጋገጥ በዚህ ዓምድ ይጠየቃሉ ፡፡ አማራጮቹም ከዚህ በታች ተገልፀዋል፡፡

1. በያዙት ሥራ፡- በጥናቱ ሳምንት እየሠሩ በነበረው ስራ ተጨማሪ ሰዓት
2. ከያዙት ሥራ በተጨማሪ ሌላ ሥራ፡- እየሠሩ ከነበረው ሥራ በተጨማሪ ለተለየ ቀጣሪ ወይም በተለየ የሥራ መስክ መስራት፣
3. ሙሉ ሰዓት በሚያሰራ ሌላ ሥራ፡- የሚፈልጉት ሥራ ዓይነት አሁን ከሚሰሩት ጋር ተመሳሳይ ቢሆንም ባይሆንም አሁን ከሚሰሩት ረዘም ያለ የሥራ ሰዓት በሚያሠራ ሌላ ሥራ /ስራ ለመቀየር የሚያስቡ ናቸው፡፡/

ዓምድ 55 ለምን ያህል ተጨማሪ ሰዓት መስራት ይፈልጉ ነበር?

በዚህ ጥያቄ ማወቅ የተፈለገው ባለፈው 7 ቀናት ውስጥ አሁን እየሰሩት ካለው ዋነኛ ስራቸው በተጨማሪ ለስንት ሰዓታት መስራት ይፈልጉ እንደሆነ ወይም ዝግጁነታቸውና ፍላጐታቸውን ለማወቅ ነው፡፡ እዚህ ላይ መታወቅ ያለበት ረጅም ሰዓት በሚያሰራ ሌላ ስራ መሳተፍ የሚፈልጉ ማለትም ስራውን ለመቀየር ለሚያስቡ በዓምድ 54 ኮድ 3 የተሞላላቸው የሚመዘገብላቸው ሰዓት ለመቀየር ያሰቡት ሥራ ጠቅላላው ወይም ሙሉ ሰዓት ሳይሆን ከሚፈልጉት ጠቅላላው ሰዓት ላይ አሁን እየሰሩ ያሉት ሰዓት ተቀንሶ ይሆናል፡፡

ለምሳሌ በአሁኑ ሥራቸው /ከአንድ በላይ ሊሆን ይችላል/ በጠቅላላው 25 ሰዓት የሠሩ ቢሆንና ነገር ግን ሥራ በመቀየር 30 ሰዓት ለመስራት ዝግጁ ቢሆኑና ፍላጐትም ቢኖራቸው በዚህ ዓምድ የሚመዘገበው ልዩነቱን 05 ሰዓት ነው እንጂ 30 ሰዓት አይደለም ።

ምዕራፍ V

የመጠይቁ ክፍል 4 አሞላል መመሪያ

ሥራ አጥነትና የሥራ አጦች ባህሪይ

ዓምድ 56-66 <u>ዓምድ 34 ኮድ 4 ለተሞላላቸዉ ብቻ</u>

በእነኚህ ዓምዶች የሚጠየቁት በዓምድ **34** ላይ "ሥራ እያሎት ነበር ባለፉት 7 ቀናት በሥራ ላይ ያልተሠማሩት?" ተብሎ ሲጠየቅ "የለም" ብለው ኮድ **4** ለመለሱ የቤተሰብ አባላት ብቻ ነዉ:: መረጃ ሰብሳቢው እነኚህን ጥያቄዎች የሚያቀርበዉ በዓምድ **34** ኮድ 4 ለተሞላላቸዉ ብቻ መሆኑን መገንዘብ አለበት:: በዓምድ **33** ኮድ **2** ለተሞላቸው ወይም በዓምድ **34** ኮድ 1-3 ለተሞላላቸው እነኚህ ዓምዶች በ " __" ይታለፉሉ::

ዓምድ 56: <u>ባለፉት **3** ወራት ሥራ ለማግኘት ወይም የግል ሥራ ለመጀመር ጥረት አድርገው ነበር?</u>

በዚህ ዓምድ ሥራ የሌላቸዉ ነገር ግን ሥራ ቢያገኙ የሚሰሩ ሰዎች ባለፉት ሦስት ወራት /የጥናቱን ሣምንት ጨምሮ/ ሥራ ለማግኘት ወይም የግል ሥራ ለመጀመር ጥረት ማድረጋቸዉን እንጠይቃለን:: የሥራ መፈለጉ ተግባር በሚፈለገው የሥራ ሁኔታ፣ የሥራ ዓይነትና ጊዜ እንዲሁም የሥራ ቦታ አይወሰንም:: ይህም ማለት የሥራው ሁኔታ የግል ሥራ ወይም የቅጥር ሥራ፣ የሥራው ዓይነትና ጊዜ ደግሞ የትርፍ ጊዜ ሥራ፣ጊዜያዊ ሥራ፣ በወቅት የሚገኝ ሥራ ፣ ወይም በዚህ ጥናት ውስጥ እንደሥራ ከሚቆጠሩት አንዱን የሥራ ዓይነት ሊሆን ይችላል ። የሥራ ቦታው በአገር ውስጥ ወይንም ከአገር ውጭ ሊሆን ይችላል:: በዚህም መሠረት ሥራ ለማግኘት ወይም ለመጀመር ወይም ለመሥራት ጥረት ካደረጉ ሥራ እየፈለጉ እንደሆነ ይቆጠራል:: መረጃ ሰጪው የሚሰጠው መልስ አዎን ከሆነ በተገቢው ካርድ ኮለም ኮድ 1 ይሞላል፤ የለም ከሆነ ደግሞ በካርድ ኮለሙ ኮድ 2 ተሞልቶ ወደ ዓምድ **58** ይታለፋል::

ዓምድ 57:- <u>ሥራ ለማግኘት ወይም ለመጀመር ምን ጥረት አደረጉ</u>?

ይህ ጥያቄ የሚቀርበዉ በዓምድ **56** ላይ "አዎን" ለመለሱ ማለትም ሥራ እየፈለግኩ ነዉ ላሉት ብቻ ነዉ:: በዚህ ዓምድ ሥራ ለማግኘት ወይም ለመጀመር ምን ተጨባጭ የሆነ ጥረት እንዳደረጉ ወይም እያደረጉ እንደሆነ ተጠይቆ ፣ከተዘረዘሩት ዉስጥ በተገቢዉ ዓምድ ያደረጉት አንዱን ጥረት ይመዘገባል:: ከአንድ ዓይነት በላይ ጥረት ላደረጉ ከዝርዝሩ ላይ በቅድሚያ የተገኘው አንዱን ብቻ ይመዘገባል:: ለምሳሌ መልስ ሰጪው "የሥራ አጥ ካርድ አውጥቻለሁ" በተጨማሪም "በዘመድ በጓደኛ ሥራ እየተከታተልኩ ነው" ብሎ ቢመልስልን በኮድ ዝርዝሩ ውስጥ ቀድሞ የተፃፈው ምክንያት የመጀሪያው ጥረት (ሥራ አጥ ካርድ ማወጣት) የሚለው ስለሆነ የዚህ ምክንያት ኮድ 3 ይመዘገብለታል:: አንድ ሰው የግል ሥራ ለመጀመር ጥረት እያደረገ ነው የሚባለው ስራ ለመጀመር የሚያስችለውን ገንዘብ፣ ቦታ ወይም የመስሪያ ዕቃዎችን ለማግኘት ወይም ለሥራው አስፈላጊ የሆነውን ፈቃድ ከማንኛውም አግባብ ካለው መ/ቤት ለማግኘት ጥረት እያደረገ ከሆነ ብቻ ነው:: የግል ስራ ለመጀመር ከማሰብ አልፎ ዕቃ መግዛት፣ ቦታ ማፅዳት የመሳሰሉትን ሲሰራ የነበረ ሰው ግን በስራ ላይ እንደ ተሰማራ ተቆጥሮ በዓምድ 28 እና ቀጣይ የሚመለከተው ዓምድ ላይ ማስተካከያ መደረግ አለበት:: የኮዶቹ እና የአማራጭ መልሶችም ዝርዝር እንደሚከተለዉ ቀርቧል::

1. **በተለያዩ ቦታዎች የሚለጠፉ ማስታወቂያዎችን አነባለሁ** :- ባለፉት **3** ወራት ውስጥ የጥናቱን ጊዜ ጨምሮ የሥራ እድል ያለበትን ቦታ ለማወቅ ሲሉ የተለጠፉ ማስታወቂያዎችን ሲከታተሉ የነበሩ፣ እና የተወዳደሩ::

2 . **በጋዜጣ፣ በሬዲዮና በቴሌቪዥን እየተከታተልኩ ነው** :- ባለፉት 3 ወራት ውስጥ የጥናቱን ጊዜ ጨምሮ በሬዲዮ፣ በጋዜጣ ወይም በቴሌቪዥን ክፍት የሥራ ቦታ ሲከታተሉ የነበሩ ፤፡

3 **የሥራ አጥ ካርድ አውጥቻለሁ** :- ባለፉት 3 ወራት ዉስጥ የጥናቱን ሳምንት ጨምሮ የሚኖሩበት ቀበሌ ወይም ወረዳ ወይም የሠራተኛና ማህበራዊ ጉዳይ ቢሮ ወይም ከሌላ ድርጅት ሥራ እንደሌላቸዉ የሚገልጽ ካርድ / ደብዳቤ / ያወጡ፤፡

4. **በዘመድ፣ በጓደኛ እየተከታተልኩ ነው** :- ባለፉት 3 ወራት ዉስጥ የጥናቱን ሣምንት ጨምሮ ሥራ እንዲያስገቡአቸው ወይም ሥራ እንዲፈልጉላቸው በዘመድ ወይም በጓደኛ አማካይነት የሞከሩ፤፡

5 **የግሌን ሥራ ለመጀመር እየሞከርኩ ነው** :- ባለፋት 3 ወራት ውስጥ የጥናቱን ሣምንት ጨምሮ የግል ሥራ ለመጀመር ገንዘብ /የቦታ ወይም ሌሎች ሁኔታዎች እንዲሟሉላቸው ጥረት ያደረጉ፤፡

> <u>ማስታወሻ</u> : በዓምድ 27 ከተሠጡት የምርታማ ሥራ ማብራሪያዎች ውስጥ ባለፋት ሰባት ቀናት ውስጥ አዲስ ለሚጀምሩት ሥራ ለሥራው አስፈላጊ የሆኑ ዕቃዎችን መግዛት፣ የሥራውን ቦታ ማፅዳትና የመሳሰሉትን ያከናወኑ ግለሰቦች ምርታማ ሥራ እንደሠሩ ይቆጠራል፡፡

6 **የሥራ ማመልከቻ ለመ/ቤቶችና ድርጅቶች አስገብቼአለሁ**:- ባለፉት 3 ወራት ዉስጥ የጥናቱን ሣምንት ጨምሮ ሥራ ለመቀጠር ማመልከቻ ለመ/ቤቶች ወይም ድርጅቶች ያስገቡ፤፡

7 **ሥራ ያለባቸውን ቦታዎች ተዘዋውሬ እየጠየቅሁ ነው** :- ባለፋት 3 ወራት ውስጥ የጥናቱን ሣምንት ጨምሮ የጉልበት ሥራ ወይም በግል እየተዘዋወሩ የሚሠሩ ሥራዎችን ለማግኘት በየቦታው ሲፈልጉ የነበሩ ፡፡

8. **ሌላ/ይገለፅ/**:- ባለፋት 3 ወራት ውስጥ የጥናቱን ጊዜ ጨምሮ ከላይ ከተዘረዘሩት የተለየ ጥረት ያደረጉ፡፡

<u>ማስታወሻ</u>:- ይህን ዓምድ የተጠየቁ በሙሉ ዓምድ 58ን ሳይጠየቁ ወደ ዓምድ 59 ያልፋሉ፡፡

ዓምድ 58:- <u>ለምንድነው ሥራ ለመሥራት ወይም ለማግኘት ጥረት ያላደረጉት ?</u>

በዓምድ 56 ኮድ 2 ለተሞላላቸው ማለትም ባለፉት 3 ወራት ሥራ ለማግኘት ወይም ለመጀመር ምንም ጥረት ያላደረጉትን ሰዎች በዚህ ዓምድ ጥረት ያላደረጉበትን ምክንያት በመጠየቅ በዓምዱ ግርጌ ከተዘረዘሩት አማራጭ መልሶች ውስጥ ዋነኛው ምክንያት በዓምዱ ተመዝግቦ፣ በካርድ ኮለሙም ተገቢው ኮድ ይሞላል፡፡ የኮዶቹ እና የአማራጭ መልሶችም ዝርዝር እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

01. **በሕመም/ በአካል ጉዳት**:- ባይታመሙ ወይም አካል ጉዳት ሳይደርስባቸው ኖሮ ባለፉት ሦስት ወራት ስራ ለማግኘት ወይም ለመጀመር ጥረት ያደርጉ የነበሩ፡፡
02. **በግል ወይም በቤተሰብ ጉዳይ:-** በራስ ወይም በቤተሰብ ምክንያት ሥራ ለማግኘት ጥረት ያላደረጉ ከታች ያለውን ማስታወሻ ይመልከቱ/
03. **የቤት ውስጥ ሥራ/ኃላፊነት**:- ስራ ያልፈለጉት ወይም ጥረት ያላደረጉት በቤት ውስጥ ኃላፊነት ስላለባቸው፣ ለምሳሌ በቤት እመቤትነትና ልጅ አሳዳጊ ስለሆኑ፣
04. **እርጅና/ጡረታ:-** በእርጅና ወይም ዕድሜ በመግፋት እና ጡረታ በመውጣታቸው ምክንያት ባለፉት ሶስት ወራት ሥራ ያልፈለጉ፣
05. **በትምህርት/ስልጠና** :- በትምህርት/ስልጠና ላይ በመሆናቸው ምክንያት ባለፉት ሶስት ወራት ሥራ ለመፈለግ ያልሞከሩ፤
06. **በቅጥር ወይም በግል ሥራ አግኝቼ ለመጀመር በቀጠሮ ላይ ነኝ:-** የራሳቸውን የግል ሥራ

ወይም በመንግሥት መሥሪያ ቤት ውስጥ ተቀጥረው ሥራ ለመጀመር በሂደት ላይ ያሉ፣

07. **ወደ ቀድሞ ሥራዬ ለመመለስ እየተጠባበቅኩ ነኝ:-** ሥራ ለማግኘት ጥረት ያላደረጉት ወደ ቀድሞ ሥራቸው ለመመለስ ተስፋ ስላላቸውና እየተጠባበቁ ስለሆነ፤

08. **ሥራ አገኛለሁ ብዬ ስለማላስብ:-** ከዚህ በፊት በተደጋጋሚ ሥራ ለማግኘት ሞክረው ሳይሳካላቸው ተስፋ የቆረጡ እና በሌሎችም ምክንያቶች ባለፉት ሶስት ወራት ሥራ ያልፈለጉበት ከሥራ ዕድሉ መጥበብ የተነሳ ሥራ አላገኝም በማለት ተስፋ የቆረጡትን ይጨምራል፤

09. **የግል ሥራ ለመጀመር የጥሬ ዕቃ /የገንዘብ/ የቁሳቁስ እጥረት ይኖራል ብዬ ስለማስብ:-**የግል ሥራ ለመጀመር ለሚያስቡ ሰዎች የግል ሥራ ያልጀመሩት በጥሬ ዕቃ/ገንዘብ ወይም በቁሳቁስ እጥረት ይኖራል ብለው ስለሚያስቡ፤

10. **ልጅ ስለሆነ/ነች:-** ሥራ ለማግኘት ጥረት ያላደረጉት ዕድሜዬ ገና ለሥራ ብቁ አይደለሁም ብለው የሚያስቡ፣ ተማሪ ሁነው ይህን መልስ ለሚሰጡ የሚሞላው ኮድ 05 ነው:: ዕድሜአቸው 15 ዓመትና ከዛ በላይ ለሆናቸው ኮድ 10 ሊሰጥ አይችልም::

11. **በተቆራጭ ስለምተዳደር:-** እነዚህ ከሀገር ውስጥ ወይም ከአገር ውጭ ተቆራጭ ስለሚደረግላቸው ስራ ለመስራት ጥረት ያላደረጉ ወይም ስራ ያልፈለጉ ናቸው::

12. **ሌላ/ይገለፅ/:-** ከላይ ከተዘረዘሩት ምክንያቶች ውጭ ሥራ ለማግኘት ጥረት ያላደረጉት፤

<u>ማስታወሻ</u>: ኮድ 02 የሚሞላላቸው ከትምህርት፤ ከቤት ዉስጥ ሥራ፤ ወይም ከመታመም የተለየ ሌላ የግል ወይም የቤተሰብ ጉዳይ ለምሳሌ በሐዘን፣ ቤት በመጠበቅ፣ ዘመድ በማስታመም የመሳሰሉ በምርታማ ተግባር ውስጥ በማይካተቱ ሥራዎች ላይ የነበሩትን ነው::

ዓምድ 59:- <u>**በሚቀጥለው 1 ወር ውስጥ ገቢ የሚያስገኝ ሥራ ቢያገኙ ይሰራሉ?**</u>

<u>**ለመረጃ ሰብሳቢ**</u> :- በሚቀጥለው 1 ወር ማለት (የጥናቱን ሣምንትና ተከታይ 3 ሳምንታትን ጨምሮ) ገቢ የሚያስገኝ ሥራ ቢያገኙ መስራትና አለመስራታቸውን ለማወቅ ነው::

በዚህ ዓምድ ጥያቄ የምናቀርብላቸዉ "ስራ ላልሰሩ" ግለሰቦች ሲሆን ይህም ማለት በጥናቱ ወቅት በቅጥርም ሆነ በግል ምንም ዓይነት ሥራ ያልሰሩ እና ወደፊት የሚጀምሩት የተዘጋጀ ሥራ ያላቸውንም ሆነ የሌላቸውን ማለት ነዉ::

በዚህ መሠረት መረጃ ሰጪዎች የጥናቱን ሣምንት ጨምሮ በአራት ሳምንታት ውስጥ ሥራ ቢያገኙ እንደሚሰሩ ተጠይቆ የሚሰጡት መልስ አዎን ከሆነ በካርድ ኮለሙ ኮድ 1 ይሞላል:: የተሰጠው መልስ የለም ከሆነ ኮድ **2** ተሞልቶ ወደ ዓምድ **61** ይታለፋል:: መረጃ ሰጪው ከተጠቀሰዉ የጊዜ ገደብ ዉጭ /በኋላ/ መሥራት እንደሚችሉ የገለፁ ከሆነ ለዚህ ጥያቄ የሚሞላው የለም የሚለው ኮድ **2** መሆኑን መገንዘብ ያስፈልጋል:: መጀመር እችላለሁ ቢሉ ወይም አንድ ጉዳይ ያለበት ሰው ጉዳዩን እንደጨረስኩ መሥራት እችላለሁ ቢል በዚህ ጥያቄ በተጠቀሰው ጊዜ ሥራውን መጀመር የማይችሉ ከሆነ በዓምዱ ኮድ 2 ይሞላላቸዋል ማለት ነው::

ዓምድ 60:- <u>**በአቅምዎ ተቀጥረው ሊሰሩት የሚችሉት ስራ ቢገኝልዎት ወይም በግል ሥራ ለመስማራት አስፈላጊ ነገሮች ቢሟሉ ስራ ለመጀመር ዝግጁ ነዎት? ከሆነ የት?**</u>

ይህ ጥያቄ የሚቀርብላቸው በዓምድ 59 ላይ አዎን በሚቀጥለው 1 ወር ወስጥ ገቢ የሚያስገኝ ስራ ብናገኝ እንሰራለን ብለዉ ኮድ 1 ለተሞላላቸው ነው:: በዚህ ዓምድ በአቅማቸዉ ተቀጥረዉ ሊሰሩ የሚችሉት ሥራ ቢገኝላቸዉ ወይም የግል ሥራ ለመጀመር ሁኔታዎች ቢመቻችላቸዉ /ስልጠና

ገንዘብና ቦታ . . . ወዘተ) ለመሥራት ዝግጁ መሆናቸው ወይም አለመሆናቸው ይጠየቃል:: "ዝግጁ አይደለሁም" ካሉ ኮድ 1 ሲሞላላቸው "ዝግጁ ነኝ" ብለው ከመለሱ ደግሞ እንደሁኔታው ከኮድ 2-6 ተሞልቶ ወደ ዓምድ 63 ይታለፋል:: በዚህ ጥያቄ ዉስጥ ለማወቅ የተፈለገው መልስ ሰጪዉ በችሎታው መጠን ደመወዝ ሣያማርጥ ሥራ ቢያገኝ ለመስራት ፈቃደኛና ዝግጁ መሆኑን ለማወቅ ነው::

ዓምድ 61:- <u>ለምንድነው ሥራ ቢያገኙ የማይሰሩት?</u>

በዚህ ዓምድ የሚጠየቁት በዓምድ **59** "የለም" በሚቀጥለው 1 ወር ውስጥ ገቢ የሚያስገኝ ስራ ቢገኝ አንሰራም:: ብለው ኮድ 2 ለተሞላላቸዉ ወይም በዓምድ **60** ኮድ 1 ለተሞላላቸው ማለትም ሥራ ቢገኝ አልሰራም ወይም ዝግጁ አይደለሁም ላሉ ግለሰቦች ብቻ ነው:: እነኚህ ሰዎች ሥራ ቢያገኙ ለመሥራት ዝግጁ ያልሆኑበት ዋነኛ ምክንያት ምን እንደሆነ ተጠይቆ በዚህ ዓምድ ይመዘገብላቸዋል:: መልስ ሰጪዎች ሥራ ቢያገኙ ሊሰሩ የማይችሉባቸው ምክንያቶች ይሆናሉ ተብለው የሚገመቱት አማራጮች ከዚህ በታች በዝርዝር ቀርበዋል:: ግለሰቡ የሚሰጡትን መልስ ከተዘረዘሩት አማራጮች ጋር በማስተያየት ተስማሚውን ምክንያት በዓምዱ ክፍት ቦታ ሞልተን ተገቢውን ኮድ ደግሞ በካርድ ኮለሙ እንሞላለን:: አንድ ሰው ሥራ ቢያገኝ ላለመስራት ከአንድ በላይ ምክንያት ሲኖረው በዝርዝሩ ላይ በቅድሚያ የተገኘ ውን እንወስዳለን:: ለምሳሌ ተማሪው አካል ጉዳተኛ መሆኑን እንደ ምክንያት ቢያቀርብ በዝርዝሩ ላይ “ተማሪ“ በቅድሚያ ስለተዘረዘረ የምንሞላለት“ተማሪ“ የሚለውን ነው:: ተማሪ ሆነው፣ ወይም የቤት ውስጥ ሥራ እየሠሩ፣ ወይም አካል ጉዳተኛ ሆነው በምርታማ ተግባር ተሠማርተው ለነበሩ የቤተሰብ አባላት ይህ ጥያቄ እንደማይመለከታቸው መገንዘብ ያሻል በዚህ ዓምድ ኮድ 1 የመለሱ ዓምድ 62 ይጠየቃሉ:: ነገር ግን ከኮድ 2-8 ከመለሱ ወደ ዓምድ 67 ይሻገራሉ:: ዋናው ምክንያት የሚመዘገበው በሚከተሉት ኮዶች አማካይነት ነው::

1 **ያለክፍያ የቤት ውስጥ ሥራ ስለምሠራ** :- ያለክፍያ የቤት ዉስጥ ሥራ ስለሚሰሩ
2. **ተማሪ**:- በጥናቱ ወቅት በመማር ላይ የነበሩ
3. **አካል ጉዳት** :- አካል ጉዳተኛነታቸው በምርታማ ተግባር ለመሠማራት ያገዳቸዉ፣
4. **ሕመም**:- በጥናቱ ወቅት በህመም ላይ የነበሩ፣
5. **ልጅ/ለሥራ ያልደረሱ** :- ልጅ ስለሆኑ ወይም አቅማቸው ለሥራ አልደረሰም ብለው ስለሚያስቡ ሥራ ቢያገኙ ለመሥራት ዝግጁ ያልሆኑ:: ዕድሜያቸዉ 15 ዓመትና በላይ የሆኑ ይህ ኮድ ሊሰጣቸው አይችልም:: በመማር ላይ የሚገኙ የሚሞላላቸዉ ኮድ 2 እንጂ ኮድ 5 አይደለም፣
6. **ተቆራጭ ስለሚደረግልኝ**:- እነዚህ ግለሰቦች ከሀገር ውስጥ ወይም ከአገር ውጭ ተቆራጭ ስለሚደረግላቸው ስራ ቢያገኙም ለመስራት ዝግጁ ያልሆኑ ናቸው::
7. **ጡረታ /እርጅና** :- በእርጅና ምክንያት ወይም ጡረተኛ ስለሆኑ ለመሥራት ዝግጁ ያልሆኑ ይህ ኮድ ይሞላላቸዋል:: እነዚህ ግለሰቦች በቤት አበል፣ በጡረታ፣ ባጠራቀሙት ገንዘብ፣ በቤት ኪራይ ገቢ ወይም በቤተሰብ ዕርዳታ የሚተዳደሩ ናቸው፣
8. **ሌላ /ይገለጽ/** :- ከላይ ከተጠቀሱት በተለየ ምክንያት ለመሥራት ዝግጁ ያልሆኑ:

ዓምድ 62 <u>**ለምን ከቤት ውስጥ ሥራ ውጭ መስራት አይፈልጉም**?</u> (በዓምድ 61 ኮድ 1 ለተሞላላቸው (በቤት ውስጥ ስራ ለተሰማሩ))

በዓምድ 61 ላይ ሥራ ባገኝ የማልሠራው በቤት ውስጥ ሥራ ስለተሰማራሁ ነው ላሉ በዚህ ዓምድ ለምን ከቤ ት ውስጥ ሥራ ውጭ መስራት እንደማይፈልጉ ይጠየቃሉ:: የሚሰጡትም መልስ በሚከተሉት ኮዶች አማካይ ነት ይመዘገባል:: ለዓምዱ በተሰጠው ክፍት ቦታም ምክንያታቸው ይፃፋል::

1 = በቂ ገቢ ስላለኝ

2 = ከትዳር ጋር ስለማይመች/ ባለቤቴ እንድሰራ ስለማይፈቅድልኝ የሚሉ በዚህ ኮድ ይካተታሉ

3 = ትምህርት/ሙያ ስለሌለኝ

4= ቤት ውስጥ ሥራ ስለምሠራ ገዜ የለኝም፣እነዚህ ሰዎች ቤት ውስጥ ሥራ የሚሠሩ ሆኖ ለምሳሌ:- የልጆች እናት/አሳዳጊ ስለሆንኩ ጊዜ የለኝም ወዘተ. የሚሉትን ይመለከታል።

5 = ለቤተሰብ ገቢ ማምጣት የባል ጉዳይ ስለሆነ

6 = በጤንነት ምክንያት

7 = ሌላ /ይገለጽ/

ይህ ጥያቄ ተጠይቆ መልሱ ከተሞላ በኋላ ወደ ዓምድ 67 ይታለፋል።

ዓምድ 63:- **<u>የሚፈልጉት ሥራ ምን ዓይነት ነው?</u>**

<u>ለመረጃ ሰብሳቢ:-</u> ለመልስ ሰጭው አማራጮችን እንደአስፈላጊነቱ አሳውቃቸው።

በዓምድ **60** ኮድ 2-6 ለተሞላላቸው ማለትም ስራ ብናገኝ እንሠራለን ላሉና ለመሥራት ዝግጁነታቸውን ለገለፁ በዚህ ዓምድ ምን ዓይነት ሥራ እንደሚፈልጉ ይጠየቃሉ። አማራጭ መልሶቹም ከዚህ በታች ተዘርዝረዋል።

1. **የግል ሥራ/ ንግድ /የራስን ድርጅት ማቋቋም:-** የግል ሥራ ለመጀመር /የራሳቸውን ድርጅት ማቋቋም ለሚፈልጉ፣/በግብርና ሙያ መሠማራት የሚፈልጉ በዚህ ይከታተሉ/
2. **ተቀጣሪ ለግል ድርጅት:-** በግል ድርጅት ውስጥ ተቀጥረው መስራት ለሚፈልጉ፣
3. **ተቀጣሪ ለመንግስት፣-** በመንግስት መ/ቤት ውስጥ ተቀጥረው መስራት ለሚፈልጉ፣
4. **የተገኘውን:-** በግል፣ በመንግሥት ወይም በማናቸውም በተገኘው ቦታ ተቀጥረው/የግል ሥራ ወይም የግል ድርጅት ለማቋቋም/ መሥራት ለሚፈልጉ፣
5. **ሌላ /ይገለፅ):-** ከላይ ከተዘረዘሩት ውጭ የተለየ ዓይነት ሥራ ለሚፈልጉ፣

<u>ማስታወሻ፤</u> በዚህ ዓምድ ከኮድ 2 -5 የተሞላላቸዉ ወደ ዓምድ 65 ያልፋሉ።

ዓምድ 64:- **<u>የግል ሥራ /የራስን ድርጅት ለማቋቋም የገጠሞት/የሚገጥሞት ችግር አለ? ፣ ካለ ምንድነው?</u>**

በዓምድ **63** ኮድ **1** ለተሞላላቸው ማለትም የራስን ድርጅት ማቋቋም እንደሚፈልጉ ለገለጹ የገጠማቸው ወይም ይገጥመኛል ብለዉ የሚያስቡት ችግር ካለ በሚከተሉት ኮዶች አማካይነት ይገለጻል። ከአንድ በላይ ችግር ለጠቀሱ ዋነኛው፣የትኛው እንደሆነ ተጠይቆ ተገቢው ኮድ ይሞላል።

00. ችግር የለብኝም

01. የገንዘብ እጥረት

02. ሥልጠና አለማግኘት

03. ቦታ /መሬት/ አለማግኘት

04. ገንዘብና ሥልጠና አለማግኘት

05. ገንዘብና ቦታ አለማግኘት

06. የመሥሪያ ፈቃድ አለመኖር/ማጣት

07. የማምረቻ መሣሪያ አለመሟላት/ማጣት

08. አላውቅም

09. የመረጃ እጥረት

10. ሌላ/ይገለጽ/

ዓምድ 65: **<u>ከዚህ በፊት በቅጥር ወይም በግል ሥራ ሠርተው ያውቃሉ ?</u>**

ሥራ አጥ የሆኑ ግለሰቦች ሁሉ በሁለት ክፍሎች ይመደባሉ:: እነዚህም የመጀመሪያ ጊዜ ሥራ አጦች/ሥራ ይዘው የማያውቁ/ እና ምንም እንኳን በወቅቱ ሥራ አጥ ቢሆኑም ከዚህ በፊት ሥራ የነበራቸው ሥራ አጦች ናቸው:: በዚህ ዓምድ ውስጥ ሥራ አጦች ሁሉ /ዓምድ **60** ከኮድ **2-6** የተሞላላቸው/ ከዚህ በፊት ሥራ ይዘው ያውቁ እንደሆነ ይጠየቃሉ :: ከዚህ በፊት ሥራ የነበራቸው (የሥራ ልምድ አላቸው) የሚባሉት ከላይ እንደተገለጸው ሁሉ ተቀጥረው ወይም በግላቸው ወይም ለቤተሰብ ገቢ በሚያስገኝ ምርታማ ተግባር ላይ አንድ ወርና ከዚያ በላይ ተሠማርተው የነበሩ ግለሰቦች ሁሉ ናቸው:: ከዚህ በፊት ሥራ ልምድ ያልነበራቸው የሚባሉት ደግሞ ገቢ በሚያስገኝ ምርታማ ተግባር ተሠማርተው የማያውቁ የቤተሰብ አባላት እና ምርታማ ተግባር የሠሩ እንኳ ቢሆን ከ 1 ወር በታች ከጥናቱ ጊዜ በፊት የሰሩ ናቸው:: ከዚህ በፊት ሥራ ልምድ ላልነበራቸው ሥራ አጦች ደግሞ የለም የሚል ኮድ 1 ይሞላል::ከዚህ በፊት ሥራ ልምድ ለነበራቸው ሥራ አጦች ቀደም ሲል ተቀጥረው የሠሩ ከሆነ ኮድ 2 ሲሞላ ለቤተሰባቸው ያለክፍያ በመስራት ልምድ ላላቸው ኮድ 3 ይሞላል ::ከዚህ በፊት በግል ሥራ ላይ ለነበሩ ኮድ 4፣

ዓምድ 66:- <u>ለምን ያህል ወራት ያለ ሥራ ቆይተዋል?/በወራት ይገለፅ/</u>

ሥራ የሌላቸውና ሥራ ለመስራት ዝግጁ መሆናቸውን የገለፁ ግለሰቦች ለምን ያህል ወራት ያለሥራ እንደቆዩ ተጠይቆ በካርድ ኮለሞቹ ይሞላል:: 1 ወር ላልሞላቸው ኮድ **00** ሲሞላ **97** ና በላይ ወራት (ከ8 ዓመት በላይ) ለሆናቸው ኮድ 97 ይሞላል:: የሥራ አጥ ጊዜያቸው መቆጠር የሚጀምረው መልስ ሰጪው ለመጨረሻ ጊዜ ይሠሩት ከነበረው መደበኛ ሥራ ካቋረጡበት ወር ጀምሮ ነው:: ቀደም ሲል ሥራ ካልነበራቸው ደግሞ ሥራ ለመስራት ዝግጁ ከነበሩበት ጊዜ አንስቶ ነው::

ዓምድ 66A ራስዎን በምን ገቢ ያስተዳድራሉ?

በዚህ ዓምድ የሚጠየቅላቸው የቤተሰብ አባላት ቀደም ሲል በዓምድ 60 ላይ ከኮድ 2-6 ለተሞላላቸው ባለፈው 7 ቀናት በስራ ላይ ያልተሣተፉት ሥራ እንዳልነበራቸው የገለፁ የቤተሰብ አባላት ሲሆን ለማወቅ የተፈለገው ከእነኚህ የቤተሰብ አባለት ሥራ የሌላቸው ከሆኑ የመተዳደሪያ ምንጫቸው በምን እንደሆነ ለማወቅ ነው::

በዚህ መሠረት አማራጭ መልሶቹ

1. አልፎ አልፎ በመሥራት
2. በቤተሰቤ ድጋፍ
3. ተቆራጭ አገኛለሁ
4. ከቆጠብኩት
5. ሌላ/ይገለጽ ናቸው::

ለመልስ ሰጪው ከተሰጡት አማራጮች ውስጥ አንዱንና ዋነኛውን መልስ መርጦ ከተመዘገበ በኋላ ተስማሚው ኮድ በካርድ ኮለሙ ይሞላና ወደ ዓምድ 67 ስላለፉት 12 ወራት ጥያቄ ይሞላል::

ምዕራፍ VI

የመጠይቁ ክፍል 5 አሞላል መመሪያ:

ያለፉት 12 ወራት የሥራ ሁኔታ

በምዕራፍ 3፣4 እና 5 የመጠይቅ ክፍል 1፣ 2፣3 እና 4 አሞላል መመሪያ ተብራርቷል። በዚህ ምዕራፍ ደግሞ የመጠይቁ ክፍል 5 አሞላል መመሪያ ይቀርባል። በዚህ ክፍል የሚሰበሰበው መረጃ የሚመለከተው ዕድሜአቸው 10 ዓመትና በላይ የሆኑ የቤተሰብ አባላትን ብቻ ሲሆን ተፈላጊው መረጃም በተጠቀሰው የእድሜ ክልል ውስጥ ለሚገኝ ለእያንዳንዱ የቤተሰቡ አባል የአለፉትን 12 ወራት የሥራ ስምሪት ሁኔታ የሚመለከት ነው።

ክፍል 5 /ዓምድ 67-78/ ያለፉት 12 ወራት ሥራ ሥምሪት ሁኔታ

ዓምድ 67:- <u>ባለፉት 12 ወራት ውስጥ ለጥቂት ጊዜም ቢሆን በምርታማ ሥራ ማለትም ተቀጥረው በክፍያ ወይም ትርፍ ለማግኘት ወይም ለቤተሰብዎ ገቢ በሚያስገኝ ሥራ ተሰማርተው ነበር? ወይም ምርታማ ሥራ ለመሥራት ዝግጁ ነበረ?</u>

በዚህ ጥያቄ እያንዳንዱ ዕድሜው 10 ዓመት በላይ የሆነ የቤተሰቡ አባል ከጥናቱ ቀን በፊት በነበሩት 12 ወራት ውስጥ ለጥቂት ጊዜም ቢሆን በቅጥር ለክፍያ ወይም ነግዶ ለማትረፍ ወይም በሌላ የማምረት ተግባር ወይም አገልግሎት በመስጠት ተግባር ተሠማርቶ እንደሆነ ይጠየቃል። በዚህ ጥያቄ ለማወቅ የተፈለገው የቤተሰቡ አባላት ባለፉት 12 ወራት ውስጥ ለጥቂት ቀናት/ሳምንታት ወይም ወራት በምርታማ ተግባር ላይ መሠማራትና አለመሠማራታቸው ነው። በክፍል 3 ዓምድ 28 ባለፉት 7 ቀናት የሥራ ስምሪት አስመልክቶ የቀረበው ማብራሪያ ለዚህም የሚያገለግል ስለሆነ ለመረጃ ሰብሳቢዎች ያንን ተመልሰው ማንበብ ይጠበቅባቸዋል።

መልስ ሰጪዎች ጥያቄው ካልገባቸው "ባለፉት 12 ወራት ውስጥ ምን ይሰሩ ነበር" ብሎ እንደገና በመጠየቅ የምርታማ ሥራ ትርጉም በመረዳት በመጠይቁ ዓምድ ሥር ከተዘረዘሩት የምርታማ ሥራ ዘርፎች ቢያንስ በአንዱ ወይም በተለያየ የሥራ ዓይነት ማለትም መንግስታዊ ሥራ፣ንግድና ተመሳሳይ አገልግሎቶች ለአንድ ሳምንት ለ 4 ሰዓት ያህል ከሰሩ በካርድ ኮለሙ የሥራዎቹ ዓይነት ተመዝግቦ ኮድ "1" ይሞላል። በአንፃሩም በአንዱም ሥራ እንኳን ካልተሠማሩ በካርድ ኮለሙ ኮድ "2" ከመሞላቱ በፊት በነኚህ 12 ወራት ወስጥ ለጥቂት ጊዜም ቢሆን ገቢ በሚያስገኝ ሥራ ለመሠማራት ጥረት አድርገው እንደሆነ ወይም ሥራ ቢያገኙ ሊሠሩ ዝግጁ ሆነው ከነበረ ይጠየቁና ስራ ለማግኘት ጥረት ካደረጉ ወይም ቢያገኙ ለመሥራት ዝግጁ ከነበሩ ለመሥራት ዝግጁ መሆናቸው ተመዝግቦ ኮድ 1 ይከበባል፣ አለበለዚያ ኮድ 2 ይከበብና ወደ አምድ 70 ይታለፋል።

ያለፉት 12 ወራት ማለት ከትላንት ጀምሮ ያሉትን 365 ቀናት ነው። <u>ለምሳሌ</u> ቃለ መጠይቁ የሚደረገው መጋቢት 3 ቢሆን 12ቱ ወር ከመጋቢት 3/96 እስከ መጋቢት 2/97 ይሆናል ማለት ነው። ነገር ግን ጥናቱ የካቲት መጨረሻ ላይ ስለሚካሄድ ያለፉት 12 ወራት ማለት ከመጋቢት 1/96 እስከ የካቲት 30/97 ካለው ጊዜ ጋር ይቀራረባል።

አንዳንድ መልስ ሰጪዎች ባለፉት 12 ወራት ሥራ በማጣታቸው ምክንያት በምንም ዓይነት ምርታማ ሥራ አልተሠማሩ ይሆናል። በዚህ ጊዜ ኮድ 1 የሚሞላላቸው ።

ሀ. ባለፉት 12 ወራት ውስጥ ለጥቂት ጊዜም ቢሆን በምርታማ ተግባር ላይ ተሠማርተው የነበሩ፣ ወይም

ለ). ባለፉት 12 ወራት ውስጥ ሥራ ባይሠሩም እንኳ ስራ ለማግኘት ጥረት ያደረጉ ወይም ሥራ ቢያገኙ ለመሥራት ዝግጁ ለነበሩ መልስ ሰጪዎች ነው። ኮድ 2

የሚሞላላቸው ደግሞ ባለፉት 12 ወራት ምንም ሥራ ያልሠሩ እና ሥራ ለመስራትም በተለያየ ምክንያት ለምሳሌ በትምህርት፣በህመም፣በእርጅና.. ወዘተ. ምንም ጊዜ ዝግጁ ያልነበሩ መልስ ሰጪዎች ናቸው:: ጥቂት ጊዜ ማለት በተጠቀሰው 12 ወር ውስጥ ቢያንስ በ1 ሳምንት ከሰሩ ነው:: በዓምድ 28 እንደተገለፀው አንድ ሰው አንድ ሳምንት ሠርቷል ለመባል በዛ ሳምንት ውስጥ ቢያንስ 4 ሰዓት ያህል መስራት አለበት:: ስለዚህ አንድ ሰው በ12 ወራት ውስጥ በሆነ ሳምንት ውስጥ 4 ሰዓት ያህል ከሠራ በዛ ዓመት ውስጥ ለጥቂት ጊዜም ቢሆን እንደሠራ ይቆጠራል::

ዓምድ 68: <u>ባለፉት 12 ወራት ለስንት ሳምንታት በሥራ ላይ ነበሩ ?</u>

በዚህ ዓምድ ባለፉት 12 ወራት ውስጥ ለጥቂት ጊዜም ቢሆን ምርታማ ሥራ ላይ ተሠማርተው ለነበሩ የሚሞላ ነው:: እያንዳንዱ የቤተሰቡ አባል ባለፉት 12 ወራት ለምን ያህል ሳምንታት በምርታማ ሥራ ላይ ተሠማርተው እንደነበር በእርጋታ በመጠየቅ የሳምንታቱ ብዛት በዓምዱ ሥር ባለው ክፍት ቦታ ይሞላል:: መልስ ሰጪው ዓምድ 67ን ሲጠየቁ ባለፉት 12 ወራት ሥራ አልሠራሁም ነገር ግን ለመስራት ዝግጁ ነበርኩ ያሉም በዓምድ 67 ኮድ 1 ይሞላላቸዋል ምናልባት ለጥቂት ጊዜ ሠርተው ግን ዘንግተው ሊሆን ስለሚችል ባለፉት 12 ወራት ለምን ያህል ሳምንት ሰርተዋል ተብሎ መጠየቅ አለባቸው:: ምንም ያልሠሩ ከሆነ ኮድ "00" ይሞላል::ሁሉንም ሳምንታት (ጳጉሜን ጨምሮ) ለሠሩ 49 ይሞላል:: እዚህ ላይ መታወስ ያለበት ስራ ወይም ከስራ ጋር ግንኙነት ያላቸው ሰዎች በተለያየ ምክንያት ለምሳሌ ገበያ ባለመኖሩ፣በእረፍት፣ዘመድ ጥየቃ፣በበዓል ምክንያት ላይሰሩ ይችላሉ:: ስለሆነም፣ እነዚህ ግለሰቦች ስራ ባይሰሩም ድርጅታቸው በቀጣይነት እስካለና ያልተዘጋ እስከሆነ ድረስ ስራ እንዳላቸው ተቆጥሮ የሳምንታት ብዛት በዓምድ <u>68</u> ይሞላላቸዋል:: ለምሳሌ ለአንድ አስተማሪ የሆነ በክረምት ፣በእረፍት ምክንያት ባይሠራም እንደሠራ ይቆጠራል ማለት ነው:: በተመሳሳይ መልኩ በግል የሚተዳደር ነጋዴ ገበያ አጥቶ ባይሰራ ስራው/ሱቁ እስካልተዘጋ ድረስ እንደሠራ ይወስዳል:: ገበሬው ለጊዜው የእርሻ ወቅት ባለመሆኑ ለጊዜው ባይሰራም እንደሠራ ይቆጠራል:: ነገር ግን የስራ ፀባያቸው ወቅትን ጠብቆ የሚከናወን ከሆነ ለምሳሌ አትክልት ነጋዴ፣በርበሬ ነጋዴ፣የመሳሰሉት ሌላ የሚሠሩት ስራ ከሌላቸውና ስራ በማይኖርበት ጊዜ ድርጅቱ የተዘጋ ከሆነ እንደነዚህ ዓይነት ስራተኞች ስራ እያላቸው ያልሰሩ አይባሉም:: በተጨማሪም ተባራሪ የቀን ሠራተኞች ለምሳሌ ሊስትሮ፣ ጋዜጣ አዟሪዎች፣ ቆሎ ነጋዴዎች ስራው እስካልተሠራ ድረስ ድርጅት የሚባል ሊኖር ስለማይችል እነዚህም ሰዎች ስራ ካልሰሩ ስራ እያላቸው ያልሰሩ ተብሎ እንደሠራተኛ አይቆጠሩም:: ይህ ሁኔታ ሳይከፈላቸው ለቤተሰብ ድርጅት ለሚያገለግሉም ይሠራል:: እነዚህ ከላይ የተገለፁት እንደሠራተኛ የማይቆጠሩት ቀጣይ የስራ አጥ ወይም ዝግጁ ያልሆኑበትና ምክንያቱን የሚያጣራ ጥያቄ ይቀርብላቸዋል:: ይህ ጥያቄ ሲቀርብ መልሳቸው በሆነ ሳምንት/ወቅት/ ስራ የለንም ግን ለመስራት ዝግጁ ነበርን ካሉ በዛን ጊዜ እንደስራ አጥ ተቆጥረው በዓምድ 69 የስራ አጥ ሳምንት ይሞላላቸዋል:: በዛን ወቅት በቤት ውስጥ ስራ ፣በትምህርት ወዘተ. በመሳሰሉት ምክንያቶቹ ለመስራት ዝግጁ ካልነበሩ ዝግጁ ያልነበሩበት ሳምንታት ብዛት በዓምድ 70 ይሞላላቸዋል::

ማስታወሻ ፣ ስራ ኖሯቸው ለጊዜው በተለያየ ምክንያት ባይሰሩም ስራ እስካላቸው ድረስ ስራ አጥ ሊባሉ አይገባም፡፡ በተመሳሳይ መልኩ ስራ ሳይኖራቸው በተለያየ ምክንያት ላልሰሩ፣ ለምሳሌ በትምህርት፣በህመም፣በእርጅና ሳቢያ ስራ ላልሠሩ ሰዎች ለመስራት ዝግጁ ያልነበሩ ተብሎ በዓምድ 70 የሳምንታት ብዛት ይሞላላቸዋል እንጂ ስራ አጥ መባል የለባቸውም፡፡ ስለሆነም ስራ አጥ የሚባሉት ምንም ስራ ሳይኖራቸው ነገር ግን ለመስራት የነበሩባቸው ሳምንታት ብቻ በስራ አጥነት እንደሚሞላላቸው መታወቅ አለበት፡፡

ማስታወሻ፡-

1/ ለዚህ ጥያቄ የምርታማ ሥራ ምንነት ጠንቅቆ ማወቅ ያስፈልጋል፡፡

2/ አንድ ሰው በሆነ ሳምንት ውስጥ በድምሩ ቢያንስ 4 ሰዓት ከሰራ ያን ሳምንት በስራ ላይ እንደነበረ ይቆጠራል፡፡ (የሳምንቱን ቀሪ ጊዜ ስራ ቢፈልግም ባይፈልግም እንደሰራ ይቆጠራል)

3/ መልስ ሰጭዎች የማስታወስ ችግር ሊገጥማቸው ስለሚችል በእርጋታ እንደያስታውሱ ከቅርብ ጊዜ በመጀመር ወደ ኃላ ያሉትን የአመቱን ወራት ተራ በተራ እየጠቀሱ እንደያስታውሱ ማድረግ ይገባል፡፡

4/ መልስ ሰጪ ዓምድ 67ን ሲጠየቁ ሥራ አለመስራታቸውን የገለፁ ነገር ግን ሥራ ለመስራት ዝግጁ ለነበሩ (በዓምድ 67 ኮድ 1 የተሞላላቸው) ሰዎችም በ12 ወራት ውስጥ በስራ ላይ የተሠማሩበትን ጊዜ ዘንግተው ወይም ትንሽ በመሆኑ ንቀው አልሠራሁም ብለው ሊሆን ስለሚችል በዚህ ዓምድ ለምን ያህል ሳምንት ሥራ ላይ እንደነበሩ ይጠየቃሉ፡፡

5/ በተቻለ መጠን መረጃው ከሚመለከታቸው ብቻ እንደሚሰበስብ ይታወቃል፡፡ ስለዚህ የሚመለከታቸው ግለሰቦች የሚገኙበትን ሰዓት በመቅጠር ተገቢውን መረጃ በመሰብሰብ የሥራ ኘሮግራሙን ከመልስ ሰጪው ጋር አመቻችቶ መቅረጽ አለበት፡፡

ዓምድ 69: <u>ባለፉት 12 ወራት ለስንት ሣምንታት ሥራ አጥ ነበሩ?</u>

ይህ ጥያቄ በአምድ 67 ኮድ 1 የተሞላላቸው ማለትም ባለፉት 12 ወራት ለጥቂት ጊዜም የሠሩትንና ባይሠሩም እንኳ ስራ ለመስራት ዝግጁ ነኝ ያሉትን ይመለከታል፡፡ በዚህ አምድ መልስ ሰጪው ባለፉት 12 ወራት ለምን ያህል ሳምንት ሥራ አጥ እንደነበረ ከቅርብ ጊዜ በመጀመር ወደ ኃላ ላሉት ጊዜያት አንድ በአንድ በመጥቀስ እንዲያስታውስ ተደርጎ በካርድ ኮለሙ ውስጥ ይሞላል፡፡ 12 ወሩን በሙሉ ስራ ላይ ሆነው ወይም የተወሰኑ ወራትን ስራ ላይ ሆነው ቀሪውን ግን ስራ ለመስራት ዝግጁ ሳይሆኑ የቆዩ ሰዎች ሊያጋጥም ይችላል፡፡ በዚህ ሁኔታ ለአንድም ሳምንት እንኳ ሥራ አጥ ሁነው ላልነበሩ ሰዎች ኮድ "00" ይሞላል፡፡

ማስታወሻ

1. አንድ ሰው በሆነ ሳምንት ውስጥ ሥራ አጥ ነው የሚባለው በዛ ሳምንት ስራ ካልነበረውና ገቢ በሚያስገኝ ሥራ ለመሠማራት /በግልም ይሁን በቅጥር/ ጥረት አድርጐ ከነበረ ወይም ሥራ ቢያገኝ ለመስራት ዝግጁ ከነበረ ነው፡፡
2. በሆነ ሳምንት ውስጥ ለ4 ሰዓት ያህል ስራ የሠራ ነገር ግን አብዛኛውን ጊዜ ስራ ሲፈልግ ወይም ቢያገኝ ለመስራት ዝግጁ የነበረ ሰው ያን ሳምንት እንደሰራ ይቆጠርለታል እንጂ በስራ አጥነት አይቆጠርም (ከላይ በዓምድ 68 ማስታወሻ 2ን ይመልከቱ)

__ማሳሰቢያ፡__

1. መረጃ ሰብሳቢው በመረጃ ሰብሳቢዎች መመሪያ በአምድ 68 ሥር የተገለፀው ማስታወሻ ተራ ቁጥር 3 እና 5 ን ለዚህም አምድ እንደሚያገለግሉ ማወቅ ተገቢ ነው፡፡
2. ባለፉት 12 ወራት ለስንት ሳምንታት ሰርታችኋል ሲባል በወር ውስጥ 4 ሳምንት በመውሰድ በ12 ወር ጳጉሜን ጨምሮ 49 ሳምንት መሆኑን መገንዘብ ያሻል፡፡ ስለዚህ የሦስቱ ዓምዶች 68, 69 እና 70 ድምር ከ49 ሳምንት መብለጥ የለበትም፡፡

ዓምድ 70፡- __ባለፉት 12 ወራት ለስንት ሳምንታት ሥራ ለመሥራት አልቻሉም /ዝግጁ አልነበሩም?__

ይህ ዓምድ በዓምድ 67 ኮድ 1ንም ኮድ 2ትንም ለመለሱ ለሁሉም ዕድሜአቸው 10 ዓመትና በላይ ለሆናቸው ይጠየቃል፡፡ በዓምድ 67 ኮድ 2 ለተሞላላቸው ማለት ባለፉት 12 ወራት ውስጥ በምርታማ ስራ ላልተሠማሩና ምርታማ ስራ ለመስራት ዝግጁ ላልነበሩ ሳይጠየቁ 49 ሳምንት ከመሞላቱ በፊት ጥያቄው ይቀርብላቸዋል፡፡ ምናልባት ይህ ጥያቄ ሲቀርብላቸው በስራ ላይ ወይም በሥራ አጥነት ያሳለፉትን ሳምንታት አስታውሰው ቢነግሩን ይችላሉና ለውጥ ካለ ዓምድ 67ን ማስተካከል ያስፈልጋል፡፡ በዓምድ 67 ኮድ 1 ከተሞላላቸው መካከል ከዓመቱ ውስጥ ስራ ያልሠሩበት ሳምንታት ሊኖሩ ስለሚችሉ በነኚህ ሳምንታት ለሥራ ዝግጁ ከነበሩ በዓምድ 69 እንደሥራ አጥ ሳምንት ተቆጥሮላቸዋል፡፡ ለሥራ ዝግጁ ካልነበሩ በዚህ ዓምድ ዝግጁ ያልነበሩባቸው ሳምንታት ተቆጥረው ይሞላሉ፡፡ መረጃ ሰብሳቢው ወደ አምድ 71 ከማለፉ በፊት ይህን ዓምድ ከሞላ በኋላ የአምድ 68፣ዓምድ 69ን እና የዓምድ 70ን ድምር በማስላት 49 መሆኑን ያረጋግጣል፡፡ ድምር 49 ካልሆነ የተፈጠረ ስህተት ስላለ እንደገና ከዓምድ 69 ጀምሮ ጥያቄውን ያቀርባል፡፡

ዓምድ 71 __በዚህ ዓምድ በዓምድ 68 እና 69 ባለፉት 12 ወራት በስራ ላይ እና ስራ አጥ ሆነው ያሳለፉበት ሳምንታት መረጃ ሰብሳቢው በመደመር ይመዘገባል__፡፡ በዚህ አምድ ባለፉት 12 ወራት ዝግጁ ላልነበሩ ኮድ “00” ይሞላላቸዋል፡፡

ዓምድ 72፡- __መረጃ ሰብሳቢ በዓምድ 71 ያለውን ጠቅላላ የሳምንታት ድምር በማየት ማረጋገጥ__

ይህ ዓምድ የሚሞላው በዓምድ 71 ያለውን ጠቅላላ ድምር በመመልከት ይሆናል፡፡ በካርድ ኮለሙ የተቀመጠው ድምር 25 ሳምንታትና ከዚያ በላይ ከሆነ ኮድ 1 ተሞልቶ ወደ ዓምድ 74 የሚተላለፍ ሲሆን ከ25 ሳምንታት በታች ከሆነ ደግሞ ኮድ 2 ተሞልቶላቸው በቀጣዩ ዓምድ ዓምድ 73 ለምን ባለፉት 12 ወራት ለመስራት ዝግጁ እንዳልነበሩ ይጠየቅላቸዋል፡፡እዚህ ላይ መታወስ ያለበት መረጃ ሰብሳቢው የዓምድ 71 ድምርና በዓምድ 70 ላይ የተሞላው በአንድነት ከ49 ሳምንታት አለመብለጡን በማገናዘብ ይህ ዓምድ በትክክል መሞላቱን ማረጋገጥ አለበት፡፡

ዓምድ 73 __ባለፉት 12 ወራት አብዛኛውን ጊዜ ሥራ ያልሰሩበት ወይንም ለመስራት ዝግጁ ያልነበሩበት ምክንያት ምንድን ነበር ?__

ይህ ዓምድ ሰዎች ባለፉት 12 ወራት አብዛኛውን ጊዜ (ከ25 ሳምንት በታች) ለምን በምርታማ ተግባር እንዳልተሠማሩ ወይም ስራ ለመስራት ዝግጁ እንዳልነበሩ የሚጠየቁበት ነው፡፡ በመሆኑም ምክንያታቸውን በመጠየቅ ከተሰጡት አማራጮች መካከል የዋነኛውን ምክንያት ኮድ መፃፍ ያስፈልጋል፡፡ የኮዶቹም ዝርዝር እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

1. **ያለ ክፍያ የቤት ውስጥ ስራ፡-** እነዚህ ግለሰቦች ከ12 ወር ውስጥ ከ25 ሳምንታት በላይ ለሆነ ጊዜ የገንዘብ ወይም የዓይነት ክፍያ ሳያገኙ ምግብ ማብሰል፣ ልብስ ማጠብ የመሳሰለትን በቤት ውስጥ የሚሠሩ

ሥራዎችን በመስራት በማሳለፋቸው ምርታማ ሥራ ያልሠሩ ወይም ሥራ ለመሥራት ዝግጁ ያልነበሩ ናቸው፡፡ የቤት እመቤቶች በዚህ ኮድ ይጠቃለላሉ፡፡

2. **ተማሪ፡-** እነዚህ ግለሰቦች ትምህርት በመከታተላቸው የተነሳ ባለፉት 12 ወራት አብዛኛውን ጊዜያቸውን በምርታማ ተግባር ያልተሠማሩ ወይም ሥራ አጥ ያልነበሩ ናቸው፡፡
3. **አካል ጉዳት፡-** በአካል ጉዳት ወይም የአእምሮ በሽታ ደርሶባቸው በዚህ ምክንያት ባለፉት 12 ወራት አብዛኛ ውን ጊዜ ሥራ ያልሰሩ፣ ወይም ሥራ አጥ ያልነበሩ፣
4. **ህመም፡-** አብዛኛውን ጊዜ በህመም ምክንያት ስራ ያልሰሩ፣ ወይም ሥራ አጥ ያልነበሩ፣
5. **ልጅ /ለሥራ ያልደረሱ/፡-** እነዚህ ግለሰቦች ዕድሜያቸው 10 ዓመትና በላይ ሲሆኑ ባለፉት 12 ወራት በምርታማ ተግባር ያልተሠማሩበትን ምክንያት ሲገልፁ ልጅ በመሆኔ የሚል መልስ የሚሰጡ ናቸው፡፡ ዕድሜያቸው 15 ዓመትና በላይ የሆኑ ይህ ኮድ ሊሠጣቸው አይችልም፡፡ በመማር ላይ ያሉ ልጆች የሚሞላላቸው ኮድ 2 እንጂ ኮድ 5 አይደለም፡፡
6. **ተቆራጭ ስለሚደረግልኝ፡-** ባለፉት 12 ወራት ከአገር ውስጥ ወይም ከአገር ውጭ ተቆራጭ ስለሚደረግላቸው ሥራ ያልሰሩ ወይም ሥራ አጥ ያልነበሩ ናቸው፡፡
7. **ጡረታ/ እርጅና ፡-** በእርጅና ምክንያት ወይም ጡረተኛ ስለሆኑ ለመስራት ዝግጁ ያልሆኑ ይህ ኮድ ይሞላላቸዋል፡፡ እነዚህ ግለሰቦች በቤት አበል፣ በጡረታ፣ ባጠራቀሙት ገንዘብ፣ በቤት ኪራይ ወይም በቤተሰብ ዕርዳታ የሚተዳደሩ ናቸው፡፡
8. **ሌላ ፡-** ከላይ ከተዘረዘሩት በተለየ ምክንያት ስራ ያልሰሩ ከሆነ በዚህ ኮድ ይጠቃለላሉ፡፡ <u>ምሳሌ</u> ልመና

ዓምድ 74፡- <u>የዋነኛ ሥራዎ የቅጥር (Employment Status) ሁኔታ ምንድነው ?</u>

እነዚህ ግለሰቦች በዓምድ 68 ቢያንስ ለአንድ ሳምንት 4 ሰዓት እና በላይ በስራ ለነበሩ የቤተሰቡ አባላት የሚጠይቅ ጥያቄ ሲሆን፣ የአማራጭ መልሶችም እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

01. **ተቀጣሪ - ለመንግሥት** /የመንግሥት ተቀጣሪዎች/
   በቋሚነት፣ በኮንትራት፣ በቀን ወይም በሳምንት ክፍያ እያገኙ ለመንግሥት መ/ቤቶች ለምሳሌ ሆስፒታሎች፣ ት/ቤቶች፣ የመከላከያ ተቋማት፣ . . . ወዘተ. የሚሠሩ፣
02. **ተቀጣሪ - ለመንግሥት ልማት ድርጅት**
   ሙሉ በሙሉ ወይም በአብዛኛው በመንግሥት ቁጥጥር ሥር የሚገኙ ድርጅቶች /ለምሳሌ፣ የመንግሥት እርሻዎች፣የመንግሥት ፋብሪካዎች . . . ወዘተ/ ውስጥ ተቀጥረው የሚሠሩ፡፡
03. **ተቀጣሪ - ለግል ድርጅት**
   በቋሚነት፣በኮንትራት፣በቀን ወይም በሣምንት ክፍያ እያገኙ ለግል ድርጅት፣ ለግለሰብ ወይም ለማህበራት ተቀጥረው የሚሠሩ፡፡ ከመንግሥት ድርጅቶች ውጭ በማንኛውም ድርጅት ተቀጥረው የሚሠሩ በዚህ ኮድ ይጠቃለላሉ፡፡ ክፍያው በገንዘብ ወይም በዓይነት ሊሆን ይችላል፡፡ መንግሥት ከግለሰብ/ከግል ድርጅት ጋር በሽርክና የሚሠራበት ድርጅት ውስጥ የሚሠራ ሠራተኛ (Share) የያዘው ግለሰቡ/የግል ድርጅቱ ከሆነ ይህ ኮድ ይሞላለታል፡፡
04. **ተቀጣሪ መንግሥታዊ ላልሆኑ ድርጅቶች/ NGO/**
   በቋሚነት፣በኮንትራት በቀን ወይም በሳምንት ክፍያ እያገኙ መንግሥታዊ ላልሆኑ ድርጅቶች /NGO/ በUN እና በሌሎች ዓለም አቀፍ ድርጅቶችና በመሳሰሉት ውስጥ ተቀጥረው የሚሠሩ በዚህ ኮድ ይጠቃለላሉ፡፡
05. **ተቀጣሪ በግለሰብ ቤት**
   በቤት ሠራተኝነት ተቀጥረው በጥሬ ገንዘብ፣ በዓይነት ወይም በሁለቱም እየተከፈላቸው የቤት ውስጥ ሥራዎችን የሚያከናውኑ፣ ለምሳሌ ምግብ ማብሰል፣ ውኃ መቅዳት፣ ልብስ ማጠብ፣ ቤት ማፅዳት፣ ግቢ ማፅዳት፣ ግቢ መጠበቅ ልጆችን መንከባከብ . . . ወዘተ. የሚሠሩ፣ እንዲሁም በግለሰብ ቤት ፣ አትክልተኛ፣ ዘበኛ፣ ሾፌር ... ወዘተ. በመሆን ተቀጥረው የሚሠሩትን ያጠቃልላል፡
06. **ሌሎች ተቀጣሪዎች፡-** ለሕዝባዊ ድርጅቶች፣ለማህበራት፣ለሃይማኖት ድርጅቶች ወዘተ. ተቀጥረው የሚሠሩ፡፡

07. የአምራቾች የሕብረት ሥራ ማህበር አባላት

በአምራቾች የሕብረት ሥራ ማህበር አባልነት በመሥራት ከማሕበሩ በሚያገኙት ድርሻ የሚተዳደሩ በዚህ ኮድ ይመዘገባሉ:: ነገር ግን በማህበሩ አባልነት ሳይሆን በማህበሩ በተቀጣሪነት የሚሠሩ ሠራተኞች በኮድ 03 ይሞላላቸው::

08. በግል ሥራ የሚተዳደሩ

በግል ሥራ ወይም ድርጅታቸው ውስጥ የሚሠሩ ነገር ግን ምንም ተቀጣሪ የሌላቸው ናቸው:: የቤተሰብ አባላትን ያለክፍያ በማስተባበር ሥራቸውን የሚያካሂዱ ኃላፊዎች በዚህ ኮድ ይካተታሉ:: በተጨማሪም በሰሩት/ባመረቱት መጠን የሚከፈላቸው ሁሉ ኮድ 07 ይሞላቸዋል:: ሆኖም ሥራውን የሚሠሩት አሠሪው ባቀረበው የሥራ መሣሪያና በአሠሪው ቁጥጥር/ከፊል ወይም ሙሉ/ ከሆነ እንደ ተቀጣሪ ተቆጥረው እንደሁኔታው ከኮድ 01-06 ይሞላላቸዋል::

09 ሳይከፈላቸው ለቤተሰብ የሚሠሩ

አንድ ግለሰብ የሚኖርበት ቤተሰብ በሚያካሄደው እርሻ ንግድ ወይም ሌላ ዓይነት ድርጅት ወይም ምርት የማምረት ተግባር ላይ ያለምንም ክፍያ የሚሠራ ከሆነ በዚህ ክፍል ይመደባል::

10. ቀጣሪ

በግል የማምረቻ ወይም አልግሎት መስጫ ድርጅታቸው ውስጥ ቢያንስ አንድ ሰው ቀጥረው የሚያሠሩ:: ቀጥረው የሚያሠሩ ሁሉ በሥራው ላይ አብረው ቢሠማሩም እንደ ቀጣሪ ይቆጠራሉ::

11. ተለማማጅ

እነዚህ ግለሰቦች በአንድ መ/ቤት ወይም ድርጅት በተወሰነ የትምህርት ዘርፍ ሰልጥነውም ሆነ ሳይሰለጥኑ በተወሰነ ክፍያ ለምሳሌ:- ምግብ፣ መጠለያ ወይም ልዩ የኪስ ገንዘብ እየተሰጣቸው ወይም ከነጭራሹ ምንም ሳይከፈላቸው ሥራ በመለማመድና በመስራት ላይ ያሉ ናቸው:: በቀጥታ ሥራ ላይ ምንም ተሳትፎ የሌላቸው በዚህ ኮድ አይካተቱም::እንዲሁም በምርታማ ተግባር እነደተሰማሩ አይቆጠርም:: በሌላ በኩል ለቤተሰባቸው ወይም ለዘመድ ያለክፍያ እየተለማመዱና እየሰሩ ያሉ በኮድ 08 ይጠቃለላሉ::

12. . ሌላ ከተዘረዘሩት ወጭ/ይገለጽ:- ሌሎች ከላይ ከተዘረዘሩት የቅጥር ሁኔታዎች በአንዱም ሊካተት ካልቻለ ወይም 01-11 ከተገለጸው የተለየ የቅጥር ሀኔታ ካለ በዚህ ኮድ ይጠቃለላል::

ዓምድ 75:- ***<u>ዋነኛ ሥራዎ ምንድን ነው?</u>***

በዚህ አምድ የሚጠየቁት በገጠርም ሆነ በከተማ አካባቢ የሚገኙ ነዋሪዎች ባለፉት 12 ወራት ውስጥ ሥራቸው ምን እንደሆነ ይጠየቃሉ:: በዚህ ዓምድ ዋነኛ ማለት
ረጅም ሰዓት/ ጊዜ የሚያጠፉበትና ከፍተኛውን ገቢ የሚያስገኝላቸው ሥራ ማለት ነው::
(ብዙ ሰዓት ያጠፉበት) በግብርና የሚተዳደሩ ከሆነ ግብርናው ሰብል ማምረት፣ ከብት ማርባት፣ወይም ሁለቱም በጣምራ ሥራ መስራታቸው ወይም አለመስራታቸው ይረጋገጣል:: ዋነኛው ሥራቸው ከግብርና ውጭ ማለትም በእደ ጥበብ /ሽመና፣ሰፌድ፣ሸክላ ሥራ .. ወዘተ. /በንግድ ፣በቅጥር፣..ወዘተ. ሊሆን ስለሚችል የሥራ ዓይነቱ ተመዝግቦ ተስማሚው ኮድ ይሰጣቸዋል::/ከኮድ 1 እስከ 3 ለተሞላላቸው ወደ ዓምድ 76 ይታለፋል:: ከኮድ 4-8 የተሞላላቸው ሰዎች ቀጣይ ጥያቄ አይጠየቁም /ጥያቄው ያበቃል/

አማራጭ መልሶቹ፣

1. ግብርና ሰብል ማምረት
2 ግብርና ከብት እርባታ
3. ግብርና ሁለቱም (ሰብልና ከብት በጣምራ)
4. ዕደ ጥበብ /ሽመና፣ሰፌድ፣ሸክላ ሥራ.. ወዘተ./
5. ንግድ
6. ተቀጣሪ (ለመንግሥት፣ ለግል..ወዘተ.)
7. የቀን ሥራ
8. ሌላ (ይገለጽ) ናቸው::

ዓምድ 76፡- ባለፉት 12 ወራት ውስጥ ከግብርና ውጭ የሆነ ሥራ ሠርቷል?

ይህ ጥያቄ የሚቀርበው በዓምድ 75 ላይ ዋነኛ ሥራቸው ግብርና ለሆነ ነው፡፡ አንድ ሰው ባለፋት 12 ወራት ተጨማሪ ስራ ሰርቷል ለመባል ቢያንስ በጥናቱ ወቅት በድምሩ ለአራት ሳምንታት ሲሰራ ነው፡፡ አንድ ሰው አንድ ሳምንት ሰርቷል የሚባለው ቢያንስ በሳምንት 4 ሰዓትና በላይ ሲሰራ ነው፡፡ተጨማሪ ስራ ማለት የተጠያቂው ዋነኛ ከሆነው ከግብርና ሥራ በተጨማሪ ከግብርና ውጭ የሆነ በሌላ ስራ ላይ ሲሳተፍ ነው፡፡ ይህም ማለት ተጨማሪ ስራ ለመስራት ከግብርናው ስራ ጎን ለጎን በተጨማሪ ሰዓት በመጠቀም ወይም በሳምንት ወስጥ የተወሰኑ ቀናትን በመውሰድ በገንዘብ ወይም በዓይነት ሊያስገኝ የሚችል ስራ ሲሰራ ነው፡፡

ዓምድ 77፡- የተጨማሪ ሥራዎ አይነት ምንድነው?

ይህ ዓምድ ሲሞላ አስቀድሞ በዓምድ 76 ኮድ 1 የተሞላላቸው መሆኑን ማረጋገጥ ይገባል፡፡ ለዚህ አምድ ተብሎ የተዘጋጁት አማራጭ መልሶቹም ከሽፋን ገፅ ጀርባ ላይ ስለሚገኝ ከተሰጡት 15 አማራጮች የድርጅቱ ምርት ወይም አገልግሎት ዓይነት ተጠይቆ በተሰጠው ክፍት ቦታ ተገቢውን ኮድ ይሞላል፡፡ ከአንድ በላይ ሥራ ከሠሩ ረዥም ጊዜ የሠሩት እንደሚወሰድ ግንዛቤ መኖር ያሻል፡፡ በዚህ ዓምድ የተሰጠት አማራጭ መልሶችም ከታች የተዘረዘሩ ሲሆን፣በተጨማሪም በሽፋን ገጽ ላይ ተያይዟል፡፡

1. ምግብና የምግብ ውጤቶች ማምረት (15)
2. የትምባሆ ውጤቶችን ማምረት (16)
3. ጨርቃ ጨርቅ ማምረት (ምሳሌ ሸመና) (17 እና 18)
4. ቆዳ መስፋት፣ መፋቅና የቆዳ ምርቶች ማምረት (19)
5. የእንጨትና የእንጨት ውጤቶችን፣ የቤትና የቢሮ ዕቃችን ማምረት (20, 36)
6. የሸክላ ውጤቶችን ማምረት
7. ከብረት የተሰሩ የዕጅ መሣሪያች ማምረት
8. ሌሎች ምርቶችን ማምረት
9. እህል ንግድ (ችርቻሮ)
10. ሌላ ዕቃ ንግድ
11. ተቀጣሪ (የመንግስት፣ የግል ...)
12. የቀን ሥራ (የጉልበት) ምግብ ለሥራ ያልሆነ
13. ሰፌድና ሌሎች ተመሳሳይ ምርቶችን ማምረት
14. ምግብ ለሥራ
15. እንጨት ለቅሞ መሸጥ
16. ሌላ /ይገለጽ/

ዓምድ 78 ፡- ባለፉት 12 ወራት በካሽ ካገኙት ከጠቅላላ ገቢ ውስጥ ከግብርና ውጭ ሠርተው ያገኙት ድርሻ ምን ያህሉ ነው? /በመቶኛ ይገለጽ፡፡

ይህ ጥያቄ የሚመለከታቸው የዋነኛ ሥራቸው ዓይነት ግብርና ማለትም ሰብል ማምረት ፣ከብት ማርባት ወይም ሁለቱንም በጣምራ ሆኖ ባለፉት 12 ወራት ውስጥ ከግብርና ውጭ የሆነ ሥራ የሠሩ የቤተሰብ አባላት ነው፡፡

ቀደም ሲል በዓምድ 76 ከግብርና ውጭ ተሰማራን ላሉ መልስ ሰጪዎች ባለፉት 12 ወራት ከተጨማሪ ሥራ በካሽ ያገኙት ጠቅላላ ገቢ በግብርና ምርት በካሽ ካገኙት ጋር በማነፃፀር በመቶኛ ድርሻ ተሰልቶ ይመዘገባል፡፡ ይህ ጥያቄ ሲጠየቅ በተለይ በገጠር አካባቢና አልፎ አልፎም በከተማ ለአብዛኛዎች ግር የሚያሰኝ ሊሆን ስለሚችል ተጠያቂዎች በቀላሉ እንዲመልሱ ለማስቻል መረጃ ሰብሳቢው ከግብርና ምርት በካሽ ካገኙት ገቢ አንፃር ከግብርና ወጭ በካሽ ከሠሩት ሥራ ያገኙት ገቢ ምን ያህል ይሆናል በማለት ጥያቄውን ቀለል አድርጎ ማቅረብ ይኖርበታል፡፡ ለምሳሌ ከ4 እጅ 1 እጅ ካሉ 25 በመቶ ሲሆን፣ ከ4 እጅ 2 እጅ ካለ ደግሞ 50 በመቶኛ ይሆናል ማለት ነው፡፡ ከግብርና ምርት እና ከግብርና ውጭ በሆነ ሥራ ያገኙት ገቢ በብር መናገር ለቻሉ መልስ ሰጪዎች ከግብርና ውጪ የተገኘ ው ገቢ ለጠቅላላ ገቢ ይካፈልና ውጤቱንም በ100 በማብዛት ድርሻውን ማስላት ይቻላል፡፡

ለምሳሌ በዓመቱ ወስጥ ከግብርና ምርታቸው በካሽ የተገኘውን ገቢ 1350 ብር ቢሆን ከግብርና ወጭ ከሆነው ስራ (ለምሳሌ ሽመና) በካሽ 150 ብር ቢገኝ የሽመናቸው ገቢ ድርሻ $\frac{150X100}{(1350+150)} = \frac{150X100}{1500} = 10\%$ ይሆናል ማለት ነው::

በዚህ ጥናት ገቢ የምንለው ከሽያጭ ወይም ከክፍያ በካሽ የተገኘ ገቢን ብቻ ነው:: ከግብርና ምርት ለራስ ፍጆታ የዋለን ምርት ወይም በሽያጭ ላይ ያልዋለን ንብረት በአንድ ጥያቄ መገመት ስለሚያዳግት ለዚህ ጥናት አስፈላጊ አይደለም:: እንዲሁም በዓይነት የተከፈለን ክፍያ መገመት አያስፈልግም:: የተለያዩ ሁኔታዎችን ለማመልከት የሚከተሉትን ኮዶች በተጨማሪነት መጠቀም ሊያስፈልግ ይችላል::

ከላይ በተሰጠው ምሳሌ መሠረት የካሽ ገቢያቸው ሲሰላ ከ1 - 94% ለሆነው እንደ ስሌታቸው መሠረት ከ1-94% የተገኙት ውጤት በተሰጡት ክፍት ቦታዎች በፊደልና በቁጥር ሲሞላ 95% እና ከዚያ በላይ ሲሆን ግን 95 ተብሎ ይሞላል::

በሌላ በኩል ደግሞ በግብርና ስራ እና በተጨማሪው ስራ (ከምግብ ለሥራ የተለየ) የተገኙት ገቢዎች በካሽ ያልተለወጠ ከሆነ ኮድ 96 በተሰጠው ካርድ ኮለም ይመዘገባል:: ነገር ግን በግብርና ሥራ የተገኘውን ገቢ/ካሽ ታውቆ በተጨማሪ ስራ (ምግብ ለሥራ ያልሆነ) ገቢ ግን በካሽ ካልተለወጠ ኮድ 97 ሲሞላ ከግብርና ስራ የተገኘው ገቢ (በካሽ ይሁን በአይነት) ቢታወቅም ባይታወቅም ተጨማሪ ስራው ምግብ ለስራ ከሆነ ኮድ 98 ይመዘገባል:: ይሁን እንጂ ከግብርና ስራ ምንም የካሽ ገቢ ሳይገኝ ነገር ግን ከተጨማሪው ስራ ካሽ ያስገኘለት እንደሆነ ከግብርና ወጭ የተሠራው ሥራ ድርሻ 100% እንደሆነ በማሰብ ይኸው ተጽፎ በካርድ ኮለሙ ኮድ 95 ይሞላል::

ምዕራፍ VII
የቆጠራ ቦታ ካርታ አጠቃቀም

ለጥናቱ በተመረጠ ቆጠራ ቦታ የሚመደብ መረጃ ሰብሳቢ ጥናቱ ከመጀመሩ በፊት በተቆጣጣሪው አማካኝነት የተመደበበትን የቆጠራ ቦታ ካርታ እና ስለ ቆጠራው ቦታ የሚገልጽ የቆጠራ ቦታ መግለጫ ጽሁፍ ይደርሰዋል፡፡ በተጨማሪም ከዚህ በታች በተዘረዘሩት መግለጫዎች መሠረት ስለቆጠራ ቦታዉ ካርታ በዝርዝር ማወቅ ይገባዋል፡፡

1. መረጃ ሰብሳቢው የተመደበበትን የቆጠራ ቦታ በሚገባ ለማወቅ ይችል ዘንድ በመጀመሪያ የተሰጠውን የቆጠራ ቦታ ካርታ ማጥናት ይኖርበታል፡፡ ለዚህም የተመደበበት የቆጠራ ቦታ ካርታ ይዘት ምን እንደሆነ በሚቀጥሉት ገጾች ውስጥ የተዘረዘሩትን ማጥናት አለበት፡፡

2. መረጃ ሰብሳቢው ከካርታው ጋር የተያያዘውን የካርታ መግለጫ ጽሁፍ በሰሜን፣በምሥራቅ፣በደቡብ እና በምዕራብ አቅጣጫዎች የቆጠራ ቦታውን የወሰን መግለጫ ደጋግሞ በማንበብ በካርታው የሚታዩትን ሰው ሰራሽና ተፈጥሮአዊ ነገሮች መሬት ላይ ካሉት ጋር ማገናዘብ ይኖርበታል፡፡

3. በቆጠራ ቦታ ካርታ ላይ ከሚገኙ ዓብይ ነጥቦች ውስጥ አንዱ የቆጠራ ቦታው ድንበር ነው፡፡ የድንበሩ ዓላማ መረጃ ሰብሳቢው ከተወሰነለት ክልል እንዳይወጣ እና በክልሉ ውስጥ ያሉትን ቤተሰቦችና ቤቶች ለመመዝገብ እንዲችል ነው፡፡፡ መረጃ ሰብሳቢው ይህን በመረዳት በቆጠራ ቦታዉ ካርታ ላይ የተገለጸውን ድንበር ጠንቅቆ በማወቅና በመሬት ላይም ለመለየት መቻል አለበት፡፡ በአንዳንድ የቆጠራ ቦታ ካርታ ላይ የተገለጸው ድንበር ምናልባት በአካባቢው ያሉትን ቋሚ ነገሮች ሳይጠቅስ ሊቀር ይችላል፡፡ ይህን እና ሌሎች መሰል ችግሮችን ለማስወገድ መረጃ ሰብሳቢው የቆጠራ ቦታውን እየተዘዋወረ በሚያጠናበት ወቅት ከቀበሌው ሊቀመንበር ወይም ተወካይ ጋር አብሮ መዞርና ዳር ድንበሩን ማየትና ማረጋገጥ አለበት፡፡

4. መረጃ ሰብሳቢው የቆጠራ ቦታውን ድንበር በአመቺ መንገድ ለማወቅ ይችል ዘንድ ከቆጠራ ቦታ ካርታው ጋር አብሮ ከሚሰጠው የካርታ መግለጫ ላይ በተገለጸው መሠረት ከሰሜን በመነሳት ጉዞውን ይጀምራል፡፡ ይህን ለማድረግ ለመረጃ ሰብሳቢው በካርታው ላይ የሰፈሩትን የሕንጻ፣ የት/ቤት፣ የቤተክርስቲያን፣ የመስጊድ፣ የመንገድና ወዘተ ስሞች፣ የወንዝ ስም ካለ፣ ለምልክትነት የተጻፉ የግለሰቦች ቤት የቆጠራ ቦታውን የሚያዋስኑ ቀበሌ፣ ወረዳ፣ ቆጠራ ቦታ . . . ወዘተ. እየጠየቀና እያገናዘበ ቦታዎቹን ለይቶ ማወቅ አለበት፡፡

አንድ መረጃ ሰብሳቢ በተመደበበት የቆጠራ ክልል በሚዘዋወርበት ወቅት ልዩ ልዩ ችግሮች ሊያጋጥሙት ይችላል፡፡ ይኸውም የካርታው ሥራ በሚሠራበት ወቅት ምንም ያልተሸፈነ ቦታ ሳይተው ወይም ቦታዎች ሳይደራረቡ እንዲሠሩ ከፍተኛ ሙከራ ቢደረግም አንዳንድ ጊዜ በቆጠራ ቦታዉ እና በአዋሳኝ የቆጠራ ቦታ መሀከል ያልተሸፈኑ ቦታዎች ሊኖሩ ይችላሉ፡፡ እንዲሁም በሁለት የቆጠራ ቦታዎች መሀከል ያለ ቦታ በሁለት የቆጠራ ቦታዎች ውስጥ ሊደራረብ ይችላል፡፡ የዚህ ዓይነት ችግር በሁለት የቆጠራ ቦታዎች ድንበር ላይ በሚያጋጥም ወቅት መረጃ ሰብሳቢው ችግሩን ለተቆጣጣሪው በማስታወቅና አብረው እቦታው ድረስ በመሄድ ድንበሩን ማስተከከል ይኖርባቸዋል፡፡ ይህ ዓይነቱን ሥራ መረጃ ሰብሳቢው መሥራት የሚገባው የቤተሰብ ምዝገባ ከማድረጉ በፊት መሆን አለበት፡፡ መረጃ ሰብሳቢው በሚሰጠው የቆጠራ ቦታ ካርታ በመጠቀም የቆጠራ ቦታዎችን ድንበር በሚገባ አውቆ ከለየ በኋላ የቤተሰብ ምዝገባ ሊጀምር ይችላል፡፡
ካርታው የጎላ ስህተት ከታየበት እርማት ማድረግ የሚቻለው ከተቆጣጣሪው ጋር በመወያየት ብቻ ነው፡፡ ስለ ቆጠራ ካርታ ይዘት በሚገባ ለመረዳት በሚከተሉት ገጾች ተያይዘው የቀረቡትን ካርታዎችና መግለጫዎች መመልከት ያስፈልጋል፡፡

ዕዝል 1 የዋና ዋና የታሪካዊ ድርጊቶች ዝርዝር

ተ.ቁ	ታሪካዊ ድርጊቶች	ድርጊቱ የተፈጸመበት ዓመተ ምህረት	ድርጊቱ ከተፈጸመበት እስከ 1997 ዓ.ም ያሉት ዓመታት ብዛት
1	ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ የተወለደበት	1884	113
2	ዝዋይ የተወረረበት/ከጅቡቲ እስከ አዲስ አባ ያለው የባቡር መስመር የተዘረጋበት	1886	111
3	የወላሞ ዘመቻ የተደረገበት	1887	110
4	ራስ መንገሻና ራስ አሉላ ከኢጣሊያ ወታደር ጋር በኩዓቲት ላይ ጦርነት የገጠሙበት	1887	110
5	ራስ መንገሻ በኩዓቲትና በሰንዓፌ ላይ በኢጣሊያ ድል የሆኑበት	1887	110
6	የዓድዋ ድል የተገኘበት	1888	109
7	ንጉስ ተክለሃይማኖት ያረፉበት	1893	104
8	ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ምጋራ ሙሉታ ደጃዝማች ተብለው የተሾሙበት	1897	100
9	ልዑል ራስ መኮንን ያረፉበት	1898	99
10	ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ሲዳሞ የተሾሙበት	1900	97
11	ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ሐረርጌ የተሾሙበት	1902	95
12	አፄ ምኒልኪ ያረፉበት /ልጅ እያሱ የነገሱበት	1906	91
13	ራስ ሚካኤል በወሎ በትግራይና በጎጃም የነገሱበት	1907	90
14	ንግስት ዘውዲቱ የነገሱበት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ አልጋ ወራሽ የሆኑበት	1909	88
15	የሰገሌ ጦርነት የተካሄደበት	1909	88
16	እቴጌ ጣይቱ ያረፉበት	1910	87
17	የኀዳር በሽታ የነበረበት	1911	86
18	ልጅ እያሱ የተያዙበት	1913	84
19	ኢትዮጵያ የዓለም መንግሥታት ማኀበር አባል የሆነችበት	1916	81
20	የባሪያ ነፃነት ደንብ የወጣበት	1916	81
21	ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት የተቋቋመበት	1917	80
22	ፊታውራሪ ኃብተ ጊዮርጊስ ማተሚያ ቤት የተቋቋመበት	1918	79
23	አቡነ ማቴዎስ ያረፉበት	1919	78
24	ንግስት ዘውዲቱ ያረፉበት	1922	75
25	ራስ ጉግሳ ወሌ በጎንደር	1922	75
26	ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ የነገሱበት	1923	74
27	የወልወል ግጭት የተደረገበት	1927	70
28	የማይጨው ጦርነት የተካሄደበት ኢጣልያ ወደ ኢትዮጵያ የገባችበት	1928	69
29	የኢትዮጵያ ሰማዕታት ቀን	1929	68
30	በጂማ ገነቴ ላይ የአርበኞች ውጊያ የተደረገበት	1930	67
31	እንግሊዝ ኢጣልያን ከኢትዮጵያ ለማስወጣት የመጣበት	1933	64
32	ኢጣልያን ድል የተመታችበት	1933	64
33	ለኢትዮጵያ ሰማዕታት ሀውልት የተሰራበት	1937	60

34	አቡነ ባስሊዎስ ሊቀ ጳጳስ የሆኑበት	1943	54
35	ኤርትራ ከኢትዮጵያ ጋር በፌዴሬሽን የተዋሃደችበት	1943	54
36	የሽንቁጤ ረሃብ በቀዳማዊ ኃ/ሥላሴ ዘመን የገባበት	1950	47
37	ዘመነ አንበጣ	1951	46
38	እነጄኔራል መንግሥቱ ነዋይ የቀዳማዊ ኃ/ሥላሴን መንግሥት ሙከራ ያደረጉበት	1953	44
39	ኤርትራ ከኢትዮጵያ የተዋሃደችበት	1955	42
40	የአፍሪካ አንድነት ድርጅት የተቋቋመበት	1955	42
41	ኮሌራ በሽታ የገባበት	1963	34
42	የወሎ ድርቅ	1965	32
43	የኢትዮጵያ አብዮት የፈነዳበት	1966	31
44	ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ከሥልጣን የወረዱበት	1967	30
45	የዕድገት በኅብረት የዕውቀትና የሥራ ዘመቻ በዓል የተከበረበት	1967	30
46	የገጠር መሬት የመንግሥት ያደረገው አዋጅ የታወጀበት	1967	30
47	የከተማ ቦታና ትርፍ ቤት የመንግሥት ያደረገው አዋጅ የታወጀበት	1967	30
48	ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ያረፉበት	1967	30
49	የራዛ ዘመቻ የታወጀበት	1969	28
50	የሱማሌ ዘመቻ	1969	28
51	የእናት አገር ጥሪ የተደረገበት	1969	28
52	ኢ.ሠ.ፓ.አ.ኮ. የተመሠረተበት	1972	25
53	የቀይ ኮከብ ዘመቻ	1974	23
54	ብሄራዊ ውትድርና የታወጀበት	1975	22
55	የመጀመያው የሕዝብና ቤት ቆጠራ የተካሔደበት	1976	21
56	የኢ.ሠ.ፓ. ምሥረታና የ10ኛው የአብዮት በዓል የተከበረበት	1977	20
57	በትግራይና ወሎ ከፍተኛ ረሃብ የገባበት	1977	20
58	የሰፈራ ፕሮግራም የታወጀበት	1978	19
59	የግንቦት 8 መፈንቅለ መንግሥት	1981	16
60	ኢህአዴግ አዲስ አበባን የተቆጣጠረበት	1983	14
61	ሁለተኛው የሕዝብና ቤቶች ቆጠራ የተንሄደበት	1987	10
62	የሽግግር መንግሥት ያከተመበት	1987	10
63	ኤርትራ ባደመን የወረረችበት	1990	7
64	ባደመ በዘመቻ ፀሐይ ግባት ነፃ የወጣችበት	1991	6
65	የኤርትራ ሰራዊት ሙሉ በሙሉ ከኢትዮጵያ መሬት የወጣበት	1992	5